

Anayasa Mahkemesi Kararları Bülteni

2025-Ocak SAYI 3

13.01.25-19.01.25

DulkadirHan Hukuk Bürosu

Hazırlayanlar:

- Av. Gizay Dulkadir
- Stj. Av. Şükrü Bereket
- Stj. Av. Furkan Kancı

DULKADIRHAN
HUKUK BÜROSU

**ANAYASA MAHKEMESİNİN 13.01.2025-19.01.2025 TARİHLERİ ARASINDA RESMİ
GAZETEDE ve İNTERNET SİTESİNDE YAYIMLADIĞI BİREYSEL BAŞVURU KARARLARI ÖZET
BÜLTENİ**

NEDİM ULU BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/21354

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru, taşınmaza kamulaştırmасız el atılması ve bu duruma ilişkin tazminat davasında taşınmazın gerçek bedeline hükmedilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 20/6/2020 tarihinde öğrendikten sonra 13/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Başvurucu; kamulaştırma yapılmaksızın mülkiyet hakkının kısıtlandığını, taşınmazın gerçek bedelinin belirlenmediğini, kararın gerekçesiz ve hatalı olduğunu belirterek mülkiyet ve adil yargılanma hakları ile hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuru lehine hükmedilen kamulaştırmасız el atma bedelinin idare tarafından ödendiği, bu bağlamda başvuruğunun mağdur sıfatının devam edip etmediğinin değerlendirilmesi gerektiği, yargı mercilerinin takdir yetkisinin sebeplerini gerekçelendirdikleri, yapılacak incelemede somut olayın kendine özgü koşullarının gözönünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

Kamulaştırmасız El Atma Şikâyeti Yönünden

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Celalettin Aşçıoğlu (B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler (B. No: 2013/3578, 25/2/2015), İbrahim Oğuz ve diğerleri (B. No: 2013/5926, 6/10/2015) ile Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvuruçuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmасız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleriyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğunu belirterek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

DİLEK ÇETİNKAYA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/22944

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyaların konu yönünden hukuki irtibatı bulunması nedeniyle 2020/22944 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine ve incelemenin 2020/22944 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ERCAN ÜNAL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/27338

Karar Tarihi: 19/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu nihai kararı 21/2/2022 tarihinde öğrendikten 18/3/2022 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

NİMET AYGÜN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/37547

Karar Tarihi: 19/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır. Komisyon başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyaların konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/37547 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun, Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

NECATİ KIZILCAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/71046

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, mülke ulaşamamasından kaynaklanan zararın tazmini için yapılan idari başvurunun süresinde görülmemesi nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır. Komisyonca, ekli listede belirtilen başvuruların konu yönünden irtibat nedeniyle birleştirilmesin, başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Mülkiyet Hakkıyla Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Kızılcan ([GK], B. No: 2021/11655, 28/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede evvela süregelen müdahalelerde zarar konusu olay için somut bir tarih belirlenemeyeceğini vurgulamıştır. Ardından 17/7/2004 ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un 6. maddesinde belirtilen sürelerin müdahalenin kesildiği tarihten itibaren başlatılması gerektiğine, aksi yorumun başvuru sahibinin müdahalenin başlangıcının altmışıncı gününden sonra her gün Zarar Tespit Komisyonuna başvurması sonucunu doğuracağına işaret etmiştir. Sonuç olarak Zarar Tespit Komisyonuna başvuru süresine ilişkin yorumun makul olmayan, zarar konusu olayın âdeta her yıl kesintiye uğrayarak tekrarlandığını kabul eden, aşırı şekilci olan ve başvuru sahibinin 5233 sayılı Kanun'la getirilen tazminat imkânından yararlanmasını zorlaştıran katı bir yorum olduğunu değerlendirerek Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

BAYREM DEMİR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/76549

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, mülke ulaşılmasından kaynaklanan zararın tazmini için yapılan idari başvurunun süresinde görülmemesi nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır. Komisyonca, ekli listede belirtilen başvuruların konu yönünden irtibat nedeniyle birleştirilmesin, başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Mülkiyet Hakkıyla Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Kızılcan ([GK], B. No: 2021/11655, 28/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede evvela süregelen müdahalelerde zarar konusu olay için somut bir tarih belirlenemeyeceğini vurgulamıştır. Ardından 17/7/2004 ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansması Hakkında Kanun'un 6. maddesinde belirtilen sürelerin müdahalenin kesildiği tarihten itibaren başlatılması gerektiğine, aksi yorumun başvuru sahibinin müdahalenin başlangıcının altmışınıcı gününden sonra her gün Zarar Tespit Komisyonuna başvurusu sonucunu doğuracağına işaret etmiştir. Sonuç olarak Zarar Tespit Komisyonuna başvuru süresine ilişkin yorumun makul olmayan, zarar konusu olayın âdeta her yıl kesintiye uğrayarak tekrarlandığını kabul eden, aşırı şekilci olan ve başvuru sahibinin 5233 sayılı Kanun'la getirilen tazminat imkânından yararlanmasını zorlaştıran katı bir yorum olduğunu değerlendirerek Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

SİVİ ÇETİN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/86721

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, mülke ulaşamamasından kaynaklanan zararın tazmini için yapılan idari başvurunun süresinde görülmemesi nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır. Komisyonca, ekli listede belirtilen başvuruların konu yönünden irtibat nedeniyle birleştirilmesine, başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Mülkiyet Hakkıyla Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Kızılcan ([GK], B. No: 2021/11655, 28/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede evvela süregelen müdahalelerde zarar konusu olay için somut bir tarih belirlenemeyeceğini vurgulamıştır. Ardından 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un 6. maddesinde belirtilen sürelerin müdahalenin kesildiği tarihten itibaren başlatılması gerektiğine, aksi yorumun başvuru sahibinin müdahalenin başlangıcının altmışıncı gününden sonra her gün Zarar Tespit Komisyonuna başvurusu sonucunu doğuracağına işaret etmiştir. Sonuç olarak Zarar Tespit Komisyonuna başvuru süresine ilişkin yorumun makul olmayan, zarar konusu olayın âdeta her yıl kesintiye uğrayarak tekrarlandığını kabul eden, aşırı şekilci olan ve başvuru sahibinin 5233 sayılı Kanun'la getirilen tazminat imkânından yararlanmasını zorlaştıran katı bir yorum olduğunu değerlendirerek Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ALİ ATABAK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/89525

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, mülke ulaşamamasından kaynaklanan zararın tazmini için yapılan idari başvurunun süresinde görülmemesi nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır. Komisyonca, ekli listede yer alan başvuruların konu yönünden irtibat nedeniyle birleştirilmesine, başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Mülkiyet Hakkıyla Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Kızılcın ([GK], B. No: 2021/11655, 28/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede evvela süregelen müdahalelerde zarar konusu olay için somut bir tarih belirlenemeyeceğini vurgulamıştır. Ardından 17/7/2004 ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansması Hakkında Kanun'un 6. maddesinde belirtilen sürelerin müdahalenin kesildiği tarihten itibaren başlatılması gerektiğine, aksi yorumun başvuruçunun müdahalenin başlangıcının altmışınıcı gününden sonra her gün Zarar Tespit Komisyonuna başvurusu sonucunu doğuracağına işaret etmiştir. Sonuç olarak Zarar Tespit Komisyonuna başvuru süresine ilişkin yorumun makul olmayan, zarar konusu olayın âdeta her yıl kesintiye uğrayarak tekrarlandığını kabul eden, aşırı şekilci olan ve başvuruçunun 5233 sayılı Kanun'la getirilen tazminat imkânından yararlanmasını zorlaştıran katı bir yorum olduğunu değerlendirerek Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuruçuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

GÜLNAM UYSAL VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/90604

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, mülke ulaşamamasından kaynaklanan zararın tazmini için yapılan idari başvurunun süresinde görülmemesi nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır. Komisyonca, ekli listede belirtilen başvuruların konu yönünden irtibat nedeniyle birleştirilmesine ve başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Mülkiyet Hakkıyla Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Kızılcın ([GK], B. No: 2021/11655, 28/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede evvela süregelen müdahalelerde zarar konusu olay için somut bir tarih belirlenemeyeceğini vurgulamıştır. Ardından 17/7/2004 ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılınması Hakkında Kanun'un 6. maddesinde belirtilen sürelerin müdahalenin kesildiği tarihten itibaren başlatılması gerektiğine, aksi yorumun başvuru sahibinin müdahalenin başlangıcının altmışınıcı gününden sonra her gün Zarar Tespit Komisyonuna başvurusu sonucunu doğuracağına işaret etmiştir. Sonuç olarak Zarar Tespit Komisyonuna başvuru süresine ilişkin yorumun makul olmayan, zarar konusu olayın âdeta her yıl kesintiye uğrayarak tekrarlandığını kabul eden, aşırı şekilci olan ve başvuru sahibinin 5233 sayılı Kanun'la getirilen tazminat imkânından yararlanmasını zorlaştıran katı bir yorum olduğunu değerlendirerek Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ALİ ÖĞÜTEN VE ÖMER RIZA ÖĞÜTEN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/42510

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular süresi içinde yapılmıştır. Komisyonca, başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir

2022/49495 numaralı dosyanın konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/42510 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

YAŞAR KARA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/43084

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular, muhtelif tarihlerde süresi içinde yapılmıştır. Komisyon tarafından başvuruların kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyaların konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/43084 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

FERİDE CANİTEZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/43909

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu nihai kararı 28/3/2022 tarihinde öğrendikten sonra 26/4/2022 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Komisyon başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ABDULLAH ÇINAR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/46333

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, Şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Komisyon başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyaların konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/46333 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

CEMİLE YİĞİT BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/49620

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 6/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 26/4/2022 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Komisyon başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

RAMAZAN DURMAZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/55372

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 18/5/2022 tarihinde öğrenmiş ve aynı gün başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ZEHRA KOZAN VE ABDURRAHMAN KOÇAK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/58081

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresi içinde yapılmıştır. Komisyon, başvuruların kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

2022/75705 numaralı dosyanın konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/58081 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ALİ İHSAN DOST BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/18929

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, mektubun sakıncalı bulunarak alıkonulması nedeniyle haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, başvuru tarihinde devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını devlet idaresinden ayırmaya çalışmak suçundan Burhaniye T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) hükümlü olarak bulunmaktadır.

İnfaz Kurumu 4/3/2020 tarihinde başvurucunun Abdullah Öcalan'a göndermek istediği mektubun örgütsel nitelikte haberleşme ve fikir alışverişi içerdiği gerekçesiyle alıkonulmasına karar vermiştir. Mektubun Orta Doğu'da yaşanan olaylara, nevrüz kutlamalarına ve dinî konulara ilişkin değerlendirmeler içerdiği görülmüştür.

Başvurucu; anılan karara karşı mektupta sakıncalı bir hususun bulunmadığı, Abdullah Öcalan'a hal ve hatır sorduğu iddiasıyla Burhaniye İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) şikâyette bulunmuştur. İnfaz Hâkimliği 30/3/2020 tarihli kararı ile İnfaz Kurumu kararının usule ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle şikâyetin reddine karar vermiştir. Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin kararına karşı Burhaniye Ağır Ceza Mahkemesine (Ağır Ceza Mahkemesi) itirazda bulunmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi, kararın usule ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle 4/6/2020 tarihinde itirazın reddine karar vermiştir. Başvurucu, nihai hükmü 16/6/2020 tarihinde tebellüğ ettikten sonra 29/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, mektupta sakıncalı bir ifade bulunmadığını ve düşünce sormaya yönelik ifadelerin bulunduğunu, bu nedenle haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; ceza infaz kurumlarının uygulamalarına karşı yargı yolunun açık olduğu, yargı kararlarına karşı idarenin müdahale imkanının bulunmadığı belirtilmiştir. Başvuru, haberleşme hürriyeti kapsamında incelenmiştir.

Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

Mahpusların mektuplarının denetlenmesi ve alıkonulması suretiyle haberleşme hürriyetine yapılan müdahalelerin kanuniliği, meşru amacı, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu ve ölçülülüğünün denetiminde gözetilmesi gereken genel ilkeler Anayasa Mahkemesince birçok kararda ayrıntılı olarak açıklanmıştır (bkz. Ahmet Temiz B. No: 2013/1822, 20/5/2015, §§ 37-68; Muhittin Pirinçcioğlu (3), B. No: 2017/34566, 10/3/2020, §§ 44-57; Cihat Ayık ve Hacı Ali Baştürk, B. No: 2017/31506, 10/3/2020, §§ 44-57).

Somut olayda, göndermek istediği mektubun alıkonulması nedeniyle başvurucunun haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin kanuni dayanağının ve meşru amacının bulunduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır (ayrıntılı açıklama için bkz. Ahmet Temiz, §§ 46, 55; Muhittin Pirinçcioğlu (3), §§ 45, 47).

Bakılmakta olan başvuruda, başvurucunun göndermek istediği mektup sakıncalı görülerek alıkonulmuştur. Bununla beraber disiplin kurulunun ve yargı mercilerinin kararlarında mektubun neden sakıncalı olduğunun mektubun içerikleriyle ilişkilendirilerek gerekçelendirmediği görülmüştür. Ayrıca mektubun 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 68. maddesinde yer verilen sebeplerden en az birini içerdiğinin somut olarak ortaya konulamadığı, kısmen çizilerek gönderilmesinin mümkün olup olmadığının tartışılmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olmadığı kanaatine varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle, haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ERHAN ŞAHİN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/28613

Karar Tarihi: 31/10/2024

Başvuru, ceza infaz kurumu idaresi tarafından düzenlenen hükümlü ve tutuklu bilgi formunda yer alan "aktif örgüt üyesi" nitelendirmesi nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, FETÖ/PDY terör örgütü üyesi olduğu iddiasıyla yargılandığı dava nedeniyle hüküm özlü olarak Tekirdağ 1 Nolu Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza infaz Kurumu) bulunduğu sırada verdiği dilekçeyle nakil talebinde bulunmuştur. Bu başvuruya verilen cevabın ekinde bulunan hükümlü ve tutuklu bilgi formunda başvurucu aktif örgüt üyesi olarak gösterilmektedir.

Başvurucu bu ibarenin kaldırılması talebiyle Tekirdağ 2. İnfaz Hâkimliğine başvurmuştur. İnfaz Hâkimliği başvuruyu reddetmiştir. Kararda, Ceza İnfaz Kurumunca mahkemeye gönderilen 20/5/2020 tarihli yazıdan alıntı yapılarak, başvurucunun ailesi ile olan iletişimi ve kurum dışına göndermiş olduğu mektuplarında terör örgütüyle organik bağı kopardığına dair hiçbir izlenim edinilmediği, bugüne kadar ceza infaz kurumu idare gözlem kuruluna örgütten ayrıldığına dair herhangi bir beyanda bulunmadığı, örgütten ayrıldığı yönünde tutum ve davranışlarda bulunmadığı ifadelerine yer verilmiştir. Kararın gerekçesinde, bilgi formunun Adalet Bakanlığının talebi üzerine düzenlendiği, infaz kurumunun düşüncesini içeren kayıtların mahkemeleri bağlamadığı, kaldırılmasının talep edilebileceği ve İnfaz Hâkimliğinin formların düzenlenmesini önleme yetkisi olmadığı belirtilmiştir.

Başvurucu bu karara karşı Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesine itiraz etmiştir. Başvurucunun itirazı reddedilmiştir. Başvurucu nihai hükmü 5/8/2020 tarihinde öğrendikten sonra 2/9/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, hakkında kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı olmadığını belirtmiş, buna rağmen tutuklu ve hükümlü bilgi formunda kendisi hakkında "aktif örgüt üyesi" ifadesine yer verilmesinin masumiyet karinesini ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Ceza İnfaz Kurumunca sistemde bulunan seçeneklerden başvurucuya uygun seçeneğin işaretlendiği, başvurucunun terör örgütü üyeliğinden tutuklandığı dikkate alınarak "aktif örgüt üyesi" ibaresinin seçildiği, başvuruya ilişkin olarak kurum uygulamalarının mevzuat çerçevesinde yerine getirildiği, herhangi bir keyfi uygulamanın veya usulsüzlüğün bulunmadığı belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

Anayasa Mahkemesi tarafından masumiyet karinesine ilişkin ilkeler birçok kararda belirlenmiştir (diğerleri arasından bkz. Galip Şahin, B. No: 2015/6075, 11/6/2018; Barış

Baş [GK], B. No: 2016/14253, 2/7/2020; Yıldırım Güvenç, B. No: 2017/32945, 11/2/2021). Bu kararlarda, ceza davasını takip eden ceza yargılaması niteliğinde olmayan herhangi bir yargılamada da (hukuk, disiplin gibi) masumiyet karinesine özen gösterilmesi gerektiği ve karar vericilerin kullandıkları dilin kritik önem taşıdığı vurgulanmıştır.

Anayasa Mahkemesi İsmet Karabulut (2), B. No: 2020/24390, 5/10/2023 kararında, başvuru hakkında açılan ceza davası devam etmekteyken başvurucuya ilişkin hükümlü ve tutuklu bilgi formunda başvuru için "aktif örgüt üyesi" ifadesi kullanılması nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiği iddiasını değerlendirmiştir. Anayasa Mahkemesi mezkur kararında, başvuru hakkında Ceza İnfaz Kurumu idaresi tarafından düzenlenen belgede kullanılan başvuru hakkındaki aktif örgüt üyesi olduğu yönündeki ifadenin Ceza İnfaz Kurumu idaresince başvuru hakkındaki yargılanmakta olduğu suçu işlediği ve söz konusu örgüte aktif olarak bağlılığını devam ettirdiği yargısını içerdiği, söz konusu nitelendirmenin suçluluğa dair bir kanaat ifade ettiği ve bu anlamda masumiyet karinesini zedeler nitelikte olduğunu değerlendirmiştir (İsmet Karabulut (2), § 47). Kararda, başvuru hakkında terör örgütü üyeliği suçlamasıyla açılan ceza davasında verilen mahkûmiyet kararı henüz kesinleşmeden başvuru hakkındaki aktif örgüt üyesi olarak nitelendirilmesi nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır (İsmet Karabulut (2), § 49).

Somut başvuruda, başvuru hakkında terör örgütü üyeliği suçlamasıyla açılan ceza davasında verilen mahkûmiyet kararı henüz kesinleşmeden başvurucuya ilişkin olarak hükümlü ve tutuklu bilgi formunda "aktif örgüt üyesi" şeklindeki bir değerlendirmeye yer verilerek başvuru hakkındaki suçlu olduğuna dair bir yargıda bulunulduğu, bu ifadelerle karşı yapılan başvuru da reddedilerek bu durumun giderilmediği görüldüğünden İsmet Karabulut (2) kararından ayrılmayı gerektiren bir neden bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle başvuru hakkındaki Anayasa'nın 36. ve 38. maddelerinde güvence altına alınan masumiyet karinesinin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

CEMAL VATANDAŞ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/37023

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru, ceza infaz kurumundaki tutuklunun kurum idaresi aracılığıyla temin etmek istediği radyonun alınmaması nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, olayın yaşandığı tarihte devletin egemenliği altında bulunan topraklardan bir kısmını devlet idaresinden ayırmaya çalışma suçundan hükümlü olarak Rize L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumu idaresinden kulaklıkları el radyosu temin edilmesini talep etmiştir. Başvurucunun talebi sonrasında Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı (İdare ve Gözlem Kurulu)10/1/2019 tarihli ve 2019/89 sayılı, "Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Karar" başlıklı kararını başvurucuya bildirmiştir.

İdare ve Gözlem Kurulu daha sonra 10/5/2019 tarihli ve 2019/1596 sayılı, "FM Bantlı Radyo Kullanımına İzin Verilmesi Hakkında Karar" başlıklı bir karar almıştır. Kurul kararında özetle sadece FM bantlı radyo kullanımına izin verilmesine karar vermiştir.

Başvurucu, İdare ve Gözlem Kurulunun 10/1/2019 tarihli kararının 5. maddesine itiraz etmiştir. Dilekçesinde İnfaz Kurumu kantininde FM bandı özelliği olan kulaklıkları el radyosu satılmadığını hatta FM bandı özelliği olan el radyosu dahi satılmadığını belirterek getirilen kısıtlamanın iptalini istemiştir. Rize İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) ilgili mevzuat hükümleri ve benzer yöndeki Yargıtay kararlarını dikkate alarak FM radyo frekansı dışında radyo frekans özelliği bulunan radyoların kurumun asayiş ve güvenliğini tehlikeye düşürebileceğini, bu nedenle FM radyo frekansı dışında frekans özelliği bulunan radyoların ceza infaz kurumlarında bulundurulmasına izin verilmemesine dair Ceza İnfaz Kurumu kararının mevzuata uygun olduğunu belirterek başvurucunun itirazının reddine karar vermiştir.

Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin kararına karşı itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen Rize Ağır Ceza Mahkemesi, İnfaz Hâkimliğinin kararında usul ve kanuna aykırılık olmadığını belirterek başvurucunun itirazının reddine karar vermiştir.

Başvurucu, nihai kararı 22/10/2020 tarihinde tebliği aldıktan sonra 17/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, ceza infaz kurumunda kulaklıkları el radyosuna erişim talebinin yerine getirilmemesi ve yargı mercilerinin konuyu esaslı bir şekilde incelemeden karar vermesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı, ifade

özgürlüğü ihlali iddialarının Anayasa ve ilgili mevzuat çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi, daha önceki kararlarına atıfla, hükümlü ve tutukluların radyo taleplerini ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmiştir. Somut olayda, başvurunun kulaklıkları el radyosu talebi reddedilmiş, ancak bu kararın gerekçesi yetersiz bulunmuştur.

Ceza infaz kurumlarında düzenin ve güvenliğin sağlanması amacıyla belirli sınırlamalar yapılabilir; ancak bu sınırlamaların demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve orantılı olması gereklidir. Başvurucunun talebine ilişkin karar, kurum güvenliği gerekçesiyle verilmiş olsa da yargı mercileri tarafından somut bir değerlendirme yapılmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, idare ve yargı mercilerinin, başvurunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığını ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösteremediğini tespit etmiş ve müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olduğunun kanıtlanamadığını değerlendirmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

YAHYA PALAMUT BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/1854

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru; tıbbi ihmal sonucu zarara uğranılması nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucu, 2005 yılında Gaziantep Devlet Hastanesinde kasık fıtığı ameliyatı geçirmiş, ancak sonraki süreçte ağrılarının artması nedeniyle 2010 yılında Çanakkale Asker Hastanesinde ikinci bir ameliyat olmuştur. İkinci ameliyatı yapan doktor, ilk ameliyatın hatalı olduğunu ve sinir sıkışmasına yol açtığını belirtmiştir. Başvurucu, bu duruma dayanarak 2011 yılında maddi ve manevi tazminat talebiyle dava açmıştır.

İdare ve Asliye Hukuk Mahkemeleri arasında görev uyuşmazlığı yaşanmış, Uyuşmazlık Mahkemesi davanın idari yargıda görülmesine karar vermiştir.

İdare Mahkemesi, davayı süre aşımı gerekçesiyle reddetmiştir. Ancak Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi, bu kararı bozmuş ve esas hakkında karar verilmesini istemiştir.

Adli Tıp Kurumu'nun (ATK) raporunda, ameliyatın tıbbi standartlara uygun olduğu, komplikasyonların ihmalden değil doğal risklerden kaynaklandığı belirtilmiştir.

Başvurucunun itirazları sonucu yeniden bilirkişi raporu alınması talep edilmiş, ancak İdare Mahkemesi bu talebi reddetmiş ve ATK raporuna dayanarak davayı tekrar reddetmiştir.

Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi, İdare Mahkemesi kararını onamış ve başvurucunun istinaf başvurusunu reddetmiştir. Nihai hükmü öğrenen başvurucu, bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, 2005 yılında gerçekleştirilen bir ameliyatta operasyonun riskleri konusunda bilgilendirilmediğini, bu nedenle rızasının usulüne uygun alınmadığını ve ameliyat sonrasında kalıcı hasarlar oluştuğunu belirtmiştir. Yürüme bozukluğu ve ağrılar nedeniyle iş yaşamının olumsuz etkilendiğini ifade eden başvurucu, yargı makamlarının kararlarını özensiz ve yetersiz bulduğunu, Adli Tıp Kurumu (ATK) raporuna yaptığı itirazların göz ardı edildiğini ve bu süreçte etkili bir yargı korumasından yararlanamadığını ileri sürmüştür. Bu durumun Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı ile etkili başvuru hakkını ihlal ettiğini iddia etmiştir.

Adalet Bakanlığı, tıbbi müdahaleler öncesinde hastanın bilgilendirilmesi ve rızasının alınmasının önemine dikkat çekmiş, Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde somut olayın koşullarının dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Başvurucu ise bu görüşlere karşı, bilgilendirme yapılmadığı iddiasını yinelemiş ve ameliyat öncesi bilgilendirme eksikliğini Bakanlık tarafından da dolaylı olarak kabul edildiğini vurgulamıştır.

Başvuru, Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında incelenmiştir. Bu madde, bireylerin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkını güvence altına alır ve devlete, bireylerin vücut bütünlüğünü etkileyebilecek durumlarda pozitif yükümlülükler yükler. Sağlık alanında bu yükümlülük, tıbbi müdahalelerin hastanın bilgilendirilmesi ve rızasının alınması suretiyle gerçekleştirilmesini içerir.

Yargı makamlarının tıbbi müdahalelere ilişkin yargılamalarda yeterli derinlik ve özenle hareket etmesi gerekir. Somut olayda, yargı makamlarının ve ATK raporunun, ameliyat öncesi bilgilendirme ve rıza konusunu detaylıca değerlendirmedeği görülmüştür.

Tıbbi müdahaleler öncesinde, hastaların uygulanacak tedavi ve buna bağlı riskler hakkında yeterince bilgilendirilmesi gerekmektedir. Somut olayda, ATK raporunda hastanın bilgilendirildiğine ilişkin genel bir ifade bulunsa da, raporun sonuç kısmında bu konunun incelenmediği tespit edilmiştir. Ayrıca, yargı makamlarının gerekçelerinde de bilgilendirme konusuna dair bir değerlendirme yer almamıştır.

Başvurucu, ilk ameliyattan beş yıl sonra başka bir hastanede ikinci bir ameliyat geçirmiştir. Ancak ikinci ameliyatın, ilk ameliyattaki olası ihmalden kaynaklandığına dair somut bir tıbbi bilgi veya belge bulunmamaktadır. Yargı mercileri, başvurusunun bu iddialarını detaylı bir şekilde incelememiştir.

Yargı makamlarının, başvurusunun tıbbi müdahale öncesi bilgilendirilmediği ve rızasının usulüne uygun alınmadığına ilişkin iddialarını yeterince araştırmadığı, gerekçelerinde bu konulara ilişkin ayrıntılı değerlendirme yapmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, devletin Anayasa'nın 17. maddesi kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmedeğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, başvurusunun maddi ve manevi varlığını koruma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Ömer Çınar bu sonuca katılmamıştır.

KARŞIOY

Başvurucu, tıbbi ihmal sonucu zarara uğraması nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, Sayın Mahkemece Başvurusunun Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Aşağıda belirttiğimiz gerekçeler ile çoğunluğun bu yöndeki görüşüne katılmıyorum.

Başvurucuya 16 yaşında iken, 2005 yılında kasık fitiği tanısı konulmuş ve ameliyat gerçekleştirilmiştir. Başvurucu devam eden süreçte ağrılarının artması üzerine 2010 yılında tekrar ameliyat edilmiştir. Başvurucu ikinci ameliyatı yapan doktorun ilk

ameliyatın yanlış yapıldığı sinir sıkışması meydana geldiği yönünde beyanda bulunduğunu belirterek maddi ve manevi tazminat davası açmış, yargı yolu uyuşmazlıklarının giderilmesi sonrasında davayı gören idare mahkemesi Adli Tıp Kurumundan rapor almış ve Adli Tıp Kurumu raporu uyarınca idarenin hizmet kusuru bulunmadığını belirterek 29.5.2018 tarihinde davayı reddetmiştir. Başvurucunun istinaf talebi de Bölge İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

Yerel mahkeme tarafından alınan ve davanın reddine gerekçe oluşturan Adli Tıp Kurumu raporunda, 2014 tarihli M.Ö. imzalı rapora değinilerek hastanın genel cerrahi servisine yatırıldığı, hastaya veya velisine bilgilendirme yapıldığı ve rıza alma formu imzalatıldığı, uygulanan ameliyatın standart bir ameliyat olduğu, bazı hastalarda ameliyat yerinde ağrı oluşabileceğinin belirtildiği, uygulanan tedavinin tıbbi ve fenne uygun olduğu bildirilmiştir. Sağlık hizmetinin tıbbi ihmal nedeniyle kusurlu sunulduğu iddiasının ispatı teknik bir konu olup, ancak bilirkişi raporu ile ispatlanabilir. 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanununun 1. maddesinde Adalet işlerinde bilirkişilik görevi yapmak üzere Adalet Bakanlığına bağlı Adli Tıp Kurumu kurulduğu belirtilmiştir. Kanunun 2. maddesinde, Adli Tıp Kurumunun görevleri sayılmış olup, mahkemeler, hâkimlikler ve savcılıklar ile Kurumun uygun gördüğü alanlarda kamu kurum ve kuruluşları tarafından gönderilen adli tıpla ilgili konularda bilimsel ve teknik görüş bildirmek görevlerden biri olarak sayılmıştır.

Bu çerçevede davayı gören yerel mahkeme gerekli delilleri toplamış, eksiklikleri tamamlayarak dosyayı Adli Tıp Kurumundan görüş almak üzere göndermiş ve Adli Tıp Kurumunun gönderdiği rapor çerçevesinde davanın reddine karar vermiştir. Raporda hastanın veya velisinin bilgilendirildiği ve ameliyat sonrasında ağrı oluşabileceği belirtilmiştir. Hastada ameliyat sonrasında ağrı oluşabileceği konusunda hastaya ya da velisine bilgi verildiği hallerde dahi, raporda belirtildiği üzere kasık fıtığı ameliyatının standart bir ameliyat olduğu nazara alındığında hastanın yine bu ameliyatı ve risklerini göze alacağı kabul edilebilir. Öyle ki, ilgili mevzuat çerçevesinde hastaya veya yakınlarına yapılan bilgilendirmelerin genel işlem koşulları oluşturduğu, standart metinlerin imzalatıldığı, hastaların veya yakınlarının tedavi ya da uygulamaların risklerini öğrenmelerine ve metni imzalamalarına rağmen riskleri göze aldıkları bilinmektedir.

Somut olayda Adli Tıp Kurumu raporunun aksine, hastaya bilgilendirme yapılmadığı kabul edilse bile sadece bu husus kişilerin maddi ve manevi varlığının geliştirilmesi hakkını ihlal ettiği şeklinde yorumlanamaz. Başvurucunun iddiası bilgilendirme yapılmaması yanında 2005 yılındaki doktorun hatalı ameliyat yaptığına ilişkin olup, sonraki süreçte ağrı oluşabileceğine dair kendisine bilgilendirme yapılsaydı kasık

fitiğından ameliyat olmayacağı yönünde açık bir iddiası mevcut değildir. Bireysel başvurunun ikincilliği ilkesi çerçevesinde kanun yolu itirazı niteliğindeki bu iddianın Anayasa Mahkemesi tarafından göz önünde tutulması da mümkün değildir. Anayasa Mahkemesi'nin Cemile Açıan ve Diğerleri başvurusunda (Başvuru Numarası; 2017/34516, K.Tarihi; 2.2.2022) "32. Bir tedavi işlemi sırasında ya da sonrasında sağlık personelinin herhangi bir hatası olmaksızın hasta için istenmeyen sonuçların meydana gelme olasılığının her türlü tıbbi işlem için kaçınılmaz olduğunun öncelikle belirtilmesi gerekir. Hastalıktan koruma yöntemi veya tedavi işleminin anormal ve öngörülemez sonuçları, tıbbi işlemlerin risklerinden kaynaklanmaktadır (Eliçe Aydın ve diğerleri, B. No: 2015/5228, 20/3/2019, § 53)" şeklinde tespitlere yer verilmiştir. Yine söz konusu kararda, yapılan tıbbi girişim ve uygulamaların tıp kurallarına uygun olduğunun uzman bilirkişi raporuyla belirlendiği ve raporun mahkeme kararına dayanak yapılarak idarenin kusurlu olmadığı tespit edildiği gerekçeleri ile Başvurucuların Anayasa'nın 17. maddesindeki haklarının ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Başvurucunun kasık fitiği ameliyatının tıbbi yöntemlere uygun yapıldığı, ameliyat sonrasında bazı hastalarda ağrı oluşabileceği, tıbbi ihmalin mevcut olmadığı uzman bilirkişi raporu niteliğini haiz olan Adli Tıp Kurumu raporu ile belirlenmiş olup, her türlü tıbbi işlemde sağlık personelinin herhangi bir kusuru olmaksızın dahi hasta için istenmeyen sonuçlar meydana gelme olasılığı mevcut olduğundan, somut olay açısından, Sayın Mahkemenin yukarıda yer verilen Cemile Açıan ve Diğerleri başvurusuna ilişkin içtihadından ayrılmayı gerektirir bir durum mevcut değildir.

Bu nedenlerle Başvurucunun Anayasa'nın 17. maddesindeki maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiği yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

BERAT KAAN SEVEN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/27736

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru, mahkeme kararının yeterli gerekçe içermemesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucular, F.S.nin mirasçılarıdır. F.S., Ankara Emniyet Müdürlüğü bünyesinde polis memuru olarak görev yapmaktayken 12/10/2017 tarihinde bir şüphelinin sağlık kontrolü için hastaneye sevkinde görevlendirilmiştir. Sevk sırasında yaşanan silahlı çatışma neticesinde F.S. yaralanmış, polis memuru arkadaşı ise vefat etmiştir. F.S. 21/10/2017 tarihinde kalp krizi geçirerek vefat etmiştir.

Başvurucular, F.S.nin polis memuru arkadaşıyla birlikte bir şüphelinin sağlık kurumuna sevki sırasında yaşadıkları silahlı çatışmada arkadaşının vefat etmesi üzerine vicdani huzursuzluk ve rahatsızlık sonucu görevi nedeniyle vefat ettiğini ileri sürerek toplam 131.536,05 TL nakdi tazminatın ödenmesi talebiyle Ankara 3. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır.

Mahkeme 7/10/2020 tarihli kararla davanın kabulüne karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Uyuşmazlıkta, davacıların murisi F.S.nin görevi başında iken 12.10.2017 tarihinde girilen silahlı çatışmada yaralandığı, arkadaşının ise vefat ettiği, F.S.nin hastaneye sevk edildiği ve istirahat raporu verildiği, arkadaşının vefatından 2 gün sonra 14.10.2017 tarihinde hastaneye başvurduğu ve göğüs ağrısı şikayetinin bulunduğu, hastanede arkadaşının vefatı nedeniyle duyduğu üzüntüyü dile getirdiği ve Sağlık Müdürlüğü tarafından verilen yazıda davacının göğüs ağrısının arkadaşının şehit olması nedeniyle tetiklendiği hususuna yer verildiği, 21.10.2017 tarihinde kalp krizi nedeniyle vefat ettiği hususları bir arada değerlendirildiğinde davacıların murisinin görevi başında iken fiziki ve psikolojik olarak büyük bir olay yaşadığı ve vazife arkadaşını kaybettiği, olayın ardından çok kısa bir süre sonra hastaneye başvurduğu ve vazifesinin etkisi nedeniyle vefat ettiği, vefat olayı ile davacıların murisinin geçirdiği çatışma arasında illiyet bağını bulduğu sonucuna varılmıştır.

Mahkememiz ara kararıyla davalı idareden davacıların murisinin vefat etmesi nedeniyle nakdi tazminat ödenmesi yolunda bir karar verilmiş olsaydı ne kadar ödeme yapılabileceğinin sorulduğu, davalı idarenin 21.01.2020 tarih ve 16.35.32.260.68 sayılı yazısı ile muris F.S.nin anne ve babasının vefat ettiği, eşi Derya Seven, çocukları Muhammed Mustafa Seven ile Berat Kaan Seven'in her birine 43.845,35-TL olmak üzere toplam 131.536,05-TL ödeneceği bilgisi verilmiştir.

Davacı vekili tarafından verilen 10.03.2020 tarihli ıslah dilekçesi ile davacı Derya Seven için 32.884,01-TL, davacı Muhammet Mustafa Seven için 49.326,01-TL, davacı Berat Kaan Seven için 39.326,01-TL olmak üzere toplam 131.536,05-TL'nin başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi talep edilmiştir.

Bu durumda, davacıların murisi F.S.nin vazifesinin etkisi nedeniyle vefat ettiği anlaşıldığından davacıların 131.536,05-TL nakdi tazminat ödemesi talebinin kabulüne karar vermek gerekmiştir."

Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi 14/4/2021 tarihli kararla davalı idarenin istinaf talebinin kabulüne ve Mahkeme kararının kaldırılarak davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Yapılan incelemede; davacıların yakını F.S.nin,12.10.2017 tarihinde görevli olduğu bir adli olayda yaralandığı, arkadaşı polis memurunun bu olayda şehit olduğu, istirahatli iken 14.10.2017 tarihinde, nefes darlığı, burun akıntısı ve göğüs ağrısı şikayetiyle Kahramankazan Hamdi Eriş Devlet Hastanesi Baştabipliğine başvuruda bulunduğu, sağlık raporunun öykü bölümünde, vefat edenin ara ara göğüs ağrısı olduğu, dinlenmekle azaldığı, polis arkadaşının şehit olmasından dolayı bu ağrının arttığı belirtiltiği, vefat edenin EKG'sinin çekildiği, doktor tarafından troponin isteminde bulunduğu, ancak vefat edenin vakti olmadığı gerekçesiyle kan vermediği, kardiyojoloji bölümüne giderek Halter EKG, tanısai anjigrafi yaptırmasının doktor tarafından vefat edene önerildiği, vefat edenin üzerinde baskı olduğu, arkadaşının yerine kendisinin şehit olması gerektiği, işlerinin yoğun olduğunu, kardiyojoloji ile uğraşacak vakti olmadığını İlçe Sağlık Müdürü imzalı Dr. ... tarafından düzenlenen belgede belirtildiğinin anlaşıldığı, vefat edenin yaralanma olayının göğüs ağrısını tetiklediği, 21.10.2017 tarihinde kalp krizi geçirerek vefat ettiğininde yine bu yazıda belirtildiği görülmektedir.

Davacıların yakını vefat eden polis memuru bu yaralanma nedeniyle nakdi tazminat ödendiği, polis memuru F.S.nin, iç güvenlik ve asayişin korunması görevi ile görevli iken yaralandığı, adli olayda arkadaşını kaybettiği, arkadaşının vefat olayının kendisini etkilediği, bu durumun İlçe Sağlık Müdürü imzalı yazıda açıkça belirtildiği, ancak davacının muayene sonunda kalbi için gerekli kontrolleri bilerek ve isteyerek yaptırmadığının anlaşıldığı, istirahatli iken kalp krizi geçirerek vefat ettiği, vefat olayının görevden kaynaklandığına ve görevin neden ve etkisiyle meydana geldiğinin kabul edilmesinin mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

Öte yandan; vefat edenin yakınlarına vazife maluliyet aylığı bağlanması istemiyle yapılan başvuruda SGK Vazife Maluliyet Tespit Kurulunun 04.01.2019 tarih, 19 sayılı kararı ile, vefat edenin ölümünde görevin neden ve etkisinin bulunup bulunmadığının

incelenmesi sonucu, ölümün işyerinde ve işin yürütümü sırasında meydana gelen olaylardan veya işyerinde görevli olduğu sırada meydana gelen dış etkenlerden kaynaklanmadığı kabul edilerek 5510 sayılı Kanununun 47. maddesine göre vazife maluliyet hükümlerinin uygulanmayacağına karar verilmiştir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; davacıların yakını F.S.nin vefatının, 2330 sayılı yasa kapsamında icra ettiği somut bir görev sırasında ve bu görevden kaynaklanan sebeple meydana gelmediği anlaşıldığından istinafa konu idare mahkemesi kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır."

Başvurucular, nihai hükmü 3/6/2021 tarihinde öğrendiklerini belirtmiş;23/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucular; istinaf karar gerekçesinin yeterli olmadığını ve kendi içinde çelişkili olduğunu ileri sürmektedir. Karar gerekçesinde; murislerinin kalbi için gerekli kontrollerini bilerek isteyerek yaptırmadığına yer verilmesinin hatalı olduğunu, idare mahkemesinin bu hususu karar gerekçesinde değerlendirdiğini, murislerinin raporlu olmasına rağmen hastaneden iş için çağrıldığını, işlerinin yoğun olduğunu, ayrıca doktor tarafından kardiyolojiye sevkinin sağlanmadığını, ilaç tedavisiyle taburcu edildiğini, yaşanan çatışmadan önce de göğüs ağrısı olduğunu, arkadaşının vefat etmesi ve kendisinin yaralanması nedeniyle rahatsızlığının tetiklendiğini tüm bu hususlar birlikte değerlendirilmeden karar verilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Benzer durumda olup görevin ifası sırasında kalp krizi geçirenlere nakdi tazminat verilmişken çatışma sonrası istirahatli olduğu dönemde kalp krizi geçiren murislerine de bu imkânın sağlanması gerektiğini bu nedenle de eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde mevcut başvurunun kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığının öncelikle incelenmesi gerektiği, başvuru gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşse de istinaf mahkemesince ileri sürülen şikâyetler dikkate alınarak F.S.nin icra ettiği görev sırasında ve görevden kaynaklanan sebeple vefatının meydana gelmediği sonucuna varıldığı belirtilmiştir. Adil yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınmasının faydalı olacağı belirtilmiştir.

Bakanlık görüşüne karşı başvurucular; murislerinin yaşanan çatışmada yaralanması üzerine raporlu olduğunu, bu dönemde kalp rahatsızlığının oluştuğunu, yakın arkadaşının olayda vefat etmesinin murislerini etkilediğini, raporlu olduğu dönemde olaya ilişkin İçişleri Bakanlığı müfettişine bilgi verilmek üzere çağrıldığını, üzerinde büyük bir baskı olduğunu dolayısıyla olay ile vefatının arasında illiyet bağının

bulunmadığının söylenemeyeceğini bu konuya ilişkin Adli Tıp Kurumundan da rapor alınmadığını ileri sürmüştür.

Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı gerekçeli karar hakkı güvencesini de kapsamaktadır (daha geniş değerlendirme için bkz. Abdullah Topçu, B. No: 2014/8868, 19/4/2017, § 75). Nitekim Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır." denilerek mahkemelere kararlarını gerekçeli yazma yükümlülüğü yüklenmiştir. Mahkemelerin anılan yükümlülüğü, yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya karar gerekçesinde ayrıntılı yanıt vermesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz. Ancak mahkemeler, kendilerine sunulan tüm iddialara yanıt vermek zorunda değilse de (Yasemin Ekşi, B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 56) mahkemelerin davanın esas sorunlarını inceledikleri gerekçeli karardan anlaşılmalıdır. Bir kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiği davanın niteliğine ve şartlarına bağlıdır. Muhakeme sırasında açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olması hâlinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmesi gerekir (Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, § 35). Aksi bir tutumla mahkemenin davanın sonucuna etkili olduğunu kabul ettiği bir husus hakkında ilgili ve yeterli bir yanıt vermemesi veya yanıt vermeyi gerektiren usul veya esasa dair iddiaları cevapsız bırakması hak ihlaline neden olabilecektir (Sencer Başat ve diğerleri, § 39).

Somut olayda idare mahkemesi; İlçe Sağlık Müdürü doktorun ölüm olayına ilişkin yazısını dikkate almış ve anılan yazıda yaralanma olayının F.S.nin göğüs ağrısını tetiklediği ve bu hâlde görevine devam ettiği 21/10/2017 tarihinde kalbi durmuş olarak acile getirildiği belirtilmiştir. Mahkeme anılan yazıya dayanarak başvuru murisinin görevi başında iken fiziki ve psikolojik olarak büyük bir olay yaşadığını ifade etmiştir. Ayrıca olayda vazife arkadaşını kaybettikten çok kısa bir süre sonra hastaneye başvurduğunu ve vazifesinin etkisi nedeniyle kalp krizinden vefat etmiş olduğuna karar vermiştir.

İstinaf Mahkemesi kararında İlçe Sağlık Müdürünün yazısına yer verilmiş ancak anılan yazıyla ilgili herhangi bir değerlendirme yapılmaksızın başvuru murisinin bilerek isteyerek gerekli sağlık kontrollerini yaptırmadığı ve istirahatli olduğu dönemde vefat ettiği gerekçesiyle davanın reddine karar verildiği anlaşılmıştır. Karar gerekçesinde olaya ilişkin alınan aksi yönde bir doktor raporuna yer verilmediği gibi idare

mahkemesinden neden farklı bir sonuca ulaşıldığına ilişkin makul bir gerekçe ortaya konulamamıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Basri BAĞCI bu sonuca katılmamıştır.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucuların yakını olan F.S, 12/10/2017 tarihinde polis arkadaşıyla birlikte görev ifa ettikleri sırada kendilerine yönelik silahlı saldırı neticesinde yaralanmış, arkadaşı ise vefat etmiştir.

2. Olaydan iki gün sonra nefes darlığı, burun akıntısı ve göğüs ağrısı şikayetleri ile Devlet Hastanesine müracaat eden F.S.ye kardiyolojik tetkikler yaptırması önerisinde bulunulmasına rağmen ilgili bu yönde bir girişimde bulunmamış, saldırının gerçekleşmesinden dokuz gün sonrada kalp krizi geçirerek vefat etmiştir.

3. SGK Vazife Maluliyet Tespit Kurulunun 4/1/2019 tarih ve 19 sayılı Raporunda, ölümün işyerinden ve iş yürütümü sırasında meydana gelen olaylardan veya işyerinde görevli olduğu sırada meydana gelen dış etkenlerden kaynaklanmadığı belirtilmiştir

4. Somut olgu ve belgeleri değerlendiren yargılama mercileri başvurucuların murisinin vefat etmesinin görevin neden ve etkisiyle meydana gelmediğine karar vermiştir.

5. Ayrıca F.S.nin kalbi için gerekli kontrolleri bilerek ve isteyerek yaptırmadığı karar gerekçesinde vurgulanmıştır.

6. Yargılama mercileri başvurucuların davanın sonucuna etkili olabilecek tüm iddia ve savunmaları tartışmıştır.

7. Bu bağlamda gerekçeli karar hakkına yönelik bir ihlalin bulunmadığını değerlendirdiğimizden, çoğunluğun ihlal yönündeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

İSMET EPAYDIN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/62669

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru; işveren ile arasındaki güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesiyle başvuru kişinin iş sözleşmesinin feshedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvuruya konu olayların meydana geldiği süreçteki olağanüstü hâl (OHAL) koşullarına, OHAL ilanına ve uygulanan tedbirlere ilişkin genel bilgiler için bkz. C.A. (3) [GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, §§ 10-18; Ayla Demir İşat [GK], B. No: 2018/24245, 8/10/2020, §§ 10-18.

Başvurucu, Batman Belediyesi (Belediye) bünyesinde hizmet alım sözleşmesi kapsamında iş gören özel bir şirkette (işveren) taşeron işçi olarak çalışmaktadır. Belediye, başvuru kişinin terör örgütü ile irtibat veya iltisak içinde olduğu yönünde işverene bildirimde bulunmuştur. İşveren, güven ilişkisinin zedelendiği gerekçesiyle başvuru kişinin iş sözleşmesini feshetmiştir.

Başvurucu, feshin geçersizliğinin tespiti ve işe iade talebiyle 6/2/2017 tarihinde Batman 2. İş Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkeme 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin (667 sayılı KHK) 4. maddesi kapsamında gerçekleştirilen fesih işleminin hukuka uygun olduğu gerekçesiyle 1/6/2017 tarihinde davanın reddine karar vermiştir.

Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 28/9/2017 tarihinde başvuru kişinin istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

Başvurucu nihai karar sonrasında süresi içerisinde bireysel başvuruda bulunmuş ve Anayasa Mahkemesi 18/11/2020 tarihinde Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkeme hakkının ihlal edildiğine ve yeniden yargılamaya karar vermiştir (Fidan Kaytar ve diğerleri, B. No: 2019/8306, 18/11/2020). Kararın gerekçesinde yargılamayı gerçekleştiren mahkemelerce adil yargılanma hakkının bir unsuru olan mahkeme hakkının gereği asıl işverenin başvuru hakkındaki değerlendirmesinin objektif ve makul dayanakları olup olmadığı, dolayısıyla geçerli feshin koşullarının oluşup oluşmadığı incelenmeden asıl işverenin şüphesine bağlı kalınarak sonuca varıldığı ifadelerine yer verilmiştir (Fidan Kaytar ve diğerleri, § 31).

Mahkeme tarafından yeniden gerçekleştirilen yargılama sonucu 12/3/2021 tarihinde davanın reddine karar verilmiştir. Kararın gerekçesinde; başvuru kişinin iş akdine İçişleri Bakanlığı tevdi raporu uyarınca son verildiği, ilgili raporda başvuru hakkında

18/10/2008, 28/1/2009, 6/2/2009, 8/2/2009 ve 18/2/2009 tarihlerinde il merkezinde PKK terör örgütü yandaşlarınca düzenlenen yasa dışı olaylarda bölücü terör örgütü ve elebaşısı lehine slogan attığı, güvenlik güçlerine ve araçlarına taşlı molotoflu saldırılarda bulunan gruplar arasında yer alarak örgütsel faaliyetler içerisine girdiği, yakalanarak adli işlem gördüğü ve tutuklandığının belirtildiği vurgulanmıştır. Kararda ayrıca başvurucu hakkında kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşleri düzenleme, yönetme, bunların hareketlerine katılma suçlamasıyla soruşturma yürütüldüğü, başvurucunun bu kapsamda tutuklandığı, yapılan yargılama sonucu hakkında beraat ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kararları tesis edildiği, başvurucu hakkında terör örgütü propagandası yapmak suçunda tesis edilen HAGB hükmünün kesinleştiği ifadelerine yer verilmiştir. Bölge Adliye Mahkemesi 5/11/2021 tarihinde başvurucunun istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

Başvurucu; iş sözleşmesinin haksız olarak, savunması alınmadan, bildirim sürelerine uyulmadan feshedildiğini, kendisi hakkında şüphe feshini oluşturulabilecek somut herhangi bir tespit yapılmadığını, yasa dışı bir örgütle ilişkisinin bulunmadığını, adil yargılanma, çalışma hayatına ve özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bu gerekçelerle, adil yargılanma hakkı, çalışma hakkı ve özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Adalet Bakanlığı, başvurunun OHAL döneminde alınan bir kararla ilgili olduğunu belirterek, Anayasa'nın 15. maddesi çerçevesinde:

-Temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması rejiminin dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir.

-Değerlendirme yapılırken, Anayasa Mahkemesi içtihatları ve somut olayın koşullarının göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamıştır.

İş sözleşmesinin feshi, mesleki hayat üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Bu etkinin başvurucunun özel hayatına ciddi bir müdahale oluşturduğu ve belirli bir ağırlığa ulaştığı değerlendirilmiştir. Bu nedenle, başvuru özel hayata saygı hakkı açısından incelenebilir bulunmuştur.

Anayasa'nın 15. maddesi gereği, OHAL döneminde alınan tedbirler:

-Keyfî olmamalı,

-Ölçülü olmalı,

-Durumun gerektirdiği sınırlar içinde olmalıdır.

Özel hayata saygı hakkı, Anayasa'nın 15. maddesindeki dokunulması yasak haklar arasında değildir. Ancak, milletlerarası hukuka uygunluk ve müdahalenin gereklilik ölçütleri değerlendirilmelidir.

Fesih işlemi, başvuruçunun PKK ile irtibatı ya da iltisakı olduğu şüphesine dayandırılmıştır. Bu şüphe, İçişleri Bakanlığı raporundaki bazı eylemler ve başvuruçunun hakkında verilen HAGB (Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması) kararına dayanmaktadır.

Ancak, mahkemelerce:

-Başvuruçunun terör örgütüyle iltisakına ilişkin somut deliller detaylıca tartışılmamış,
-Feshe dayanak olan raporlardaki eylemlerin bu bağlamda nasıl bir etkisi olduğu gerekçelendirilmemiştir.

-Başvuruçunun hakkında elde edilen bilgilerin iş sözleşmesinin feshini nasıl etkilediğine dair bir açıklama yapılmamıştır.

Anayasa Mahkemesi, tedbirin Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenen özel hayata saygı hakkına aykırı olduğuna karar vermiştir.

OHAL döneminde alınan tedbirlerin dahi Anayasa'nın 15. maddesinde belirtilen ölçütlere uygun olması gerektiği, bu başvuruda ise bu ölçütlerin karşılanmadığı kanaatine varılmıştır.

Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

KARŞIOY

Başvuruçunun, iş sözleşmesinin feshedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüş, Sayın Mahkemece işveren tarafından feshe sebebiyet veren delillerin ne olduğu ve feshe ne şekilde dayanak teşkil ettiği, söz konusu delillerin terör örgütü ile irtibatlandırılmasına ne şekilde delil oluşturduğu hususların açıklanmadığı gerekçesi ile Başvuruçunun Anayasa'nın 20. maddesindeki özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Aşağıda belirttiğimiz gerekçelerle çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Başvuruçunun Batman Belediyesi bünyesinde hizmet alım sözleşmesi ile faaliyet gösteren bir şirkette taşeron işçi olarak çalışmakta iken terör örgütü PKK ile irtibatlı ve iltisaklı olduğu gerekçesi ile iş sözleşmesi feshedilmiştir. Başvuruçunun feshin geçersizliği ve işe iade talepli dava açmıştır. Mahkemece, söz konusu dava 667 sayılı KHK'nın 4. maddesi kapsamında feshin hukuka uygun olduğu gerekçesi ile reddedilmiş ve Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Başvuruçunun istinaf talebi de reddedilmiştir. Başvuruçunun Anayasa Mahkemesine yaptığı bireysel başvuru üzerine, Anayasa Mahkemesi asıl işverenin başvuruçunun hakkındaki değerlendirmelerinin objektif ve makul dayanaklarının olup olmadığının Mahkemece incelenmediği gerekçesi ile mahkeme hakkının ihlal edildiği gerekçesi ile yeniden yargılama kararı vermiştir. Mahkemece yapılan yargılama sonucunda İçişleri Bakanlığı'nın Başvuruçunun hakkındaki tevdi raporuna ve kesinleşen HAGB kararına değinilerek dava reddedilmiştir. Başvuruçunun istinaf talebi de

reddedilmiş, bunun üzerine Başvurucu tekrar Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

667 sayılı KHK'nın 4. maddesinde terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen bir Bakanlığa bağlı, ilgili veya ilişkili olmayan diğer kurumlarda her türlü kadro, pozisyon ve statüde (işçi dahil) istihdam edilen personelin, birim amirinin teklifi üzerine atamaya yetkili amirin onayıyla kamu görevinden çıkarılacağı belirtilmiş, yine aynı düzenlemede görevine son verilenlerin bir daha kamu hizmetinde istihdam edilemeyeceği, doğrudan veya dolaylı olarak görevlendirilemeyeceği, görevinden çıkarılanların uhdelelerinde bulunan her türlü mütevellî heyet, kurul, komisyon, yönetim kurulu, denetim kurulu, tasfiye kurulu üyeliği ve sair görevleri de sona ermiş sayılacağı ve bu görevleri yürütmekle birlikte kamu görevlisi sıfatını taşımayanlar hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanacağı belirtilmiştir. 4857 sayılı İş Kanununun 25/II maddesinde işverenin haklı nedenle fesih hakları düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye göre, "e) İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması" ve yine "f) İşçinin, işyerinde, yedi günden fazla hapisle cezalandırılan ve cezası ertelenmeyen bir suç işlemesi" hallerinde işveren haklı nedenle sözleşmeyi feshedebilir.

İş Mahkemesi feshin geçersizliği ve işe iade davasının reddine ilişkin kararda Başvurucu hakkındaki İçişleri Bakanlığı raporuna ayrıntılı şekilde değinmiştir. Söz konusu raporda Başvurucunun 18.10.2008, 6.2.2009, 28.1.2009, 8.2.2009, 18.2.2009, tarihlerinde il merkezinde PKK terör örgütü yandaşlarınca düzenlenen yasa dışı olaylarda bölücü terör örgütü elebaşı lehine slogan attığı, güvenlik güçleri ve araçlarına molotoflu saldırılarda bulunan grup arasında olduğu, yakalanarak adli işlem gördüğü, tutuklandığı, kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme, yönetme, bunlara katılma suçlarından tutuklandığı, yargılama sonucunda beraat ve HAGB kararı tesis edildiği, terör örgütü propagandası yapmak suçundan tesis edilen HAGB cezasının kesinleştiği belirtilmiştir. Mahkemece yer verilen tespitler, 667 sayılı KHK'nın 4. maddesi kapsamında Başvurucunun terör örgütü ile irtibat ve iltisakını açıkça ortaya koyduğu gibi, yerel bir idare olan Belediye'nin 4857 sayılı İş Kanununun 25/II maddesi uyarınca terör örgütü propagandası suçundan HAGB kararı almış bir işçiyi çalıştırması da beklenemez. Bu anlamda Başvurucunun iş sözleşmesinin feshi, İş Kanununun 25/II maddesi anlamında haklı fesih olmaktadır.

Çoğunluk tarafından, işveren tarafından feshe sebebiyet veren delillerin ne olduğu, feshe ne şekilde dayanak teşkil ettiği, söz konusu delillerin terör örgütü ile

irtibatlandırılmasına ne şekilde delil oluşturduğu hususların açıklanmadığı gerekçesine yer verilmiş ise de yerel mahkeme kararında İçişleri Bakanlığının raporuna ve HAGB kararına değinilerek bu sebeplerin 667 sayılı KHK anlamında bir fesih nedeni olduğu belirtilmiş ve deliller tartışılmıştır. PKK terör örgütünün propagandasını yapan Başvurucu ile Belediye arasındaki güvenin sarsıldığı aşikar olup, Belediye'nin resmi bir kurum ve yerel idare olarak hayatın olağan akışına göre Başvurucu ile çalışmasının artık ondan beklenemeyeceğinin kabulü zorunludur.

Nitekim Anayasa Mahkemesi benzer bir olayda (Özdemir Örnek Başvurusu, Başvuru Numarası: 2018/26453, K. Tarihi;6/10/2021) verdiği kararında, millî güvenliğe karşı faaliyette bulunduğu tespit edilen terör örgütleriyle irtibatı ya da iltisakı olduğu ortaya konulan kişilerin OHAL döneminin koşulları gerekli kıldığı ölçüde kamu görevinden uzaklaştırılmalarının keyfî bir tedbir olarak nitelendirilemeyeceğini, nitekim PKK terör örgütünün yargı kararlarıyla tespit edilen amacı ve yapısı dikkate alındığında söz konusu terör örgütü ile irtibatlı ya da iltisaklı olmanın devlete sadakat bağının zayıflığını gösteren bir olgu olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmiş ve başvurucudan duyulan şüphenin ve sözleşmenin feshedilmesi şeklinde alınan tedbirin Anayasanın 15. maddesine aykırı olmadığını ifade etmiştir.

Söz konusu kararda özetle (Özdemir Örnek Başvurusu, Başvuru Numarası: 2018/26453, K. Tarihi;6/10/2021); "...76. Somut olayda işverenin, başvurucu hakkında duyulan şüphenin nedeni olarak gösterilen delillerden OHAL ilanından sonraki süreçte bilgi sahibi olduğu ve başvuruya konu tedbiri OHAL koşullarını gözeterek hayata geçirdiği anlaşılmaktadır. Anılan tedbir, olağanüstü durumu oluşturan olayların etkilerinin devam ettiği bir dönemde alınmıştır. Bu kapsamda PKK terör örgütü ile irtibatı veya iltisakı olabileceği yönünde başvurucudan duyulan şüphenin, OHAL koşullarının gerektirdiği acil tedbirlerin hayata geçirilmesi konusundaki gerçek ihtiyaç dikkate alındığında -somut olayın kendine özgü koşullarında- keyfi olarak nitelendirilemeyeceği değerlendirilmektedir....Dolayısıyla başvuruya özgü bu hususlar gözetildiğinde, PKK terör örgütüyle irtibatı ya da iltisakı olduğu konusunda başvurucudan duyulan şüphenin ve sözleşmenin feshedilmesi şeklinde alınan tedbirin söz konusu yükümlülüklerle aykırı olduğu söylenemeyecektir." ifadelerine yer verilerek, söz konusu olay açısından iş sözleşmesinin feshinin aciliyet arzeden bir tedbir olduğu ve keyfi olmadığı belirtilmiştir. Kaldı ki, Anayasa Mahkemesinin Özdemir Örnek Başvurusuna ilişkin kararın (Başvuru Numarası: 2018/26453, K. Tarihi;6/10/2021) 77.paragrafında belirtildiği üzere, Başvurucu bir kariyer mesleği niteliğinde olan mesleki faaliyetten alıkonulmadığı gibi özel sektörde çalışmasını engelleyen herhangi bir ilave kısıtlamaya da tabi tutulmamıştır. Bu konuda bir kısıtlamanın getirilmemiş olması nedeniyle kamunun

menfaati ile başvurucunun kişisel menfaati arasında adil denge kurulmuş olup, Başvurucunun iş sözleşmesinin feshi olağanüstü yönetim usullerinin uygulanmasına neden olan durum karşısında ölçsüz değildir.

Bu nedenlerle, Başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği şeklindeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

E.D. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/5155

Karar Tarihi: 30/10/2024

Başvuru, mahpus hakkında disiplin cezası verilmesi nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Bireysel başvurunun yapıldığı tarih itibarıyla başvuru, kasten öldürme suçundan hükümlü olarak Nazilli Açık Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu)bulunmaktadır.

Başvurucu ile bir başka hükümlünün kavga ettiklerine ilişkin olarak iki infaz koruma memuru tarafından 24/7/2019 tarihinde tutanak tutulmuş, ardından konuyla ilgili disiplin soruşturması başlatılmıştır. Başvurucu, savunmasında suçlamayı kabul etmediğini, olay sırasında koğuş dışında olduğunu, bu hususun güvenlik kameraları tarafından tespit edilebileceğini belirtmiş; kamera kayıtlarının getirilerek incelenmesini talep etmiştir.

Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı, disiplin soruşturmasının sonucu kesinleşinceye kadar 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 49. maddesi uyarınca başvuru ile diğer hükümlünün tedbiren açık ceza infaz kurumundan kapalı ceza infaz kurumuna alınmasına karar vermiştir.

Disiplin soruşturmasında savunması alınan başvuru, suçlamayı kabul etmediğini, olay sırasında koğuşun dışında olduğunu, bu hususun güvenlik kameraları tarafından tespit edilebileceğini belirtmiş; kamera kayıtlarının getirilerek incelenmesini talep etmiştir. Disiplin soruşturmasının sonucunda başvuru, 5275 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (d) bendinde yer alan "Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak " fiilini işlediği gerekçesiyle bir ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezası ile cezalandırılmıştır.

Başvurucu, disiplin cezasına karşı şikâyet yoluyla Nazilli İnfaz Hâkimliğine(İnfaz Hâkimliği) 7/8/2019 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Başvurucu dilekçesinde disiplin soruşturması sürecinde talep etmiş olmasına rağmen kamera kayıtlarının incelenmediğini, maddi gerçeğin ortaya çıkarılmadığını, delillerin toplanmadığını, sadece duyular üzerine iki memur tarafından düzenlenen tutanağa istinaden disiplin cezası verildiğini belirtmiş; bu şekilde cezalandırılmasının gerçek sebebinin Başsavcılık ile görüşme talebiyle idareye dilekçe vermesi olduğunu iddia etmiştir.

İnfaz Hâkimliği, şikâyetin duruşmalı olarak incelenmesine karar vermiştir. Başvurucu duruşmada alınan beyanında; şikâyet dilekçesindeki hususlara ek olarak vücudunda

darp ve cebir izi olmadığının gözetilmesini talep etmiştir. İnfaz Hâkimliği 4/10/2019 tarihinde Ceza İnfaz Kurumuna yazı yazarak başvurucunun beyanında geçen kamera görüntülerinin incelenmesi için ivedilikle gönderilmesini talep etmiştir. Ceza İnfaz Kurumu müzekkereye cevaben, başvurucunun disiplin soruşturmasına konu eylemine ilişkin kamera kayıt arşivlerinin tetkikinde söz konusu kaydın elde edilemediğini belirtmiştir. İnfaz Hâkimliği, başvurucu hakkındaki kararın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle 12/11/2019 tarihinde itirazı reddetmiştir.

Başvurucu anılan karara karşı itiraz kanun yoluna başvurmuş; gerek disiplin soruşturması sürecinde gerekse İnfaz Hâkimliğine yaptığı şikâyette kamera görüntülerinin incelenmesi yönündeki talebinin karşılanmadığını, dolayısıyla ilgili deliller değerlendirilmeden karar verildiğini belirterek kararın kaldırılmasını talep etmiştir. Nazilli Ağır Ceza Mahkemesi, başvurucunun itirazını 24/12/2019 tarihli kararıyla kesin olarak reddetmiştir. Başvurucu, nihai hükmü 14/1/2020 tarihinde öğrendikten sonra 7/2/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, disiplin cezası nedeniyle ailesi ve yakınlarıyla görüşme hakkının kısıtlandığını ve bu durumun haberleşme özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiştir. Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi ve AİHM içtihatlarına atıfta bulunarak, başvurucunun iddialarının somut koşullarla değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Başvurunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı çerçevesinde incelenmesi gerektiğine karar verilmiş ve başvurunun kabul edilebilir olduğu sonucuna varılmıştır. Başvurucunun bir ay süreyle ailesiyle görüşmesinin engellenmesi, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına müdahale olarak değerlendirilmiştir. Müdahale, ceza infaz kurumunun güvenliğini sağlamak amacıyla hukuka uygun kabul edilmiştir. Ancak, ceza infaz kurumunun güvenliğini sağlamakla özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin sağlanıp sağlanmadığı incelenmiştir. Başvurucunun, kavga ettiği iddialarına ilişkin kanıtların (kamera kaydı ve adli rapor) dikkate alınmaması, adil bir inceleme yapılmaması nedeniyle özel hayat hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

BAYRAM GÜNDÜZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/95261

Karar Tarihi: 30/10/2024

Başvuru, başvurucunun iş sözleşmesinin sendikal gerekçelerle feshedilmesi sonrasında işe iade ve sendikal tazminat talebinin reddedilmesi nedeniyle sendika hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Anayasa Mahkemesi olay ve olguları somut başvuru ile aynı olan Emre Çelik ve diğerleri (B. No: 2022/14506, 18/9/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların sendikal gerekçelerle iş sözleşmelerinin sonlandırılması nedeniyle sendika hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkeler ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

MUZAFFER YÜKSEL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/9196

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 1/2/2021 tarihinde öğrendikten sonra 16/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

FATMA ÇAKMAKCI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/19693

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru; Şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyalar konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2021/19693 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş ve inceleme 2021/19693 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ABDULLAH TURGUT VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/20239

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, muhtelif tarihlerde yapılmıştır.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyaların konu yönünden hukuki irtibatı nedeniyle 2021/20239 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine ve incelemenin 2021/20239 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

HALE ŞAHİN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/20410

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyaların konu yönünden hukuki irtibatı bulunması nedeniyle 2021/20410 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine ve incelemenin 2021/20410 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

HÜSEYİN ÖZBAĞ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/45898

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 8/7/2021 tarihinde öğrendikten sonra 6/8/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

YUSUF KÜÇÜKÇELİK VE SEYİT BATTAL KAYMAK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/12455

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddisına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır.

2022/44835 numaralı dosyanın konu yönünden hukuki irtibatı bulunması nedeniyle 2022/12455 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine ve incelemenin 2022/12455 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

DURSUN ŞAFAK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/42479

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular nihai kararı 18/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 22/4/2022 tarihinde başvuruda bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

MEVLÜT ATUĞ VE ALİ ÖZKAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/43678

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2023/93683 numaralı dosyanın konu yönünden hukuki irtibatı bulunması nedeniyle 2022/43678 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine ve incelemenin 2022/43678 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ŞENER ERZENGİN VE CEYLAN ÇITAK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/49094

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır.

2022/49120 numaralı dosyanın konu yönünden hukuki irtibatının bulunması nedeniyle 2022/49094 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine ve incelemenin 2022/49094 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

KAMİL TÜFEKÇİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/77907

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 2/8/2022 tarihinde öğrendikten sonra 3/8/2022 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

NECMİ KAYAK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/14320

Karar Tarihi: 2/10/2024

Başvuru, ceza infaz kurumu tarafından verilen disiplin cezasına karşı yapılan şikâyetin kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddialar karşılanmadan reddedilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmış ve Tekirdağ 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna (Ceza İnfaz Kurumu) konulmuştur.

Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumunda bulunduğu esnada birden fazla kez dış hekimliğine gitme talebinde bulunmuştur. İnfaz koruma memurları 21/11/2019 tarihinde başvurucuyu dış hekimine götürmek üzere gelmiş ancak başvurucuyu çeşitli sebepler göstererek dış hekimine götürmemiştir. Başvurucunun, bunu öğrenmesi üzerine "O... ç..., egolarını tatmin ediyorlar, Allah belalarını versin, Allah onları da buraya düşürsün!" şeklinde sözler söylediğinden bahisle başvurucu hakkında disiplin soruşturması başlatılmıştır.

Başvurucunun savunması alındıktan, olay günü görevli ve olaya şahit olan iki infaz koruma memurunun da ifadesine başvurulduktan sonra 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 44. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (j) bendi uyarınca kurum görevlilerine hakaret veya tehditte bulunmak disiplin suçunu işlediğinden bahisle 9 gün hücreye koyma cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

Başvurucu, Tekirdağ 1. İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) nezdinde disiplin cezasına itiraz etmiştir. Başvurucu dilekçesinde söylediği sözlerin bir muhatabı olmadığını ve yaşadığı durumlar sebebiyle agresif hareketler sergileyerek bu şekilde sözler sarf ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucu, incelemenin duruşmalı olarak yapılması talebinde bulunmuştur. İnfaz Hâkimliği, başvurucunun disiplin cezasına yönelik itirazını duruşmalı olarak incelemiştir. İnfaz Hâkimliğinin 21/1/2020 tarihli duruşmasında başvurucu duruşma salonunda hazır bulunmuştur. Başvurucu duruşmada alınan beyanında, tutanakta belirtilen sözlerin doğru olduğunu fakat bu sözlerle kimseyi hedef almadığını ileri sürmüştür. Başvurucu, olayın olduğu güne dair anlatımlarının devamında bu konuda aynı koğuştta barındırıldığı kişilerin de dinlenebileceğini ifade etmiştir.

Olayla ilgili olarak Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığı hakaret suçundan başlattığı soruşturma sonucunda 8/1/2020 tarihinde kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar vermiştir.

Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin kararına itiraz etmiştir. Başvurucu itiraz dilekçesinde olayla ilgili olarak Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma

sonucunda suçun unsurlarının bulunmadığından bahisle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiğini, tutanağa konu olayın kendisinin özel hayat alanına dâhil olan ve doğrudan muhatabı bulunmayan koşuhta meydana geldiğini, doğrudan herhangi bir infaz koruma memurunun hedef alınmadığını, kendi kendine hayıflandığını öne sürmüştür.

Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 17/3/2020 tarihinde İnfaz Hâkimliğinin kararının usul ve kanuna uygun olması nedeniyle itirazın reddine karar vermiştir. Söz konusu karar 20/3/2020 tarihinde tebliğ edildikten sonra 13/4/2020 tarihinde bireysel başvuru yapılmıştır.

Başvurucu, disiplin cezasına itiraz sürecinde dile getirdiği tüm hususları tekrarlayarak ileri sürdüğü iddiaların yargı mercilerin kararlarında karşılanmadığını iddia etmiş ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir.

16. Adalet Bakanlığı görüşünde, Anayasa Mahkemesi kararlarına atıfta bulunulmuş; yapılacak değerlendirmelerde söz konusu içtihatların gözönünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır. Başvuru gerekçeli karar hakkı kapsamında incelenmiştir.

Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı gerekçeli karar hakkı güvencesini de kapsamaktadır (daha geniş değerlendirme için bkz. Abdullah Topçu, B. No: 2014/8868, 19/4/2017, § 75). Nitekim Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır." denilerek mahkemelere kararlarını gerekçeli yazma yükümlülüğü yüklenmiştir. Mahkemelerin anılan yükümlülüğü, yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya karar gerekçesinde ayrıntılı yanıt vermesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz. Ancak mahkemeler, kendilerine sunulan tüm iddialara yanıt vermek zorunda değilse de (Yasemin Ekşi, B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 56) mahkemelerin davanın esas sorunlarını inceledikleri gerekçeli karardan anlaşılmalıdır. Bir kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiği davanın niteliğine ve şartlarına bağlıdır. Muhakeme sırasında açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olması hâlinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmesi gerekir (Sencer Başat ve diğeri, [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, § 35). Aksi bir tutumla mahkemenin davanın sonucuna etkili olduğunu kabul ettiği bir husus hakkında ilgili ve yeterli bir yanıt vermemesi veya yanıt vermeyi gerektiren usul veya esasa dair iddiaları cevapsız bırakması hak ihlaline neden olabilecektir (Sencer Başat ve diğeri, § 39).

Somut olayda başvuru, kendisi hakkında kurum görevlilerine hakaret ettiğinden bahisle düzenlenen tutanak sonrasında olaya ilişkin olarak Cumhuriyet Başsavcılığınca suçun yasal unsurlarının oluşmadığından bahisle kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verildiğini belirtmekte, yargılama sürecinde ileri sürdüğü bu husus hakkında yargısal merciler tarafından değerlendirme yapılmaksızın gerekçesiz bir şekilde karar verildiğinden yakınmaktadır.

İnfaz Hâkimliği kararında başvuruçunun esas iddiası hakkında bir değerlendirmede bulunulmadığı, genel ifadeler ile yetinildiği tespit edilmiştir (bkz. § 8) Başvuruçunun, bu karara karşı itiraz dilekçesinde ayrıca Cumhuriyet Başsavcılığında suçun unsurlarının bulunmadığı gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmesine rağmen disiplin cezası verilmesinin hukuka aykırı olduğunu iddia etmesine karşın itiraz mercince bu hususta da herhangi bir değerlendirmenin yapılmadığı görülmüştür. Cumhuriyet Başsavcılığınca kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar 8/1/2020 tarihinde verilmesine rağmen bu tarihten sonra inceleme yapan İnfaz Hâkimliğinin 23/1/2020 tarihli kararına bakıldığında da esasa etkili bu iddia hakkında bir değerlendirme bulunmadığı anlaşılmıştır.

Bu itibarla başvuruçunun ileri sürdüğü ve uyuşmazlığın sonucuna etkili olabilecek nitelikteki iddialarıyla ilgili yargı mercilerince herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı, bu kapsamda kararlarda ilgili ve yeterli bir gerekçeye yer verilmediği görüldüğünden yargılama süreci bir bütün olarak değerlendirildiğinde başvuruçunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

AGİT DEMİR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/9274

Karar Tarihi: 30/10/2024

Başvuru, kamuya açık alanda bulunarak özel konutun bahçesine getirilen paket içinde bulunan patlayıcının infilak etmesi sonucu meydana gelen ciddi yaralanma ve bu olay temelinde açılan manevi tazminat davasının kısmen reddi nedeniyle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, orta öğretim 11. sınıfa devam ettiği dönemde 17/12/2014 tarihinde Şırnak'ın Cizre ilçesinde okul çıkışı eve dönerken yol üzerinde bulduğu, üzeri koli bantlarıyla sarılmış paketi cebine koyarak evine götürmüştür. Evlerinin bahçesinde paketi açmaya çalışan başvurucu, paketin infilak etmesi sonucu ağır şekilde yaralanmıştır. Yaklaşık yirmi gün süren tedavisinin ardından başvurucunun sol eline bilek kısmından ampütasyon işlemi uygulanmıştır. Daha sonra söz konusu paketin el yapımı bomba olduğu anlaşılmıştır.

Başvurucu, Mardin 1. İdare Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde olay nedeniyle uğradığı manevi zararın tazmini için tam yargı davası açmıştır. Başvurucu, dava dilekçesinde kusur sorumluluğu bağlamında bir iddia da bulunmamış ise de idarenin savunmasına karşı verdiği dilekçeyle idarenin kusuru olduğu, kamu güvenliğinin sağlanması için gereken önlemlerin alınmadığı yönünde açıklamalar yapmıştır. Mahkeme 22/2/2019 tarihli kararıyla olayda eylem ve zarar arasında illiyet bağı bulunmadığını belirtmesine karşın kusur yönünden açık bir belirleme yapmadan sosyal risk ilkesi çerçevesinde başvurucuya 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine hükmetmiştir. Başvurucu, istinaf talebinde bulunurken idarenin kusuruna dair iddialarını yinelemiştir. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi Üçüncü İdari Dava Dairesi 31/12/2020 tarihinde hükmün hukuka ve usule uygun olduğu gerekçesiyle istinaf istemini reddetmiştir.

Başvurucu, nihai kararı 29/1/2021 tarihinde öğrenmesinin ardından 26/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, yaşam hakkının korunmasına ilişkin pozitif yükümlülüğün yerine getirilmemesi ve güvenlik önlemleri alınmaması nedeniyle tazminatın yetersiz olduğunu belirterek anayasal haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı, adli makamların kararının doğru olduğunu ve değerlendirmede ilgili hususların dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesi, yaşam hakkının ihlaline dair inceleme yapılırken olayın ciddi bir yaralanma, hayati risk taşıyan bir patlama gibi unsurlar taşıdığını ve başvurunun bu çerçevede ele alınması gerektiğini belirtmiştir.

Mahkeme, yaşam hakkı ihlaline yönelik başvurunun kabul edilebilir olduğunu ve başvurucuya etkili bir başvuru yolu sağlanmadığını, çünkü idari makamların güvenlik

önlemleri ve kusurlu sorumluluk konusunda herhangi bir değerlendirme yapmadığını ifade etmiştir. Bu durum, başvurunun etkili başvuru hakkını ihlal etmiştir. İdari yargı mercileri, başvurunun iddialarını yalnızca sosyal risk ilkesi çerçevesinde değerlendirmiş ve idarenin kusuru konusunda herhangi bir araştırma yapmamıştır.

Sonuç olarak, yaşam hakkıyla ilgili olarak başvurunun etkili başvuru hakkının ihlal edildiği ve tazminatın yetersiz olduğu belirlenmiş, ancak idarenin kusurlu olduğu yönünde bir sonuç çıkmamıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

TİMUR DEMİR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/38072

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; mahpusa AİHM tarafından gönderilen mektupların okunması, savcılık mütalaasının tebliğ edilmemesi, mahpusun ödüllere faydalandırılmaması ve telefonla görüşme gününün öğrenim gören çocuklarla görüşmeyi sağlayacak şekilde belirlenmesi talebinin reddedilmesi nedeniyle haberleşme hürriyeti, maddi ve manevi varlığın korunması hakkı, adil yargılanma hakkı ile aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hükümlü olarak Konya Ereğli T Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'nda bulunurken, 31 Ağustos 2021 tarihinde denetimli serbestlik tedbiriyle tahliye edilmiştir. Başvurucunun okul çağında iki kızı vardır.

Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulu, 28 Ocak 2019 tarihinde tutuklu ve hükümlülerin hafta sonu telefon görüşme haklarının, hafta içi belirli günlerde yapılmasına karar vermiştir. Bu karar, infaz memuru sayısının yetersizliği ve kurum içi güvenlik sorunları nedeniyle alınmıştır. 25 Temmuz 2019'da Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, ceza infaz kurumlarına gönderdiği yazıda çocukların aileleriyle telefon görüşmelerini hafta sonu yapmalarının daha uygun olacağını belirtmiştir.

Ancak, Ereğli Ceza İnfaz Kurumu 5 Ağustos 2019 tarihinde, telefon görüşmelerinin hafta içi devam etmesine karar vermiştir. Başvurucu, 15 Ağustos 2019 tarihinde İnfaz Hâkimliğine başvurarak çocuklarının okul saatleriyle mesai saatlerinin çakıştığını ve telefon görüşmelerinin hafta sonuna alınmasını talep etmiştir. İnfaz Hâkimliği, 9 Eylül 2019 tarihinde başvuruyu reddetmiş, kurumun iç işleyişine ve güvenliğine dair düzenleme hakkı bulunduğunu belirtmiştir. Mahkeme, başvurucunun itirazını da 30 Eylül 2019 tarihinde reddetmiştir.

Sonuç olarak, başvurucu 17 Ekim 2019'da nihai kararı öğrenmiş ve 14 Kasım 2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, okul saatleri nedeniyle çocuklarıyla hafta sonu telefon görüşme talebinin reddedildiğini ve bu reddin güvenlik gerekçesine dayandırıldığını belirtmiştir. Başvurucu, bu kararı keyfî ve somut bir gerekçe sunulmaksızın alındığını, ayrıca savcılığın görüşünün kendisine tebliğ edilmediğini ifade etmiştir. AİHM ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarına atıfta bulunarak, devletin aile ilişkilerini desteklemesi ve tedbirler alması gerektiğini savunmuştur.

Adalet Bakanlığı, hafta sonu görüşme taleplerinin kapasite yetersizliği nedeniyle reddedildiğini, ancak ceza infaz kurumlarının ilgili yazışmalarında eğitim gören çocuklar için hafta sonu görüşme imkânlarının olabileceğini belirtmiştir. Bakanlık, müdahalenin ceza infaz kurumunun güvenliğini sağlama amacını taşıdığını savunmuş, ancak bunun aile hayatına saygı hakkı ile dengelenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Başvurucunun çocuklarıyla telefonla görüşme hakkı üzerine yaptığı başvuru, aile hayatına saygı hakkı kapsamında değerlendirilmiş ve bu başvurunun kabul edilebilir olduğu kararlaştırılmıştır. Mahkemeye göre, başvurucunun çocuklarıyla hafta içi görüşme imkânı olmadığı için, haftalık telefon görüşme günlerinin çocukların eğitim programına uygun şekilde düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca, başvurucunun taleplerinin reddedilmesinde, güvenlik gerekçeleri ve personel yetersizliği gibi faktörler somut bir şekilde açıklanmamış ve çocuğun üstün yararı gözetilmemiştir. Bu durum, devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediği ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiği sonucunu doğurmuştur.

Somut başvuruda, anılan kararlarda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

TOLGAHAN YENİCE BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/4375

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, açık/kapalı görüş ve telefonla görüşme gününün öğrenim gören çocukla görüşmeyi sağlayacak şekilde belirlenmesi talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, başvuru tarihinde silahlı terör örgütü kurma veya yönetme suçundan Marmara 7 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Kurum) cezasını infaz etmekte iken 17/6/2021 tarihinde denetimli serbestlik tedbirleri uygulanmak suretiyle tahliye edilmiştir. Başvurucu, ceza infaz kurumundayken okul çağında bir çocuğu bulunmaktadır.

Kurumun İç Yönetmeliğinde ziyaret gün ve saatleri kapalı ve açık görüşler için hafta içi 09.00-16.30 saatleri arası olacak olacak şekilde düzenlenmiştir. Kurum, İdare ve Gözlem Kurulunun 20/9/2019 tarihli kararıyla da mahpusların telefon görüşmelerinin hafta içi sabah 09.00-12.00 ve öğleden sonra 13.30-17.00 saatleri arasında yapılmasına karar vermiştir. Başvurucunun bu kararlara karşı yaptığı şikâyet başvurularını Silivri 1. İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hakimliği) 23/10/2019 tarihinde reddetmiştir.

Anılan kararlara karşı başvurucunun itirazları da Silivri Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) tarafından 26/11/2019 tarihinde kararın usul ve kanuna uygun olduğu ve verilen kararın gerekçesinde herhangi bir isabetsizliğin bulunmadığı belirtilerek reddedilmiştir. Nihai kararlar başvurucuya 12/12/2019 ve 6/1/2020 tarihlerinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 10/1/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvuruda, başvurucu (görüşme talebinde bulunan kişi), çocuğuyla haftaiçi belirli görüşme imkânları ve telefon görüşmeleri yapamamaktan kaynaklı olarak çocuğunun eğitim ve psikolojik durumunun olumsuz etkilendiğini belirtmiştir. Bu sebeple, Anayasa'ya ve uluslararası düzenlemelere aykırı hareket edildiğini, dolayısıyla kişisel haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun iddiasına göre, çocuğuyla görüştürülme imkânlarının sınırlandırılması, aile hayatına saygı hakkı ve diğer anayasal hakları ihlal etmektedir. Başvurucu, aile hayatı ve çocukların gelişim hakkı gibi temel hakların devlet tarafından güvence altına alınması gerektiğini ifade etmiştir.

Adalet Bakanlığı, başvurunun incelenmesi sırasında aile hayatına saygı hakkının ihlali hususunun sadece başvurucunun iddialarına dayalı olarak değerlendirilemeyeceğini vurgulamıştır. Bakanlık, başvurunun değerlendirilmesinde sadece ilgili ulusal mevzuat ve Anayasa hükümlerine değil, somut olayın tüm koşullarına da dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu, başvurucunun iddialarının daha kapsamlı bir şekilde ele alınması gerektiğini ifade etmektedir.

Başvurucu, çocuğuyla görüşme imkânlarının kısıtlanmasının eğitim ve psikolojik açıdan olumsuz etkiler yarattığını belirttiği için, başvurunun dayanaklarının hukuki olarak açıkça kabul edilemez olmadığı ve dolayısıyla başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Burada, başvurunun anayasa ve uluslararası sözleşmelere dayalı olduğu vurgulanmıştır.

Anayasa Mahkemesi, hükümlülerin ve tutukluların, cezaevinde çocuklarıyla görüşmelerini düzenleyen yasal bir düzenleme yapılması gerektiği yönünde kararlar vermiştir. Mahkeme, hükümlülerin ve tutukluların aile bağlarını sürdürebilmeleri ve çocuklarının gelişimlerine katkı sağlayabilmeleri için gerekli tedbirlerin alınmasının gerektiğini vurgulamıştır. Bu bağlamda, telefonla görüşme ve ziyaretlerin gerçekleştirilmesinin çocuğun üstün yararına göre belirlenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Başvurucunun çocuğuyla düzenli ve etkili bir şekilde görüşme imkânı bulamaması, Anayasa Mahkemesi tarafından aile hayatına saygı hakkının ihlali olarak değerlendirilmiştir. Devletin, cezaevi düzenlemeleri yoluyla, bireylerin aileleriyle görüşebilme haklarını sağlamak için pozitif yükümlülükleri yerine getirmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, başvurunun iddialarının geçerli olduğu ve devletin başvurunun aile hayatına saygı göstermekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

Ceza infaz kurumlarındaki görüşme düzenlemelerinin, özellikle çocukların üstün yararını gözeterek daha adil ve hakkaniyetli bir şekilde yapılması gerektiğini vurgulamaktadır. Anayasa Mahkemesi, cezaevi görüşmelerinde aile hayatına saygı hakkının ihlal edilmemesi için devletin gerekli tedbirleri alması gerektiği görüşündedir. Başvurucunun, çocuğuyla olan iletişiminin kısıtlanmasının, sadece onun değil, çocuğunun psikolojik gelişimi açısından da olumsuz sonuçlar doğurabileceği ortaya konmuştur.

Özetle, başvurunun kabul edilmesi gerektiği ve başvurunun aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği yönünde bir değerlendirme yapılması gerektiği ifade edilmektedir.

Somut başvuruda, yukarıda değinilen kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

TURAŞ GAZ ARMATÜRLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/19316

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, alacağın tahsili amacıyla borçlular aleyhine başlatılan icra takibi sırasında tahsil edilen bedelin nemasının alacaklıya ödenmesi yerine Hazineye irat olarak kaydedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucunun da aralarında olduğu alacaklılarca başlatılan icra takibinde borçlulara ait bir kısım taşınmaz haczedilerek satılmıştır. Sıra cetveline itiraz davası açılması üzerine Kayseri 3. İcra Dairesi (İcra Dairesi) satış bedelini nemalandırılmak üzere bir bankaya yatırmıştır.

Sıra cetveline itiraz davasının sonuçlanmasının ardından İcra Dairesi, satış bedelini sıra cetvelindeki alacaklılara paylaşmıştır. Bunun yanında İcra Dairesi, dava süreci boyunca satış bedeline işleyen nema bedelini icra dosyasına giren yeni bir tahsilat olarak kabul ederek sıradaki diğer alacaklılara ödemiştir.

Sıra cetveline göre nemalandırmaya konu satış bedelini alan bir kısım alacaklı asıl alacağın neması olan faiz gelirin de sıradaki alacaklılar yerine kendilerine ödenmesini talep etmiştir. İcra Dairesi, sıra cetveline göre sıradaki diğer alacaklıların da alacağına kavuşması gerektiğini belirterek talebi reddetmiştir. İcra Dairesi işleminin iptali ve nemanın ödenmesi için dava açılmıştır. Davalı sıfatıyla yargılamada yer alan başvuru, davanın reddini talep etmiştir. Diğer davalılar TEB A.Ş. ve E.Y. de davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Kayseri 3. İcra Hukuk Mahkemesi, nemalandırma sonucu elde edilen faizi dosyada yeni bir tahsilat kabul ederek sıradaki diğer alacaklılara ödenmesinin önünde kanuni engel bulunmadığını ve asıl olanın borçlunun borcundan kurtulup alacaklının alacağına kavuşması olduğunu belirterek davayı reddetmiştir. Davacılar istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesi (İstinaf Mahkemesi) istinafa konu kararı kaldırmış ve İcra Dairesinin işleminin iptaline karar vermiş; kararda nemalandırma sonucu elde edilen bedelin hak sahiplerine ve sıradaki alacaklılara ödenmesinin kanuni dayanağı olmadığını, 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 36. maddesi uyarınca söz konusu nemanın Hazineye ait olduğunu belirtmiştir. Kararı temyiz eden başvuru, nemalandırılan paradan elde edilen nemanın hak sahibi alacaklılara ödenmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi (Yargıtay Dairesi) kararın davalılar TEB A.Ş. ile E.Y. tarafından temyiz edildiğini kaydetmiş, temyize konu kararın usul ve kanuna uygun olduğunu belirterek onanmasına hükmetmiştir.

Başvurucu, nihai hükmü 12/3/2020 tarihinde öğrendikten sonra 16/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. 5/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanun'la COVID-19 pandemisi nedeniyle yargı alanındaki süreler 13/3/2020 tarihinden 15/6/2020 tarihine kadar durduğundan başvurunun süresinde olduğu değerlendirilmiştir.

Başvurucunun Yargıtay Dairesinin temyiz başvurusunu incelemediğini belirterek, sıra cetveline itiraz davası sürecinde satış bedelinin nemalandırılmasının Anayasa Mahkemesi'nin verdiği bir karar doğrultusunda devletin pozitif yükümlülüğü olduğunu ifade ettiği bir durum ele alınmaktadır. Başvurucu, satış bedelinden elde edilen faiz gelirin Hazineye kaydedilmesinin alacaklılar ve borçlular için zararlı olduğunu belirterek, adil yargılanma ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Adalet Bakanlığı ise, satış bedelinin nemalandırılmasının yasal bir dayanağı olmadığını savunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, başvurunun temyiz itirazının incelenmemesinin, mülkiyet hakkının korunmasına ilişkin usul güvenceleri kapsamında değerlendirileceğine karar vermiştir. Başvurucu, temyiz itirazlarının incelenmemesinin ve nemalandırılan paranın Hazineye kaydedilmesinin, mülkiyet hakkını ihlal ettiğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkının, ekonomik değer taşıyan her türlü mal varlığını kapsadığını ve somut olayda borçludan tahsil edilen alacağın mülkiyet hakkı kapsamına girdiğini belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi, Fatma Yıldırım (B. No: 2014/6577) kararını referans alarak, borçludan tahsil edilen paranın nemalandırılmasının, enflasyon karşısında değer kaybetmesini engellemek amacıyla yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Borçlu ve alacaklının bu parayı kullanma ya da değer kaybına karşı önlem alma imkânının olmadığı, dolayısıyla icra dairesinin bu parayı nemalandırmasının mülkiyet hakkı koruma yükümlülüğü kapsamında olduğuna karar verilmiştir. Anayasa Mahkemesi, paranın nemalandırılmasının ardından elde edilen gelirin Hazineye kaydedilmesinin, anayasa ile güvence altına alınan mülkiyet hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır.

Başvurucu, nemalandırılan satış bedelinden elde edilen faiz gelirin Hazineye aktarılmasını hukuka aykırı bulmuş ve temyiz başvurusunda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, 492 sayılı Kanun'un 36. maddesinde yer alan hükmün, borçludan tahsil edilen bedelin nemasının Hazineye aktarılmasını öngören kısmının anayasa ile güvence altına alınan mülkiyet hakkına aykırı olduğuna karar vermiştir. Bu durum, devletin özel kişilerin mal varlıklarından karşılıksız yararlanmasının anayasal açıdan meşru bir amacı olmadığını ortaya koymaktadır.

Anayasa Mahkemesi, benzer bir davada da borçludan tahsil edilen paranın nemasının Hazineye aktarılmasının anayasa ile güvence altına alınan mülkiyet hakkını ihlal ettiğine

karar vermiştir. Bu karar, devletin zorlayıcı bir neden olmaksızın özel kişilerin mal varlıklarından karşılıksız yararlanmasının anayasal açıdan meşru bir amacı olmadığını açıklamıştır.

Başvurucunun temyiz itirazlarının incelenmemesi ve nemalandırılan satış bedelinin Hazineye kaydedilmesi, mülkiyet hakkının korunmasına ilişkin usul güvencelerinin ihlali olarak değerlendirilmiştir. Anayasa Mahkemesi, borçludan tahsil edilen paranın nemasının Hazineye aktarılmasının anayasanın 35. maddesi çerçevesinde mülkiyet hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir. Bu nedenle, başvurucunun mülkiyet hakkının ihlal edildiğine hükmedilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

HÜSAMETTİN FERİT GÜROL VE VERDA GÜROL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/25992

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; taşınmaza kamulaştırmasız el atılması ve kamulaştırmasız el atma bedelinin değer kaybına uğratılması nedenleriyle mülkiyet hakkının, bedelinin geç ödenmesi nedeniyle de kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucular, nihai hükmü 9/7/2020 tarihinde öğrendikten sonra 10/8/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyonca makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası bakımından kısmi kabul edilemezlik kararı verilmiş, başvurunun mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin kısmının kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Başvurucular; taşınmaza kamulaştırmasız şekilde el atıldığını ve kamulaştırmasız el atma bedelinin makul süre geçmesine karşın ödenmediğini, bu nedenle bedelin değer kaybına uğradığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür; ek beyan dilekçelerinde ödemelerin yapıldığını ancak geç ödeme nedeniyle zarara uğradıklarını belirtmiştir.

Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuruculara asıl alacak ve ferîleri bakımından ödeme yapılmasının başvurucuların mağdur sıfatının değerlendirilmesinde dikkate alınması gerektiği, esas bakımından inceleme yapılması durumunda ise Anayasa ve ilgili mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi içtihatlarının ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı ödemenin geç yapılması nedeniyle mağdur sıfatlarının devam ettiğini belirterek başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

Kamulaştırmasız El Atma Şikâyeti Yönünden Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuruyla benzer nitelikte olan Celalettin Aşçıoğlu (B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler (B. No: 2013/3578, 25/2/2015), İbrahim Oğuz ve diğerleri (B. No: 2013/5926, 6/10/2015) ile Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleriyle 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymayan bir müdahale olduğunu belirterek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Kamulaştırmatsız El Atma Bedelinin Değer Kaybına Uğratılması Yönünden Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri (B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri (B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar (B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz (B. No: 2015/19289, 17/7/2018) ve Türkan Poyraz (B. No: 2015/15388, 13/9/2018) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede davanın açıldığı tarih ile ödemenin yapıldığı tarih arasında geçen dönemde gerçekleşen enflasyon oranları karşısında kamulaştırma bedelinin hissedilir/önemli derecede değer kaybetmesi nedeniyle başvuruculara aşırı külfet yüklendiğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da yargılama süresinde kamulaştırma bedelinin yaklaşık %11 oranında değer kaybettiği tespit edilmiştir. Bu durumda anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

M.Y. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/28369

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, ceza infaz kurumunda aile ile telefonla görüşmeye izin verilmemesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuru tarihinde Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma suçundan Silivri 6 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) hükümlü olarak bulunan başvuru 21/5/2020 tarihinde Silivri 2. İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) şikâyetinde bulunmuştur. Şikâyet dilekçesinde annesinin koronavirüs (COVID-19) nedeniyle hastanede yattığını öğrenmesi üzerine 30/4/2020 tarihli dilekçesiyle İnfaz Kurumundan ek telefon görüşmesi hakkı tanınması için talepte bulunduğunu ancak dilekçesine herhangi bir cevap verilmediğini belirtmiştir. 6/5/2020 tarihinde ise annesinin vefatını öğrenmesi üzerine telefon görüşmesi için tekrar dilekçe yazdığını ancak İnfaz Kurumunun kendisinden ölüm belgesi talep ettiğini beyan etmiştir.

İnfaz Hâkimliğince 4/6/2020 tarihinde şikâyetin reddine karar verilmiştir. Kararda başvuru hakkının COVID-19 nedeniyle getirilen haftalık yirmi dakika telefon görüşmesi hakkının iki ayrı günde yaptırılmasına ilişkin bir talep olarak değerlendirilmiştir. Başvuru bu karara karşı itirazı, Silivri Ağır Ceza Mahkemesince (Ağır Ceza Mahkemesi) anılan kararın usule ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir.

Başvuru, nihai hükmü 28/7/2020 tarihinde öğrendikten sonra 21/8/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvuru; mevzuatta hükümlülerin alt soy, üst soy, eş ve kardeşlerinin ölüm, ağır hastalık, salgın hastalık veya doğal afet hâllerinde, kuruma ait telefon ve faks cihazından derhâl yararlandırılacağına ilişkin hüküm bulunmasına rağmen COVID-19 hastalığına yakalandığında annesi ile annesinin vefatından sonra ise diğer aile bireyleri ile telefonla görüşme hakkından yararlandırılmadığını belirtmiştir. İnfaz Hâkimliğinin ise kendisini duruşmada dinlemediğini, verilen kararın kendi şikâyetiyle ilgili olmadığını ileri sürmüştür.

Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, ceza infaz kurumlarında tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak kamu düzeninin korunmasına ve suç işlenmesinin önlenmesine yönelik kabul edilebilir ve makul gerekliliklerin olması durumunda hükümlü ve tutukluların sahip oldukları hakların sınırlandırılabilmesi belirtilmiştir. Görüşte ayrıca başvuru her hafta yirmi dakikalık telefon görüşmelerini düzenli şekilde

yapabildiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki beyanları tekrarlamıştır. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkı bağlamında incelenmiştir.

Anayasa Mahkemesi, eldeki başvuruda uygulanacak ilkeleri başvuruya benzer olgu ve iddiaları içeren Berrin Baran Eker (aynı kararda bkz. §§ 53-60) kararında belirlemiştir. Anılan kararda ifade edildiği üzere demokratik bir toplumda vazgeçilmez bir hak niteliğindeki adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan mahkeme hakkı uyuşmazlığın bir mahkeme önüne getirilebilmesini, dava konusu edilen uyuşmazlığa ilişkin esaslı iddia ve savunmaların yargı merciince incelenerek değerlendirilmesini ve bir karara bağlanmasını, ayrıca verilen kararın icra edilmesini gerektirir. Buna göre mahkeme hakkı; mahkemeye erişim hakkı, karar hakkı ve kararın icrası haklarını içerir (Berrin Baran Eker, § 55).

Mahkemenin önündeki uyuşmazlığı karara bağlarken taraflardan birinin iddia ve savunmasına bağlı kalarak buna karşı diğer tarafın öne sürdüğü esaslı itirazları tartışmadan yargılamayı sonuçlandırması hâlinde -ortada şekli anlamda bir karar bulursa bile- gerçek anlamda bir yargılama yapıldığından bahsedilemeyecektir. Bu durumda uyuşmazlığa karşı yargı yolunun teorik olarak açık olması pratikte bir anlam ifade etmeyecek, böylece mahkeme hakkı ve dolayısıyla adil yargılanma hakkı bir yanılısamadan ibaret kalacaktır (Berrin Baran Eker, § 56).

Hükümlülerin telefon ile görüşmesi 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfaz Hakkında Kanun'un 66. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Anılan Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında hükümlülerin alt soy, üst soy, eş ve kardeşlerinin ölüm, ağır hastalık, salgın hastalık veya doğal afet hâllerinde, kuruma ait telefon ve faks cihazından derhâl yararlandırılacağı belirtilmiştir. Başvurucu, bu kapsamda önce COVID-19 nedeniyle hastanede kaldığı dönemde annesi ile annesinin vefatından sonra diğer aile bireyleri ile telefon görüşmesi yapmak istemiştir. İnfaz Hâkimliğinin değerlendirmesini şikâyet konusu kapsamında yapmadığı anlaşılmıştır. Kararda başvurusunun annesinin sağlık durumu ve vefatından söz edilmemiş, başvurusunun haftalık yirmi dakika olan telefon görüşmesini iki ayrı günde yapmak istediğine dair şikâyet dilekçesiyle ilgisi olmayan değerlendirme yapılmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi de anılan kararın usule ve kanuna uygun olduğuna hükmetmiştir.

Somut olayda başvurusunun hastalık nedeniyle annesiyle görüşme talebinin İnfaz Hâkimliği ve Ağır Ceza Mahkemesi tarafından değerlendirilmediği anlaşılmıştır. Mahkemeler, yargısal fonksiyonun esasını oluşturan uyuşmazlığın içinde yer alan maddi ve hukuki sorunların bütünüyle ele alınması ve karara bağlanması işlevini yerine getirmemiş; gerçek anlamda bir yargısal faaliyet icra etmemiştir. Bu durumda

başvurucunun karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmaktadır (İsmail İçer, B. No: 2018/20321, 2/3/2022, ř 43) .

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

B.A. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/32205

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, ceza infaz kurumunda bulunan başvurucuya gönderilen fotoğraflardan bazılarının teslim edilmemesi nedeniyle haberleşme hürriyetinin ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, terör örgütü üyeliği suçundan hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunmaktayken ailesi tarafından kendisine gönderilen fotoğrafların teslim edilmemesi nedeniyle İdare ve Gözlem Kuruluna (Kurul) başvuruda bulunmuştur. Kurulun 10/8/2020 tarihli kararında hükümlü başvurucuya, posta içinde gönderilen beş fotoğraftan üç tanesinin aile fertlerinin fotoğrafları olmadığı ve "yaprak şeklinde metal eşya, metal kolye uçları ve cüzdana dair fotoğraflar" olduğu belirtilmiştir. Böylelikle 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in 15. maddesinde yer alan "Her hükümlünün kendisine ayrılan yattığı yer veya dolabında, aile fertlerinin fotoğraflarına ait albüm bulundurmasına izin verilir." hükmü gereğince aile fertlerine ait olmayan üç fotoğrafın başvurucuya verilmeyerek tahliyesinde ve istedikleri takdirde ailesine teslim edilmek üzere emanet eşya deposuna alınmasına karar verilmiştir.

Başvurucu tarafından Kurul kararına karşı Samsun İnfaz Hâkimliğine (Hâkimlik) yapılan şikâyet, kararda herhangi bir aykırılığın bulunmadığı ve kararın yerinde olduğu gerekçesiyle reddedilmiştir. Bu karara yönelik itirazın incelenmesinde ise; Samsun 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kararın usule ve kanuna uygun olduğu belirtilerek itirazın kesin olarak reddine karar verilmiştir.

Başvurucu, nihai hükmü 8/9/2020 tarihinde öğrendikten sonra 5/10/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu; kendisine gönderilen fotoğraflara el konulması nedeniyle ceza infaz kurumuna birçok defa sözlü ve yazılı başvuruda bulunduğunu ancak bu konudaki taleplerinin ve itirazlarının değerlendirilmediğini beyan etmiştir. Ayrıca anılan Yönetmelik hükümlerinin uygulanması nedeniyle mağduriyet doğduğunu, tarafına gönderilen fotoğrafların kurum güvenliği açısından risk teşkil etmediğini belirterek dilekçe hakkının, hak arama hürriyetinin ve adil yargılanma hakkı bağlamında gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bunun yanında başvurucu, temel hak ve hürriyetlerin ancak kanunla sınırlanabileceğini vurgulayarak idarenin fotoğrafların verilmemesi şeklindeki uygulamasının Anayasa'ya aykırı olduğunu ve söz konusu yasağın sadece belirli kişilere uygulanarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini ifade etmiştir.

Bakanlık görüşünde; haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine yönelik şikâyetler incelenirken Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

Başvurucunun iddiasının haberleşme hürriyeti kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiş ve başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmiştir (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Enis Korkmaz, B. No: 2018/25945, 11/5/2022, § 11; Ahmet Temiz, B. No: 2013/1822, 20/5/2015, § 23; Özkan Kart (2), B. No: 2013/1201, 20/5/2015, § 22).

Mahpusların mektuplarının denetlenmesi ve alıkonulması suretiyle haberleşme hürriyetine yapılan müdahalelerin kanuniliği, meşru amacı, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu ve ölçülülüğünün denetiminde gözetilmesi gereken genel ilkeler Anayasa Mahkemesince birçok kararda ayrıntılı olarak açıklanmıştır (bkz. Ahmet Temiz, §§ 37-68; Muhittin Pirinççioğlu (3), B. No: 2017/34566, 10/3/2020, §§ 44-57; Cihat Ayık ve Hacı Ali Baştürk, B. No: 2017/31506, 10/3/2020, §§ 44-57).

Somut olayda başvurucuya gönderilen fotoğrafların bir kısmının alıkonulması nedeniyle başvurucunun haberleşme hürriyetine yapılan müdahalenin kanuni dayanağının ve meşru amacının bulunduğu konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır (ayrıntılı açıklama için bkz. Ahmet Temiz, §§ 46, 55; Muhittin Pirinççioğlu (3), §§ 45, 47). Bununla birlikte disiplin kurulu ve yargılama makamlarının kararlarında sakıncalı görülen kısmın aile fotoğrafı olmadığı tespit edilmekle birlikte, yaprak şeklinde metal eşya, metal kolye uçları ve cüzdan gibi içerikleri olan fotoğrafların neden sakıncalı olduğuna dair bir değerlendirme yapılmadığı görüldüğünden fotoğrafların alıkonulmasına dair mektupla ilişkili, somut bilgilere dayalı ve yeterli gerekçenin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olmadığı kanaatine varılmıştır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Enis Korkmaz, § 13).

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşme hürriyetinin ihlal edildiğine karar verilmiştir.

BÜLENT YALÇIN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/39991

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, aynı durumda bulunan profesörler 6400 ek gösterge rakamına tabi olurken askerî üniversite kurumlarından devredilen profesör için 5800 ek gösterge rakamının uygulanmasının mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak ayrımcılık yasağını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 14/12/2020 tarihinde öğrendikten sonra 29/12/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Mehmet Fatih Bulucu (B. No: 2019/26274, 27/10/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Sağlık Bilimleri Üniversitesinde görev yapan askerî üniversite kurumlarından devredilen profesörlerle diğer profesörler arasında uygulanacak ek gösterge rakamı yönünden oluşturulan farklı muameleyle başvurucuya yüklenen külfetin orantılı olduğunun derece mahkemelerince yeterince ortaya konulamadığını ve derece mahkemelerinin Anayasa'nın 10. maddesine uygun bir inceleme yapmadıklarını değerlendirmiştir. Bunun yanında başvurucuların 11/10/1983 tarihli ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu kapsamındaki ek gösterge rakamına tabi olmalarını engelleyen açık bir düzenleme bulunmadığı da vurgulanarak başvurucunun asker kökenli olmayan öğretim üyelerinden farklı olarak 6400 yerine 5800 ek gösterge rakamına tabi tutulması sebebiyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde güvence altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

İSMAİL OKUT BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/6601

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilmesine karar verilen bir bankada bulunan katılım fonu tutarı üzerine bloke konulması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 5/1/2021 tarihinde öğrendikten sonra 1/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ayşe Sabahat Gencer ([GK], B. No: 2018/34950, 20/10/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca konulan banka hesabı üzerindeki bloke kararının uzun süredir devam etmesinin başvurucuya aşırı külfet yüklediğini değerlendirerek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Somut başvuruda banka hesabı üzerindeki tedbirin yaklaşık dört buçuk yıl sürdüğü anlaşıldığından anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

REŞAT DOĞAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/10481

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, işçilik alacağına ödenmesine karar verilmesi talebiyle açılan davanın dava şartı yokluğu gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurucunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası Komisyon tarafından başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez bulduktan sonra başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Başvurucu, işçilik alacağına ödenmesine karar verilmesi talebiyle açılan davanın dava şartı yokluğu gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Anayasa Mahkemesi, benzer iddialarla yapılan İsmail Avcı (B. No: 2019/12190, 22/2/2022) başvurusuna ilişkin kararında detaylı değerlendirmeler yapmıştır. Kararda öncelikle hak arama özgürlüğüne yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen şartlara (kanun tarafından öngörülme, haklı bir nedene dayanma ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama) uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edeceğini vurgulamıştır. Bu bağlamda başvuru konusu olaya dair verilen dava şartı yokluğundan usule ilişkin ret kararları ile yapılan müdahalenin kanun tarafından öngörülme ölçütünü karşıladığı ve mahkemelerin hukuken yarar elde edilemeyecek davalarla meşgul edilmesinin önlenmesi ve kişilerin medeni hakkıyla ilgili uyuşmazlığın karara bağlanması hususunda daha elverişli olan dava yoluna başvurmaya zorlanması şeklinde meşru bir amacı olduğu anlaşılmıştır (İsmail Avcı, §§ 37-56). Ölçülülük yönünden müdahale için seçilen aracın amaca ulaşılmasını sağlaması önemli olduğu kadar seçilen aracın son çare olması, diğer bir ifadeyle başvurunun haklarını en az zedeleyen araç olması gerekir (İsmail Avcı, § 67). 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, usule aykırı olarak düzenlenen dava dilekçelerinin usulüne uygun hâle getirilmesi için hâkime güçlü yetkiler vermektedir. Dolayısıyla hatalı olarak belirsiz alacak davası biçiminde açıldığının düşünülmesi hâlinde davanın genel eda davası olduğu kabul edilerek başvurunun talep sonucunu netleştirmesi için başvurucuya süre verilmesinin davanın usulden reddi biçimindeki ağır bir müdahaleden kaçınılmasını sağlayacak bir araç olduğu anlaşılmaktadır (İsmail Avcı, §§ 69, 70). Anayasa Mahkemesi belirsiz alacak davasının dava şartı yokluğundan reddedilmesinin -usul hukukundaki imkânlar gözetildiğinde- başvurulabilecek son çare olmadığı, medeni hakla ilgili uyuşmazlığın karara bağlanması yönünden en etkili olan davanın açılmasını sağlama amacına ulaşılması için daha hafif müdahale teşkil eden aracın seçilmesi yerine başvurunun mahkemeye erişimini imkânsız kılan ağır bir aracın tercih edilmesinin

gereklilik şartına uygun olmadığı sonucuna ulaşmıştır (İsmail Avcı, § 74). Somut başvuruda da anılan karardan ayrılmayı gerektiren bir husus bulunmamaktadır. Bu nedenle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

NEJDET ÇELEBİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2023/84809

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 3/8/2022 tarihinde öğrendikten sonra 5/8/2022 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ABDULAZİZ FARİS BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/100687

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, sınır dışı edilme kararı nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Suriye Arap Cumhuriyeti (Suriye) vatandaşı olan başvurucunun hakkında hakaret ve tehdit suçlarından adli soruşturma bulunması nedeniyle kamu düzeni, güvenliği ve sağlığı açısından ülkede kalmasının sakıncalı olduğu değerlendirilmiştir. Bunun üzerine başvurucu hakkında gidebileceği güvenli üçüncü bir ülkeye sınır dışı edilmesine veya gönüllü olması hâlinde menşe ülkesine çıkışının yapılmasına ilişkin Gaziantep Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından 12/5/2022 tarihinde işlem tesis edilmiştir. Başvurucu, bu işlemin iptali için Gaziantep 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır.

Dava dilekçesinde başvurucunun yaklaşık on yıldır Türkiye'de yaşadığı, düğünlerde şarkıcılık ve düğün organize işi yaparak geçimini sağladığı, hakkında tehdit ve hakaret suç isnadı nedeniyle dava konusu işlemin tesis edildiği, kendisini şikâyet eden kişilerin ise akrabası olduğu ifade edilmiştir. Ticari iş yaptığı bu akrabalarıyla arasında borç ilişkisinden kaynaklı anlaşmazlık yaşandığını ve kendisinin de onlar hakkında şikâyetçi olduğunu vurgulayan başvurucu, hakkındaki soruşturmanın da hâlen derdest olduğunu belirtmiştir. Ayrıca başvurucunun üzerine atılı suçların hakaret ve tehdit suçları olduğunun gözönüne alınması ile başvurucuya yönelik ağır bir yaptırım içerdiği ileri sürülen sınır dışı kararının iptaline karar verilmesi talep edilmiştir.

Mahkeme 22/9/2022 tarihinde davanın kesin olarak reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde yabancı uyruklu bir kişinin sınır dışı edilmesi için mutlaka suç niteliği taşıyan ve yargı kararıyla belirlenmiş bir eyleminin olması zorunluluğu bulunmadığını; kamu düzenini bozmak niyeti, kamu düzenini bozanlara katılmak ya da yardım etmek amacıyla geldiğinin sezilmesi gibi durumlarda idareye geniş takdir yetkisi tanındığını ifade etmiştir. Bunun yanında 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun (6458 sayılı Kanun) öngördüğü koruma modellerinden faydalanan yabancıların, anılan Kanun gereği toplumun düzeni, güvenliği ve sağlığı yönünden tehdit oluşturabilecek hâl ve hareketler içinde bulunmaması gerektiğini vurgulamıştır. Sonuç olarak işlemin gerekçesini oluşturan olayın tek başına kamu düzenini bozucu nitelikte olduğu, sınır dışı işleminin devletin hükümranlık hakkı kapsamında kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanması amacıyla tesis edildiği kanaatine ulaşıldığını belirtmiştir. Başvurucu, nihai hükmü 4/11/2022 tarihinde öğrendikten sonra 25/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, Türkiye'de 9 yıldır ailesiyle birlikte yaşarken, hakaret suçlaması nedeniyle yürütülen soruşturma sırasında sınır dışı edilmiştir. Başvurucu, bu kararın özel hayatı ve aile hayatına saygı hakkı ile masumiyet karinesini ihlal ettiğini iddia ederek davada iptal talep etmiştir. Adalet Bakanlığı, başvurunun incelenmesinde Anayasa ve mevcut mevzuat ile somut olayın koşullarının dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.

Sınır dışı edilme kararının başvuruçunun aile hayatını nasıl etkilediği ve ilgili suçlamaların detayları yeterince açıklanmamıştır. Aile hayatına saygı hakkı ile ilgili dengeleme yapılmadığı için, başvuruçunun iddiaları kabul edilebilir bulunmuş ve bu hak ihlali konusunda inceleme yapılmasına karar verilmiştir.

Devletler, yabancıların ülkeye girişini kontrol etme ve gerekirse sınır dışı etme hakkına sahiptir. Ancak, yabancıların güçlü ailevi bağları varsa, aile hayatı ile bu işlem arasındaki dengeyi sağlamak önemlidir. Ayrıca, kişilerin millî güvenlik açısından tehlikeli faaliyetlerde bulunup bulunmadığına dair somut ve ciddi gerekçeler sunulmalıdır.

Somut olayda, başvuruçunun sınır dışı edilme kararının kanuni dayanağı olduğu, ancak mahkemenin aile hayatı üzerindeki etkileri göz önünde bulundurmadan ve kamusal menfaat ile aile hayatı hakkı arasında yeterli dengeleme yapmadan karar verdiği tespit edilmiştir. Kararlarda, başvuruçunun eylemlerinin kamu güvenliği açısından tehlike oluşturup oluşturmadığına dair yeterli gerekçe sunulmamıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ZİYA TOYOĞLU VE MELTEM ÇOLAK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/82847

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2022/103081 numaralı dosyanın konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/82847 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

NECMETTİN TUZLALI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/37957

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyaların, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/37957 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmiştir.

A. Başvurucu Acun Papakçı'nın İhlal İddiaları

30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 46. maddesine göre Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulması için başvuruya konu edilen ve ihlale yol açtığı ileri sürülen kamusal eylem veya işlemde başvurucunun kişisel olarak ve doğrudan etkilenmiş olması gerekir (Onur Doğanay, B. No: 2013/1977, 9/1/2014, §§ 42-45).

Somut olayda başvurucunun ihlal iddialarına konu dava dosyalarına taraf olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla başvurucunun ihlale neden olduğunu ileri sürdüğü işlemde kişisel olarak etkilenmediği ve mağdur sıfatının bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin kişi bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

B. Diğer Başvurucuların İhlal İddiaları

1.Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

HÜSEYİN TAŞ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/36982

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Başvuruların, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyaların konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/36982 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ABDURRAHMAN AKYILDIZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/34331

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu nihai hükmü 8/3/2022 tarihinde öğrendikten sonra 6/4/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

FATMA YILIKYILMAZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/28933

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu nihai kararı 2/2/2022 tarihinde öğrenmiş ve 24/2/2022 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Komisyon başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

FAZLI BİBER VE HÜSEYİN ODABAŞ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/23039

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2022/28006 numaralı dosya konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/23039 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ÖZCAN ŞAHANOĞLU BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/19234

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, ziyaret gününün öğrenim gören çocuğuyla görüşmeyi sağlayacak şekilde belirlenmesi talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Bireysel Başvuruya Konu Süreç

Hükümlü olarak Tekirdağ 2 Numaralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda bulunan başvuru, kızının eğitim durumu nedeniyle hafta içi olarak belirlenen ziyaret gününün hafta sonuna alınması için 7/9/2021 tarihinde ceza infaz kurumuna (Kurum) müracaat etmiştir. Kurum, İdare ve Gözlem Kurulu (Kurul) 7/10/2021 tarihli kararıyla başvuru talebini COVID-19 pandemi tedbirleri ve pandemi sürecinde başlayan izole çalışma şekli ve personel durumu, kurum güvenliği ve kapasitesini dikkate aldığını belirterek hafta sonu ziyaret yapılmasının mevcut şartlarda uygun olmayacağı gerekçesiyle reddetmiştir.

Başvuru, hafta sonu görüş yapma hakkı verilmemesinin hukuka aykırı olduğunu belirterek Tekirdağ 1. İnfaz Hâkimliğine (Hâkimlik) şikâyette bulunmuştur. Hâkimlik 12/12/2021 tarihinde şikâyeti reddetmiş ve kararının gerekçesinde Adalet Bakanlığı (Bakanlık) Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün 9/11/2021 tarihli yazısı ile 15/11/2021 tarihinden itibaren ceza infaz kurumlarındaki personel izolasyon uygulamasının kaldırılarak normal çalışma düzenine geçilmesinin istendiğini ve Kurul kararının karar tarihi itibarıyla yerinde olduğu anlaşılırsa da başvuru talebinin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Hâkimlik, belirtilen gerekçelerle şikâyet başvurusunun reddine ve başvuru talebinin idare ve gözlem kurulunca yeniden değerlendirilmek üzere kararın ve başvuru dilekçesinin bir suretinin gereği için Kuruma gönderilmesine karar vermiştir.

Başvuru, karara karşı Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesine (Mahkeme) itirazda bulunmuş; Mahkeme 6/1/2022 tarihli kararı ile itirazı reddetmiştir. Mahkeme karar gerekçesinde Kurulun 7/10/2021 tarihli kararının Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün 9/11/2021 tarihli yazısından (bkz. § 3) önce alındığını, o tarih itibarıyla hâlen pandemi tedbirleri uygulanmakta olduğundan kararın verildiği tarih itibarıyla usul ve kanuna uygun olduğunu belirterek itirazı reddetmiştir. Bu karar, başvurucuya 19/1/2022 tarihinde tebliğ edilmiş olup başvuru 8/2/2022 tarihinde süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. Bireysel Başvuru Sonrası Süreç

Bakanlık görüşü ve ekindeki belgeler ile başvuruçunun bu görüşe karşı beyanlarından şu tespitler yapılmıştır: Başvuruçucu ile diğer hükümlü ve tutukluların hafta sonu görüş yapma talepleri üzerine Kurul 1/12/2021 tarihli karar ile personel durumu, kurum güvenliği ve kapasitesini gerekçe göstererek hafta sonu ziyaret yapma taleplerinin reddine karar vermiştir.

Başvuruçucu, Tekirdağ 2. İnfaz Hâkimliğine (2. İnfaz Hâkimliği) şikâyette bulunmuştur. 2. İnfaz Hâkimliği 17/1/2022 tarihinde şikâyet başvurusunu reddetmiştir. Başvuruçucu, Hâkimliğin kararına karşı Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesine itiraz başvurusunda bulunmuştur. Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi 15/2/2022 tarihinde idarenin kararını iptal etmiş ve 2. İnfaz Hâkimliğinin kararının ortadan kaldırılmasına karar vermiştir. Karar gerekçesinde Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesi, başvuruçunun eğitim gören çocukları ile hafta sonu görüş yapması yönünden talebinin aile hayatı bütünlüğü kapsamındaki anayasal hakla ilgili olduğunu, bu hususlar kapsamında daha evvelden Anayasa mahkemesinin ihlal kararları bulunduğunu, her ne kadar COVID-19 salgın tedbirleri nedeniyle yeterli personelin olmadığı şeklindeki Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün görüşü dikkate alınmak sureti ile İnfaz Hâkimliği tarafından ret kararı verilmişse de ceza infaz kurumlarında normal kapalı ve açık görüşlerin 1/12/2021 tarihinde başlamış olması karşısında bu hususun hafta sonu görüşlerini tamamen ortadan kaldıracak şekilde yorumlanamayacağını, duruma göre ve durumu gerektiren hükümlüler yönünden belli aralıklarla bazı görüşlerin hafta sonu yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Bunun üzerine Kurul 1/3/2022 tarihli kararı ile; başvuruçunun çocuğu ile görüşebilmesi için salı günleri 13.00-14.00 saatleri arasındaki ziyaretinin, ara dönem ve yaz tatili dönemleri haricindeki haftalarda tüm ziyaretçileri ile cumartesi günleri 9.30-10.30 saatleri arasında yaptırılmasına, ara dönem tatili ve yaz tatili dönemlerinde hafta sonu yerine normal ziyaret gününde ziyaret yaptırılmasına karar vermiştir.

Öğrenim dönemi boyunca uygulamanın bu yönde tesis edildiği, yeni öğretim dönemi başlangıcında tekrardan talepte bulunan başvuruçucu yönünden Kurulun 3/10/2022 tarihli kararı ile başvuruçunun salı günleri 15.15-16.30 saatleri arasındaki ziyaretinin, ara dönem ve yaz tatili dönemleri haricindeki haftalarda tüm ziyaretçileri ile cumartesi günleri 9.00-10.15 saatleri arasında yaptırılmasına karar verilmiştir. Uygulamanın hâlen bu şekilde devam ettiği Adalet Bakanlığının görüş yazısından anlaşılmıştır.

Başvuruçucu, kızının ilkokul 4. sınıfa devam etmesi nedeniyle hafta içi yapılan görüşmelere katılamadığını, hafta sonu görüşme talebinin ise haksız şekilde reddedildiğini ileri sürmüştür. Başvuruçucu, 7 Eylül 2021'den başvuruyu yaptığı tarihe kadar, eğitim gören kızıyla hafta içi görüşmek zorunda kaldığını ve kızının okuldan

mahrum kaldığını belirtmiştir. Başvurucu, özel hayatına ve aile hayatına saygı hakkı, eğitim hakkı gibi anayasal haklarının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

Bakanlık, başvurunun cumartesi günleri tüm ziyaretçileriyle görüşebildiği için mağduriyetinin geçerli olup olmadığının incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bakanlık ayrıca, başvurunun eğitim hakkı ve aile hayatına saygı hakkının ihlali konusunda somut bir gerekçe sunmadığını ifade etmiş, başvurunun iddialarının temellendirilmediğini belirtmiştir. Bakanlık, güvenlik tedbirlerinin ve pandemi koşullarının da göz önünde bulundurulması gerektiğini savunmuştur.

Başvurucu ise, bakanlığın görüşüne karşılık, pandemi koşulları nedeniyle çocuğuyla hafta sonu görüşebildiğini ancak hala mağduriyetinin devam ettiğini vurgulamıştır. Başvurucu, talebinin reddine dair kararın, çocuğuyla hafta sonu görüşmesine olanak sağlamak için yeterli bir gerekçe sunmadığını ifade etmiştir.

Başvurucunun şikâyeti, esasen çocuğunun eğitimine devam etmesi nedeniyle hafta içi görüşmemesi ve bu durumun aile hayatına saygı hakkı kapsamında değerlendirilmiştir. Başvurucunun talepleri, COVID-19 pandemisi nedeniyle uygulanan kısıtlamalar ve güvenlik tedbirlerinin etkisiyle reddedilmiş olsa da, başvurunun talebinin neden karşılanmadığına dair yeterli bir gerekçe sunulmamıştır.

Mahkeme, başvurunun talebini yeniden değerlendirmesi için kurumun takdirine bırakmış, ancak bu kararın başvurunun mağduriyetini ortadan kaldırmadığı sonucuna varılmıştır. Başvurucunun, 7 Eylül 2021 tarihinden itibaren çocuğuyla hafta içi görüşmek zorunda kaldığı ancak 1 Mart 2022'den itibaren hafta sonu görüşme imkânı tanındığı belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, hükümlü ve tutukluların çocuklarıyla görüşme haklarının, çocuğun üstün yararını gözeterek düzenlenmesi gerektiğini belirtmiş, ceza infaz kurumlarının, güvenliği sağlarken aile hayatına saygı hakkı ve çocukların yüksek yararını dengede tutması gerektiğine dikkat çekmiştir. Başvurucunun talebinin reddedilmesinde güvenlik gerekçelerinin yeterli ve somut bir şekilde açıklanmadığı, bu durumun da aile hayatına saygı hakkının ihlali anlamına geldiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, başvurunun mağduriyetinin giderilmediği, aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği ve devletin, çocukların yüksek yararını gözeterek aile bağlarını güçlendirecek tedbirleri alması gerektiği ifade edilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

GUNAY NAHMADOVA VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/28305

Karar tarihi: 28/11/2024

Başvuru, yabancı uyruklu tıpta uzmanlık öğrencilerine döner sermaye ek ödemesi yapılmaması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Yabancı uyruklu olan başvuruçular, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Hastanesinde yabancı uyruklu kontenjanından tıpta uzmanlık öğrenimi görmektedir.

4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun'un 5. maddesi ile 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 58. maddesi kapsamında tıpta uzmanlık öğrencilerine yapılan döner sermaye ek ödemesinden başvuruçular yararlandırılmamaktadır.

Başvuruçular, çalıştıkları kuruma muhtelif tarihlerde başvurmuş; döner sermaye geliri olarak yapılan ek ödemeden kendilerinin de yararlandırılmasını talep etmiştir. İdare, başvuruları reddetmiştir.

Başvuruçular, söz konusu ret işlemlerinin iptaliyle idareye başvuru tarihinden altmış gün öncesinden itibaren yararlandırılmaları gereken ek ödemelerin yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle muhtelif tarihlerde idare mahkemelerinde dava açmıştır. Yargılamalar sonucunda verilen nihai kararlarla davalar reddedilmiştir. Kararların gerekçesinde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ek 33. maddesinde sadece nöbet ücretlerinin ödenmesine ilişkin hükümlerin bulunduğu ve söz konusu maddede yapılan değişikliğin ancak nöbet ücretini kapsadığı ifade edilmiştir. Kararlarda 209 sayılı Kanun'un 5. maddesinde ve 2547 sayılı Kanun'un 58. maddesinde kimlerin döner sermaye gelirlerinden pay alacağına açıkça düzenlendiği, yabancı uyruklu tıpta uzmanlık öğrencilerinin bu kapsamda yer almadığı vurgulanmış; yabancı uyruklu tıpta uzmanlık öğrencilerine döner sermaye ek ödemesi yapılamayacağı belirtilmiş, ayrıca farklı kontenjanlar kapsamında uzmanlık eğitime başlayan yabancı uyruklu öğrencilerin Türk uyruklu öğrenciler ile aynı statüde bulunmadıkları açıklanmıştır. Başvurular süresi içinde yapılmıştır.

2021/31087 ve 2021/31089 numaralı başvuruların 2021/28305 numaralı başvuruyla birleştirilmesine karar verilmiştir.

Başvuruçular; döner sermaye gelirine eşit şekilde katkı sundukları hâlde döner sermaye gelirinden pay alamamalarının eşitlik ilkesini, adil ücret ilkesi ile çalışma hakkını,

yabancı uyruklu asistan doktorlara döner sermaye ödemesi yapılamayacağını düzenleyen açık bir kanun hükmü bulunmamasına rağmen bölge idare mahkemesinin uluslararası sözleşme hükümlerine aykırı olarak karar vermesinin adil yargılanma hakkını ve öngörülebilirlik ilkesini de ihlal ettiğini iddia etmiştir. 2547 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (e) fıkrasında uzmanlık kavramı tanımlanırken Türk vatandaşı-yabancı uyruklu ayrımının yapılmadığını belirten başvurucular, fiilen çalıştıkları hâlde döner sermaye ek ödemesinden mahrum kaldıklarından yakınmıştır. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleriyle somut olayın koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirmiştir. Bakanlık görüşüne karşı başvurucular iddialarını yinelemiştir.

Anayasa Mahkemesi benzer şikâyeti Arif Huseynli ve diğerleri (B. No: 2019/39033, 28/6/2022) kararında incelemiş ve başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde güvence altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Arif Huseynli ve diğerleri kararında, Türk vatandaşı tıpta uzmanlık öğrencileri döner sermaye ek ödemesinden yararlanırken yabancı uyruklu tıpta uzmanlık öğrencilerinin bundan yararlanmamasının farklı muamele teşkil ettiği hususunun ilk bakışta anlaşılabilir nitelikte olduğu belirtilmiş; durumları benzer olan tıpta uzmanlık öğrencileri arasında döner sermaye ek ödemesinden yararlanma yönünden uyruklu temelinde farklılık yaratıldığı tespit edilmiştir (Arif Huseynli ve diğerleri, § 54). Anılan kararda başvurucuların yabancı uyruklu olduğu için maruz kaldıkları farklı muamelenin nesnel ve haklı bir temeli olduğunun ortaya konulamadığı vurgulanmış, farklı muamelenin ilgili mevzuatın anayasal hükümler gözetilmeden yorumlanmasından kaynaklandığına işaret edilmiştir (Arif Huseynli ve diğerleri, §§ 55, 56). Mahkemelerin önlerindeki uyuşmazlığa uygulayacakları mevzuat hükümlerini anayasal ilke ve güvenceleri gözeterek yorumlama mecburiyetinde olduğununaltının çizildiği kararda, ödeme yapılmasını öngören açık bir hüküm bulunmadığı gerekçesiyle başvurucuların döner sermaye ek ödemesinden yararlandırılmamasının haklılaştırılması yargı mercilerinin mevzuat hükümlerini anayasal güvenceler ışığında yorumlama yükümlülüğüne aykırılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır (Arif Huseynli ve diğerleri, §§ 57, 58).

Koşulları yönünden aynı olan eldeki başvuruda Arif Huseynli ve diğerleri kararında ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde güvence altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

İSMAİL ZEKİ ALEGÖZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/26632

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu nihai kararı 23/3/2021 tarihinde öğrendikten sonra 22/4/2021 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

BAYRAM DÜŞME VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/19736

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru; terör olayı nedeniyle uğranılan manevi zararın tazmin edilmesi istemiyle açılan tam yargı davalarında hukuk kurallarının açık bir biçimde hatalı uygulanması nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular, nihai kararı 15/3/2021 tarihinde öğrendikten sonra 7/4/2021 tarihinde başvuruda bulunmuştur. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi somut başvuru ile aynı nitelikteki ihlal iddialarını incelediği Murat Beydili ([GK], B. No: 2019/14642, 17/6/2021) kararında, uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, Danıştay içtihadına göre devletin sosyal risk ilkesi sorumluluğunun doğabilmesi için zararın terör eylemleri veya terörle mücadele amacıyla yürütülen faaliyetler kapsamında gerçekleşmesi, zarar görenin bu olayların ortaya çıkmasında bir katkısının bulunmaması, zararın özel ve olağan dışı olması şartlarının bir arada bulunması gerektiğine işaret etmiştir (Murat Beydili, § 68). Anayasa Mahkemesi anılan kararında, devletin anayasal ödevleri kapsamında sözü edilen bölgelerde yaşayanların can ve mal güvenliklerini korumak için aldığı tedbirler, başvuru kişinin manevi zararlarını azaltan veya en azından zararlarının artmasını önleyen etmenler olarak görülebilirse de bu tür tedbirlerin alınmasının başvuru kişinin uğradığı zararı özel ve olağan dışı olmaktan çıkardığının kabulünün oldukça güç olduğunu belirtmiştir (Murat Beydili, § 71). Hendek olaylarından tüm toplumun belli ölçüde etkilendiği görüşünde haklılık payı bulunduğu altını çizen Anayasa Mahkemesi, toplumun diğer bireylerinin yaşadığı ortamdan ve evinden ayrılmak zorunda kalan, bu sebeple de yoğun stres, kaygı ve ıstırap durumuyla karşılaşan başvuru kişi ile aynı ölçüde zarara uğradığının, dolayısıyla başvuru kişinin uğradığı zararın özel ve olağan dışı olmadığına söylenmesinin makul ve kabul edilebilir bir yorum olmadığını ifade etmiştir (Murat Beydili, § 72). Sonuç olarak İdare Mahkemesinin başvuru kişinin uğradığı zararın özel ve olağan dışı olmadığı yorumunun bariz takdir hatasına dayalı olduğunu değerlendirmiş ve başvuru kişiyi manevi tazminat hakkından mahrum bırakan bu yorumun bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediğine karar vermiştir (Murat Beydili, § 73).

Somut başvuruda anılan karardan ayrılmayı gerektirir bir husus bulunmamaktadır. Bu nedenle başvuru kişilerin Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

İBRAHİM GÖĞENUR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/28432

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 30/5/2021 tarihinde öğrendikten sonra 1/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

HALİL İBRAHİM CİVELEK VE SEVİM CİVELEK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/28430

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucular, nihai kararı 11/5/2021 tarihinde öğrendikten sonra 3/6/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

MURAT KANDİL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/19333

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu nihai hükmü 27/3/2021 tarihinde öğrendikten sonra 21/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

EMİN AKDAĞ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/45636

Karar Tarihi: 19/11/2024

Başvuru, mülke ulaşılamamasından kaynaklanan zararın tazmini için yapılan idari başvurunun süresinde görülmemesi nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır. Başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay (B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuru sahiplerinin adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

Ekli listenin (B) sütununda yer alan bireysel başvuru dosyalarının konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2022/45636 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilerek incelenmesine karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Kızılcın ([GK], B. No: 2021/11655, 28/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede evvela süregelen müdahalelerde zarar konusu olay için somut bir tarih belirlenemeyeceğini vurgulamıştır. Ardından 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşlanması Hakkında Kanun'un 6. maddesinde belirtilen sürelerin müdahalenin kesildiği tarihten itibaren başlatılması gerektiğine, aksi yorumun başvuru sahibinin müdahalenin başlangıcının altmışıncı gününden sonra her gün Zarar Tespit Komisyonuna başvurması sonucunu doğuracağına işaret etmiştir. Sonuç olarak Zarar Tespit Komisyonuna başvuru süresine ilişkin yorumun makul olmayan, zarar konusu olayın âdeta her yıl kesintiye uğrayarak tekrarlandığını kabul eden, aşırı şekilci olan ve başvuru sahibinin 5233 sayılı Kanun'la getirilen tazminat imkânından yararlanmasını zorlaştıran katı bir yorum olduğunu değerlendirerek Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

SERKAN GÖLGE BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/16601

Karar Tarihi: 19/11/2024

Başvuru, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilmesine karar verilen bir bankada bulunan katılım fonu tutarı üzerine bloke konulması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 17/2/2021 tarihinde öğrendikten sonra 18/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ayşe Sabahat Gencer ([GK], B. No: 2018/34950, 20/10/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca konulan banka hesabı üzerindeki bloke kararının uzun süredir devam etmesinin başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği değerlendirilerek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Somut başvuruda da başvurucunun banka hesabı üzerindeki tedbirin yaklaşık dört yıl sürdüğü anlaşıldığından anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ÜMİT ÇELİK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/21439

Karar Tarihi: 31/10/2024

Başvuru, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilmesine karar verilen bir bankada bulunan katılım fonu tutarı üzerine bloke konulması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 23/3/2020 tarihinde öğrendikten sonra 29/6/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. 5/3/2020 tarihli ve 7226 sayılı Kanun ile COVID-19 pandemisi nedeniyle yargı alanındaki süreler 13/3/2020 tarihinden 15/6/2020 tarihine kadar durduğundan başvurunun süresinde olduğu değerlendirilmiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ayşe Sabahat Gencer ([G.K.], B. No: 2018/34950, 20/10/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunca konulan banka hesabı üzerindeki bloke kararının uzun süredir devam etmesinin başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği değerlendirilerek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır. Somut başvuruda da başvurucunun banka hesabı üzerindeki tedbirin yaklaşık dört yıl devam ettiği anlaşıldığından anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

VELİ BİLMEZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/68921

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, mülke ulaşılamamasından kaynaklanan zararın tazmini için yapılan idari başvurunun süresinde görülmemesi nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının (makul sürede yargılanma yönünden iddiası bulunmadığından Sadrettin Can hariç) ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyalar, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/68921 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş ve inceleme 2022/68921 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Kızılcın ([GK], B. No: 2021/11655, 28/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede evvela süregelen müdahalelerde zarar konusu olay için somut bir tarih belirlenemeyeceği vurgulanmıştır. Ardından 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un 6. maddesinde belirtilen sürelerin müdahalenin kesildiği tarihten itibaren başlatılması gerektiği aksi yorumun başvuru sahibinin müdahalenin başlangıcının altmışıncı gününden sonra her gün Zarar Tespit Komisyonuna başvurması sonucunu doğuracağına işaret edilmiştir. Sonuç olarak Zarar Tespit Komisyonuna başvuru süresine ilişkin yorumun; makul olmayan, zarar konusu olayın âdeta her yıl kesintiye uğrayarak tekrarlandığını kabul eden, aşırı şekilci ve başvuru sahibinin 5233 sayılı Kanun'la getirilen tazminat imkânından yararlanmasını zorlaştıran katı bir yorum olduğu değerlendirilerek Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

KADRI GÜLER VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/37088

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, mülke ulaşılamamasından kaynaklanan zararın tazmini için yapılan idari başvurunun süresinde görülmemesi nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Komisyonca, başvuruculardan Muaz Sevik'in makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası kabul edilemez bulunmuş ve anılan başvurucunun diğer ihlal iddiaları ile diğer başvurucuların ihlal iddialarının kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Ekli listenin (B) sütununda gösterilen dosyalar, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2022/37088 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş ve inceleme 2022/37088 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Kızılcan ([GK], B. No: 2021/11655, 28/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede evvela süregelen müdahalelerde zarar konusu olay için somut bir tarih belirlenemeyeceğini vurgulamıştır. Ardından 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun'un 6. maddesinde belirtilen sürelerin müdahalenin kesildiği tarihten itibaren başlatılması gerektiği, aksi yorumun başvurucunun müdahalenin başlangıcının altmışıncı gününden sonra her gün Zarar Tespit Komisyonuna başvurması sonucunu doğuracağını işaret etmiştir. Sonuç olarak Zarar Tespit Komisyonuna başvuru süresine ilişkin yorumun; makul olmayan, zarar konusu olayın âdeta her yıl kesintiye uğrayarak tekrarlandığını kabul eden, aşırı şekilci ve başvurucunun 5233 sayılı Kanun'la getirilen tazminat imkânından yararlanmasını zorlaştıran katı bir yorum olduğu değerlendirilerek Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

AHMET İNAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/59006

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru, akademisyen olan başvurucunun katıldığı bir televizyon programında yaptığı açıklamalardan dolayı disiplin cezası ile cezalandırılması nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, başvuruya konu olayların yaşandığı tarihte Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Başvurucunun 17/9/2009 tarihinde yerel bir televizyon kanalında katıldığı "Ramazan Sohbetleri" adlı programda yaptığı açıklamalar nedeniyle hakkında disiplin soruşturması başlatılmıştır. Soruşturma neticesinde başvurucunun eylemiyle üniversite yöneticilerini ve bazı öğretim üyelerini yıpratıcı, küçük düşürücü beyanlarda bulunarak haksız zan ve töhmet altında bıraktığına kanaat getirilmiştir. Nihayetinde eylemin 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu gereğince çıkarılan Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları Disiplin Yönetmeliği'nin 9. maddesinin (d) ve (l) fıkraları uyarınca kademe ilerlemesinin durdurulması cezası ile cezalandırılması gerektiği ancak daha önce de aynı fiilden dolayı kademe ilerlemesinin durdurulması cezası aldığından bahisle aynı Yönetmelik'in 15. maddesindeki tekerrür hükmü uygulanmak suretiyle başvurucunun kamu görevinden çıkarma cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

Başvurucu, söz konusu disiplin cezasının iptali istemiyle idare mahkemesine başvurmuştur. İlk derece mahkemesi başvurucunun kullandığı ifadelerle isim vermeden iş arkadaşlarına sataştığını ve bu eyleminin kınama cezasını gerektirdiğini belirterek dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. İdare, anılan mahkeme kararı uyarınca yeniden soruşturma yapmıştır. Nihayetinde başvurucunun 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (b) fıkrasının (2) numaralı bendinin (t) alt bendi olan "Taşındığı sıfatın gerektirdiği özen yükümlülüğüne aykırı, genel ahlak ve edep dışı tutum ve davranışlarda bulunmak" hükmü uyarınca kınama disiplin cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

Başvurucu, söz konusu disiplin cezasının iptali istemiyle idare mahkemesine başvurmuştur. İlk derece mahkemesi, idarenin daha önce verilen mahkeme kararı uyarınca işlem tesis ettiğini ve başvurucunun eyleminin sabit olduğunu belirterek davanın reddine karar vermiştir. Anılan karar istinaf kanun yolunda kesinleşmiştir.

Başvurucu, nihai kararı 15/11/2021 tarihinde öğrendikten sonra 6/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu; haklarında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasından (FETÖ/PDY) mahkûmiyet kararı bulunan rektör ve ekibi tarafından defalarca mağdur edildiğini, bahse konu kişiler nedeniyle birçok kez disiplin cezası aldığını belirterek açıklamaları nedeniyle cezalandırılmasının ifade özgürlüğünü ve adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuru kişinin ifade özgürlüğünün ihlal edilip edilmediği hususu değerlendirilirken ilgili ulusal ve uluslararası mevzuat hükümleri ile yargı içtihatlarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda ileri sürdüğü iddiaları yinelemiştir.

Başvurucunun iddialarının ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Yukarıda anılan müdahale Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, ...yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ...demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ... aykırı olamaz.”

Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir. Buna göre somut olayda öncelikle müdahalenin kanuni dayanağının bulunup bulunmadığı incelenecektir.

Hak ya da özgürlüklere bir müdahale söz konusu olduğunda Anayasa'nın 13. maddesinin emredici hükmü gereğince öncelikle tespiti gereken husus, müdahaleye yetki veren bir kanun hükmünün mevcut olup olmadığıdır (kanunilik şartına çeşitli bağlamalarda dikkat çeken kararlar için bkz. Tuğba Arslan [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014, § 82; Halk Radyo ve Televizyon Yayıncılık A.Ş. [GK], B. No: 2014/19270, 11/7/2019, § 35; Sevim Akat Eşki, B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 36; Hayriye Özdemir, B. No: 2013/3434, 25/6/2015, §§ 56-61)

Başvuru konusu disiplin cezası 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesi çerçevesinde uygulanmıştır. Anayasa Mahkemesi 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (b) fıkrasının öğretim elemanları, memur ve diğer personele uygulanabilecek disiplin cezalarına ilişkin olan “Hangi fiillere hangi disiplin cezasının uygulanacağı, bu bentte sayılan kişilerin disiplin işlemleri ve disiplin amirlerinin yetkileri, Devlet memurlarına uygulanan usul ve esaslar da göz önüne alınmak suretiyle Yükseköğretim Kurulunca düzenlenir.” ikinci cümlesini iptal etmiştir (AYM, E.2014/100, K.2015/6, 14/01/2015).

Söz konusu iptal kararı sonrasında 53. madde yeniden düzenlenmiş ve maddenin (b) fıkrasında devlet ve vakıf yükseköğretim kurumlarının öğretim elemanları, memur ve diğer personeline uygulanabilecek disiplin cezalarına yer verilmiştir. Başvuru konusu müdahalenin dayanağı olan "Taşındığı sıfatın gerektirdiği özen yükümlülüğüne aykırı, genel ahlak ve edep dışı tutum ve davranışlarda bulunmak" hükmü ise 15/4/2020 tarihli ve 7243 sayılı Kanun'un 7. maddesiyle anılan fıkranın (2) numaralı bendinin (t) alt bendine eklenmiştir.

Başvuru konusu eylem 17/9/2009 tarihinde gerçekleşmiştir ancak başvurucu, yukarıda detaylı olarak ifade edilen yargılama süreci (bkz. § 4-5) sonunda yapılan ek disiplin soruşturması neticesinde eylem tarihinde yürürlükte olmayan ve 15/4/2020 tarihinde ihdas edilen bir kanun hükmüne dayanılarak disiplin cezası ile cezalandırılmıştır. Dolayısıyla başvurucuya eylem tarihi itibarıyla uygulanabilecek şeklî anlamda bir kanun hükmünün bulunduğu söz etmek mümkün değildir (şeklî anlamda kanunilik ihlali verilen kararlar için bkz. Elegance Hotel Turizm İşletmeleri A.Ş. [GK], B. No: 2015/19953, 26/6/2019; İskenderun Demir ve Çelik A.Ş. [GK], B. No: 2015/941, 25/10/2018; Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. (4) [GK], B. No: 2017/36186, 28/12/2022).

Bununla birlikte somut olayda uygulanan 2547 sayılı Kanun'un 53. maddesinin (b) fıkrasının (2) numaralı bendinin (t) alt bendi, Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla iptal davasına konu edilmiş ve Anayasa Mahkemesi, kuralın öğretim elemanının görevi dışında mesleki hayatına ilişkin olmayan veya kamu hizmetinin iyi ve düzenli şekilde sunulmasına herhangi bir etkisi olmayan mahremiyet alanı kapsamındaki özel yaşamına konu tutum ve davranışlarının da disiplin cezasına neden olmasına imkân tanıdığını belirterek Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar vermiştir (AYM, E.2020/55, K.2023/228, 28/12/2023).

Sonuç olarak başvuru konusu kuralın eylem tarihi itibarıyla şeklî anlamda mevcut olmaması nedeniyle yapılan müdahalenin kişilerin hukuku bilmelerine yardımcı olacak erişilebilir, öngörülebilir ve kesin nitelikte bir kanun hükmüne dayanmadığı anlaşıldığından kanunilik şartını taşımadığı kanaatine ulaşılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

EMRE ÇELİK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/14506

Karar Tarihi: 18/9/2024

Başvuru, başvurucuların iş sözleşmelerinin sendikal gerekçelerle feshedilmesi sonrasında işe iade ve sendikal tazminat taleplerinin reddedilmesi nedeniyle sendika hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle ekli tablonun (A) sütununda belirtilen dosyalar, bu dosya üzerinde birleştirilmiştir.

Başvurular süresinde yapılmıştır. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

Türk Metal Sendikası, 2016 yılında işyerinde örgütlenme faaliyetlerine başlamış ve 2016 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yetkili sendika olarak tespit edilmiştir. Ancak işverenin, sendikanın yetkisine itiraz etmesi ve işçilerin sendikal faaliyetlere katılmalarına yönelik baskılar nedeniyle sendika üyeliği azalmıştır. 2020 yılında yeniden örgütlenme faaliyeti başlamış, sendika tekrar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına yetki tespiti başvurusu yapmış ve 2020'de yeniden yetkili olarak kabul edilmiştir.

Sendika, 2020 Şubat ayında örgütlenme sürecine tekrar hız vermiştir. Ancak bu süreçte, işverenin sendikal işçilere yönelik baskı uyguladığı, iş sözleşmelerini feshettiği veya işçileri istifaya zorladığı iddia edilmiştir. 20 Şubat 2020 tarihinde, sendikal faaliyetlere katılan 9 işçinin iş sözleşmeleri feshedilmiş, diğer işçiler ise eyleme katılarak sendikal haklarını savunmuşlardır.

İşçiler, 17 Şubat 2020'de başlayan ve birkaç gün süren eylemlerle, işten çıkarılan işçilerin tekrar işe alınmalarını talep etmişlerdir. İşveren, eylemlerin devam etmesi üzerine işçilere yönelik fesih işlemlerini gerçekleştirmiştir. Başvuruculara göre, bu fesihler sendikal faaliyetler nedeniyle gerçekleşmiş olup, işçilerin hakları çiğnenmiştir. Eylemler sırasında, işçilerin toplu hareket etmeleri, sloganlar atması ve işyerinin girişlerini engellemeleri işvereni rahatsız etmiştir.

Davalı işveren, işçilerin topluca iş bırakmalarını, işyeri verimliliğini olumsuz etkileyen eylemler olarak değerlendirmiştir. İşveren, işçilerin iş görme borcunu yerine getirmediklerini ve kanun dışı grev yaptıklarını iddia etmiştir. Ayrıca, işçilerin eyleme

katılan diğer işçilere baskı yaparak işyerindeki düzeni bozduklarını öne sürmüştür. Eylemin işyeri işgaline dönüştüğü belirtilerek polis çağrılmıştır.

Aile ve Çalışma Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan bir raporda, işçilerin toplu eylem hakkını kullanmalarının sendikal nedenle işten çıkarılmalarına yol açtığı belirtilmiştir. Raporda, işverenin sendikal faaliyetlere karşı engellemeler yaptığı ve işçilerin sendikal haklarını savunmalarının yasalarla korunan bir hak olduğu vurgulanmıştır.

İlk derece mahkemeleri, iş sözleşmesinin feshedilmesinin sendikal nedenlerle yapıldığını ve işçilerin toplu eylemlerinin barışçıl bir protesto hakkı olarak değerlendirilebileceğini belirterek işçilerin lehine karar vermiştir. Ancak davalı işverenin yaptığı savunmalara ve işyerinde yaşanan olaya ilişkin detaylı incelemeler sonucunda, işçilerin işten çıkarılmalarının sendikal bir sebebe dayalı olduğu kanıtlanamamış ve davalar reddedilmiştir.

Özetle, bu dava süreci, işçilerin sendikal haklarını kullanarak işyerindeki haksız uygulamalara karşı protesto etmeleriyle ilgili ortaya çıkan bir dizi yasal ihtilafı kapsamaktadır. İşverenin işçilerin eylemlerini yasa dışı grev olarak nitelendirmesi ve buna dayanarak iş sözleşmelerini feshetmesi, işçilerin sendikal hakları ve toplu eylem hakları çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Başvurucular; işverenin sendikalaşmayı önlemek adına kendilerini işten çıkardığını ve bunun üzerine toplu eylem hakkını kullandıklarını ifade etmiştir. Başvuruculara göre iş akitleri, sendikal nedenle sonlandırılmıştır. Bu kapsamda sendika hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

Bakanlık görüşünde, başvurucuların sendika hakkının ihlal edildiğine yönelik şikâyetleri incelenirken adil yargılanma gereklerine uygun ve usul yönünden güvenceleri haiz bir yargılama kapsamında incelenip incelenmediği, yargılama makamları kararlarının yeterli gerekçeyi içerip içermediği, verilen kararlardaki tespit ve sonuçların, yasanın uygulanması niteliğinde olup olmadığı ve açık bir keyfilik içerip içermediği hususlarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Başvurucular, bakanlık görüşüne karşı bireysel başvuru formunda ileri sürdüğü hususları tekrarlamıştır.

Başvurucular, işverenin işyerinde sendikal faaliyetleri engellemeye yönelik eylemlerine karşı bir iş bırakma eylemi gerçekleştirmişlerdir. Bu eylemlerle ilgili olarak, hem işçilerin sendikal haklarını savunma talepleri hem de işverenin karşılaştığı zararlar arasında bir denge kurmaya yönelik anayasal ilkeler ele alınmıştır.

1. Uygulanabilirlik

Başvurucular, işyerlerinde sendikal faaliyetleri engellemeye çalışan işverene karşı protesto amacıyla iki saat ile üç gün arasında iş bırakma eylemi gerçekleştirmişlerdir. Eylemlerinin gerekçesi olarak işverenin sendikal örgütlenmeye engel olması ve sendikal işçilere baskı uygulaması gösterilmiştir. Ancak mahkemeler, bu eylemleri bazen ölçüsüz olarak değerlendirmiş ve işverenin bu tür eylemlere katlanmasının beklenemeyeceğini ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesi ise sendikal haklar çerçevesinde, devletin işçilere bu hakları kullanmaları için gerekli güvenceyi sağlamadığını ve bu yüzden devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini incelemeye karar vermiştir.

2. Genel İlkeler

Anayasa'nın 51. maddesinde, çalışanların sendikal haklarının güvence altına alındığı belirtilmiştir. Bu maddede, işçilerin sendikal faaliyetlerde bulunma, sendikalar kurma ve üyelikten çıkma hakları herkesin özgürlüğü olarak tanımlanmıştır. Sendika hakkı, sadece devletin müdahalesizliği ile değil, aynı zamanda üçüncü kişilerin (özellikle işverenlerin) müdahale etmemesinin sağlanması için de pozitif yükümlülükler taşır. Devletin, sendikal hakların korunmasına dair pozitif yükümlülükleri, işçilerin sendikal faaliyetlerini engellemeye yönelik her türlü müdahale karşısında etkili tedbirler almasını gerektirir.

3. Devletin Pozitif Yükümlülükleri

Anayasaya göre, devlet yalnızca sendika özgürlüğüne müdahale etmeme yükümlülüğüne sahip değildir; aynı zamanda, işverenlerin ve diğer üçüncü kişilerin sendikal hakları ihlal etmesini engellemek için de önlemler almalıdır. Bu, işçilere sendikal faaliyetleri sırasında işten çıkarılma ya da ayrımcılığa uğrama gibi durumlarda hukuki koruma sağlamayı da içerir. Devletin pozitif yükümlülüğü, bu tür hak ihlallerine karşı etkin bir hukuki mekanizma yaratmayı, yargı önünde itiraz hakkı tanımayı ve gerektiğinde tazminat gibi hakları güvence altına almayı gerektirir.

4. Yargı Organlarının Anayasa'ya Uygun Yorum Yapması

Anayasaya uygun yorum ilkesi, hâkimlerin hukuk kurallarını yorumlarken Anayasa'nın temel haklar ve özgürlükler ile uyumlu şekilde karar vermelerini zorunlu kılar. Mahkemelerin, özellikle sendikal haklar gibi anayasal koruma altındaki hakları yorumlarken, bu hakların sınırlarını ve güvencelerini dikkate alması gerekir. Anayasa Mahkemesi, yargı organlarının anayasa ile güvence altına alınan hakları ihlal etmemeleri için gerekli denetimi yapmaktadır. Bu çerçevede, mahkemelerin sendikal haklarla ilgili dava süreçlerini doğru ve anayasal bir şekilde yürütüp yürütmediklerini incelemek Anayasa Mahkemesi'nin görevlerindedir.

5. Somut Olayın Değerlendirilmesi

Başvurucular, işverenin sendikal faaliyetleri engellemeye yönelik eylemlerine karşı iş bırakma eylemi yapmıştır. İşyerinde sendika üyeleri işverenin TİS (Toplu İş Sözleşmesi) süreçlerini engellemeye yönelik tutumlarına karşı protesto gösterileri yapmış ve bu eylemler sonucunda bazı işçiler işten çıkarılmıştır. İşçilerin talepleri, işten çıkarılan sendika üyelerinin geri alınması ve sendikal faaliyetlerin engellenmemesidir. İşveren ise, bu eylemleri işyeri işgali olarak değerlendirmiş ve polis yardımıyla işçileri fabrikadan çıkarmıştır. Bu olayda, işçilerin eylemleri sendikal hakların korunması amacını taşıırken, işverenin de bu eylemlere katlanması gerekliliği tartışılmıştır.

6. TİS İle İlgili Yapısal Sorunlar

Olaylar, sendikanın toplu iş sözleşmesi yapma yetkisini kaybetmesine yol açan yapısal sorunları da içermektedir. İşverenin, sendikal işçilerin işten çıkarılması ve sendikal faaliyetlerin engellenmesi gibi eylemleri sonucunda, sendikanın örgütlenme gücü zayıflamış ve bu durum TİS sürecini olumsuz etkilemiştir. İşçilerin eylemleri, bu yapısal sorunu dile getirmek ve sendikanın haklarını savunmak amacını taşımaktadır.

7. Anayasa Mahkemesi'nin Kararı ve İlgili Yargı Süreci

Anayasa Mahkemesi, işçilerin eylemlerini ve işverenin eylemlerini değerlendirerek, devletin işçilerin sendikal haklarını ne ölçüde koruyup korumadığını incelemiştir. Mahkeme, sendikal faaliyetlere karşı engellemelerin, hukukun ve anayasanın güvencelerine aykırı olabileceği sonucuna varmıştır. Devletin, sendikal hakların korunmasına yönelik pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilmişse, bu durum Anayasa'ya aykırı bir durum oluşturur.

8. Sonuç ve Değerlendirme

Olaylar, işçilerin sendikal faaliyetlerini ve haklarını savunmalarını amaçlayan protesto eylemleriyle şekillenmiştir. Bu bağlamda, işçilerin ekonomik ve sosyal hakları açısından önemli olan sendikal faaliyetler, anayasal bir güvencedir. İşçilerin eylemleri, sendika hakkı kapsamında değerlendirilmiş ve bu tür haklar karşısında işverenin katlanması gereken ölçüler belirlenmiştir. Sonuç olarak, işçilerin protesto eylemleri, TİS yapma süreçlerindeki engellemeler ve sendikal haklar için devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

YASİN AVŞAR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/38860

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru, kamudaki görevine iade edildikten sonra daha önceki yöneticilik görevine devam ettirilmemesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, Antalya Kepez Hüseyin Ak Ortaokulunda müdür yardımcısı olarak görev yapmakta iken Antalya Valiliğinin (Valilik) 12/8/2016 tarihli kararıyla hakkında görevden uzaklaştırma kararı verilmiştir. Ardından 17/10/2019 tarihli soruşturma raporuyla başvurucu hakkındaki görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılması önerilmiştir. Soruşturma raporunda başvurucunun kanun hükmünde kararname ile kapatılan Aktif Eğitim Sendikasına belirli tarihler arasında üye olduğu belirtilmekle 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 8. maddesi, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği'nin 35. maddesi, 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 8. maddesinin (C) fıkrası uyarınca yöneticilik görevinden alınması, il içinde durumuna uyan ihtiyaç bulunan eğitim kurumuna öğretmen olarak atanması kanaati bildirilmiştir. Akabinde başvurucu Antalya Kepez Hüseyin Ak Ortaokulundaki müdür yardımcılığı görevine 30/10/2019 tarihinde başlatılmıştır. Yine aynı tarihte başvurucu bu görevden alınarak İl Millî Eğitim Müdürlüğü emrine öğretmen kadrosuna, daha sonrasında ihtiyaç fazlası öğretmen ataması kapsamında Kepez İlçesi Sefa Akın Ortaokuluna öğretmen olarak atanmıştır. Başvurucu 12/8/2016 tarihinde müdür yardımcılığı görevinden uzaklaştırıldığını, hakkında terör örgütüne yardım etme suçundan yapılan yargılama neticesinde beraat kararı verildiğini, 30/10/2019 tarihinde görevine tekrar başladığını ancak aynı gün tesis edilen dava konusu işlemlerle müdür yardımcılığı görevinden alınarak başka bir okulda öğretmen kadrosuna atandığını belirterek idari işlemin iptali ile işlem nedeniyle yoksun kaldığı parasal ve özlük haklarının yasal faiziyle birlikte tarafına ödenmesine karar verilmesi talebiyle Antalya 3. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkeme 16/7/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir.

Kararda 657 sayılı Kanun'un 76. maddesi ile 6/2/2018 tarihli ve 7081 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un "Görevden Uzaklaştırılanların İade Usulü" başlıklı 8. maddesi gereğince memurların naklen atanmaları konusunda idarelere takdir yetkisi tanındığı belirtilmiştir. Ayrıca gerekçede bu düzenlemeler doğrultusunda idarenin yönetici pozisyonundaki başvurucuyu aynı takdir yetkisi dâhilinde kazanılmış hak aylık derecesinde asıl mesleği olan öğretmen kadrosuna atamasında herhangi bir hukuka

aykırılıktan bahsedilemeyeceği, dava konusu işlemin hukuka aykırı öznel bir nedenle tesis edildiğine dair herhangi bir iddia ve bu iddiayı destekler nitelikte herhangi bir belge de ortaya konulmadığı vurgulanmıştır. Sonuç olarak başvuru konusunun öğretmen kadrosuna atanmasına ilişkin dava konusu işleminde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Başvurucu karara karşı istinaf yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde kamu görevinden çıkartılarak hizmet ile ilişkisi kesilenlerden Olağanüstü Hâl İşlemleri İnceleme Komisyonu (OHAL Komisyonu) kararıyla ya da mahkeme kararıyla göreve dönenlerin Anayasa Mahkemesi'nin 24/12/2019 tarihli, E.2018/159 ve K.2019/93 sayılı kararı uyarınca eski yönetici pozisyonlarına dönebilmelerine rağmen sadece görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanan ve hakkında beraat kararı verilen başvuru konusunun önceki görevinde çalıştırılmamasının kabul edilemez olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında Mahkemece somut olaya uygulanan 7081 sayılı Kanun'un 8. maddesindeki düzenlemenin idarece nesnel ve somut bir sebep sunulmadan kanunda tanınan takdir yetkisi gerekçe gösterilmek suretiyle kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırılmadan önceki görevlerine dönmelerinin engellenmesine sebep olabileceği ifade edilmiştir. Böylelikle bu maddenin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasında bulunulmuştur. Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi 6/10/2020 tarihinde kararda hukuka aykırılık bulunmadığından başvurunun kesin olarak reddine hükmetmiştir.

Başvurucu nihai hükmü 3/11/2020 tarihinde öğrendikten sonra 30/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, eski görevine dönmesi gerektiği halde öğretmen olarak atanmış ve bu durum, onu suçlu gibi gösterdiği için hakkaniyete aykırı olmuştur. Ayrıca, beraat kararı almasına rağmen müdür yardımcılığı görevinden alınması da eşitlik ilkesine ve adil yargılanma hakkına aykırıdır. Başvurucu, adil yargılanma, masumiyet karinesi, özel hayata saygı hakkı ve sosyal, mali, özlük haklarının korunmadığı gerekçesiyle başvuruda bulunmuştur.

Bakanlık, başvuruyu değerlendirirken Anayasa'nın ve ilgili mevzuat hükümlerini dikkate alarak başvuru konusunun mesleki hayatına müdahalenin özel hayatına ciddi etkiler doğurduğunu belirtmiş ve bu nedenle başvurunun özel hayatın korunması çerçevesinde incelenmesi gerektiğine karar vermiştir. Sonuç olarak, başvurunun kabul edilebilir olduğuna hükmedilmiştir.

Olayda, başvuru konusunun görevden uzaklaştırılması ve öğretmen olarak atanması, yasal engel bulunmadığı halde müdür yardımcılığı görevine geri dönmesinin reddedilmesi başvuru konusunun meslek hayatını olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Bu müdahale, idarenin kararına dayalı yeterli bir gerekçe sunulmadığı için demokrasi ve insan hakları açısından

ölçsüz ve orantısız görülmüştür. Dolayısıyla, bu müdahale demokratik toplum düzenine uygun ve ölçülü sayılmamıştır.

Bakanlık, bu tür idari işlemlerin sadece hukuki gerekliliklere dayalı değil, aynı zamanda adil ve hakkaniyete uygun bir şekilde yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Başvurucunun uğradığı zarar, idarenin bu keyfi ve gerekçesiz kararları ile ilişkilidir.

Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

SEYFETTİN ÖRGEN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/31101

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, manevi zararın tazmini talebiyle açılan davanın uyuşmazlığın esasına yönelik bir inceleme yapılmadan reddedilmesi nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, uzman tabip olarak görev yapmakta iken 14/7/2017 tarihli ve 692 sayılı Olağanüstü Hal (OHAL) Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (692 sayılı KHK) uyarınca kamu görevinden çıkarılmış, bu işleme karşı Olağanüstü Hâl İşlemleri İnceleme Komisyonuna (Komisyon) başvurmuştur.

Komisyonun 8/8/2019 tarihli kararı ile göreve iade edilen başvurucu 28/10/2019 tarihli dilekçe ile süreç içerisinde uğramış olduğu 100.000 TL manevi zararın yasal faizi ile tazmini talebiyle idareye başvurmuş ancak bu talebi zımnen reddedilmiştir. Bunun üzerine başvurucu zımni ret işleminin iptali ile 14/7/2017 tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile 100.000 TL manevi zararın tazmini talebiyle Ankara 3. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır.

Mahkeme davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 10. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince KHK ile kamu görevinden çıkarılanlardan Komisyon kararı ile kamu görevine iadesine karar verilenlerin eski kadro veya pozisyonlarına atanacaklarının, ancak bu kişilerin kamu görevinden çıkarılmalarından ötürü herhangi bir tazminat talebinde bulunamayacaklarının kurala bağlandığı, bu nedenle başvurucunun manevi tazminat talebinin reddi gerektiği belirtilmiştir.

Bu karara yönelik başvurucunun istinaf kanun yoluna başvurması üzerine Ankara Bölge İdare Mahkemesi 7. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

Başvurucu, nihai hükmü 13/3/2021 tarihinde öğrendikten sonra 12/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin 1. fıkrasındaki düzenlemenin, idarenin eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunu kısıtladığını belirtmiştir. Bu düzenlemenin, Anayasaya aykırı olduğunu ve kişisel hakları ihlal ettiğini iddia etmiştir. Başvurucu, adaletli yargılanma hakkı, mahkemeye erişim hakkı ve gerekçeli karar hakkının ihlaline uğradığını savunmuştur.

Başvurucu ayrıca, kamu görevinden çıkarılmasının sadece ekonomik anlamda değil, toplumsal anlamda da büyük bir zarar verdiğini belirtmiştir. Ailesiyle birlikte yaşadığı sıkıntılar, kişisel onuru, şerefi ve itibarının zedelenmesi gibi maddi ve manevi zararlar söz konusudur. Bu zararların, özel hayatına saygı hakkı gibi anayasal haklara da aykırı olduğuna dair şikâyetlerde bulunmuştur.

Adalet Bakanlığı, başvurunun iddialarının bir yargı organı tarafından değerlendirileceği görüşünü belirtmiştir. Bu kapsamda başvurunun zararlarının giderilmesi için yargı yoluna başvurusunun gerektiğini ifade etmiştir.

Sağlık Bakanlığı da benzer şekilde başvurunun durumunun yargı mercileri tarafından ele alınması gerektiği görüşünü savunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, başvurunun etkili bir başvuru mekanizması olmadığı için etkili başvuru hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Yargı yolunun kapalı olması nedeniyle başvurunun hakkını arama imkânı bulamadığı ve bunun da hukuka aykırı fiiller nedeniyle zarar gören kişinin tazminat talep etme hakkını ortadan kaldırdığı değerlendirilmiştir.

Mahkeme, 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin son cümlesindeki “Bu kişiler, kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamaz” ifadesinin Anayasaya aykırı olduğuna karar vermiştir. Bu düzenleme, başvurunun hukuka aykırı bir işlem nedeniyle zarar gördüğünde tazminat talep etme hakkını elinden almakta olup, Anayasa'nın 36. maddesi ve Adil Yargılanma Hakkına aykırı bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, başvurunun yargı yoluna başvurma ve hakkını arama imkânı bulamaması nedeniyle adaletli yargılanma hakkı ve hukuka aykırı fiillerden dolayı tazminat talep etme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme, 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin son cümlesindeki tazminat yasağını iptal ederek, zarara uğrayan kişilerin tazminat talep etme hakkının önündeki engeli kaldırmıştır.

Başvurucu, kamudan çıkarılmasından kaynaklanan zararın karşılanması için etkili bir başvuru mekanizmasına sahip olmalıdır. Mahkeme, başvurunun zararlarının giderilmesi için etkili başvuru hakkı sağlayacak bir düzenleme yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Kamu görevlilerinin kamu görevinden çıkarılması nedeniyle uğradığı zararların giderilmesi ve tazminat talep etme hakkı, anayasal bir hak olarak kabul edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin kararında, başvurunun uğradığı maddi ve manevi zararın giderilmesi için adil bir çözüm bulunamaması, hukuka aykırı işlem ve eylemler nedeniyle mağduriyetin arttığı ve bu mağduriyetin giderilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Açıklanan gerekçelerle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

AYSUN GENÇTANIR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/36521

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, toplantı ve gösteri yürüyüşü sırasında kolluk kuvvetlerinin orantısız müdahalesi sebebiyle yaralanmaların meydana gelmesi ve olaya ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmemesi sebebiyle kötü muamele yasağının ve toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

İddialarına göre başvuruçular 12/8/2020 tarihinde, İstanbul Sözleşmesi'ne yapılan eleştirileri protesto etmek amacıyla Ankara Kolej Meydanı'nda bir toplantı ve basın açıklaması tertip etmiştir. Söz konusu toplantının sloganı "İstanbul Sözleşmesi Yaşatır! Haklarımızdan Vazgeçmiyoruz Yaşam Zincirinde Buluşuyoruz." olarak belirlenmiştir. Yine başvuruçuların iddiasına göre kolluk görevlileri söz konusu basın açıklamasına herhangi bir uyarıda bulunmaksızın müdahale etmiştir. Anılan müdahale esnasında başvuruçulardan bir kısmı yaralanmıştır.

Gözaltına giriş adli muayene tutanaklarında Linda Sevinç Hocaoğulları'nda herhangi bir darp cebir izine rastlanmadığı; Sena Bademli'de sağ ön kolda 3x4 cm sıyrık; Buse Üçer'de sağ ön kol el ve bilekte çizik, sol ön kol iç yüzünde 3x3 cmlik morluk ve çizik; Meziyet Yıldız'da sağ ön kol iç yüzde 10 cmlik çizik, 5x2 cmlik şişlik, ağrılı hareket kısıtlılığı, sol tibia (bacak alt kısmı) ön yüzde ağrı; Tuğba Koçer'de sağ el bilekte hassasiyet ve hafif ödem, sağ el sırtında 3. parmakta ve sol dirsekte abrazyon; Derman Gülmez Aydın'da her iki kol iç yüzeyde ekimoz ve boyunda hassasiyet; Nebiye Merttürk'te her iki kol iç yüzde eritem ve kollarda abrazyon, sağ dizde ekimoz; Serap Kaplan'da her iki kol iç yüzeylerde eritem ve hafif ekimoz, sırtta sağda eritem, bacaklarda hassasiyet; Beste Uymaz'da her iki kolda abrazyonlara eşlik eden ekimozlar; Fadime Songül Kurt'ta sağ el sırtında abrazyon ve sağ kolda hassasiyet; Seher Gülçin Polat'ta alın sol tarafta ekimoz ve hafif ödem; Aysun Gençtanır'da sol kol arkasında 3 cmlik sıyrık, sol skapula (omuz kuşağının arkası) dış yüzde kızarıklıklar, sağ kol arka yüzde 6 cm'lik sıyrık, sağ ön kol dış yüzde 3x3 cmlik morluk, sağ kol iç yüzde 3x1 cmlik kızarıklık, sağ el bilek iç yüzde ve sağ ön kol dış yüzde sıyrık ve kızarıklıklar bulunduğu belirtilmiştir. Başvuruçuların tamamının gözaltı sürecinden sonra alınan adli muayene raporlarında yukarıda yer verilen raporlara ek bir hususun olmadığı belirtilmiştir.

Olay nedeniyle düzenlenen kolluk tutanağına göre, başvuruçuların da aralarında bulunduğu kalabalık, pandemi sebebiyle toplantı yapmamaları gerektiği ve bildirimde bulunmadıklarından bahisle mevzuat uyarınca gerçekleştirecekleri toplantı ve basın açıklamasının suç teşkil edeceği yönünde uyarılmışlardır. Kolluk görevlileri toplantıya katılanlara basın açıklamasını ve eylemlerini Kurtuluş Parkı'nda yapabileceklerini

belirtmiş ancak toplantıya katılanlar bunu kabul etmemiştir. Toplantıya katılan kalabalık yaya ve araç trafiğini aksatmaları nedeniyle tekrar uyarılmıştır. Kalabalığın basın açıklaması sonrasında Sakarya Caddesi'ne doğru yürüyüşe geçmeleri üzerine kolluk görevlileri barikat yardımıyla kalabalığa engel olmuştur. Kalabalığın yürüyüşü sonlandırmaması üzerine kolluk görevlileri kalabalığa müdahale etmiştir. Tutanağa göre başvuruçuların bazılarınca şiddeti özendirici kabul edilebilecek ("barikatları yıkalım" benzeri sözler) söylemde bulunulmuş, ayrıca yine bazı başvuruçuların içinde mor sıvı bulunan şişeleri polislerin üzerine attığı veya döktüğü, barikatlara yüklenerek kalkanlara tekme ya da yumruk attıkları belirtilmiştir. Yine tutanağa göre kolluk görevlileri grubu dağıtmak için kalkanla itmek suretiyle müdahalede bulunmuştur. Başvuruçuların araca bindirilmeye çalışıldığı sırada kendilerini yere attıkları ve direndikleri belirtilmiş, başvuruçuların yakalanmaları için gerekli ölçüde güç kullanılmıştır. Müdahale kapsamında 33 kişi hakkında yakalama işleminin gerçekleştirildiği tutanakta ayrıca yer bulmuştur. Anılan kişiler, Cumhuriyet savcısının talimatıyla 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na aykırı davranmaktan gözaltına alınmıştır.

Yaşanan olay sonrasında başvuruçular vekilleri aracılığıyla 28/1/2021 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) suç duyurusunda bulunmuşlardır. Suç duyurusuyla ilgili dilekçede yaralanmalara sebep olan kolluk görevlilerinin tespiti ve cezalandırılmaları istenmiş, ayrıca toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını ihlal eden kolluk görevlilerinin görevi kötüye kullanma suçunu işledikleri ileri sürülmüştür.

Başsavcılık 9/2/2021 tarihinde Ankara İl Emniyet Müdürlüğüne olayla ilgili emniyet birimlerinde bir tahkikat evrakının olup olmadığının tespit edilmesi, olması hâlinde bir örneğinin gönderilmesi, olayda ihmali veya kusuru bulunan polis memurlarının açık kimliklerinin tespit edilmesi talimatlarını iletmiştir.

Adalet Bakanlığı (Bakanlık) tarafından dosyaya sunulan ve kolluk birimleri tarafından da Başsavcılığa sunulduğu anlaşılan belgeler arasında olaya ilişkin kamera görüntü çözümlerinin de bulunduğu, anılan görüntü çözümlerine göre başvuruçular, yakalama işlemlerinin gerçekleştirildiği esnada yere yatmak veya kendisini kolluk görevlilerinin elinden çıkarmaya çalışmak suretiyle direnmişlerdir. Başsavcılık 9/3/2021 tarihinde, başvuruçuların toplantısına pandemi sebebiyle müsaade edilmediği, kolluk görevlilerinin yasal sınırlar kapsamında zor kullanma yetkilerini kullanmaları sebebiyle cezalandırılmalarına olanak bulunmadığı gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiştir.

Anılan karara yapılan itiraz sulh ceza hâkimliği tarafından reddedilmiş ve başvuruculara 24/6/2021 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucular, 26/7/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

Başvurucular, gerçekleştirdikleri toplantı ve basın açıklamasına müdahale eden kolluk görevlilerinin fiilleri sebebiyle yaralanmaları ve söz konusu yaralanmaya yönelik etkili bir soruşturma yürütülmemesi sebebiyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmektedirler. Bakanlık görüşünde, başvurucuların izinsiz gerçekleştirdiği toplantıya yönelik kolluk görevlilerinin müdahalesinin zor kullanma yetkisi kapsamında kaldığı, olayın önceki yerleşik içtihatlarla uygun şekilde çözümlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

Diğer Başvurucular Yönünden Yapılan Değerlendirme

Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

Anayasa'nın 17. maddesi "Devletin temel amaç ve görevleri" kenar başlıklı 5. maddesindeki genel yükümlülükle birlikte yorumlandığında- bir kimsenin devlet görevlilerinin 17. maddenin üçüncü fıkrasını ihlal eden bir muamelesine uğradığına ilişkin savunulabilir bir iddiada bulunması hâlinde etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir. Kötü muamelenin kasten yapıldığının ileri sürüldüğü durumlarda iddia hakkında ivedilikle bir ceza soruşturması başlatılmalıdır. Şikâyet olmadığında bile kişiye kötü muamelede bulunduğuyla ilişkin yeterince açık belirtiler varsa konuyla ilgili bir ceza soruşturması açılmalıdır. Soruşturmada olayı aydınlayabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek tüm deliller toplanmalıdır. Dahası soruşturma süreci, gerektiği ölçüde kamu denetimine ve mağdurun erişimine açık olmalı; mağdur soruşturmaya etkili şekilde katılabilmeli; soruşturmada makul bir özen ve süratle hareket edilmelidir. Ayrıca yetkililer, soruşturmayı sonlandırmak için aceleci davranmamalı ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır (Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 101-103; S.D.,B. No: 2013/3017, 16/12/2015, §§ 111-114; Veli Saçılık (2), B. No: 2018/24614, 18/10/2022, § 16).

Somut olayda, Başsavcılığın kullanılan gücün gerekliliğini ve orantılılığını değerlendirebilmesi için kolluk tutanaklarıyla yetinmeyerek müdahalenin şekli konusunda başvurucuların ifadelerini tespit etmesi, gerek kollukça kaydedilen görüntü kayıtlarını gerekse de müdahalenin gerçekleştiği yerin çevresinde bulunan kameraların kaydettiği görüntüleri temin etmesi ve görüntüleri incelemesi veya tarafsız bir bilirkişiye inceletmesi gerekirdi. Varsa olayın olası tanıkların tespiti ve tespit edilen tanıkların ifadelerinin alınması için çaba göstermeliydi. Ayrıca Başsavcılık kullanılan

gücün gerekliliği ve orantılılığı konusunda bir değerlendirme yapmalıydı. Başsavcılığın soruşturma kapsamında şüpheli olabileceklerin belirlenmesine ve ifadelerinin alınmasına yönelik bir çaba göstermediğide dikkate alındığında soruşturmanın gereken özenle yürütülmediği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla başvuru sahiplerinin kötü muamele yasağının usul boyutu ihlal edilmiştir.

Olayın gerçekleşme şartları konusundaki belirsizlik nedeniyle bu aşamada kötü muamele yasağının maddi boyutu yönünden bir inceleme yapılmasının mümkün olmadığı değerlendirilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Başvuru sahipleri, toplantı ve gösteri yürüyüşlerine müdahale edilmesinin, Anayasa'nın 34. maddesi uyarınca güvence altına alınan bu haklarının ihlali anlamına geldiğini öne sürmüşlerdir. Bakanlık, görüşünde Anayasa ve mevzuat hükümleri ile AİHM içtihatlarının göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmiş, ancak başvuru sahipleri bu görüşe karşı bir beyanda bulunmamıştır.

Ayrıca, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 23/a maddesinin, toplantı ve gösteri yürüyüşlerine yönelik müdahalenin yasal olarak sınırlanabileceği ölçütleri karşıladığını vurgulamaktadır. Yapılan yasaklamaların, Anayasa'nın 34. maddesinde belirtilen kamu düzeninin korunması gibi meşru amaçlarla yapıldığına karar verilmiştir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan müdahalelerin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında, bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerektiğini belirtmiştir. Müdahalenin, kamu düzenini sağlamak adına zorunlu bir sosyal ihtiyaçtan kaynaklandığının ortaya konulması gerektiği ifade edilmiştir. Burada müdahale eden idarenin, kamu düzeninin sağlanması adına denetleme yapması gerektiği vurgulanmıştır.

Anayasa'nın 34. maddesi, toplantı ve gösteri yürüyüşleri düzenleme hakkını barışçıl amaçlarla yapılan toplantıların güvence altına alınması amacıyla güvence altına alır. Başvuru sahipleri, barışçıl bir toplantı yaparken, kamu düzeni açısından tehlike oluşturmayan ve şiddet içermeyen davranışlara devletin hoşgörü göstermesi gerektiğini savunmuşlardır.

Ayrıca, 2911 sayılı Kanun'un 23. maddesinin toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin hangi koşullarda kanuna aykırı sayılacağını belirttiği, savcılığın da toplantıyı kanunsuz olarak değerlendirdiği ifade edilmiştir. Somut başvuruda, başvuru sahiplerinin İstanbul Sözleşmesi'ne yapılan itirazları protesto etmek amacıyla basın açıklaması yaptığı

belirtilmiştir. Kolluk kuvvetlerinin tutanağında, toplantıya katılanların yaya ve araç trafiğini aksattığı ve toplantı için gerekli prosedürlerin yerine getirilmediği ifade edilmiştir. Pandemi nedeniyle toplantının yasal olmadığı belirtilmiş ve kolluk kuvvetleri kamu düzenini sağlama amacıyla müdahale etmiştir.

Ancak, kolluk görevlilerinin, toplantının barışçıl niteliğini kaybettiğine dair herhangi bir tespit bulunmadığı ve toplantının barışçıl nitelikten çıkmadığı anlaşılmıştır. Ayrıca, başvurucuların 2911 sayılı Kanun'a muhalefet suçundan beraat ettikleri de ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, başvuruda yapılan müdahalenin, meşru bir toplumsal ihtiyaçtan kaynaklanmadığı ve dolayısıyla kamu düzeninin sağlanmasında demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığına karar verilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle başvurucuların Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

NACİ ATABOY BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/52240

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru; icra takibine karşı yapılan itirazın, sürenin son gününün hafta sonu tatiline denk geldiği hususu dikkate alınmadan süre aşımı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru 28/10/2021 tarihinde yapılmıştır.

Başvurucu aleyhine icra takibi başlatılmış, ödeme emri 9/8/2021 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir. Başvurucu 16/8/2021 tarihinde Burdur İcra Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) icra takibine itiraz davası açmıştır. Mahkemenin kararında "Dava Tarihi" başlığı altında 17/8/2021 tarihi gösterilmiş, gerekçe bölümünde ise davanın 16/8/2021 tarihinde açıldığı belirtilmiştir.

Mahkeme 28/9/2021 tarihinde davanın süre aşımından reddine kesin olarak karar vermiştir. Karar gerekçesinde borçlu olan Y.U.nun 25/12/2020 tarihinde vefat etmesinin ardından mirasçısı konumunda olan başvurucuya ödeme emrinin 9/8/2021 tarihinde tebliğ edildiğini belirtmiştir. Y.U.nun borca batmış olmasından dolayı başvurucu tarafından mirasın reddi davası açıldığını ve icra takibi esnasında derdest olduğu ifade edilerek 16/8/2021 tarihinde icra takibine itiraz davası açılmış olsa da 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 168. ila 170. maddelerinde kambiyo senetlerine konu icra takiplerinde borca ve imzaya itirazın hangi sürelerde ne şekilde yapılacağına hüküm altına alındığını belirtmiştir. Bu durumda borcun bulunmadığına dair ne bir belge sunulduğu ne de 2004 sayılı Kanun'da belirtilen beş günlük süre de itiraz edildiği vurgulanarak davanın süresinde açılmadığını ifade etmiştir.

Başvurucu, söz konusu kararın 25/10/2021 tarihinde tebliği üzerine 28/10/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurucu, kesin verilen karar üzerine istinaf talebinde bulunmuşsa da miktar itibarıyla kesin olduğu belirtilerek talebi reddetmiştir.

Başvurucu 16/8/2021 tarihinde davayı açtığını, dava açma süresinin son günü olan 14/8/2021 tarihinin Cumartesi gününe denk geldiğini, cumartesi gününün hafta sonu tatili olması sebebiyle tatilin bitimini takip eden ilk iş günü olan 16/8/2021 tarihinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden elektronik imzayla davanın açıldığını, süresinde açılan davanın reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun

yukarıda yer verilen şikâyetlerinin özü, davanın süresinde açılmadığından bahisle usulden reddedilmesi nedeniyle uyuşmazlığın esasının incelenmemesidir. Bu sebeple ihlal iddiaları adil yargılanma hakkının güvencelerinden biri olan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğunu belirtmektedir. Bu, mahkemeye erişim hakkı anlamına gelir ve Anayasa'da güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir parçasıdır. Ayrıca, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı da Anayasa'nın 36. maddesinde yer almıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmiştir.

Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, temel hak ve özgürlüklerin korunmasını ve bu haklardan gerektiği şekilde yararlanılmasını sağlayan en önemli güvencelerden biridir. Bu özgürlüğün sağlanabilmesi için bireyin iddialarını mahkemeye taşıyabilmesi gerekir. Eğer dava açılmadığı takdirde, adil yargılanma hakkı da sağlanamaz. Anayasa Mahkemesi, mahkemeye erişim hakkının, bir uyuşmazlığın mahkemeye taşınması ve etkili bir şekilde çözümlenmesi anlamına geldiğini vurgulamıştır.

Somut olayda, başvuru icra takibine itiraz davası açmış, ancak dava süre aşımından dolayı usulden reddedilmiştir. Bu durum, başvuru mahkemeye erişim hakkına yapılan bir müdahale olarak değerlendirilmektedir. Anayasa Mahkemesi, mahkemeye erişim hakkının, kişinin iddialarını mahkeme önünde ortaya koyabilmesi gerektiği ve davanın açılmasının önemli olduğunu belirtmektedir.

Anayasa'nın 13. maddesi, temel hakların yalnızca kanunla sınırlanabileceğini ifade etmektedir. Ancak bu sınırlamalar, Anayasa'nın amacına, demokratik toplum düzenine, laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. Başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin, Anayasa'nın 13. maddesine uygun olup olmadığı incelenmelidir. Müdahale, kanunla düzenlenmiş olmalı, haklı bir sebeple yapılmalı ve ölçülülük ilkesine uygun olmalıdır.

Hak ve özgürlüklerin müdahalelere karşı korunabilmesi için müdahalenin kanuna dayalı olması gerekmektedir. Kanun, şekli olarak var olmalı ve bireylerin davranışlarının sonucunu öngörebilecek şekilde hukuki belirliliğe sahip olmalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından çıkarılan bir kanunun olmaması, müdahaleyi anayasal temelden yoksun bırakır. Kanunun yeterince belirli olması gerektiği ve iç hukukta müdahaleye ilişkin açık ve öngörülebilir kuralların bulunması gerektiği

vurgulanmaktadır. Eğer derece mahkemesi mşdahaleye imkân tanıyan kanunu hatalı yorumlarsa, bu durumda mşdahale anayasal temelden yoksun olabilir.

Başvurucu, icra takibine itiraz davası açmış ancak süre aşımına uğramış ve dava reddedilmiştir. Türkiye’de 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 168. maddesi, kambiyo senetlerine özgü başlatılan icra takibinde ödeme emrine karşı beş gün içinde dava açılmasını öngörür. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 93. maddesi ise, tatil günlerinin sürele dâhil olduğunu belirtir. Başvurucunun davası, ödeme emrinin 9 Ağustos 2021 tarihinde tebliğ edilmesiyle başlatılmıştır. Dava açma süresinin son günü olan 14 Ağustos 2021 tarihi, Cumartesi’ye denk gelmektedir. Resmi tatil olduğu için süre 16 Ağustos 2021 tarihine uzamaktadır. Başvurucu, davasını bu tarihte açmıştır, ancak mahkeme, davayı süresinde açılmadığı gerekçesiyle reddetmiştir. Ancak, dava açma süresi, tatil nedeniyle uzamış ve başvurucu, dava açma süresini geçmemiştir. Dolayısıyla mahkemenin davayı reddetmesi kanuni bir dayanağa dayanmamaktadır.

Başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahale, Anayasa'nın 36. maddesi ile güvence altına alınan haklar açısından bir ihlal oluşturmuştur. Mahkemenin başvurucunun davasını süre aşımı nedeniyle reddetmesi, kanunlara aykırı bir durum oluşturmuştur ve başvurucunun haklarının ihlali söz konusudur.

Açıklanan nedenlerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

FADİME ÖZBAĞ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/32820

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 18/6/2021 tarihinde öğrendikten sonra 9/7/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

CELAL ERKAÇ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/34082

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 28/4/2021 tarihinde öğrendikten sonra 24/5/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

HACER ÇEVİK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/35464

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru; Şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 12/4/2021 tarihinde öğrendikten sonra 28/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

İSMAİL SARI VE NERMİN SARI BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/36052

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsili imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular, nihai kararı 29/7/2021 tarihinde öğrendikten sonra 18/8/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

HALİT USLUER BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/18932

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 22/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 11/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

DİLEK OYARKILIÇGİL VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/53093

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular nihai kararı 26/10/2021 tarihinde öğrendikten sonra 16/11/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum yoktur. Bu doğrultuda başvuru sahiplerinin Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

TAHSİN AKKAYA BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/50889

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, istinaf başvuru süresinin gerekçesi açıklanmayan kararın tefhim edildiği tarihten başlatılarak istinaf talebinin süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucunun icra hukuk mahkemesinde görülen ve taraf konumunda olduğu istihkak davasında verilen karara ilişkin olarak yaptığı istinaf başvurusu, kanun yolu süresinin ilk derece mahkemesinin kararının tefhim tarihinden başlatılarak hesaplanması nedeniyle süresinde olmadığı gerekçesiyle ek karar ile reddedilmiştir. Başvurucu, bu ek karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş; istinaf mahkemesi anılan kararın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

Başvurucu nihai hükmü 14/10/2021 tarihinde öğrendikten sonra 28/10/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, somut başvuru ile aynı nitelikteki ihlal iddialarını incelediği Rüstem Gül (B. No: 2021/26038, 22/11/2023) kararında, uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi; gerekçesi açıklanmamış bir hükmün tefhim edilmiş bir hüküm olarak sayılmayacağını, gerekçeli karar tebliğ ya da tefhim edilmeden kanun yoluna başvurma süresinin başlamayacağını belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi; başvurucunun kısa kararla birlikte kararın gerekçesini öğrenemediği, dolayısıyla karar gerekçesini bilmeyen başvurucudan kısa kararın tefhiminden itibaren istinaf kanun yoluna başvurmasını beklemenin başvurucuya ağır bir külfet yüklediği bu durumda kanun yolu merciinin somut olayın şartlarında istinaf süresini, ilk derece mahkemesinin kararının gerekçesi açıklanmadan tefhim tarihinden itibaren başlatmasına ilişkin yorumunun öngörülemez nitelikte olduğu, başvurucunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçla orantısız olduğu, müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşmıştır (bkz. §§ 41,42).

Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelere ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu itibarla başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ZEKİ UĞUZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/31883

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 25/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 24/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

YILDIRIM ERZENGİN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/49086

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 20/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 26/4/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

FERUDUN ÇELİK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/81166

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru, şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai hükmü 2/8/2022 tarihinde öğrendikten sonra 3/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvuru hakkının Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ERGÜN ÇİFTÇİOĞLU VE ORHAN GENÇ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/100618

Karar Tarihi: 11/12/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2022/100619 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyasının konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2022/100618 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmesine, incelemenin 2022/100618 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

K.Y. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/14739

Karar Tarihi: 31/10/2024

Başvuru, subay adaylığına alınmama işlemine karşı açılan davada sınava katılan tüm adaylara ilişkin işlemlerin yasal düzenlemeyle iptal edilmesi dolayısıyla davanın konusunun kalmadığı gerekçesiyle uyuşmazlığın esasına yönelik talebin karara bağlanmaması nedeniyle karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, Türk Silahlı Kuvvetlerinde (TSK) subay olmak amacıyla girdiği 2016 yılının Mayıs ayında yapılan sınavlarda başarılı olmuştur. Subay temel askerlik ve subaylık anlayışı kazandırma eğitimine başlaması öncesinde Kara Harp Okulu Geçici Sağlık Kurulunca yapılan sağlık muayenesinde başvurucunun subay olamayacağı yönünde rapor verilmiştir.

Başvurucu, sağlık raporu alamadığı gerekçesiyle subay adayı olarak kabul edilmemesine ilişkin işlemin iptali talebiyle dava açmıştır.

Ankara 1. İdare Mahkemesi (Mahkeme),dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, 2016 yılında dış kaynaktan muvazzaf/sözleşmeli subay temin faaliyetine katılan bütün adayların -davacı ile beraber söz konusu sınava girerek başarılı olan ve sağlık kontrolü aşamalarından geçerek sınav aşamalarını tamamlayan kişilerin- işlemlerinin 3/10/2016 tarihli ve 675 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (675 sayılı KHK) 6. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince iptal edildiği belirtilmiştir.

Mahkeme kararına karşı yapılan istinaf başvurusu temyiz yolu açık olmak üzere reddedilmiştir. Başvurucunun temyiz talebi de Danıştay Onikinci Dairesinin 7/2/2019 tarihli kararıyla incelenmeksizin reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde, davanın istinaf incelemesinden geçtikten sonra temyiz incelemesine tabi tutulacak davalar arasında sayılmadığı belirtilmiştir.

Nihai karar başvurucuya 29/4/2019 tarihinde tebliğ edilmiş ve başvurucu aynı gün bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, 675 sayılı KHK'nın yayımlandığı tarihten önce dava açtığını, ancak davanın konusunun bu KHK ile ilgisi olmadığını ve yargılama mercilerinin gerekli incelemeyi yapmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı, davada bariz bir keyfilik veya takdir hatası bulunmadığını savunmuş, ancak başvurucu, bu görüşe karşı beyanda bulunmamıştır.

Anayasa Mahkemesi, olayların hukuki nitelendirmesinin başvurucuya bağlı olmadığını ve dava açılmasının esas amacının uyuşmazlığın çözülmesi olduğunu vurgulamıştır.

Başvurucunun, sağlık raporu alamadığı için subay adaylığının sona erdirilmesiyle ilgili işlem üzerine açtığı davanın, esasına ilişkin bir değerlendirme yapılmadan, konusuz olduğu gerekçesiyle reddedilmesi, başvurucunun karar hakkının ihlaline yol açmıştır. Mahkeme, benzer davalarda yargı denetimi yapılmasını ve OHAL Komisyonuna başvurulmasını önermiştir. Sonuç olarak, başvurucunun sağlık raporu alamadığı gerekçesiyle subay adaylığının iptali talebiyle açtığı davanın esasının incelenmesi gerektiği ve davanın reddedilmesinin karar hakkının ihlali olduğu değerlendirilmiştir. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

EMİNE HANDE CELALYAN VE NAZLI NİLÜFER İMRE BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/22729

Karar Tarihi: 31/10/2024

Başvuru; emlak vergisine esas asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerlerinin belirlenmesine ilişkin Takdir Komisyonu kararına karşı açılan davada davanın açıldığı tarihteki haklılık durumu değerlendirilmeden aleyhe yargılama giderleri ile vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, davanın yargılama sırasında yürürlüğe giren kanun hükmüne dayalı olarak sonuçlandırılması nedeniyle silahların eşitliği ilkesinin ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucu kendi arazi, arsa ve binalarına ilişkin olarak 2017 yılı genel takdir döneminde Takdir Komisyonlarınca 2018 yılı için takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerlerinin iptali istemiyle İstanbul 11. Vergi Mahkemesinde ve İstanbul 6. Vergi Mahkemesinde (Vergi Mahkemeleri) iptal davaları açmıştır.

Anılan iptal davalarında, Takdir Komisyonlarının 2018 yılı için belirlediği asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerlerinin fahiş olduğu ileri sürülmüştür. 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanun'un 35. maddesiyle 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 23. maddeyle düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeye göre Takdir Komisyonlarınca 2017 yılı genel takdir döneminde 2018 yılı için takdir edilen asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerlerinin 2017 yılı için uygulanan birim değerlerinin %50'sinden fazlasını aşması durumunda 2018 yılına ilişkin bina ve arazi vergi değerlerinin hesabında 2017 yılı için uygulanan asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değerlerinin %50 fazlasının esas alınması öngörülmüştür (Hilmi Kocabay ve diğerleri, B. No: 2018/27686, 17/11/2021, § 14).

Vergi Mahkemeleri mezkûr düzenlemeyi gerekçe göstererek davalar hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.

Vergi Mahkemeleri davanın kanun hükmü gereğince konusuz kalması dolayısıyla tarafların haklılık durumuna ilişkin bir inceleme ve değerlendirme yapılmadığını belirterek tarafları yargılama giderlerinin yarısından sorumlu tutmuş ve her iki taraf lehine maktu vekâlet ücretine hükmetmişlerdir.

Başvurucu, anılan kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi (Bölge İdare Mahkemesi) istinaf başvurularını kesin olarak reddetmiştir.

Başvurucu, Bölge İdare Mahkemesi kararlarına karşı temyiz yoluna başvurmuştur. Bölge İdare Mahkemesi, dava konusu işlemin temyize tabi olmadığı gerekçesiyle temyiz başvurularının incelenmeksizin reddine karar vermiştir.

Bölge İdare Mahkemesinin bu kararlarına karşı yapılan temyiz başvuruları Danıştay Dokuzuncu Dairesince reddedilmiş ve Bölge İdare Mahkemesi kararları onanmıştır. Nihai kararlar başvurucuya 30/5/2019 ve 28/6/2019 tarihlerinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 1/7/2019 ve 19/7/2019 tarihlerinde bireysel başvurularda bulunmuştur. Başvurucular, Türkiye'deki bir mahkemede 7061 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile 1319 sayılı Kanun'a eklenen geçici 23. maddeye dayalı olarak açtıkları davada, yargılama giderleri ve avukatlık ücreti gibi masrafların kendilerinden alınmasına karar verilmesini hukuka aykırı görerek, adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini iddia etmişlerdir. Bu bağlamda başvurucular, yargılama masraflarının kendilerinden tahsil edilmesinin, sonuçta haklarının ihlali anlamına geldiğini ve adil bir yargılama süreci geçirerek haklarına kavuşmak istediklerini belirtmişlerdir.

Başvurular, temyiz yolunun tükenmesinin ardından bireysel başvuru olarak Anayasa Mahkemesi'ne iletilmiştir. Mahkeme, başvuruların süresinde yapıldığına karar vererek, başvurucuların mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahaleyi incelemeye almıştır. Mahkemeye erişim hakkı ihlali iddiası, başvurucuların yargılama sürecinde hak ettikleri sonuca ulaşmalarını engelleyen bir durum olarak değerlendirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, başvurucuların taleplerine ilişkin yargılama giderlerinin ve avukatlık ücretlerinin kendilerinden alınmasının hukuka uygun bir dayanağa dayanmadığını belirlemiştir. Bunun, başvurucuların mahkemeye erişim hakkının ihlaline yol açtığını belirtmiştir. Çünkü, başvurucular davada haklı olsalar bile, böyle bir masraf yükü altına sokulmuşlardır. Ayrıca, yargılama sürecinde temyiz taleplerinin reddedilmesi nedeniyle başvuruların, daha fazla incelemeyi gerektirmediği kanaatine varılmıştır.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, başvurucuların mahkemeye erişim hakkı ihlali ve mülkiyet haklarının ihlal edildiği iddialarını kabul etmiş ve adil yargılanma ilkesinin zedelendiği bir durum olduğuna karar vermiştir. Bu, başvurucuların taleplerinin, hakları doğrultusunda şekillendirilmesini ve yargı kararının ihlal edilen haklara uygun hale getirilmesini gerekli kılmaktadır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

HASAN ELHALİL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/14968

Karar Tarihi: 31/10/2024

Başvuru, yurda giriş yasağı işleminin iptali talebiyle açılan davanın reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

1992 doğumlu olan başvurucu, Suriye vatandaşıdır. Suriye'de yaşanan iç savaş sürecinde kötü muamele gördüğünü ve Halep Üniversitesi İktisat Fakültesindeki eğitimini yarıda bırakmak zorunda kaldığını belirten başvurucu 2/7/2014 tarihinde Türkiye'ye giriş yapmıştır. İstanbul Valiliğince başvurucuya geçici koruma kimlik belgesi verilmiş ve başvurucu, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesine kayıt yaptırmıştır. Başvurucu, 2019 yılında Türk vatandaşı Z.K. ile evlenmiş ve bu evlilikten 2020 yılında bir erkek çocuk dünyaya gelmiştir.

Başvurucu, DEAŞ terör örgütüyle irtibatlı telefon hattı kullandığı iddiasıyla İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen bir soruşturmada şüpheli olarak yer almıştır. Bunun üzerine başvurucu hakkında 2019 yılında idari gözetim kararı alınmış ve akabinde Cilvegözü Sınır Kapısı'ndan Suriye'ye sınır dışı edilmiştir. Akabinde başvurucu hakkında Ç-141 tahdit kodlu yurda giriş yasağı konulmuştur.

Başsavcılıkça yürütülen soruşturma neticesinde başvurucu hakkında herhangi bir suç unsuruna rastlanmadığı gerekçesiyle 2021 yılında kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verilmiştir.

Başvurucu; zorunlu nedenlerle geldiği Türkiye'de yasa dışı hiçbir faaliyette bulunmadığını, aktif öğrenci statüsüyle eğitim gördüğünü, evlendiğini ve aradığı aile yaşamını kurduğunu, kamu güvenliği açısından sakıncalı kişilerden olmamasına rağmen tesis edilen işlemin aile hayatını alt üst edeceğini ileri sürerek yurda giriş yasağı işleminin iptal edilmesi talebiyle Ankara 1. İdare Mahkemesinde dava açmıştır. Davalı idare; işlemin kamu düzeninin ve güvenliğinin korunması gayesiyle devletin egemenlik yetkisi dâhilinde tesis edildiğini, mevzuata uygun olduğunu beyan etmiştir. Mahkeme; emniyet güçlerince yapılan çalışmalarda başvurucunun kullandığı telefon hattının DEAŞ terör örgütüyle bağlantılı olarak nitelendirildiği, işlemin egemenlik yetkisi dâhilinde tesis edildiği ve uluslararası anlaşmalar gereğince yabancıların yurda giriş konusunda mutlak haklarının bulunmadığını belirterek 23/9/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. İstinaf istemi, kararın usule ve hukuka uygun olduğu gerekçesiyle Ankara Bölge İdare Mahkemesinin 15/2/2021 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir.

Öte yandan başvurucu, ailesinin yalnız kaldığı iddiasıyla yasal olmayan yollarla yeniden Türkiye'ye gelmiştir. Devriye ekiplerince 24/3/2021 tarihinde durdurularak durumu tespit edilen başvurucu hakkında giriş yasağına rağmen yurda girmesi nedeniyle

4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesi gereğince sınır dışı işlemi tesis edilmiştir. Söz konusu işlem; başvurucunun Türk vatandaşıyla evli olduğu, bu evlilikten müşterek çocuğunun bulunduğu, hâlen aktif öğrenci olduğu, bu koşullarda aile bütünlüğünün korunması ve çocuğun üstün yararı ilkeleri uyarınca sınır dışı işleminin hukuka uygun olarak kabul edilemeyeceği gerekçeleriyle İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31/12/2021 tarihli kesin kararıyla iptal edilmiştir.

Başvurucu, yurda giriş yasağı işleminin iptal istemine ilişkin verilen nihai kararı 10/3/2021 tarihinde öğrenmiş ve 6/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurucu, Türkiye'de yasal olarak ikamet etmekte olup, Türk vatandaşı olan eşi Z.K. ile 2019 yılında evlenmiş ve 2020 yılında bir çocuk sahibi olmuştur. Ancak, başvurucu hakkında yurda giriş yasağı kararı verilmiş ve bu karar, başvurucunun DEAŞ terör örgütüyle ilişkili bir telefon hattı kullandığına dayandırılmıştır. Başvurucu, Türkiye'deki uzun süreli ikameti, evliliği ve çocuk sahibi olması nedeniyle aile hayatının korunması gerektiğini ileri sürerek, yurda giriş yasağının aile hayatına ciddi zarar vereceğini belirtmiştir. Başvurucu ayrıca, yurda giriş yasağının dayandığı iddiaların somut kanıtlarla desteklenmediğini, suçlamaların soyut olduğunu ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini savunmuştur.

Adalet Bakanlığı, başvurucunun mağdur statüsünün devam edip etmediği ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edilip edilmediği konularında, Anayasa, ilgili mevzuat ve Anayasa Mahkemesi içtihatlarının göz önünde bulundurulması gerektiğini ifade etmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı iddialarını yineleyerek, yurda giriş yasağının ailesinin ve kendi yaşamını olumsuz şekilde etkileyeceğini belirtmiştir.

Başvuru, aile hayatına saygı hakkı kapsamında değerlendirilmiştir. Anayasa'nın 20. maddesi uyarınca aile hayatının korunması gerektiği vurgulanmış, başvurucunun Türkiye'de uzun yıllardır ikamet ettiğini, evlendiğini ve bir çocuğu olduğunu belirten somut verilerle aile hayatının varlığı tespit edilmiştir. Aile hayatına saygı hakkının ihlali iddiaları kabul edilebilir bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, yabancıların ülkeye girişini ve ikametini denetleme yetkisi çerçevesinde, kamu düzeni ve millî güvenlik amacıyla sınır dışı edilmesine veya ülkeye girişinin yasaklanmasına karar verilebileceğini kabul etmektedir. Ancak, güçlü ailevi bağlara sahip bir kişinin sınır dışı edilmesi veya ülkeye girişinin yasaklanması durumunda, aile hayatına saygı hakkı ile kamusal menfaat arasındaki dengeyi gözetmek gerektiğini belirtmiştir. Kamu makamlarının, terörle bağlantılı kişiler hakkında somut ve ciddi deliller sunması gerektiği vurgulanmıştır.

Somut olayda, başvurucunun DEAŞ ile bağlantılı bir telefon hattı kullandığı iddiaları, millî güvenliği tehdit edebileceği gerekçesiyle yurda giriş yasağı kararı alınmasına yol açmıştır. Ancak, başvuru bu iddiaları reddetmiş, Türkiye'de yasa dışı bir faaliyet gerçekleştirmediğini, öğrenci statüsünde eğitimine devam ettiğini ve aile hayatını sürdürdüğünü belirtmiştir. İdare Mahkemesi, başvurucunun DEAŞ ile bağlantılı olduğuna dair somut deliller sunulmadan, yurda giriş yasağına dair işlemi iptal etmeme kararı almıştır. Mahkeme, başvurucunun aile hayatını doğrudan etkileyecek bu idari işlemi değerlendirirken, aile hayatına saygı hakkı konusunda herhangi bir inceleme yapmamıştır.

Sonuç olarak, başvurucunun Türkiye'de yasal olarak uzun süre ikamet etmesi, evliliği ve çocuk sahibi olması, aile hayatının korunması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Ancak, başvuru hakkında verilen yurda giriş yasağı kararının aile hayatına yönelik etkileri göz önünde bulundurulmamış, kamusal menfaat ile aile hayatı arasında bir dengeleme yapılmadan karar verilmiştir. Bu durum, aile hayatına saygı hakkının ihlali olarak değerlendirilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

BEYAZİT KUDAY BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/5145

Karar Tarihi: 19/11/2024

Başvuru; terör saldırısı sonucu meydana gelen ölüm nedeniyle yaşam hakkının, bu ölüm olayına ilişkin olarak açılan tazminat davasının süre aşımı yönünden reddedilmesi nedeniyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde 11/5/2013 tarihinde, biri belediye binası önünde diğeri postane binası yakınlarında olmak üzere bomba yüklü iki aracın infilak ettirilmesi suretiyle terör saldırısı gerçekleştirilmiştir. Saldırı sonucu 51 kişi yaşamını yitirmiş, 222 kişi yaralanmıştır. Başvurucunun babası M.K. söz konusu saldırı sonucu hayatını kaybedenlerden biridir. M.K.nın diğer çocuğunun 29/5/2013 tarihinde Hatay Valiliği Zarar Tespit Komisyonuna yaptığı başvuru üzerine 21/6/2013 tarihinde sulhname imzalanmış; 17/7/2004 tarih ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun uyarınca 25.842,95 TL tutarındaki maddi tazminat M.K.nın mirasçılarına ödenmiştir.

Söz konusu terör saldırısıyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliği tarafından düzenlenen 30/6/2014 tarihli ön inceleme raporunda özetle Hatay Emniyet Müdürlüğüne olay öncesi konuyla ilgili çok sayıda ihbar geldiği, istihbarat birimlerinin araç plakası, şahıs isimleri gibi bilgileri de belirtmek suretiyle Hatay Emniyetine bilgi sunduğu, patlamanın meydana gelmesinde önlem almayan emniyet birimlerinin hizmet kusuru olduğu ve ilgililer hakkında soruşturma izni verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

İlgili emniyet görevlileri hakkında Hatay Valiliğinin soruşturma izni vermesi üzerine Hatay Cumhuriyet Başsavcılığı 30/12/2014 tarihinde görevi kötüye kullanma suçundan iddianame düzenlemiştir. İddianamenin kabulü ile Hatay 7.Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde 19/1/2015 tarihinde kamu davası açılmıştır.

Başvurucu 18/11/2015 tarihinde İçişleri Bakanlığına sunduğu dilekçe ile M.K.nın ölümü nedeniyle kendisinin uğradığı manevi zararların ödenmesi için talepte bulunmuştur. Talebin 24/11/2015 tarihli işlemle reddedilmesi üzerine 29/1/2016 tarihinde tam yargı davası açmıştır. Dava dilekçesinde, patlamanın ve ölümlerin yaşanmasında idarenin ihmalinin olduğu, istihbarat bilgisi bulunmasına karşın önlem alınmadığını ileri sürmüş ve dava açma süresine ilişkin açıklama yaparak 5233 sayılı Kanun'dan ayrı olarak kusur sorumluluğu temelinde dava açtığını vurgulamıştır.

Hatay İdare Mahkemesi 17/2/2016 tarihli kararıyla davayı süre aşımı yönünden reddetmiş; gerekçede 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca olay tarihinden itibaren bir yıl içinde en geç 12/5/2014 günü idari başvuru

yapılarak sonucuna göre altmış gün içinde dava açılması gerekirken ölümün üzerinden uzun süre geçmesinin ardından dava açma süresini canlandırma olanağı bulunmayan 18/11/2015 tarihli idari başvuru üzerine verilen ret cevabının ardından 25/1/2016 tarihinde açılan davada süre aşımı bulunduğunu ifade etmiştir.

Danıştay Onuncu Dairesi 28/3/2018 tarihli kararıyla süre ret kararını bozmuştur. Gerekçede özetle 2577 sayılı Kanun'da tam yargı davaları için öngörülen bir ve beş yıllık sürelerin eylemin idariliğinin ortaya çıktığı andan itibaren hesaplanmasının şart olduğunu, somut olayda ise eylemin idariliğini 19/1/2015 tarihinde açılan ceza davası ile başvurunun öğrenildiğinin kabulü gerektiğini, bu nedenle de ceza davasının açılmasından itibaren bir yıl içinde 18/11/2015 tarihinde yapıldığı anlaşılan idari başvuru üzerine açılan davanın süresinde olduğunu belirtmiştir. Karar düzeltme aşamasında ise Daire bozma kararını kaldırarak Hatay İdare Mahkemesinin 17/2/2016 tarihli süre ret kararını 18/10/2020 tarihinde onamıştır.

Başvurucu, nihai kararı 28/1/2021 tarihinde öğrenmesinin ardından 12/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, terör saldırısının gerçekleşmesinde idarenin kusurunun öğrenilmesinin mümkün olmadığı bir dönemde davanın süre yönünden reddedilmesinin, adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini savunmaktadır. Adalet Bakanlığı, somut olay ve içtihatlar ışığında yapılan değerlendirmede, başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Mahkemeye erişim hakkının ihlali, özellikle dava açma süresinin hangi tarihte başlayacağıyla ilgilidir. Anayasa Mahkemesi, mahkemelerin usul kurallarını katı şekilde uygulamalarının mahkemeye erişim hakkını ihlal edebileceğini ifade etmiştir. Bu bağlamda, dava açma süresinin hak sahibinin henüz dava hakkını doğduğundan haberdar olmadığı bir dönemde işlemeye başlaması, ölçülülük ilkesine aykırı olabilir.

Somut olayda, başvuru, ölüm olayına sebep olan idari kusurun, adli soruşturma ve ceza davasıyla öğrenildiğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesi, eylemin idariliği ve zararın illiyet bağının, olaydan sonra ortaya çıktığı durumlarda dava açma süresinin bu tarihten başlaması gerektiğini belirtmiştir. Başvurucunun, terör saldırısında idarenin kusurunu öğrenmeden önce dava açmasının beklenmesi, ona orantısız bir yük getirirdi. Sonuç olarak, başvurunun davanın süre aşımından reddedilmesi suretiyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği ve başvurunun hakkaniyetli bir şekilde değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

NESLİHAN SEVİNÇ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/24342

Karar Tarihi: 19/11/2024

Başvuru, yakalama ve gözaltı ile tutuklama tedbirlerinin hukuki olmaması ve gözaltının makul süreyi aşması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, eşi M.S. ile birlikte FETÖ/PDY'ye üye olma ve terörizmin finansmanı suçlarından yargılanmaktadır. Kastamonu Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma, başvurucunun eşinin Taşköprü ilçesinde FETÖ'ye müzahir bir dershanede müdürlük yaptığı ve ByLock kullanımıyla örgütle iletişimde olduğu iddialarını içermektedir. Bu çerçevede 22 Mart 2017'de düzenlenen iddianamede M.S. ve dershanenin ortakları hakkında suçlamalar yer almıştır. E.B. isimli bir şüpheli, başvurucunun eşi ve diğer şüpheliler hakkında açıklamalarda bulunmuş ve bu bilgiler 7 Ekim 2019 tarihinde mahkemeye iletilmiştir.

Başvurucu, 16 Eylül 2020 tarihinde iki farklı dilekçe ile eşinin yargılandığı dava dosyasını içeren flash belleğin kendisine verilmesini talep etmiştir. Bu talep, başvurucunun FETÖ/PDY ile bağlantılarına dair yürütülen başka bir soruşturmaya ilgilidir.

Başvurucunun FETÖ/PDY bağlantısı, Taşköprü Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 2016-2021 yılları arasında toplanan istihbari verilere dayalı olarak soruşturulmuştur. Başvurucu, FETÖ'nün kadın yapılanmasında yer aldığı ve örgüt üyeleriyle gizli görüşmeler yaptığı iddialarıyla karşı karşıyadır. 30 Temmuz 2021'de, iletişiminin tespiti ve dinlenmesi için sulh ceza hakimliğince karar verilmiş, ve bu tedbir birkaç kez uzatılmıştır. Kolluk tarafından yapılan 22 Ekim 2021 tarihli raporda, başvurucunun sosyal medya hesaplarında örgütle ilgili paylaşımlar yaptığı belirlenmiştir. Özellikle 2013 yılında attığı mesajlarda örgüt liderine ve FETÖ'ye destek veren ifadeler kullanmıştır.

Başvurucu, 13 Ocak 2022 tarihinde gözaltına alınmış, evinde yapılan aramada dijital materyaller ve Bank Asya kartına el konulmuştur. Kolluk ifadesinde, 2011-2016 yılları arasında Taşköprü'deki dershanede çalıştığını ve sosyal medya mesajlarının kendisine ait olmadığını, eşinin atmış olabileceğini belirtmiştir. Ayrıca, evinde bulunan flash belleğin eşine ait olduğunu ve bu belleğin davanın dosyasını almak için adliyeye teslim edildiğini ifade etmiştir.

Başvurucu, 21 Ocak 2022'de tutuklanma talebiyle sulh ceza hâkimliğine sevk edilmiştir. Yapılan tutuklama kararında, başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma ve terörizmin finansmanı suçlarından kuvvetli suç şüphesiyle tutuklanmasına karar

verilmiştir. Başvurucunun tutuklama kararına itirazı 28 Ocak 2022'de reddedilmiştir. 27 Ocak 2022 tarihinde, soruşturma dosyası Kastamonu Başsavcılığı'na gönderilmiştir. Başvurucunun hakkında açılan kamu davasında, başvurucunun eşi M.S.'nin örgüte üye olma suçundan mahkûm olduğu, başvurucunun da kapatılan bir kurumda çalıştığı, M.K. adlı kişiyle aynı evde kiracı olarak ikamet ettiği, sosyal medya paylaşımlarının örgütün talimatı doğrultusunda yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, başvurucunun evinde bulunan flash bellekte, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen bir soruşturmanın tutanağında başvurucunun eşiyle ilişkili olmadığını gösteren bilgilerin olduğu ifade edilmiştir. Bu da başvurucunun M.K. ile ortaklaşa suç işlediği şüphesini güçlendirmiştir. Başvurucunun tutukluluk hâlinin devamına karar verilmiş, ancak 23 Mart 2022'de adli kontrol uygulanarak serbest bırakılmasına karar verilmiştir. Başvurucu, 25 Şubat 2022'de İnebolu Ağır Ceza Mahkemesinin itirazı reddetmesine karşılık, bireysel başvuruda bulunmuştur. Bu başvuru 2022/24342 numaralı dosya olarak kaydedilmiştir. Ayrıca, 28 Şubat 2022'de İnebolu Ağır Ceza Mahkemesinin kararını öğrendikten sonra, 22 Mart 2022'de ikinci bir bireysel başvuruda bulunmuştur.

Bu başvurulara ilişkin, Birinci Bölüm tarafından yapılan değerlendirmeler neticesinde başvurucunun adli yardım talebi kabul edilmiş ve başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin yapılmasına karar verilmiştir. Hâlâ başvurucunun ceza yargılaması devam etmektedir.

Kişi ve konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle benzer mahiyetteki 2022/24342 ve 2022/39189 numaralı başvuruların birlikte incelenmesine karar verilmiştir.

Başvurucu, suç teşkil etmeyen eylemleri nedeniyle hukuka aykırı bir şekilde tutuklandığını ve tutuklama kararının dayanağı olan gerekçelerin yetersiz olduğunu ileri sürmüştür. Başvurucu, tutuklama kararında kaçma veya delil karartma gibi somut gerekçelere yer verilmediğini ve adli kontrol tedbirlerinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bu durumda, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini belirterek, Anayasa'nın 19. maddesine dayanan bir başvuru yapmıştır.

Adalet Bakanlığı, başvurucunun şikâyetinin değerlendirilmeden önce, tazminat yollarının tükenmesi gerektiğini savunmuştur. Bu görüş, başvurucunun iddialarının önce yerel mahkemeler tarafından çözülmesi gerektiği anlamına gelir. Ancak, başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında ele alınması gerektiği vurgulanmıştır. Anayasa'nın bu maddesi, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını korumaktadır, bu nedenle başvurucunun talepleri doğrudan Anayasaya aykırılık açısından incelenmelidir.

Mahkeme, başvurunun suçluluğu hakkında kuvvetli bir belirti olup olmadığını incelemiştir. Türk hukuk sistemine göre, bir kişi ancak suçluluğuna dair kuvvetli belirtiler varsa tutuklanabilir. Başvurucu hakkında suç işlediğine dair kuvvetli bir belirti bulunmadığı tespit edilmiştir.

Öne sürülen suçlamalar, başvurucuya yönelik somut deliller sunulmadığı için ciddi bir olgusal temele dayanmamaktadır. Bank Asya kartı kullanımı, sosyal medya paylaşımları yapma ve başvurunun çalıştığı kurumlar gibi durumlar, yalnızca iddialar olup, bu unsurlar tek başına bir örgütsel faaliyet olarak değerlendirilemez. Yani, başvurunun bu durumları nedeniyle suç işlediğine dair somut bir delil yoktur.

Mahkeme, başvurunun tutuklanması için gerekli koşulların sağlanmadığına karar vermiştir. Başvurunun tutuklanmasına ilişkin kuvvetli bir suç şüphesinin ortaya konulmadığı ve tutuklama için gereken yasal şartların bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Bu sebeple, başvurunun tutuklanmasının hukuka aykırı olduğu belirlenmiştir.

Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

RAMAZAN AYAZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/23972

Karar Tarihi: 17/7/2024

Başvuru; işveren ile arasındaki güven ilişkisinin bozulduğu gerekçesiyle başvuru kişinin iş sözleşmesinin feshedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuruya konu olayların meydana geldiği süreçteki olağanüstü hâl (OHAL) koşullarına, OHAL ilanına ve uygulanan tedbirlere ilişkin genel bilgiler için bkz. C.A. (3) [GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, §§ 10-18; Ayla Demir İşat [GK], B. No: 2018/24245, 8/10/2020, §§ 10-18.

Başvurucu, Kayapınar Belediyesi (Belediye) bünyesinde hizmet alım sözleşmesi kapsamında iş gören özel bir şirkette (işveren) taşeron işçi olarak çalışmaktadır. Belediye tarafından başvuru kişinin terör örgütü ile irtibat veya iltisak içinde olduğu yönünde işverene bildirimde bulunulmuştur. İşveren, güven ilişkisinin zedelendiği gerekçesiyle 2/2/2017 tarihinde başvuru kişinin iş sözleşmesini feshetmiştir.

Başvurucu, feshin geçersizliğinin tespiti ve işe iade talebiyle 6/2/2017 tarihinde Diyarbakır 2. İş Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Mahkeme, başvuru hakkında terör örgütü propagandasını yapmak suçundan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına (HAGB) karar verildiği, 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin (667 sayılı KHK) 4. maddesi kapsamında gerçekleştirilen fesih işleminin hukuka uygun olduğu gerekçesiyle 6/7/2018 tarihinde davanın reddine karar vermiştir.

Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 8/6/2020 tarihinde, Mahkeme ile benzer gerekçelerle başvuru kişinin istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir. Başvurucu, nihai hükmü 1/7/2020 tarihinde öğrendikten sonra 20/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, iş sözleşmesinin feshedilmesinin siyasi bir karar sonucunda gerçekleştiğini öne sürmüştür. Başvurucu, bu fesih işleminin adil yargılanma, çalışma ve özel hayata saygı haklarının ihlali anlamına geldiğini iddia etmektedir.

Adalet Bakanlığı, başvuruya ilgili süreçte alınan kararlar, içtihatlar ve işverenin sunduğu belgelerle ilgili görüş bildirmiştir. Bakanlık, başvuru kişinin OHAL döneminde yapıldığı için Anayasa'nın 15. maddesinin dikkate alınmasının önemli olacağına vurgu yapmıştır. Ayrıca, başvuru kişinin özel hayata saygı hakkının ihlali konusunda, somut olayın koşulları ve Anayasa Mahkemesi içtihatları doğrultusunda bir inceleme yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Başvurucunun iş sözleşmesinin feshedilmesi, sadece mesleki hayatını etkilemekle kalmayıp özel hayatını da ciddi şekilde etkileyen bir müdahale olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, başvurucunun özel hayatına saygı hakkının ihlal edilip edilmediği konusu, başvurunun kabul edilebilir olduğu ve bu hakkın ihlal edildiği yönünde bir değerlendirme yapılmasını gerektirmiştir.

Başvurucunun özel hayata saygı hakkına yönelik iddialarının kabul edilebilir olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca, başvurucunun iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve başvurunun reddine neden olacak başka bir gerekçe bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Başvurucu hakkında verilen HAGB (Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması) kararı, Anayasa'nın 38. maddesi kapsamında kesinleşmiş bir hüküm anlamına gelmemektedir. HAGB kararı, suçun sabit olduğu anlamına gelmez, sadece cezanın ertelenmesi anlamına gelir. Eğer HAGB sürecinde açıklanması geri bırakılan hüküm açıklanmazsa, ceza davası düşer. HAGB verilen bir kişinin suçlu olduğu kesinleşmiş sayılmadığı için, bu kararın idari işlemlerle veya başka yargı kararlarıyla doğrudan ilişkilendirilmesi hukuka aykırıdır. Bu durum, masumiyet karinesini destekleyen bir kuraldır.

HAGB kararının verilmesi, ilgili kişinin suç işlediği anlamına gelmez. Suçun gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda ceza mahkemesi henüz kesin bir kanaat belirtmemiştir ve bu kanaat sadece hüküm açıklandığında denetim altına alınabilir. HAGB kararları idari işlemlerle ilişkilendirilemez, çünkü bu kararlar hukuki sonuç doğurmaz.

Başvurucu hakkında terör örgütleriyle irtibatı olduğu gerekçesiyle iş sözleşmesinin feshedildiği belirtilmiştir. Ancak, başvurucunun terör örgütleriyle bağlantısı olduğu iddialarına dair somut deliller sunulmamıştır. Mahkeme, başvurucuya terör örgütü propagandası yapmak suçundan HAGB kararı vermiştir, fakat bu kararın, fesih kararını dayandırmak için yeterli somut gerekçe sunulmamıştır. Yalnızca başvurucunun terör örgütleriyle bağlantısı olduğu yönünde bir şüphe vardır, ancak bu şüpheye dair somut ve güçlü deliller sunulmadan alınan fesih kararının, hukuki ve anayasal ölçütlere uygun olmadığı değerlendirilmiştir.

Başvurucunun iş sözleşmesinin feshedilmesine dair alınan tedbirin, başvurucunun özel hayatına ciddi şekilde müdahale ettiği ve bu müdahalenin OHAL dönemi gibi özel koşullar altında bile Anayasa'nın 15. maddesindeki sınırlama ölçütlerine uygun olmadığı sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, başvurucunun özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği belirlenmiştir.

NURİYE GÜLMEN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/13119

Karar Tarihi: 18/9/2024

Başvuru, yakalama anında ve gözaltında kolluk görevlilerinin güç kullanması nedeniyle yaralanma meydana gelmesi ile olaya ilişkin olarak etkili bir ceza soruşturması yürütülmemesi nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu hakkında Akademisyen olarak görev yapmaktayken 3/10/2016 tarihli görevden uzaklaştırma tedbirinin ardından 2/1/2017 tarihli ve 679 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kamu görevinden çıkarılmıştır.

Başvurucu 9/11/2016 tarihinde Ankara'da Yüksel Caddesi'nde oturma eylemi yapmaya başlamış ve 11/3/2017 tarihinde görevine iade edilmesini sağlamak amacıyla açlık grevi başlattığını açıklamıştır.

Başvurucu, kendisi gibi kamu görevinden çıkarılan E.K.nın Bodrum'da düzenlediği eylem hazırlığına katılmıştır. Kolluk görevlilerinin talebine rağmen kimliğini ibraz etmek istemeyen başvurucu; görevi yaptırmamak için direnme, kasten yaralama, tehdit ve hakaret suçlarından 8/8/2018 tarihinde saat 19.30'da gözaltına alınmış, 9/8/2018 tarihinde adli kontrol tedbiri uygulanmasına karar verilerek serbest bırakılmıştır.

Başvurucu hakkında yakalanmasından Başsavcılığa sevkine kadar geçen olayları anlatan iki tutanak düzenlenmiştir;

Kolluk görevlileri, rutin devriye hizmetini ifa ettikleri sırada daha önce gerçekleştirdiği eylemler nedeniyle tanınan E.K.nın yanındaki beş altı kişi ile birlikte hareket ettiğini, bu kişilerin ellerinde "İşimi, öğrencilerimi geri istiyorum" yazılı döviz taşıdıklarını tespit etmiştir.

Kolluk görevlilerinin bu kişilere eylem yapmaları hâlinde yasal işlem uygulanacağını tebliğ etmeleri üzerine eylem gerçekleşmemiştir.

Başvurucu, defalarca ibraz etmek zorunda olduğu bildirilmesine rağmen kimliğini kolluk görevlilerine vermemiştir. Gerekli işlemlerin yapılması için polis merkezine götürülmek istenen başvurucu, polis aracına binmemekte ısrar etmesi üzerine bedensel güç kullanılmadan kelepçe takılmak suretiyle araca bindirilmiştir.

İkinci tutanaktan geçen olay anlatımı ise şöyledir;

Başvurucu, Eylemin yapıldığı yere gelen kolluk görevlilerinin kimlik kontrolü yapmak istemesi üzerine "Ben size kimlik vermiyorum, vermek zorunda değilim, benim kimliğimi alamazsınız." demiştir.

Başvurucu, kendisine kimliğini ibraz etmemesi hâlinde kimlik teşhisi yapılacağı ve idari işlem uygulanacağı bildirilmesine rağmen kimliğini vermemiş bunun üzerine polis merkezine götürülmüştür.

Polis Merkezine gelen başvurucuya araçtan inip işlemlerin tamamlanması için içeri girmesi gerektiği defaatle anlatılmıştır. Buna rağmen araç içinde "Ben devrimciyim, siz işkenceci Amerikan köpeklerisiniz, burada işkence yapılıyor, hadi beni dövün." diye slogan atan başvurucunun ellerinden tutularak zor kullanılmış ve direnmesi sebebiyle kadın personel gelene kadar kelepçe takılarak polis merkezi amirliğine alınmıştır.

Başvurucu hakkında Bodrum Devlet Hastanesinde 8/8/2018 tarihinde saat 23.04'te düzenlenen genel adli muayene raporunda "Sağ el dorsalde 1x1 cm'lik laserasyon (yırtık), sağ omuzda 1x1 cm'lik sıyrık, sol el bilekte 1x1 cm'lik laserasyon." şeklinde tespitlere yer verilmiş, yaralanmanın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olduğu ifade edilmiştir.

Başvurucu hakkında aynı hastanede 9/8/2018 tarihinde saat 11.59'da düzenlenen genel adli muayene raporunda ise "Sağ el bilekte şişlik ve [okunamadı], sağ omuzda ekimoz (morluk), sağ el bilekte... [okunamadı]" şeklinde tespitlere yer verilmiştir.

Soruşturma kapsamında, kolluk görevlilerinin beyanlarına başvurulmuştur. Polis memuru olarak görev yapan M.K. ve M.Ş. 9/8/2018 tarihinde şikâyetçi sıfatıyla alınan ifadelerinde;

Başvurucunun kolluk görevlilerinin kimliğini ibraz etme talebini kabul etmediğini ve "Ben size kimlik vermiyorum, vermek zorunda da değilim, benim kimliğimi alamazsınız." dediğini, bunun üzerine gerekli işlemlerin yapılması için başvurucunun araç ile polis merkezine götürüldüğünü,

Başvurucunun polis merkezine getirildiği araçtan inmek istemeyip "Ben devrimciyim, siz işkenceci Amerikan köpeklerisiniz, burada işkence yapılıyor, hadi beni dövün." dediğini, ellerinden tutarak araçtan indirilmesinin ve içeri girmesinin sağlanmaya çalışıldığı esnada direnmesi sebebiyle başvurucuya kelepçe takıldığını ve polis merkezinde bekletildiğini beyan etmişlerdir.

Başvurucunun sevk edildiği Başsavcılıkta, meydana gelen olaya ilişkin olarak 9/8/2018 günü saat 13.30'da hazırlanan tutanakta;

"Başvurucu, adliyeye getirildiği araçta "İşkence yaptınız, ayağımı kırdınız, bunun hesabını vereceksiniz." diyerek araçtan inmek istememiştir. Bunun üzerine kolluk görevlileri koluna girerek başvurucuyu araçtan indirmiştir."

"Başvurucu, Cumhuriyet savcısının odasına götürülmek istendiğinde ayakta durmayı reddetmiştir. Bu durum üzerine, kolluk görevlileri başvurucunun koluna girerek bir süre yürümesine yardımcı olmaya çalışmıştır. Ancak, başvurucunun ayakta durmama

konusundaki ısrarı devam edince, kendisi için bir tekerlekli sandalye temin edilmiş ve bu şekilde Cumhuriyet savcısının odasına götürülmüştür."

Başvurucu 9/8/2018 tarihinde Başsavcılıkta verdiği ifadesinde özetle;

Başvurucu, OHAL döneminde çıkarılan bir kararname ile kamu görevinden ihraç edildiğini ve bu duruma karşı işine geri dönebilmek amacıyla çeşitli eylemler düzenlediğini belirtmiştir. E.K.'nın da benzer bir nedenle Ankara'ya gelerek kendisinin düzenlediği eylemlere destek verdiğini ifade etmiş, E.K.'nın Bodrum'da bir eylem yapacağını öğrenince ona destek olmak için Bodrum'a gittiğini dile getirmiştir.

Başvurucu, Bodrum'da henüz eyleme başlamadan önce sivil kıyafetli kolluk görevlilerinin yanlarına gelip dağılmalarını istediğini, olay yerinden ayrılırken açlık grevinde bulunması nedeniyle kendisini tanıyan polislerin keyfi bir şekilde kimlik göstermesini talep ettiğini; buna karşılık "Zaten beni tanıyorsunuz." diyerek kimliğini ibraz etmediğini anlatmıştır.

Polislerin uyguladığı bu işlemi hukuka aykırı bulduğunu belirten başvurucu, polis merkezine götürüldüğünde araçtan inmek istememesi üzerine bir polis memurunun kendisine "Seni nasıl çağırayım, pisi pisi mi diyeyim, kuçu kuçu mu diyeyim?" gibi hakaret içeren ifadeler kullandığını ileri sürmüştür.

Polis merkezinden Bodrum Adliyesine getirildiği sırada elini sıkı tutan kelepçenin gevşetilmesi talebinin reddedildiğini, ayrıca bir polis memurunun başını zorla araca bastırmaya çalışırken sol diz kapağını araca çarptığını ifade etmiştir.

Adliyeye getirildiğinde diz kapağını çarpması nedeniyle bacağının üzerine basmadığını dile getirip tekerlekli sandalye talep ettiğini, ancak oradaki bir kolluk görevlisinin "Numara yapıyor, sürükleyerek götürün." dediğini; bunun üzerine Adliye koridorunda yüz metre kadar sürüklendiğini iddia etmiştir.

Başvurucu, kolluk görevlilerine direnmediğini, yalnızca "İşimi geri istiyorum." ve "Direne direne kazanacağız." gibi sloganlar attığını; gözaltında hakarete maruz kaldığını, yaralandığını ve özellikle bacağını inciten, kendisini yerde sürüklenmesini emreden kolluk görevlilerinden şikâyetçi olduğunu ifade etmiştir.

Başsavcılık, 9 Ağustos 2018 tarihli yazısıyla Bodrum Devlet Hastanesine başvurarak, başvurusunun sol bacağında meydana geldiği iddia edilen yaralanmanın incelenmesini ve sağ ile sol bacaklarında darp ya da cebir izi olup olmadığının tespit edilmesini talep etmiştir.

Hastane, 23 Ekim 2018 tarihli cevabında, başvurusunun bizzat muayeneye gelmesi gerektiğinden rapor düzenlenemediğini bildirmiştir.

Başvurusunun sağlık raporunun düzenlenmesi için 15 Ocak 2019 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığından talepte bulunulmuştur.

Ankara Adli Tıp Şube Müdürlüğü, 20 Şubat 2019 tarihinde hazırladığı raporda, daha önce düzenlenmiş 8 Ağustos 2018 tarihli raporu incelemiş ve başvurucunun yaralanmasının basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek nitelikte olduğunu belirtmiştir.

22 Şubat 2019 tarihli tutanakta, başvurucunun kendisiyle iletişime geçen polis memuruna, raporu almak için polis merkezine gitmeyeceğini, raporu kendisinin temin edip savcılığa ileteceğini söylediği kaydedilmiştir.

Başvurucu, 16 Ağustos 2018 tarihinde Türkiye İnsan Hakları Vakfı Ankara Temsilciliğine başvurarak, kötü muamele sonucu yaşadığını iddia ettiği rahatsızlıklarının tedavisini ve tıbbi tespitini talep etmiştir.

Vakıf tarafından hazırlanan 29 Nisan 2019 tarihli raporda şu bulgulara yer verilmiştir: 9 Ağustos 2018 tarihli Bodrum Devlet Hastanesi raporunda, başvurucunun sol ayak bileğinde şişlik, laserasyon, yumuşak doku travması ve sol dizde şişlik ile laserasyon tespit edildiği; yaralanmaların basit tıbbi müdahale ile giderilebilir nitelikte olduğu belirtilmiştir.

10 Ağustos 2018 tarihli Özel İzan Hastanesi raporunda, başvurucunun tibia medial platosunda kırık, dizde sıvı birikmesi ve menisküs yırtığı gibi bulgular saptanmıştır. İnsan Hakları Vakfı'nın ortopedi değerlendirmesi, sol dizde ağrı, sıvı artışı ve ödem tespit etmiştir.

Başvurucunun sağlık raporlarındaki bulguların, verdiği olay anlatımıyla uyumlu olduğu ifade edilmiştir.

Başsavcılık, 16 Eylül 2018 tarihli yazıyla, olayın kamera kayıtlarının muhafaza edilmesini ve gönderilmesini istemiş ancak kayıtların 15 gün sonra otomatik olarak silindiği belirtilerek temin edilemediği bildirilmiştir.

Bodrum İlçe Emniyet Müdürlüğünden, olayla ilgili kolluk görevlilerinin ifadelerinin alınması talep edilmiştir. Başpolis Memuru E.Y.'nin beyanlarına göre:

Polis merkezinden savcılığa sevk sırasında başvurucu ve E.K. polis memurlarına "Adiler, şerefsizler, işkenceciler, katiller." gibi ifadeler kullanmıştır.

Başvurucu, savcılıkta da işkenceye maruz kaldığını ve ayağının kırıldığını iddia ederek, polisler için hakaret içerikli sözler söylemiştir. Kadın polis memurlarının koluna girerek kendisini araçtan indirdiği belirtilmiştir.

Başsavcılık, 26 Nisan 2019'da kolluk görevlilerinin eylemlerinin zor kullanma yetkisi kapsamında kaldığı ve suç unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar vermiştir.

Başvurucu bu karara itiraz etmiş, ancak Bodrum Sulh Ceza Hakimliği 17 Şubat 2020 tarihli kararıyla itirazı reddetmiştir.

Başvurucu 27 Mart 2020'de bireysel başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE

Anayasa Mahkemesi, somut olayda başvurucunun adliyede yaşandığını ileri sürdüğü olayların 9/8/2018 tarihinde yaşanmasına karşın Başsavcılığın kamera kayıtlarını getirmek için ancak 16/9/2018 tarihinde adım attığını, bu gecikmenin -kayıt cihazının kamera görüntülerini on beş gün sonra kendiliğinden silmesi nedeniyle- kayıtların elde edilememesine neden olduğunu, başsavcılığın, yürüttüğü soruşturma sonunda kolluk görevlilerinin başvurucuya yönelik eylemlerinin zor kullanma yetkisinin sınırları içinde kaldığı gerekçesiyle kovuşturmayaya yer olmadığına karar verdiğini, bununla birlikte kararda başvurucunun keyfilikle ilgili iddialarını değerlendirmede, güç kullanımının neden gerekli hâle geldiğini ve gerekli olsa bile kullanılan gücün başvurucunun tutumuyla neden orantılı olduğunu açıklamadığını, başvurucunun bir rapor ibraz etmemesine rağmen Başsavcılığın kesin adli rapor alıp almadığı konusun da başvurucuyla iletişime geçmediğini, bu sebeple kesin adli rapor alınmışsa raporun bir örneğinin dosyaya kazandırılması, kesin rapor alınmamış ise bu raporun alınması için gerekli işlemin yapılması mümkün olmadığını, söz konusu rapor başvurucuya karşı kullanılan gücün gerekliliği ile orantılılığının değerlendirilmesinde son derece önemli olduğunu belirterek açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar vermiştir.

Y.K. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/23178

Karar Tarihi: 18/9/2024

Başvuru, ceza infaz kurumu tarafından verilen disiplin cezasına karşı yapılan şikâyet davasının sonucuna etkili iddiaların kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, Kahramanmaraş E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) hükümlü olarak bulunmaktayken yaptığı doktora kapsamında makale yazmak için bilgisayar kullanma talebinde bulunması ile ilgili olarak 3/6/2020 tarihinde Cumhuriyet savcısı ile yapmış olduğu görüş esnasında "Beni burada basit insanlarla muhatap etmeyin." şeklinde sözler söylediği iddiası ile başvurucu hakkında disiplin soruşturması başlatılmıştır.

İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu, başvurucunun 5 gün hücreye koyma disiplin cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir.

Başvurucu, anılan disiplin cezasına karşı Kahramanmaraş İnfaz Hâkimliği nezdinde şikâyet başvurusunda bulunmuştur.

Başvurucu, savunmasını avukatıyla birlikte hazırlamak istediğini ancak disiplin dosyasındaki tüm belgeler, tutanaklar ve muhakkik raporunun kendisine verilmediğini, bu nedenle savunmasını yeterli bilgiye ulaşmadan yapmak zorunda kaldığını ifade etmiştir. Kendisinin neyle suçlandığı ve suçlamaların gerekçeleri hakkında bilgi verilmediğini belirten başvurucu, bu hak kısıtlamaları sonucunda en ağır ceza olan hücre disiplin cezasıyla cezalandırıldığını ileri sürmüştür. Ayrıca, ifadesine tanık olarak başvuru infaz koruma başmemurunun disiplin kurulu üyesi olarak cezaya katıldığını ve çelişkili tutanaklar ile subjektif değerlendirmeler sonucu disiplin cezası verildiğini iddia etmiştir. Başvurucu, güvenlik kamera kayıtlarının incelenmesi, duruşma yapılması ve tanıkların dinlenmesi taleplerinde de bulunmuştur.

İnfaz Hâkimliği, başvurucuya verilen hücre cezasını iptal ederek, "Hükümlünün 'Beni burada basit insanlarla muhatap ettirmeyin.' şeklindeki ifadelerinin 5275 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (e) bendi kapsamında, kurum görevlilerine karşı uygunsuz söz söyleme eylemi olarak değerlendirildiğini" belirtmiş ve cezanın, 1 ay süreyle bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası olarak düzeltilmesine karar vermiştir.

Başvurucu, bu karara karşı itiraz ederek disiplin cezasının tamamen iptal edilmesi gerektiğini, bunun yerine başka bir disiplin cezası verilmesinin usule aykırı olduğunu savunmuştur. Ayrıca, tanık olarak dinlenen görevlinin aynı zamanda disiplin kurulu üyesi olarak cezaya katılmasının tarafsızlık ilkesine aykırı olduğunu, kurum görevlilerine

hakaret etmediğini, daha önceki taleplerinden rahatsız olan kurum idaresi tarafından kendisine yıldırma amacıyla disiplin cezası verildiğini iddia etmiştir. Başvurucu, kamera kayıtlarının incelenmesi ve olayla ilgili tanıkların dinlenmesi talebini yinelemiştir.

Kahramanmaraş 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 8 Temmuz 2020 tarihinde, İnfaz Hâkimliği kararının usul ve kanuna uygun olduğuna hükmederek itirazı reddetmiştir.

Başvurucu, nihai kararı 14 Temmuz 2020 tarihinde öğrenmiş ve 13 Ağustos 2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE

Başvurucu, disiplin cezasına itiraz sürecinde ileri sürdüğü tüm hususları tekrarlayarak talep ve iddiaları hakkında yargısal mercilerin kararlarının gerekçesinin bulunmadığını iddia etmiş ve adil yargılanma hakkının çeşitli güvencelerinin de ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, İnfaz Hâkimliğinin başvurusunun disiplin soruşturmasının hukuka aykırılığına ilişkin bu esaslı iddialarıyla ilgili olarak herhangi bir şekilde değerlendirmede bulunmadığını, infaz Hâkimliğinin kararına bakıldığında (bkz. § 8), başvurusunun kamera kayıtlarının incelenmesi, tanıkların dinlenilmesine ilişkin olarak yaptığı taleplerine ilişkin olarak bir incelemenin neden yapılmadığı hususunda herhangi bir açıklamanın bulunmadığını, İnfaz Hâkimliğinin disiplin cezasını kaldırttıktan sonra infaz kurumu yerine geçerek yeniden bir disiplin cezası ihdas etme görevinin ve yetkisinin bulunmadığını, İnfaz Hâkimliği tarafından başvurusunun hücre koyma cezasının kaldırıldığı ve yerine "1 ay süreyle bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası" verildiği başvuru tarafından İnfaz Hâkimliğinin idarenin yerine geçerek disiplin cezası verdiğini belirterek itirazda bulunduğunu, ancak itiraz merci tarafından başvurusunun esasa etkili bu iddiası hakkında bir değerlendirme yapılmadığını, somut olayda yargısal fonksiyonun esasını oluşturan uyuşmazlığın içinde yer alan maddi ve hukuki sorunların bütünüyle ele alınması ve karara bağlanması işlevinin ilgili yargısal mercilerce yeterli bir gerekçe sunulmayarak yerine getirilmediği, böylece gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini belirterek başvurusunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

ÖZKAN ASLAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/24408

Karar Tarihi: 18/9/2024

Başvuru; haksız gözaltına alma nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, yakalama esnasında ve gözaltında kolluk kuvvetlerinin fiziksel ve sözlü şiddet niteliğindeki eylemlerine maruz kalınması ile olay hakkında etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedeniyle de kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvurucular vekilinin 4/7/2018 tarihinde yaptığı suç duyurusu, başvuruçuların gözaltına alınma işlemleri sırasında kötü muameleye maruz kaldıkları iddialarını içermektedir. İddialar şu şekildedir:

Ziya Aslan: Gözaltına alınırken darbedildiği, elleri arkadan kelepçelendiği, araç içinde ve gözaltı esnasında da kötü muameleye uğradığı, hakaret ve tehdit edildiği. Özkan Aslan: Gözaltına alınırken darbedildiği. Simon Tokgöz ve Şahin Akçay: Polis memurlarının kötü muamelesine maruz kaldıkları. Başsavcılık, şikâyet üzerine bir soruşturma başlatmış ve Midyat İlçe Jandarma Komutanlığına ilgili delillerin toplanması ve tanık beyanlarının alınması için talimat vermiştir.

Gözaltı tutanağına göre:

Ziya Aslan: Kaçmaya çalışmış, direnmiş ve kendisini yere vurmuştur. Bu esnada kademeli olarak güç kullanılarak etkisiz hâle getirilmiştir. Özkan Aslan: Etkisiz hâle getirilerek gözaltına alınmıştır. Simon Tokgöz: Polis aracına bindirilirken kelepçenin sıkmasından şikâyet etmiş, kelepçe açıldığı esnada kaçmaya ve polis memurlarına saldırmaya çalışmıştır. Kademeli güç kullanılarak etkisiz hâle getirilmiştir.

Şahin Akçay: Gözaltına alınmamak için direnmiş ve kendisini yere vurmuştur. Kademeli güç kullanılarak etkisiz hâle getirilmiştir.

Tutanak, polis memurlarının müdahalesini başvuruçuların kaçma ve direnme davranışlarına bağlamış, ancak bu süreçte iddia edilen kötü muameleye ilişkin ayrıntılara yer vermemiştir..

Başvuruçuların Jandarma Komutanlığına alınan ifadeleri şu şekildedir:

Ziya Aslan'ın Beyanı: 23/6/2018 tarihinde polis memurlarıyla tartışma yaşadığını, bu nedenle 25/6/2018 sabahı saat 06.30'da Komiser Yardımcısı M.Y. ve diğer polis memurlarının evine geldiğini, Polislerin talimatıyla yüzüstü yere yattığını, ardından M.Y.'nin ellerini arkadan kelepçelediğini, Bir polis memurunun kelepçeli ellerinin üzerine ayağıyla bastığını, iki özel harekât polisinin ayaklarının üstüne bastırıldığını, M.Y.'nin eliyle kafasını ezip yere vurduğunu, oğlu Özkan Aslan'ın başını yere ve demir parmaklıklara vurduğunu, Polis aracında gözünü, çenesini, burnunu ve karnını yumrukladıklarını, Karakolda yüzüstü yere yatırıldığını, kafasının üzerine sehpa

koyduklarını, kollarına, sırtına ve ayaklarına tekme attıklarını, Arabaya bindirilirken de polislerce tekmelendiğini ve ismini ya da eşkâlini belirtebildiği polislerin sırtına basıp ayaklarına vurduklarını ifade etmiştir. Özkan Aslan'ın Beyanı 25/6/2018 sabahı babası Ziya Aslan'ı kelepçeli ve yerde yatarken gördüğünü, M.Y.'nin kendisini yere yatırıp başına bastığını, yüzüne tokat attığını, Kafasını pencere duvarına vurduğunu, yüzünü ve karnını tekmelediğini, Ağır hakaret içeren ifadeler kullandığını belirtmiştir.

Simon Tokgöz'ün Beyanı: 23/6/2018'de polis memuru M.Ç. ile tartıştığını, 25/6/2018 sabahı polislerin evine gelerek ellerini arkadan kelepçeleyip karakola götürdüklerini, Karakolda M.Y.'nin kafasına ve vücuduna tekme attığını, yüzüne yakın mesafeden biber gazı sıktığını, Ellerinin arkadan kelepçelendiğini, yüzüstü yere yatırıldığını, kafasına üç kez poşet geçirildiğini, nefes alamadığı için bayılma noktasına geldiğini, Poşeti dişleriyle yırtarak nefes alabildiğini, ardından karakoldaki polislerin tekme ve yumrukla kendisine saldırmaya devam ettiğini, Gözaltı süresi bitiminde götürüldüğü hastanede yaralanmalarıyla ilgili izlerin tespit edildiğini ifade etmiştir.

Şahin Akçay'ın Beyanı: 23/6/2018'de polis memuru M.Ç. ile tartıştığını, 25/6/2018 sabahı polislerin evine gelip üzerini değiştirmesine izin vermeden ellerini arkadan kelepçeleyerek karakola götürdüklerini,

Karakolda M.Y.'nin karnına ve göğsüne tekme attığını, hakaret ettiğini, ismini sonradan öğrendiği bir polis memurunun yüzüne tokat attığını, M.Y.'nin odasına götürülerek yere yatırıldığını, M.Y. ve 5-6 polis memurunun kafasına, karnına ve sırtına tekme atarak kendisini darbettiklerini, M.Y.'nin ayağıyla kafasına bastığını, ardından göğsüne oturarak yüzüne yumruk attığını, Diğer polis memurlarının dizlerine ve sırtına vurduğunu, M.Y.'nin kafasını sert bir şekilde yere vurmasıyla başının döndüğünü ve ağzı ile burnundan kan geldiğini, Olayın ardından odada yalnız bırakıldığını ve sonrasında hakaretlerin devam ettiğini, Gözaltı süresi bitiminde götürüldüğü hastanede yaralanmalarıyla ilgili izlerin tespit edildiğini ifade etmiştir.

Şüphelilerin Teşhisine ve Kamera Kayıtlarına İlişkin Süreçler:

Şüphelilerin Teşhisi:

Jandarma Komutanlığı, başvurucuların kötü muamele iddialarıyla ilgili kamu görevlilerinin kimlik bilgilerine ulaşmış ve fotoğraflarını temin etmiştir. Başvurucular, fotoğraflar üzerinden kendilerine kötü muamelede bulunan polis memurlarını teşhis etmiştir.

Simon Tokgöz (23/7/2018):

Komiser Yardımcısı M.Y.: "Bana tekme ve yumruk atan, yüzüme biber gazı sıkan ve kafama poşet geçirip darbeden kişi."

Polis memuru U.B.: "Beni polis aracından indirip karakola götüren, koridorda beni tutan kişi."

Ziya Aslan (28/7/2018):

Komiser Yardımcısı M.Y.: "Ellerimi kelepçeleyip kafamı beton zemine vuran, oğlumun da başını betona ve demir korkuluklara çarptıran, emniyet müdürlüğüne kadar bana yumruk atan ve tehdit eden kişi."

Polis memurları M.Çı., Ö.A., İ.C., U.B., M.Ç. ve T.E.: "Karakolda yüzüstü yatırıp kafama, kollarıma ve sırtıma tekme atanlar; kafamı sehpanın altına sokup topluca darbeden kişiler."

Polis memuru İ.H.Ü.: "Kamera kayıtlarını vermediğim gerekçesiyle kafamı ezeceklerini söyleyerek tehdit eden kişi."

Şahin Akçay (23/7/2018):

Komiser Yardımcısı M.Y.: "Göğsüme ve karnıma tekme atan, küfür eden ve yerde yatarken ayağıyla kafama basan kişi."

Polis memuru M.Çı.: "Yüzüme iki kez sert tokat atan kişi."

Kamera Kayıtlarına İlişkin Soruşturma İşlemleri

Başsavcılık, olay tarihine ilişkin kamera kayıtlarının tespit edilmesi için yazışmalar yapmıştır:

Midyat İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne (5/7/2018): Gözaltı işlemlerinin yapıldığı yerlerdeki kamera kayıtlarının gönderilmesi talep edilmiştir.

Midyat Devlet Hastanesi'ne (6/7/2018): Başvurucuların hastanede yapılan işlemlerine ait kamera kayıtlarının gönderilmesi talep edilmiştir.

PTT Müdürlüğü Estel Şubesi'ne (10/7/2018): Gözaltı sırasında başvurucuların durumlarının tespiti için PTT'ye ait kamera kayıtları istenmiştir.

Kamera Kayıtlarına Erişim Durumu

Midyat İlçe Emniyet Müdürlüğü (2/8/2018):

Başvurucuların nezarethanede tutulmadığı, dolayısıyla nezarethane giriş-çıkış kayıtlarının bulunmadığı,

Tutuldukları Asayiş Büro Amirliği'nde kamera ve kayıt cihazlarının bulunmadığı bildirilmiştir.

PTT Müdürlüğü Estel Şubesi (30/7/2018):

Kamera kayıtlarının Türk Telekom İşletme Şefliği'nden istenmesi gerektiği belirtilmiştir. Başsavcılık, 1/10/2018'de Türk Telekom İşletme Şefliği'ne ve 4/10/2018'de Türk Telekom İl Müdürlüğü'ne kayıtların temini için yazı yazmıştır.

Jandarma Komutanlığı (5/10/2018):

Hastaneden temin edilen kamera kayıtlarıyla ilgili inceleme yapılmıştır.

Tespitler:

Başvurucuların 25/6/2018'de saat 13.25-13.45 arasında iki polis memuru eşliğinde, elleri önden kelepçeli olarak hastane röntgen bölümüne giriş çıkış yaptığı görülmüştür. Ancak görüntü kalitesinin yetersiz olduğu ve başvurucuların fiziksel durumlarının tespit edilemediği belirtilmiştir.

Görüntülerin uzman personelce incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Şüphelilerin İfadeleri

Polis Memurlarının İfadeleri

Polis Memuru T.E. (18/10/2018 İfadesi):

Olay: 23/6/2018 tarihinde polis memuru M.Ç.'nin saldırıya uğraması nedeniyle başlatılan soruşturma kapsamında, başvurucuların gözaltına alınmasını istediği belirtilmiştir.

Şahin Akçay'a Müdahale: Şahin Akçay'ın evinde kelepçelenmesi sırasında direnmeye çalıştığı, bu yüzden yere yatırıldığı ve zorla kelepçe takıldığı ifade edilmiştir.

Darp ve Hakaret: Şahin Akçay'a ya da diğer başvuruculara karşı herhangi bir darp, hakaret veya tehdit gözlemlenmediği belirtilmiş ve başvurucuların iftira attığı iddia edilmiştir.

Polis Memuru U.B. (25/10/2018 İfadesi):

Olay: 23/6/2018'de polis memuru M.Ç.'ye yapılan saldırıya karşılık başvurucuların gözaltına alınması gerektiği belirtilmiştir.

Simon Tokgöz'e Müdahale: Simon Tokgöz'ün gözaltına alındığı sırada kelepçesinin sıkıldığı, bu yüzden kelepçesinin gevşetildiği ancak sonrasında kelepçeden kurtularak bir polis memuruna saldırdığı ifade edilmiştir.

Darp ve Hakaret: Başvuruculara karşı herhangi bir darp, hakaret veya tehdit durumu yaşanmadığı belirtilmiştir.

Polis Memuru M.Çı. (25/10/2018 İfadesi):

Olay: 23/6/2018'de polis memuru M.Ç.'ye yapılan saldırı ile ilgili olarak başvurucuların gözaltına alınmasına dair talep edilmiştir.

Ziya Aslan'a Müdahale: Ziya Aslan'ın gözaltına alınırken direnmeye çalıştığı, bunun üzerine zor kullanarak kelepçe takıldığı ifade edilmiştir. Ayrıca, başvuruculara karşı herhangi bir şiddet gözlemlenmediği belirtilmiştir.

Polis Memuru İ.C. (25/10/2018 İfadesi):

Olay: 23/6/2018'de polis memuru M.Ç.'ye yapılan saldırıdan sonra başvurucuların gözaltına alınması gerektiği ifade edilmiştir.

Simon Tokgöz'e Müdahale: Simon Tokgöz'ün gözaltına alındığı sırada kelepçesinin gevşetildiği, sonrasında kaçmaya çalıştığı ve zor kullanıldığı belirtilmiştir.

Darp ve Hakaret: Başvuruculara karşı herhangi bir darp, hakaret ya da tehdit eylemi görülmediği ifade edilmiştir.

Komiser Yardımcısı M.Y. (20/5/2019 İfadesi):

Şüphelilerin İfadeleri: Başvurucuların verdikleri ifadelerin tutarsız ve çelişkili olduğunu, adli raporların soyut değerlendirildiğini düşündüğünü belirtmiştir.

Teşhis ve Müdahale: Başvuruculara yapılan teşhis işlemlerinde, fotoğraflardaki şahısların polis memurları olduğu ve sıralamanın değiştirilmediği ifade edilmiştir. Ziya Aslan'a müdahale ettiğini, diğer başvuruçulara ise herhangi bir müdahalede bulunmadığını belirtmiştir.

Komiser Yardımcısı M.Y. (4/1/2019 İfadesi):

Mukavemet: Başvurucular Ziya Aslan ve Özkan Aslan'ın gözaltına alınmaları sırasında polis memurlarına mukavemette buldukları ve bir polis memurunun yaralanmasına neden oldukları ifade edilmiştir.

Zor Kullanma: Başvurucuların zor kullanılarak etkisiz hale getirildiği belirtilmiştir.

Başvurucular Hakkında Düzenlenen Adli Raporlar ve Soruşturma Süreci

Adli Raporlar:

Şahin Akçay (5/7/2018): Sağ kol ve bileğinde hassasiyet ve eklem hareket kısıtlılığı, sırt ve bel bölgesinde ağrı.

Ziya Aslan (5/7/2018): Sağ el bileğinde kelepçe izi, burun kemiğinde hassasiyet, dizlerde morluk, sırt ve göğüs bölgesinde ağrı, baş parmaklarda uyuşukluk.

Simon Tokgöz (5/7/2018): El bileklerinde hassasiyet, sırt-bel bölgesinde ağrı, sol şakakta şişlik ve ağrı.

Özkan Aslan (5/7/2018): Sağ el bileğinde hassasiyet, sırt-bel bölgesinde hassasiyet ve ağrı.

Soruşturma Süreci:

Başvuruculara dair gözaltı ve kötü muamele iddialarıyla ilgili soruşturma başlatıldı.

Başsavcılık, polis memurlarına yönelik işkence iddialarının soyut olduğunu ve zor kullanmada sınır aşılmadığını belirterek kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar verdi.

Başvurucuların gözaltına alındığı gün herhangi bir işkenceye dair somut bulguya rastlanmadı.

Başvurucuların avukatı, soruşturmanın eksik yapıldığını ve adli raporlar ile hastanedeki kamera görüntülerinin göz ardı edildiğini belirterek itiraz etti.

Midyat Sulh Ceza Hâkimliği, işkence suçunun unsurlarının oluşmadığını ve kolluk görevlilerinin zor kullanma yetkilerini kullanmalarının mevzuata uygun olduğunu belirterek itirazı reddetti.

Başvurucular 14/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucular hakkında 23/6/2018 tarihli olay nedeniyle polis memuru M.Ç.ye, 25/6/2018 tarihli olay nedeniyle de polis memurları A.K. ve E.M.ye karşı görevi yaptırmamak için direnme ve kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçlarından soruşturma yürütülmüştür.

Midyat Devlet Hastanesince düzenlenen 25/6/2018 tarihli adli raporlara göre polis memurları M.Çı., A.K. ve E.M.nin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralandığı belirlenmiş; M.Çı. hakkında düzenlenen raporda "Sağ h... d... [okunamadı] yüzünde hafif ekimozlar, sol h... [okunamadı] alt yüzünde ısırık izi mevcut." şeklindeki tespitlere yer verilmiştir.

Başvurucular, Midyat 2. Asliye Ceza Mahkemesinde yargılanmıştır. Yargılamanın 20/10/2021 tarihli celsesinde Simon Tokgöz'ün M.Ç. ve E.M.ye, Şahin Akçay'ın M.Ç., A.K. ve E.M.ye karşı gerçekleştirdikleri kabul edilen eylemleri nedeniyle görevi yaptırmamak için direnme suçundan mahkûmiyetlerine hükmedilmiş; anılan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir. Ziya Aslan'ın M.Ç.ye karşı eylemi nedeniyle de görevi yaptırmamak için direnme ve kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçlarından mahkûmiyetine karar verilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE

Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Anayasa Mahkemesi, somut olayda kolluk görevlilerinin yakalama anında direndiği iddia edilen başvuruculara müdahalede buldukları, başvurucuların yakalama işleminden sonra gözaltına alındıkları ve adli mercilere sevk edildiklerini, Yönetmelik'in 9. maddesi uyarınca başvurucuların sağlık durumlarının hekimce tespit edilmesi gerektiğini, başvuru Simon Tokgöz, kötü muamele iddiaları hakkında yürütülen soruşturma kapsamında verdiği ifadesinde hastaneye götürüldüğünü ve bir hekim tarafından muayene edildiğini beyan ettiğini, Jandarma Komutanlığının Kamera İzleme Tutanağı'na göre başvurucular Ziya Aslan, Simon Tokgöz ve Şahin Akçay 25/6/2018 tarihinde 13.25-13.45 saatleri arasında hastanede bulunduğunu, başvuru Şahin Akçay'ın müdafii de başvuruçunun vücudunda morluklar ve izler ile dudagında ve yanağında şişme, dudagının ağız içi kısmında şişme ve çatlama olduğunu belirterek bu durumun kayıt altına alınmasını talep ettiğini, ancak Başsavcılığın, hastane ile yazışma yaparak başvurucuların 25/6/2018 tarihinde muayene edilip edilmediklerini öğrenip muayene edilmişlerse bu muayeneler nedeniyle düzenlenen raporların birer örneklerinin soruşturma dosyasına kazandırılmasını, muayene edilmemişlerse başvurucuların muayene edilerek haklarında adli rapor düzenlenmesini sağlaması gerekirken bu konuda adım atmadığını; kötü muamele iddiaları hakkında soruşturma

başlatmak için de başvurucuların konuyla ilgili şikâyet dilekçesi vermelerini beklediğini, verilen kararlarda başvurucuların gözaltı işlemine direnmeleri nedeniyle güç kullanımının gerekli olduğu ifade edilmiş ise de başvurucularda meydana gelen yaralanma, somut olayın koşulları ve başvurucular hakkında yapılan yargılamanın kapsamı dikkate alınarak kullanılan gücün başvurucuların tutumuyla orantılı olup olmadığı değerlendirilmesi gerekirken bu hususta bir belirleme yapılmadığını belirterek açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar vermiştir.

HAYATİ ARAT BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/58563

Karar Tarihi: 18/9/2024

Başvuru, 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca verilen tedbir kararına yönelik esaslı iddiaların itiraz mercii tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının, kolluk evrakında "şiddet uygulayan" ifadesinin kullanılması nedeniyle şeref ve itibar hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

İşletmesinin bulunduğu binada ikamet eden başvurucunun kendisini rahatsız ettiğini beyan ederek koruma tedbiri isteyen ilgilinin müracaatı üzerine Altındağ İlçe Emniyet Müdürlüğünün 4/11/2021 tarihli yazısı ile başvurucu hakkında aynı tarihte verilen koruma kararının süresinin belirlenerek onaylanması Ankara 1. Aile Mahkemesinden talep edilmiştir.

Mahkeme 4/11/2021 tarihli kararıyla Emniyet Müdürlüğünün söz konusu talebini usul ve kanuna uygun bularak onaylamış ve koruma kararının süresini belirlemiştir.

Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Başvurucu, 6284 sayılı Kanun uyarınca verilen tedbir kararına yönelik esaslı iddialarının itiraz mercii tarafından karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, somut olayda itiraz mercii kararında başvurucunun iddia ve itirazları ile tedbire dayanak olgunun gerçekliğinin (Salih Söylemezoğlu, §§ 41, 42) kararındaki çerçevede tartışılmadığını, kural olarak tedbir kararında esasa ilişkin hususlarda gerekçe bulunması hâlinde itiraz mercii bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilebileceğini, 1. derece mahkemesi kararında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise başvurucunun ileri sürdüğü esaslı itirazlar itiraz mercii tarafından gerekçeli şekilde karşılanması gerektiğini, mahkeme kararında dosyadaki taraf beyanı, karakol tutanağı ve belgelere göre şiddetin ve şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin nasıl anlaşıldığına ilişkin gerekçe bulunmadığı gibi itiraz mercii de tedbir kararı verilmesini gerektirecek kanaate -dosyada varsa- hangi delille ne şekilde bağ kurarak ulaştığını kararında göstermediği dolayısıyla itiraz mercii gerekçesiz olarak verilen tedbir kararına yapılan itirazın neden reddedildiğini asgari düzeyde dahi açıklamadığı sonucuna varmış açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Şeref ve İtibar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Başvurucu, kolluk evrakında "şiddet uygulayan" ifadesinin kullanılması nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, başvuru konusu olayda başvuru aleyhine başlatılan yargısal sürecin aile hukukundan kaynaklanan ve medeni hak ve yükümlülükler kapsamında kalan bir dava olduğunu, u durumda suç isnadıyla ilgili yargılamalara ilişkin bir güvence olan masumiyet karinesinin bireysel başvuruya konu olay yönünden uygulanıp uygulanmayacağına ortaya konulması gerektiğini, masumiyet karinesinin medeni hak ve yükümlülükler kapsamında kalan bir yargılamada uygulanabilmesi için başvuru konusunun söz konusu medeni yargılama ile hakkında yürütülen veya sona eren ceza yargılaması arasında bağlantı bulunduğunu göstermesi gerektiğini, edeni hak yargılamasında, ceza yargılamasında verilen kararın sonucunun dikkate alındığı ve değerlendirildiği veya ceza dosyasında yer alan delillerin irdelendiği ya da başvuru konusundaki suçlamayı doğuran olaylara dahil ile ilgili irdelermelerde bulunulduğu veyahut başvuru konusunun muhtemel suçluluğuyla ilgili yorum yapıldığı hâllerde söz konusu bağlantının var olduğu kabul edilebileceği, hukuk yargılaması ile ceza yargılaması arasındaki bağlantının varlığına işaret eden olguların tüketme yoluyla sayılmasının mümkün olmadığı, bunların kararların verildiği yargılamaların türüne ve içeriğine göre değişebileceği, eldeki başvuruda ise başvuru dosyasında başvuru konusu kararın verildiği tedbir yargılaması kapsamında kalan fiille ilgili olarak başvuru hakkında ceza soruşturması başlatıldığına dair herhangi bir bilgi bulunmadığı, S.M. kararında, somut olaydakine benzer yöndeki şikâyet masumiyet karinesi kapsamında incelenmiş ve bireysel başvuru konusu kararların verildiği tedbir yargılaması sürecinin başvuru hakkında yürütülen ceza soruşturması üzerine başladığının tespit edildiği, somut olaydaki durum S.M. kararına konu olan olaydan farklı olduğu, dolayısıyla medeni hak ve yükümlülüğe ilişkin olan somut uyuşmazlık kapsamında verilen kararda kullanılan ifadenin masumiyet karinesi kapsamında incelenmesi mümkün olmadığı, bu durumda kolluk evrakında başvuru hakkında "şiddet uygulayan" ifadesinin kullanılmasının masumiyet karinesini ihlal ettiği yönündeki şikâyet şeref ve itibar hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği, ncelenen başvuruda başvuru konusunun, kolluk evrakında kullanılan "şiddet uygulayan" ifadesinden şikâyet ettiği anlaşıldığı, söz konusu ifadenin sadece kolluk evrakında yer aldığı ancak Mahkemenin ve itiraz mercinin kararlarında bulunmadığı, başvuru konusunun, idari ve yargısal yollara başvurmaksızın bireysel başvuruda bulunduğu dikkate alındığında başvuru yollarının tüketilmesi koşulunu yerine getirdiği söylenemeyeğini belirtmiş açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

FATMA YILDIZ VE HATİCE GÜLLÜ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/41955

Karar Tarihi: 19/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Başvuruculardan Hatice Güllü'nün Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddiası

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş (B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri somut olaya uygulamış yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı, açıklanan nedenlerle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri somut olaya uygulayarak alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

MÜCAHİT ÇELİK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/34057

Karar Tarihi: 31/10/2024

Başvuru, ceza infaz kurumunda bulunan başvurucuya gönderilen kitabın verilmemesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, başvuru tarihinde silahlı terör örgütüne üye olma suçundan hükümlü olarak Amasya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır. Başvurucu adına 10/11/2020 tarihinde "İman ve Küfür Muvazeneleri Hidayet ve Dalaletmukayeseleri" isimli kitap gönderilmiştir. Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Eğitim Kurulu Başkanlığı (Eğitim Kurulu) 19/11/2020 tarihli kararıyla ve "26.11.2014 tarihli Bakanlar Kurulu kararı gereği eser sahibi Sait Okur (Bediüzzaman Said Nursi) olan eserler üzerindeki hakların Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından kullanılması ve adı geçen kitabın yayınevinin farklı olması" gerekçesiyle söz konusu kitabın başvurucuya verilmemesine karar vermiştir.

Başvurucu; anılan karara karşı infaz hâkimliğine şikâyette bulunmuştur. Amasya İnfaz Hâkimliği, 27/5/2021 tarihinde "kitapların yayınevinin farklı olması gerekçeleriyle kitabın hükümlüye verilmemesine karar verildiği, yasaklı yayınların örgütsel haberleşme aracı olarak kullanıldığı ve bu kapsamda ceza infaz kurumu kararının usul ve yasaya uygun olduğu" gerekçesiyle şikâyetin reddine karar vermiştir.

Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin kararına itiraz etmiş; itirazı inceleyen Amasya 1. Ağır Ceza Mahkemesi 6/6/2021 tarihinde "kararın usul ve yasaya uygun olduğu" gerekçesiyle başvurucunun itirazını kesin olarak reddetmiştir.

Anayasa Mahkemesi, somut olay bakımından başvurucuya gelen kitabın yayınevi değişikliği gerekçe gösterilerek başvurucuya verilmediğini, İnfaz Hâkimliğinin yaptığı incelemede söz konusu gerekçeye dayanmakla birlikte ek olarak yasaklı yayınların örgütsel haberleşme aracı olarak kullanılabileceği şeklinde bir gerekçeye dayandığını, bununla birlikte söz konusu kitaptaki yayınevi değişikliğinin kitabı nasıl yasaklı hâle getirdiği konusunda herhangi bir tespit ve değerlendirmede bulunmadığını, dolayısıyla 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince söz konusu kitabın yasaklı olduğu ortaya konulmadığını, idare ve derece mahkemelerinin söz konusu kitabın başvurucuya verilmemesine ilişkin olarak kitabın farklı yayınevinde basılmasının 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesi uyarınca kurum disiplinini, düzenini veya güvenliğini bozduğuna ya da tehlikeye düşürdüğüne yönelik herhangi bir tespit ve değerlendirmede bulunmadığını, neticeten somut olayda idare ve derece mahkemelerinin, süreli ve süresiz yayınların mahpuslara verilmesine yönelik olarak 5275 sayılı Kanun'un 62. maddesi ve Anayasa Mahkemesi içtihatları uyarınca bir

değerlendirme yapmadığını, yalnızca yayınevi değişikliğine dayanarak başvurucunun itirazını reddettiğini, u hâliyle başvuruya konu kitabın başvurucuya verilmemesinin demokratik bir toplumda gerekli olduğu ilgili ve yeterli bir gerekçenin gösterilmediğini belirtmiş ve açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

HAKAN ÖZTÜRK BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/1782

Karar Tarihi: 31/10/2024

Başvuru, baro levhasına yazılma işleminin yargı makamlarınca iptal edilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, baro levhasına avukat olarak yazılma talebiyle ilgili baroya başvurmuştur.

Başvurucunun talebi Türkiye Barolar Birliği (TBB) tarafından kabul edilmiştir. Bakanlık tarafından karar itiraz edilmesi üzerine TBB ilk kararında ısrar etmiştir.

Bakanlık, başvurucunun baro levhasına yazılmasına ilişkin TBB kararının kesinleşmesi üzerine Ankara 10. İdare Mahkemesinde TBB'ye karşı iptal davası açmıştır.

Başvurucu, davalı TBB yanında iptal davasında müdahil olarak yer almıştır.

Mahkeme 28/5/2020 tarihli kararı ile dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Kararda özetle başvurucu hakkında FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan yürütülen soruşturmanın bulunduğu, avukatlık mesleğinin kamu hizmeti olduğu, mesleğin önemi ve özelliği dikkate alındığında soruşturma süreci sona erene kadar beklenmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.

İstinaf başvurusu, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesinin 5/11/2020 tarihli kararı ile kesin olarak reddedilmiştir.

Başvurucu , 28/12/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, daha önceki kararlarından ayrılmayarak (Mehmet Çetinkaya ve D.K.) mevzuatta bir kişi hakkında ceza soruşturması olmasının baro levhasına kayda engel oluşturduğuna dair düzenlenme olmadığını, mahkemelerin ilgili mevzuattaki düzenlemeleri makul olmayacak biçimde genişletici ve öngörülemez bir yoruma tabi tuttuğunu vurgulayarak başvurucular hakkında ceza soruşturması olduğu gerekçesiyle baro siciline kaydın iptali şeklindeki müdahalenin kanuni dayanağının bulunmadığını, mesleklerini serbest şekilde icra eden avukatların kamu hizmetinde istihdam edildiklerinin kabulünün mümkün bulunmadığını, mahkemelerin ilgili mevzuattaki düzenlemeleri makul olmayacak biçimde genişletici ve öngörülemez bir yoruma tabi tuttuklarını vurgulayarak Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

AKIN HAMİT ILIKAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/23790

Karar Tarihi: 31/10/2024

Başvuru, koronavirüs salgınına yönelik tedbirler kapsamında ceza infaz kurumundaki görüşlerin kısıtlanması nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, başvuru tarihinde Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma suçundan Kocaeli 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunmaktadır.

Başvurucu, koronavirüs COVID-19 salgınından kaynaklı olarak görüşlerin sınırlandırılması uygulaması nedeniyle 4/6/2020 tarihinde Kocaeli İnfaz Hâkimliğine başvurmuştur.

İnfaz Hâkimliği 15/6/2020 tarihli kararıyla başvuruyu reddetmiştir. Kararda hükümlülerin sağlığı ve kamu yararı gözetildiğinde uygulamanın usule ve kanuna uygun olduğunu belirtmiştir.

Başvurucu, İnfaz Hâkimliğinin kararına karşı 23/6/2020 tarihinde Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesine itirazda bulunmuştur.

Ağır Ceza Mahkemesi İnfaz Hâkimliği kararının usule ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle 3/7/2020 tarihinde itirazı reddetmiştir.

Başvurucu, 27/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, görüşlerin kısıtlanmasına ilişkin uygulamanın kanuni dayanağının bulunmadığını belirterek özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, somut olayı değerlendirirken Yunus Bulut kararına atıf yaparak idarenin hükümlünün görüş hakkını kısıtlarken herhangi bir kanuna dayanıp dayanmadığını ilk ölçüt olarak kabul etmiş, cezaevinde olmanın doğal sonucu olarak bir takım haklarının kısıtlanmasının da keyfi olamayacağını ancak kanunla kısıtlanabileceğini, somut olay bakımından ise corona virüs tedbirleri kapsamında hükümlünün ailesi ile görüşme yapmasının kısıtlanmasının aileye saygı hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

ALİ FUAT HATİP BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/40846

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, tutuklama koruma tedbirinin hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca PKK/KCK silahlı terör örgütünün KCK/TM (Koma Civaken Kürdistan-Türkiye Meclisi) yapılanmasının Siyasi Alan Merkezi bünyesinde yer alan Azınlıklar ve İnanç Grupları Komitesine bağlı olarak kurulduğu değerlendirilen Din Âlimleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğinin (DİAYDER-Dernek) aralarında başvurucaunun da bulunduğu bazı yönetici ve üyeleri hakkında soruşturma işlemlerine başlanmıştır.

Başvuruca hakkında İstanbul 11. Ceza Hâkimliği tarafından, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 140. maddesi uyarınca teknik araçlarla izleme (12/11/2020) ve 135. maddesi uyarınca iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması (30/11/2020) tedbirleri uygulanmasına karar verilmiş, bu tedbirler çeşitli hâkimlik kararlarıyla uzatılmıştır. Başvuruca, 3/7/2021 tarihinde gözaltına alınmış, 9/7/2021 tarihli kolluk ifadesinde DİAYDER üyesi olduğunu, ücret karşılığında imamlık yaptığını, hutbeleri kendisinin hazırladığını ve suçlamaları reddettiğini belirtmiştir. Başsavcılık ifadesinde de isnat edilen suçlamaları kabul etmemiştir.

İfade Tutanağı'nın ilgili kısmı şöyledir:

"2017 yılının Mart ayında DİAYDER isimli derneğe üye oldum. Ben Esenyurt mescidinde imam olarak görev yapıyorum. Ben Diyanet İşleri Başkanlığı'nın personeli değilim. Ben Cuma namazları ve bazen de ikindi ve öğle namazlarını cemaate kıldırıyordum. Ben Cuma namazı hutbelerini bizzat kendim hazırlıyorum. Hacı [S.], hacı [A.], hacı [Ab.] ve ismini hatırlamadığım covid-19 nedeni ile vefat eden cami cemaatinde bulunan kişilerle 2017 yılında namaz kıldırma karşılığı 1700 TL karşılığında anlaştık. Bu bedel içerisinde yalnız benim maaşım değil mescidin giderleri de vardır. Bahse konu mescitte ilk namaz kıldırma başladığımda bu mescidin bu derneğe ait olduğunu bilmiyordum. Sorduğunuz gibi ben imam hatip mezunuyum, aynı zamanda medresede arapça eğitim de gördüm. Yani imamlık şartlarını taşıyorum. Daha evvel fahri imamlık yaptım. İstanbul Büyükşehir Belediyesinde imam olarak çalıştım. Sorduğunuz gibi [R.O.] ile aramda geçen iletişim kaydında para ile ilgili geçen görüşmede [R.O.] ikametimin üzerinde oturan bir bayana 500 TL para verip veremeyeceğimi sordu. Ben de yolumun üzerinde olması nedeniyle mağdur olduğunu söylediği bayana [R.O.dan] aldığım 500 TL parayı telefonla irtibat kurup yol güzergahım üzerinde buluşarak parayı verdim.

Sorduğunuz gibi azınlıklar ve inanç komitesinin yayınlamış olduğu bildirilerden haberdar değilim. Ben 2019 yılında cezaevine girdim. Geçen sene kurban bayramına kadar pandemi nedeniyle yasaklar vardı. Yasakların açılmasıyla namaz kıldırmak istedim ancak cemaat oluşmadı. Yaklaşık 3-4 aydır mescitte cemaat toplandı ve namaz kıldırıyorum. Namaz kıldırma dışında kesinlikle PKK terör örgütünün propagandasını yapmıyorum."

Başsavcılık, başvuruçuyu silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanması talebiyle İstanbul 4. Sulh Ceza Hâkimliğine 9/7/2021 tarihinde sevk etmiştir. Hâkimlik sorgusunun ardından başvuruçunun tutuklanmasına karar vermiştir.

Başvuruçunun tutuklama kararına yaptığı itiraz, İstanbul 5. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 26/7/2021 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

Başvuruçuyu, tutuklama kararına itirazın reddi kararını 13/8/2021 tarihinde öğrendikten sonra 8/9/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE

Başvuruçuyu; kuvvetli suç şüphesi, tutuklama nedenleri ve tutuklamanın neden ölçülü olduğu ortaya konulmadan tutuklama kararı verildiğini, din adamı sıfatıyla yaptığı ve suç teşkil etmeyen konuşmaların tutuklama kararına esas alındığını, üyesi olduğu Derneğe üye olan diğer şüpheliler ve sosyal çevresindeki kişiler ile irtibatının suç unsuru olarak kabul edildiğini, Kobani eylemlerine destek mahiyetinde hiçbir etkinliğe katılmadığı hâlde HTS kayıtlarından hareketle bu etkinliklere katıldığının kabul edildiğini belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, somut olay bakımından başvuruçunun içeriğinde somut bir suç unsuru bulunduğu ortaya konulamayan televizyon yayını ve internet paneline katılması ile Derneğin diğer üyeleriyle telefonla görüşmeler yapmasının suçun işlediğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilemeyeceğini, bu nedenle soruşturma makamlarınca başvuruçunun suç işlediğine dair kuvvetli belirtinin ortaya konulmadığını, Bununla birlikte ulaşılan bu kanaat başvuruçuyu hakkında yürütölmekte olan davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilendiği anlamına gelmediğini, başvuruçular hakkında suçlu-suçsuz kararı vermek ya da daha hafif veya ağır ceza belirlemek de Anayasa Mahkemesinin görevi olmadığını, suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti bulunmadığının değerlendirilmesi sebebiyle tedbirin amacının meşruluğu ve ulaşılmak istenen amaca nazaran tedbirin ölçölölüğu konusunda inceleme yapılmasına gerek görülmediğini belirtmiş ve açıklanan gerekçelerle suç işlediğine dair kuvvetli belirtiler ortaya konulmadan başvuruçunun tutuklanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası yönünden ihlal edildiğine karar vermiştir.

ALİ KEMAL YILMAZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/3940

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, mahpus olan eşlerin ziyaret hakkı olan çocuklarıyla aynı anda görüş yapabilmelerine izin verilmemesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu; başvuruya konu olayın gerçekleştiği tarihlerde, silahlı terör örgütüne üye olma suçu kapsamında hükümlü olarak Aydın E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunmaktadır. Başvurucunun mahpus olan eşi de aynı yerleşkededir.

Başvurucu; aynı yerleşkede bulunan eşiyile ve ziyaretçi olarak gelen çocuklarıyla aynı anda görüşme yapabilme taleplerinin reddedildiğini, söz konusu uygulamanın aile ilişkilerine zarar verdiğini belirterek 9/11/2020 tarihinde Aydın İnfaz Hâkimliğine şikâyet dilekçesi sunmuştur.

İnfaz Hâkimliği 16/11/2020 tarihinde başvurucunun şikâyetinin reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, uygulamanın ilgili mevzuata uygun olduğu ifade edilmiştir.

Başvurucunun bu karara karşı yaptığı itiraz usule ve kanuna aykırı bir husus bulunmadığı gerekçesiyle Aydın 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 27/11/2020 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir.

DEĞERLENDİRME

Başvurucu; iki çocuğunun bulunduğunu, mahpus olan eşi ile çocukları ya da ailesi arasında görüş yapma konusunda tercihte bulunmak zorunda kalması nedeniyle aile bütünlüğünün zarar gördüğünü, söz konusu uygulamanın kendisini ve çocuklarını manevi olarak yıprattığını, çocuklarının menfaatlerinin dikkate alınmadığını belirterek aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, somut olay bakımından Süleyman KURT kararına atıf yaparak bundan ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığını, aynı ceza infaz kurumu yerleşkesinde tutulan eşlerin küçük yaştaki çocuklarıyla aynı anda görüşebilmelerine ilişkin talebin kamusal makamlarca katlanması ve yerine getirilmesi gereken makul bir külfet olarak kabul edilmesi gerektiğini, bu talebin yerine getirilmemesinin devletin aile hayatına saygı hakkı bağlamındaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğinin tespiti için yeterli kabul edileceğini, başvurucunun eşi ve çocuklarıyla aynı anda görüşme talebi değerlendirilirken çocukların üstün yararının neyi gerektireceği hususunda idari ve yargısal makamlarca bir inceleme yapılmadığı, talebin mevcut koşullar göz önüne alınmadan ve hiçbir somut değerlendirme yapılmadan reddedildiğini belirtmiş ve açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

MEHDİ BAŞTİMUR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/31566

Karar Tarihi: 23/10/2024

Başvuru, disiplin cezasına karşı infaz hâkimliğine yapılan şikâyette yargısal mercilerce sözlü savunma alınmadan karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Bireysel başvurunun yapıldığı tarih itibarıyla, Kırıkkale F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) aralarında başvurusunun da bulunduğu 76 mahpus hakkında, 15/6/2020 tarihinde sabah dağıtılan iaşelerini aldıkları fakat öğlen ve akşam iaşelerini almadıklarından bahisle Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığı tarafından 16/6/2020 tarihinde disiplin soruşturması başlatılmıştır.

Disiplin Kurulu tarafından 1/7/2020 tarihinde aralarında başvurusunun da olduğu mahpuslar hakkında 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 42. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (a) bendinde düzenlenen "Protesto amacıyla idarece verilen yemeği topluca almama eylemine katılmak" fiilini işledikleri kabul edilerek bu kişilerin "Bir ay haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama" disiplin cezası ile cezalandırılmalarına karar verilmiştir.

Başvurucu anılan disiplin cezasına karşı Kırıkkale İnfaz Hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunmuştur. Başvurucu, mahkemede yapacağı savunması esnasında Kürtçe tercüman bulundurulmasını talep etmiştir. Başvurucu ve diğer mahpusların talebini dosya üzerinden değerlendiren İnfaz Hâkimliği, itirazın kabulüne karar vermiştir.

Cumhuriyet savcısı, karara itiraz etmiştir. Cumhuriyet savcısı itiraz dilekçesinde; 16/6/2020 tarihinde başlanan disiplin soruşturmasının yasal süresi içerisinde, 30/6/2020 tarihinde tamamlandığı gözetilmeden hükümlülerin itirazlarının kabulüne karar verilmesinin usul ve kanuna aykırı olduğunu belirtmiştir.

Kırıkkale 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 19/8/2020 tarihinde Cumhuriyet savcısının itirazının kabulüne, şikâyete konu İnfaz Hâkimliği kararının kaldırılmasına ve disiplin cezalarının onanmasına karar vermiştir.

DEĞERLENDİRME

Sözlü Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Başvurucu; soruşturmanın hiçbir evresinde ifadesinin alınmadığını, bu durumun hukuka aykırı olduğunu, kendisine verilen disiplin cezasına dayanak teşkil eden mevzuatta değişiklik yapıldığını, söz konusu değişikliklerin 1/9/2020 tarihinde yürürlüğe girmesi gerektiği hâlde derhal uygulandığını, disiplin cezasının yasal süreler

geçmesine rağmen verildiğini belirterek savunma hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, somut olay bakımından İnfaz Hâkimliğinin uyuşmazlık konusu disiplin cezasının esasına yönelik herhangi bir değerlendirme yapmadığını, usuli bir sebeple anılan cezanın iptaline karar verdiğini, bu iptal kararına Cumhuriyet savcısının itirazı üzerine Ağır Ceza Mahkemesince de herhangi bir gerekçeye yer verilmeksizin İnfaz Hâkimliğinin kararının kaldırılarak disiplin cezasının onanmasına karar verildiğini, bu yargısal süreçler içerisinde ise başvurunun, disiplin cezasına karşı sözlü beyanda bulunma talebini açık ve net şekilde dile getirdiği ancak itirazla ilgili sözlü beyanda bulunma imkânı tanınmadan, sadece soruşturmaya esas tutanak içeriğine dayanılmak suretiyle karar verildiğini, somut başvuruda, başvurunun yargısal makamlar önünde sözlü olarak savunma yapmak istediğine dair talebi de bulunmasına rağmen bu hakkın başvurucuya sağlanmadığı görüldüğünden Talet Şanlı kararında verilen karardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığını belirtmiş ve açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki sözlü yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Silahların Eşitliği ve Çelişmeli Yargılama İlkelerinin İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Başvurucu, İnfaz Hâkimliği kararına karşı Cumhuriyet savcısının görüşünün kendilerine tebliğ edilmeksizin karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini Bakanlık görüşüne karşı sunduğu beyanlarında ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, somut olayda ise başvurunun, nihai kararı 9/9/2020 tarihinde öğrenmesine rağmen başvuru formunda öz itibarıyla da olsa ileri sürmediği bu şikâyeti Bakanlık görüşüne karşı verdiği beyanlarında ilk kez dile getirmiştir. Söz konusu şikâyetlerin -nihai kararın öğrenilme tarihi de dikkate alındığında- 30 günlük bireysel başvuru süresinde yapılmadığını belirtmiş, aksinin kabulü hâlinde eksikliğin giderilmesine dair ya da ek beyanları içerir dilekçelerle farklı ve bağımsız ihlal iddialarının her zaman dile getirilmesi mümkün olacağını bunun da bireysel başvuru için öngörülen otuz günlük süre kuralını anlamsız hâle getireceği değerlendirmesinde bulunmuş ve açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

MERYEM AKAY BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/56509

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru, ceza infaz kurumunda bulunan başvuruçunun 0-6 yaş aralığındaki çocuğunu yanına alamaması nedeniyle aile hayatına saygı hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvuruçucu, başvuru tarihinde Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunmaktadır.

Başvuruçucu, 15/3/2018 tarihinden itibaren Kurumda kalmaya başlamıştır. Başvuruçunun 30/3/2016 doğumlu çocuğunun yanında kaldığı, pandemi dönemine kadar yanında kalan çocuğunu bir süreliğine dışarıda bulunan eşinin yanına gönderdiği, çocuğunu tekrar yanına almak için dilekçe yazdığı, ancak talebinin uygun bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Başvuruçucu 17/10/2021 tarihinde Ankara Batı 2. İnfaz Hâkimliğine (Hâkimlik) yaptığı şikâyet başvurusunda yukarıda belirtilen durumunu bildirdikten sonra çocuğunun 5 yaşında olduğunu, babanın dışarıda çocuğuna bakmadığını, annesinin ve kayınvalidesinin de hastalıkları olduğundan çocuğuna anne sıcaklığında bakacak kimsesi olmadığını belirtmiştir. Ayrıca başvuruçucu çocuğunun yaşı itibarıyla kısa bir süre yanında kalabileceğini, sonrasında tekrar çocuğunu dışarı vermesi gerektiğini, iki doz aşı olduklarını, her türlü karantina şartlarına razı olduğunu vurgulayarak kısa süreliğine de olsa çocuğunun psikolojisi için yanına almayı talep etmiştir.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 30/9/2021 tarihli yazısında geçen "Ceza infaz kurumlarında annesinin yanında kalan 0-6 yaş grubu çocuklarla ilgili olarak, durumları 1/11/2021 tarihinden sonra yeniden değerlendirilmek kaydıyla; ceza infaz kurumuna annesi ile birlikte kabul edilen 0-6 yaş arası çocukların, annenin talebi olması hâlinde kurum dışındaki yakınlarına teslim edilmesi, dışarıdaki yakınlarına teslim edilen çocukların zorunluluk hâli bulunmadıkça kuruma alınmamaları" şeklindeki uygulamaya göre tutuklunun talebinin uygun görülmediği bildirilmiştir.

Hâkimlik kararında, Kurumun Adalet Bakanlığının kararı gereğince uygulama yaptığı, tutuklunun talebi hususunda Kurumun inisiyatifinin ve takdir hakkının bulunmadığı, Bakanlık kararlarına ilişkin şikâyetin infaz hâkimliğinin görevindeki işlerden olmadığı gerekçesine yer verilerek tutuklunun talebinin reddine 26/10/2021 tarihinde karar verilmiştir.

Başvuruçucu tarafından yapılan itiraz, Ankara Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 11/11/2021 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

DEĞERLENDİRME

Başvurucu; pandemi döneminde kreşin kapanmasıyla birlikte Kurumda yanında kalan çocuğunu eşinin yanına bir müddet kalması için 2020 yılının Temmuz ayında gönderdiğini, çocuğunun 6 yaşını doldurmasına az süre kaldığını, mevcut durumda babanın üç çocuğa birden bakarken zorlandığını, anne bakım ve şefkatine muhtaç olan çocuğuna başka bakacak kimsesi olmadığını ifade etmiştir. Ayrıca annesinin ve kayınvalidesinin hastalıkları olduğunu, çocuğunun kendisinden ayrı kalması nedeniyle fiziksel ve psikolojik sıkıntılar yaşadığını belirtmesine rağmen çocuğunun Kuruma alınmaması nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Başvurucu kararlarda gerekçe bulunmadığı ve iddiaları değerlendirilmediği için adil yargılanma hakkı bağlamında gerekçeli karar hakkının ve dilekçe hakkının ihlal edildiğini de iddia etmiştir. Başvurucu son olarak Adalet Bakanlığına daha önce başvurduğunda talebiyle ilgili İnfaz Hâkimliğinin görevli olarak gösterildiğini vurgulayarak yargı makamlarınca başvurunun esasının incelenmediği kararlarda tarafına başvurulacak merci ve sürenin de gösterilmemesi nedeniyle bilgi edinme hakkının da ihlal edildiğini belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi, somut olayda öncelikle 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 65. maddesi ile Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzüğün 70. maddesinde anaları hükümlü olup da dışarıda korumasına bırakılacak kimsesi bulunmayan sıfır-altı yaş grubundaki çocukların, analarının yanında kalabilecekleri ve kalma şartları düzenlendiğini, bu düzenlemenin aile hayatına saygı hakkının öngördüğü pozitif yükümlülüğün gereği ve amacının ise anne bakımına muhtaç çocukların gereksinimlerini karşılamak olduğunu, ilgili mevzuat incelendiğinde bakıma muhtaç çocukların anne yanında kalabilmesinin -belirli şartlara bağlanmakla birlikte- bir hak olarak düzenlendiği ve çocuğun psikolojik ve fizyolojik yapısına uygun ortamın sağlanmasının ise devletin yerine getirmesi gereken bir yükümlülük olduğunu belirtmiş ve açıklanan gerekçelerle aile hayatına saygı hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

NURAY ŞİMŞEK PETİT BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/51436

Karar Tarihi: 24/10/2024

Başvuru; hukuka aykırı yakalama ve gözaltına alma işlemlerinden doğan manevi zararın tazmini istemiyle açılan davada yeterli tazminata hükmedilmemesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ve tazminat miktarı belirlenirken toplantı hakkına müdahale edildiğinin dikkate alınmaması nedeniyle de toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Bakırköy İlçe Emniyet Müdürlüğünün talebi üzerine Bakırköy Kaymakamı 1/6/2018 tarihinde Bakırköy Cumhuriyet Meydanı ve çevresinde basın açıklaması yapılmasını ve oturma eylemi gibi eylemlerde bulunulmasını yasaklamıştır. Sözü edilen yasaklama kararı 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 32. maddesinin (Ç) fıkrasına dayandırılmıştır.

Başvurucu, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonuna (KESK) bağlı bir sendikanın üyesi olması nedeniyle kanun hükmünde kararnameyle kamu görevinden çıkarılma işlemini protesto etmek amacıyla İstanbul'da gerçekleştirilen protestolara katılmış, 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçundan 2/6/2018 tarihinde gözaltına alınmış ve 3/6/2018 tarihinde serbest bırakılmıştır.

Başvurucu hakkında müsnet suçtan yürütülen yargılama sonucunda Bakırköy 33. Asliye Ceza Mahkemesi 22/11/2019 tarihinde, eylemin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı kapsamında olduğu ve suç teşkil etmediği gerekçesiyle başvurucu ve diğer sanıkların beraatine karar vermiştir. Başvurucu hakkındaki karar kanun yoluna başvurulmadan kesinleşmiştir.

Başvurucu, hukuka aykırı olarak gözaltında tutulduğunu belirterek 5.000 TL manevi tazminatın ödenmesi talebiyle dava açmıştır.

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 21/1/2021 tarihinde, başvurucunun gözaltına alınmasına neden olan suçtan beraatine karar verildiğini belirterek başvurucunun manevi tazminat talebinin kısmen kabulüne ve 500 TL manevi tazminatın başvurucuya ödenmesine karar vermiştir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 19. Ceza Dairesi, istinaf başvurusunu 11/10/2021 tarihinde esastan kesin olarak reddetmiştir.

DEĞERLENDİRME

Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Başvurucu; toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını kullanmaktayken kolluk amirinin emriyle haksız yere yakalanıp gözaltına alındığını, yargılama sonucunda beraat

ettiğini, Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen tazminatın yetersiz olduğunu iddia ederek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, somut olay bakımından 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 21/1/2021 tarihinde, beraat kararıyla sona eren kovuşturmayaya esas teşkil eden soruşturma sırasında başvurucunun bir gün gözaltında tutulması nedeniyle 500 TL manevi tazminat ödenmesine hükmettiğini, yapılacak incelemenin bu miktarın Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verdiği veya verebileceği tazminat miktarına nazaran yeterli olup olmadığının belirlenmesiyle sınırlı olması gerektiğini, hükmedilen 500 TL manevi tazminat miktarının -somut olayın koşullarında ve manevi tazminatın belirlenmesine ilişkin yukarıda belirtilen kriterler çerçevesinde değerlendirildiğinde- tazminata karar veren ilk derece mahkemesinin karar tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verdiği veya verebileceği tazminat miktarına göre oldukça düşük olduğunu,

. 1. Ağır Ceza Mahkemesince hükmedilen tazminatın Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verilmesine hükmettiği tazminat miktarıyla aynı olması gerekmemekle birlikte somut olayın şartlarında ödenmesine hükmedilen miktarın tazminat hakkının özünü zayıflatacak kadar düşük olduğunu belirtmiş ve açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin -üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak- dokuzuncu fıkrasının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Somut olayda başvurucu, barışçıl bir etkinliğe katılması nedeniyle gözaltına alınmasının toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiğinden yakınmıştır.

Anayasa Mahkemesi, somut olay bakımından benzer nitelikte olan Yalçın Düzgün kararına atıf yaparak koruma tedbirleri sonucu kişisel hakkın ihlal edildiği iddiasıyla açılan manevi tazminat davasında, koruma tedbirinin kişinin üzerinde bıraktığı olumsuz etkiler ile hak ihlali ve/veya ihlallerin ağırlığıncaza mahkemesince dikkate alınabileceğini, beraat kararı sonrasında 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesi kapsamında açılan tazminat davasında yargı merciince, uygulanan koruma tedbirinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yönelik bir müdahale niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmemesi ve takdir edilecek tazminat miktarında bu durumun gözetilmemesinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiğini belirtmiş somut olayda da Yalçın Düzgün (aynı kararda bkz. §§ 23, 24) kararındaki değerlendirme ve kabulden ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığını belirterek açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

GÜVEN USTA BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/42571

Karar Tarihi: 17/7/2024

Başvuru, kişinin protesto eylemine katıldığı gerekçesiyle hapis cezasına mahkûm edilmesi nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru 11/10/2021 tarihinde yapılmıştır.

Başvurucu 1990 doğumlu olup Kocaeli Üniversitesi'nde öğrenci ve olay tarihinde Ankara'da ikamet etmektedir. 6 Kasım 2014'te Diyarbakır'da düzenlenen ve DHKP/C terör örgütünün etkisindeki bir protesto gösterisine katıldığı iddia edilmiştir. Gösteri sırasında başvurucu, öğrencilerin okula girmesini engellemeye çalışmış ve örgüt adına suç işleme suçlamasıyla gözaltına alınmıştır. Üzerinde DHKP/C'ye ait bir dergi bulunmuş ve bu durum, gösterinin örgüt tarafından yönlendirildiğini göstermiştir.

Başvurucu, suçlamaları reddetmiş ve eyleme katılmasında terör örgütüyle bağlantısı olmadığını savunmuştur. Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi, başvurucuyu 2911 sayılı Kanun'a aykırı hareket etmekten suçlu bulmuş ve 1 yıl 6 ay hapis cezası vermiştir. Ancak, örgüt propagandası yapma ve direnme suçlarından beraat etmiştir. Mahkeme, başvurucunun yasadışı gösteriyi düzenlediği ve yönetmeye çalıştığı sonucuna varmıştır. Sonrasında, Yargıtay da mahkûmiyet kararını onamıştır.

Başvurucunun ifade özgürlüğü, toplantı hakkı ve adil yargılanma haklarına yönelik ihlalleri içeren başvurusu, ilgili yargı organları tarafından tartışılmış ve nihayetinde Anayasa Mahkemesi tarafından karara bağlanmıştır. Detaylı olarak:

1. Başvurucunun İddiaları

Başvurucu, 2015 yılında bir gösteri sırasında barışçıl bir şekilde sloganlar atarak okul içinde ve okul dışındaki toplantıya katıldığını belirtmiş ve bu gösterinin temel hak ve özgürlüklerin bir parçası olduğunu savunmuştur. Başvurucu, düzenlediği gösterinin yalnızca ifade özgürlüğü kapsamında bir protesto olduğunu, bunun demokratik bir toplumda kabul edilmesi gerektiğini iddia etmiştir. Buna rağmen, hakkında cezai işlem uygulanmış ve cezalandırılmıştır. Başvurucu, cezanın haksız olduğunu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ve Anayasa Mahkemesi'nin benzer durumlar için verdikleri kararların ihlaline yol açtığını öne sürmüştür. Ayrıca, cezalandırılmasının, ifade özgürlüğü, toplantı hakkı ve adil yargılanma hakkı gibi hakların ihlali olduğuna dikkat çekmiştir.

2. Bakanlık Görüşü

Bakanlık, başvurucunun gösterisinin toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilemeyeceğini, çünkü başvurucunun eyleminin yasal sınırları aşan bir şekilde yapıldığını belirtmiştir. Bakanlık, kamu düzeninin korunması ve

güvenliğin sağlanması amacıyla, suç teşkil eden eylemlerin cezalandırılmasının zorunlu olduğunu savunmuştur. Ayrıca, başvuruçunun yaptığı açıklamaların ifade özgürlüğü kapsamında korunamayacağını, çünkü bu tür söylemlerin halkı kışkırtıcı ve bölücü nitelikte olduğunu vurgulamıştır. Bakanlık, başvuruçunun cezalandırılmasının tamamen yasal çerçevede yapıldığını ve kamu düzeni adına gerekli bir müdahale olduğunu ifade etmiştir.

3. Anayasa Mahkemesi'nin Değerlendirmesi

Kabul Edilebilirlik

Anayasa Mahkemesi, başvuruçunun kabul edilebilir olduğuna ve açıkça dayanaktan yoksun olmadığına karar vermiştir. Yani, başvuruçunun iddiaları, Anayasa Mahkemesi'ne başvuru hakkını kullanma konusunda geçerli sayılmıştır.

Müdahale Varlığı

Başvuruçunun üzerine uygulanan cezai işlem ve hapis cezası, doğrudan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına bir müdahale olarak kabul edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu müdahalenin var olduğunu ve toplantı hakkının kullanılmasının engellendiğini vurgulamıştır.

Müdahalenin Meşruiyeti

Anayasa Mahkemesi, müdahalenin "kanuni" olduğu ve bir yasal çerçeveye dayandığını kabul etmiştir. Ancak müdahalenin meşruiyeti yalnızca yasal olmasından ibaret değildir; müdahalenin amacı da göz önünde bulundurulmalıdır. Başvuruçunun cezalandırılmasının kamu düzeni ve güvenliğinin korunması amacını taşıdığı belirtilmiştir.

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hakkı

Anayasa Mahkemesi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının, demokratik toplumun temel değerlerinden biri olduğunu ifade etmiştir. Bu hak, toplumun çeşitli görüşlerinin ifade edilmesi, bireylerin ve grupların kendilerini ifade etmesi ve toplumsal değişim için önemli bir araçtır. Başvuruçunun barışçıl bir gösteri düzenlemesi, toplumsal hakların kullanımı kapsamında değerlendirilmiştir. Bu nedenle, başvuruçunun cezalandırılmasının demokrasiye aykırı olup olmadığı da sorgulanmıştır.

Orantılılık İlkesi

Müdahalenin orantılı olup olmadığı, demokratik bir toplumda temel hakların korunabilmesi için kritik bir husustur. Anayasa Mahkemesi, başvuruçunun eyleminin amacı ile kullanılan araçlar arasındaki dengeyi sorgulamıştır. İlgili cezanın, başvuruçunun ifadesinin ve toplantısının yalnızca kamu düzeni için zararlı olma riskini taşıdığı düşünülerek verilmiş olup olmadığına dair değerlendirme yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi, özellikle okul ortamında yapılan eylemlerin eğitim ortamındaki olumsuz

etkilerine vurgu yapmıştır. Bu tür gösteriler ve eylemlerin, öğrenci üzerinde yaratabileceği olumsuz etkiler dikkate alındığında, toplantı ve gösteri hakkının kısıtlanmasının gerekçeleri üzerinde durulmuştur.

Anayasa Mahkemesi, başvurunun toplantı hakkına yönelik müdahalenin kamu düzenini koruma amacı taşıdığını, ancak bu müdahalenin orantılı olup olmadığının incelenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Müdahalenin, sadece kamu güvenliğini sağlamaya yönelik olup olmadığı, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığına dair bir tartışma yürütülmüştür. Sonuç olarak, başvurunun yaptığı gösteri ve toplantıların, demokratik toplum için gerekli olan bir özgürlük olduğu ve bu hakların korunması gerektiği vurgulanmıştır.

Açıklanan gerekçelerle başvuru konusu mahkûmiyet kararının Anayasa'nın 34. maddesinde yer alan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiğine karar verilmiştir.

İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu sonuca katılmamıştır.

KARŞIOY GEREKÇESİ

DEV-GENÇ tarafından 6/11/2014 tarihinde Diyarbakır KIPTAŞ Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi önünde sabah saatlerinde yapılan eylemde 50-60 kişilik bir grup toplanarak çeşitli sloganlar atmış ve öğrencilerin okula girmesi engellenmiştir. Kolluk görevlileri etkinliğin kanuna aykırı olduğunu ve grubun dağılması gerektiğini ihtar etmiş ve tekrar eden ihtarlara uymayan on-on beş kişilik bir gruba müdahale ederek aralarında başvurunun da olduğu dokuz kişi hakkında göz altı eylemi gerçekleştirmiştir. Diyarbakır 3. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 17/3/2015 tarihinde başvuru hakkında 2911 sayılı Kanun'un 28. maddesinde düzenlenen yasaklara aykırı hareket etme suçundan 1 yıl 6 ay hapis cezasına hükmetmiştir.

Mahkeme kararında; DHKP/C terör örgütünün çağrı ve talimatları üzerine DEV-GENÇ imzalı pankartlar asılarak gösteri yapıldığı ve örgütsel sloganlar atıldığı, başvurunun anılan eylemde göz altına alındığı, başvurunun üzerinden DHKP/C örgütünün yayını olan bir adet derginin çıktığı, başvurunun Kocaeli ilinden eylem için Diyarbakır'a geldiği ve eyleme katılan öğrencileri yönlendirdiği ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesince yapılan değerlendirmede ise Mahkeme kararında başvuruya konu gösterinin neden kanuna aykırı hale geldiğinin açıklanmadığı, gösterinin o sırada devam etmekte olan eğitim faaliyeti üzerindeki etkilerine değinilmediği, bir örgüt isminin okul duvarına asılmasının ve örgütün adı kullanılarak bir okul önünde küçük yaşta çocukların hedef alınmasının etkisi ve anlamı üzerinde durulmadığı belirtilmiştir. Çoğunluk görüşünde, başvuruya konu eylemlerde herhangi bir şiddet olayının

yaşanmadığına dikkat çekilerek kararda 1 yıl 6 ay gibi ağır bir hapis cezası verilmesinin neden gerekli olduğunun ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya konulmadığı sonucuna varılmıştır.

Bununla birlikte Mahkeme kararında; DHKP/C terör örgütünün halk cephesi bürosunda faaliyet yürüten şahıslarca bildiri dağıtıldığı ve terör örgütünün güdümünde ve etkisinde olan internet sitelerinde çağrı yapıldığı, terör örgütünün bu çağrı ve talimatları üzerine örgüte bağlı halk cephesi tarafından yasa dışı gösteri düzenlendiği belirtilmiş ve bu şekilde söz konusu gösterinin 2911 sayılı Kanun'un "Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşleri" kenar başlıklı 23. maddesi kapsamına girdiği açıkça ortaya konmuştur. Mahkeme; olay yeri tutanağı, görüntü inceleme ve fotoğraf tespit tutanağı, başvuruçunun ifadeleri, başvuruçunun üzerinde yapılan aramada DHKP/C'ye ait derginin bulunması gibi hususları bir bütün halinde değerlendirmiş ve başvuruçunun kanuna aykırı gösterinin düzenlenmesinde ve yönlendirilmesinde etkin rol aldığı kanaatine ulaşarak 2911 Sayılı Kanun'un 28/1 maddesi uyarınca alt sınırdan cezalandırılmasına karar vermiştir.

Başvuruyu konu gösteri bir orta öğrenim kurumunun giriş kapısının önünde yapılmış ve öğrencilerin okula girişleri engellenmiştir. Bir terör örgütünün çağrı ve talimatıyla düzenlenen gösterinin söz konusu öğretim kurumundaki kamu düzeni ve güvenliği ile eğitim ve öğretim hizmetini aksattığı ve bu şekilde eğitim hakkına yönelik engellemelere sebebiyet verdiği tartışmasızdır. Mahkeme kararında yer verilen olay ve olguların ortaya koyduğu bu husus ayrıca bir gerekçeye mahal vermeyecek kadar açıktır.

Buna karşın çoğunluk görüşünde, başvuruçunun hakkında terör örgütü propagandasını yapma suçundan verilen beraat kararına ilişkin gerekçelere dayanılarak gösterinin 2911 sayılı Kanun'un 23. maddesi kapsamında olmadığı kabulü ile hareket edilmiş ve Mahkemenin aksi yöndeki gerekçelerine itibar edilmeyerek başvuruçunun 1 yıl 6 ay gibi ağır bir hapis cezası ile cezalandırıldığı ifade edilerek ihlal sonucuna ulaşılmıştır.

Mahkeme kararında dosya ve delillerin bir bütün halinde değerlendirilmesi neticesinde bir sonuca ulaşıldığı ve ulaşılan sonucun temelsiz olmadığı açıktır. Mahkeme başvuruçunun eyleminin 2911 sayılı Kanun'un 23. ve 28. maddeleri kapsamına girdiğini ortaya koymuş ve alt sınırdan cezalandırılmasına karar vermiştir.

Sonuç olarak başvuruya konu gösterinin bir terör örgütünün çağrı ve talimatıyla kanuna aykırı şekilde gerçekleştirildiği ve başvuruçunun gösterinin düzenlenmesi ve yönlendirilmesinde etkin rol aldığı Mahkeme kararında ilgili ve yeterli gerekçe ile açıklanmıştır. Bir orta öğrenim kurumu önünde gerçekleştirilen ve eğitim hakkının engellenmesi ile kamu düzeninin bozulmasına sebebiyet verdiği tartışmasız olan gösteri

nedeniyle başvurucunun alt sınırdan cezalandırılmasının zorunlu toplumsal bir ihtiyaca karşılık geldiği ve orantılı olduğu, ayrıca müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmadığı kanaatinde olduğumuzdan, başvurucunun Anayasa'nın 34. maddesinde yer alan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

MEHMET DAĞKIRAN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/11991

Karar Tarihi: 3/10/2024

Başvuru, askerlik görevinin ifası sırasında yaralanmaya bağlı olarak vazife malullüğü aylığı bağlanması talebiyle açılan davanın reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu 16/10/2009 tarihinde Çaldıran Van İlçe Jandarma Komutanlığında askerlik görevini ifa ederken mühimmat taşınması sırasında el bombası fünyesinin patlaması neticesinde yaralanmıştır. Tedavinin ardından başvurucu hakkında verilen "Askerliğe elverişli değildir." kararı üzerine başvurucunun askerlikle ilişkisi kesilmiş ve başvurucunun % 44 oranında vücut fonksiyonu kaybına uğradığı alınan raporlar ile tespit edilmiştir.

İdari Yargıda Açılan Davalara İlişkin Süreç:

Başvurucu, 7 Mayıs 2010'da Sosyal Güvenlik Kurumuna vazife malullüğü talebiyle başvurmuştur. İdare, başvuruyu maluliyete neden olan olayın başvurucunun kusurlu davranışından kaynaklandığı gerekçesiyle reddetmiştir.

Başvurucu, 26 Ağustos 2010'da Askerî Yüksek İdare Mahkemesinde (AYİM) iptal davası açmıştır ancak dava, aynı gerekçeyle 8 Haziran 2011'de reddedilmiştir.

Başvurucu, olay nedeniyle zararlarının ödenmesi talebiyle AYİM İkinci Dairesinde 2011'de tam yargı davası açmış ve davanın kabulüne karar verilmiştir. Mahkeme, idarenin kusurlu davranışlarının olayın oluşumunda etkili olduğunu belirtmiş ve tazminat ödenmesine hükmetmiştir.

Başvurucu, tazminat davası sonucunda idareden yeniden vazife malullüğü aylığı bağlanmasını talep etmiştir. Ancak başvurusu reddedilmiş ve başvurucu 2012'de Ankara 6. İdare Mahkemesinde dava açmıştır. Mahkeme, davanın incelemesi gerektiği gerekçesiyle Danıştay'a başvurulmasına karar vermiştir.

2015 yılında, başvurucunun kusurlu davranışı nedeniyle vazife malullüğü hükümlerinin uygulanamayacağı belirtilerek davanın reddine karar verilmiştir.

Başvurucu, kararın temyiz edilmesi üzerine Danıştay Onbirinci Dairesinin 2018'de verdiği kararla, başvurucunun hareketinin hukuka aykırı olduğu ve vazife malullüğü hükümlerinin uygulanamayacağı sonucuna varılmıştır.

Başvurucu, kararın düzeltilmesini talep etmiş ancak talebi reddedilmiştir. Nihai karar 2019'da tebliğ edilmiştir.

Askerî Personel Hakkında Başlatılan Ceza Yargılaması:

Başvurucuya zarar veren olayla ilgili olarak askerî personel hakkında soruşturma başlatılmış ve 2016'da iddianame düzenlenmiştir. Ancak askerî mahkemeler kaldırıldıktan sonra dosya Asliye Ceza Mahkemesine devredilmiştir.

2019'da Asliye Ceza Mahkemesi, sanıklardan birini beraat ettirirken, diğerine görevini kötüye kullanmak suçundan hapis cezası vermiştir. Ceza mahkemesi kararı, 5 Eylül 2019 tarihinde kesinleşmiştir.

Başvurucu, devletin kontrolündeki bir kamu görevini yerine getirirken yaşadığı patlama sonucu %44 oranında engelli hale gelmiştir. Ancak, benzer davalarda kabul edilen kararların aksine, kendi açtığı dava reddedilmiştir. Başvurucu, görev sırasında meydana gelen patlamanın hukuki bir ihlale yol açmadığını, olayın görevle bağlantısının yeterince dikkate alınmadığını ve bu nedenle hakkaniyete uygun bir yargılama hakkının ihlal edildiğini savunmuştur. Ayrıca, başvurucu, kendisi hakkında başlatılan soruşturmada kovuşturmayla yer olmadığına dair karar verildiğini ve ilgili askeri personel hakkında disiplin cezası verilmesine rağmen, ceza davasının neticelenmeden dava sürecinin tamamlandığını belirtmiştir. Bu durumun, adil yargılanma hakkı ve silahların eşitliği ilkesinin ihlali olduğunu öne sürmüştür.

Adalet Bakanlığı, başvurunun iddialarının daha çok kanun yolu şikâyeti olduğunu ve bu şikâyetlerin Anayasa Mahkemesi içtihatlarına dayandığını belirtmiştir. Bakanlık, başvurunun iddialarının, başvurunun aleyhine sonuçlanan yargılama sonucunun şikâyeti niteliğinde olduğuna ve gerekçeli karar hakkı çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.

Anayasa Mahkemesi, adil yargılanma hakkının gerekçeli karar hakkını da kapsadığını ve mahkemelerin her türlü kararlarını gerekçeli olarak yazma yükümlülüğüne sahip olduğunu belirtmiştir. Gerekçeli karar, davadaki esas sorunları ele almalı ve mahkemeler, davanın sonucunu etkileyebilecek iddialara makul bir gerekçeyle cevap vermelidir. Aksi halde, mahkemeler, davayı sonuçlandırırken önemli olan iddiaları göz ardı ederse, bu durum hak ihlali yaratabilir.

Başvurucu, patlamanın askerliğin etkisiyle gerçekleştiğini ve bu olayda kendi kusurunun olmadığını savunmuş, ancak İdare Mahkemesi, başvurunun mühimmat sandığında bulunan el bombası fünyesini kurcalaması nedeniyle yaralandığını, bu sebeple vazife malullüğü hükümlerinden faydalanamayacağını değerlendirmiştir. Başvurucu, aynı olayla ilgili olarak askeri personel hakkında disiplin cezası verilmiş ve bir ceza davası açılmış olmasına rağmen, bu durumun mahkeme kararında dikkate alınmadığını belirtmiştir. Ayrıca, başvurucu, olayın koşullarının netleşmesi için devam eden ceza yargılamasının tamamlanmasının beklendiğini savunmuştur.

Başvurucu, 5434 sayılı Kanun'un 44. maddesine göre görev sırasında meydana gelen olaylardan dolayı malul olmayı hak ettiğini belirtmiştir. Ancak İdare Mahkemesi, başvurucunun mühimmat sandığını kurcalaması nedeniyle kusurlu olduğunu ve bu nedenle vazife malullüğü hükümlerinin uygulanamayacağını değerlendirmiştir. Başvurucu ise, bu değerlendirmelerin eksik olduğunu ve olayın tüm koşullarının ceza mahkemesi sonucunda netleşeceğini iddia etmiştir.

Başvurucu, askerî personelin kusurlu olduğu kabul edilmesine rağmen, İdare Mahkemesi'nin başvurucunun kusurunu vurgulamasının hukuka aykırı olduğunu öne sürmüştür. Ayrıca, devam eden ceza davası sürecinin beklenmeden karar verilmesi ve ceza davası sürecinin göz ardı edilmesi eleştirilmiştir. Başvurucu, bu delillerin yargılama sırasında dikkate alınmadığını ifade etmiştir.

Başvurucu, temyiz ve karar düzeltme dilekçelerinde, mahkemenin verdiği karara dayanak olan olay tutanağının, tutanağı düzenleyen askerî personel hakkında disiplin cezası verilmiş ve ceza davası açılmış olduğunu belirttiği halde, bu delillerin dikkate alınmadığını ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesi, başvurucunun ileri sürdüğü iddiaların, davanın sonucuna etkili olabilecek nitelikte olduğuna karar vermiş ve yargısal mercilerce bu iddiaların yeterince incelenmediği ve gerekçeli bir açıklama yapılmadığı sonucuna varmıştır. Bu nedenle, başvurucunun gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği tespit edilmiştir.

Özetle, başvurucu, yaşadığı olayı ve yaralanmayı yeterince açıklığa kavuşturulmadan karar verildiğini, önemli delillerin göz ardı edildiğini ve gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürerek, kararların bozulmasını talep etmiştir. Anayasa Mahkemesi, bu talepleri haklı bularak, gerekçeli karar hakkının ihlaline karar vermiştir.

Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

SADIK YILMAZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/24134

Karar Tarihi: 30/10/2024

Başvuru; tıbbi ihmal sonucu ölüm olayının meydana gelmesi, bu olaydan doğan manevi zararın tazmini istemiyle açılan tam yargı davasının ölümle neticelenen olayın seyri ile sağlık çalışanlarının olası sorumluluğunu aydınlatmaya imkân vermemesi ve yargılamanın makul bir süratle yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Birinci başvurucunun eşi, diğer başvurucuların annesi olan H.Y. 2/5/2012 tarihinde Çukurova Aşkı Tüfekçi Devlet Hastanesinde (Hastane) morbid obezite nedeniyle mide küçültme ameliyatına alınmıştır. Anılan tıbbi müdahale sonrasında yapılan kontrollerde drenden kaçak olduğu belirlenerek 21/5/2012 tarihinde yeniden ameliyata alınan H.Y., 29/5/2012 tarihinde Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesine (Üniversite Hastanesi) sevk edilmiştir. H.Y., Üniversite Hastanesi yoğun bakım servisindeki tedavisi sırasında 7/7/2012 tarihinde vefat etmiştir.

Başvurucular 7/2/2013 tarihinde Adana 2. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) tam yargı davası açmıştır. Başvurucular dava dilekçesinde; ölen yakınlarının farklı bir sağlık sorunu olmaksızın yalnızca aşırı kilolu olması nedeniyle -hekim tavsiyesi üzerine- ameliyatı kabul ettiğini beyan etmiştir. Tıbbi müdahale sırasında H.Y.nin yemek borusunun kesildiğini ayrıca anılan müdahaleden sonraki tedavi sürecinde sıvı alımına izin verilmesi nedeniyle akciğerinin zarar gördüğünü belirten başvurucular, meydana gelen neticenin ilgili hekimin kusurlu davranışlarından kaynaklandığını belirterek toplam 370.000 TL destekten yoksun kalma tazminatı ile manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Mahkeme, dosyayı bilirkişi incelemesi için Adli Tıp Kurumuna (ATK) göndermiştir. ATK 1. İhtisas Kurulu 26/2/2014 tarihli raporunda; H.Y.ye uygulanan tanı ve tedavinin tıp kurallarına uygun olduğunu, cerrahi operasyon sonrası gelişen durumların olası komplikasyonlar olduğunu bildirmiştir. Raporda, ayrıca söz konusu komplikasyonların fark edilerek anılan kişiye müdahale edildiği ve sorunun devamı nedeniyle bir üst merkeze sevkinin yapıldığı vurgulanarak davalı idareye yönelik hizmet kusuru tespit edilemediği sonucuna ulaşmıştır. Başvurucular, rapora itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde; cerrahi müdahale sırasında H.Y.nin yemek borusunun kesilmesine ve akabindeki tedavi sürecinde sıvı almasına izin verilmesine ilişkin bir açıklama yapılmadığını ileri sürmüştür. Başvurucular, ayrıca hekimin tıbbi müdahale öncesinde işlemin olası sonuçları hakkında ayrıntılı bilgilendirme yapmadığını beyan etmiştir.

Mahkeme 30/4/2014 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; ATK raporuna atıfla H.Y. ye uygulanan tanı ve tedavilerin tıp kurallarına uygun olduğu, cerrahi operasyon sonrası gelişen durumların olası komplikasyon niteliği taşıması nedeniyle idareye atfedilebilecek bir hizmet kusurunun bulunmadığı belirtilmiştir.

Başvurucular, itiraz dilekçesinde ileri sürdükleri hususları tekrar ederek temyiz talebinde bulunmuştur. Danıştay Onuncu Dairesi 4/11/2019 tarihinde vekâlet ücreti dışındaki temyiz taleplerinin reddine, hükmün vekâlet ücretine ilişkin kısmının düzeltilerek onanmasına oyçokluğuyla karar vermiştir. Karşıoy gerekçesinde; başvurucuların davaya konu tıbbi müdahaleden önce işlemin olası sonuçlarına ilişkin ayrıntılı bilgilendirme yapılmadığını ileri sürdükleri nitekim hasta dosyasındaki onam formunun matbu nitelikte olup somut olaya ilişkin bilgilendirme içermediğinin anlaşılması karşısında başvurucular lehinde manevi tazminata hükmedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Başvurucular, nihai kararı 2/6/2020 tarihinde tebliğ aldıktan sonra 13/7/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucular, yakınlarının ölümüne yol açan tıbbi müdahale sürecinde yeterli bilgilendirme yapılmadığını, hatalı tedavi uygulandığını ve bu durumun yaşam hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Ayrıca, bilirkişi raporlarına yönelik itirazlarının dikkate alınmadığını ve yargılama sürecinin yedi yıldan uzun sürdüğünü belirterek makul sürede yargılanma haklarının da ihlal edildiğini savunmuşlardır.

Anayasa Mahkemesi, başvurunun yaşam hakkı kapsamında incelenmesi gerektiğine karar vermiştir. Devletin sağlık hizmetleri alanındaki pozitif yükümlülüklerine vurgu yapılmış, sağlık çalışanlarının yüksek mesleki standartları sağlamasının önemine dikkat çekilmiştir. Tıbbi ihmal iddialarının, etkili bir yargı sistemiyle değerlendirilmesi gerektiği, yargılama süreçlerinin makul süre ve özenle yürütülmesinin ihlalleri önlemede kritik olduğu belirtilmiştir.

Somut olayda, bilirkişi raporları alınmış ancak başvurucuların ileri sürdüğü bazı itirazlar ve olayın detaylarının tam aydınlatılması için ek rapor talep edilmemiştir. Ayrıca, yedi yıla yaklaşan yargılama süresi, yaşam hakkının usul boyutunun ihlali olarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, davada sağlık sistemine yönelik yapısal bir eksiklik tespit edilmemiş, ihmal iddiaları bireysel hatalara dayandırılmıştır.

Sonuç olarak, yaşam hakkının maddi boyutunda ihlal bulunmazken, yargılamanın uzunluğu ve eksiklikleri nedeniyle usul boyutunun ihlal edildiği kanaatine varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkına ilişkin pozitif yükümlülükler bağlamında usul yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

S.G. VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/60720

Karar Tarihi: 30/10/2024

Başvuru, tıbbi ihmal sonucu zarara uğranılması nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucuların müşterek çocuğuna 3 Mart 2014'te bronkopnömoni teşhisi konmuş ve tedavi için Hatay Erzin Devlet Hastanesinde enjeksiyon uygulanmıştır. 5 Mart 2014'te yapılan enjeksiyon sonrası çocuğun sağ ayağında şişme, ağrı ve hareket kaybı oluşmuş, siyatik sinir hasarı teşhisi konulmuştur.

Çocuk özel sağlık kuruluşlarında muayene edilmiş ve siyatik sinir lezyonu tanısıyla 28 seans fizik tedavi görmüştür.

Başvurucular, enjeksiyon kaynaklı kalıcı sakatlık iddiasıyla Hatay 1. İdare Mahkemesinde 6 Mayıs 2015'te toplam 114.523,83 TL maddi ve manevi tazminat talebiyle dava açmıştır.

Adli Tıp Kurumu raporu, sinir hasarının komplikasyon sonucu oluştuğunu ve enjeksiyonun tıp kurallarına uygun yapıldığını, idarenin kusurunun olmadığını belirtmiştir.

Mahkeme, bilirkişi raporuna dayanarak maddi tazminat taleplerini reddetmiş; ancak enjeksiyon öncesinde aydınlatılmış onam alınmadığı için toplam 40.000 TL manevi tazminata hükmetmiştir.

Başvurucular bilirkişi raporunun yetersiz olduğunu ve itirazlarının dikkate alınmadığını belirterek istinaf başvurusunda bulunmuş, ancak Adana Bölge İdare Mahkemesi istinaf talebini reddetmiştir.

Başvurucular, nihai hükmü öğrendikten sonra 17 Aralık 2021 tarihinde bireysel başvuru yapmıştır.

Başvurucular, bir enjeksiyon hatası sonucu çocuğun vücut bütünlüğünün bozulduğunu ve ömür boyu sürecek bir fonksiyon kaybı oluştuğunu belirtmişlerdir. Enjeksiyon öncesinde aileye gerekli bilgilendirmenin yapılmadığını ve rızalarının alınmadığını iddia etmişlerdir. Ayrıca, itiraz ettikleri Adli Tıp Kurumu (ATK) raporunun eksik değerlendirildiğini ve yargı süreçlerinin yeterince özenli olmadığını ileri sürmüşlerdir.

Anayasa Mahkemesi, olayın Anayasa'nın 17. maddesi (maddi ve manevi varlığın korunması hakkı) kapsamında incelenmesi gerektiğini belirterek yargılama sürecindeki eksiklikleri tespit etmiştir. Mahkeme, ATK raporuna yönelik başvurucuların somut itirazlarının değerlendirilmediğini ve yeterli gerekçeler sunulmadığını tespit etmiştir.

Ayrıca, enjeksiyon öncesinde gerekli bilgilendirme ve rızanın alınmadığını, bu durumun

hem manevi tazminat doğurduğunu hem de devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğini vurgulamıştır.

Sonuç olarak, manevi tazminat miktarının yetersiz olduğu ve başvuruların zararlarının yeterince telafi edilmediği değerlendirilmiştir. Mahkeme, devletin bireylerin maddi ve manevi varlığını koruma yükümlülüğünü etkili şekilde yerine getirmediğine karar vermiştir. Açıklanan gerekçelerle başvuruların Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında güvence altına alınan maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

GAZANFER GÜLEN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/4108

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, idari merci tarafından tesis edilmiş bir işlem bulunmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucunun idari personel olarak görev yaptığı İzmir Üniversitesi (Üniversite) 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname'nin (667 sayılı KHK) 2. maddesiyle kapatılmış ve başvurucunun iş sözleşmesi herhangi bir işlem yapılmadan kendiliğinden sona ermiştir.

Başvurucu; Üniversitenin kapatılması sonucunda iş akdinin sona ermesi işleminin hukuka aykırı olduğu, siciline kanun hükmünde kararname (KHK) ile işten çıkarıldığı şerhinin düşürüldüğü, bu nedenle başka bir kurumda çalışmasının imkânsız hâle geldiği iddialarıyla İzmir 3. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) 21/9/2016 tarihinde iptal davası açmıştır. Mahkeme 25/10/2016 tarihinde başvurucunun iş sözleşmesinin hiçbir işleme gerek kalmaksızın sona erdiği, idare tarafından hiçbir işlem tesis edilmediği gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar vermiştir.

Başvurucunun istinaf talebi, İzmir Bölge İdare Mahkemesi 5. İdare Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) tarafından 1/2/2017 tarihinde reddedilmiştir. Başvurucunun temyiz talebini inceleyen Danıştay Beşinci Dairesi (Daire) 12/11/2018 tarihinde Bölge İdare Mahkemesi kararının onanmasına kesin olarak karar vermiştir. Başvurucu nihai kararı 2/1/2019 tarihinde tebliğ aldıktan sonra 1/2/2019 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu; iş sözleşmesinin idarece resen tek taraflı olarak feshedilmekle anayasal haklarının ihlal edildiğini, iş sözleşmesinin Genelge'ye dayanılarak sonlandırıldığını, Mahkemece inceleme yapılmadan karar verildiğini ileri sürerek adil yargılanma hakkının, hukuki güvenlik ilkesinin ve mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Sosyal güvenlik siciline KHK nedeniyle işten çıkarıldığı şerhi konulduğunu vurgulayan başvurucu; özel hayata saygı, çalışma, mülkiyet haklarının ve masumiyet karinesinin ihlal edildiğini ifade etmiştir.

Bakanlık görüşünde, başvurucunun 7091 ve 7802 sayılı Kanunlarda öngörülen idari başvuru şartını yerine getirmediği hususunun öncelikle dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca başvurucunun adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede görüşte yer verilen Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa

Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınmasının faydalı olacağı belirtilmiştir.

Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki beyanlarını tekrar etmiş; ayrıca KHK ile değil icrai bir işlemle görevine son verildiğini, etkili başvuru ile mahkemeye erişim haklarının ihlal edildiğini ve Bakanlık görüşünün aleyhe olan kısımlarına katılmadığını ifade etmiştir

Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu, sosyal güvenlik kaydına şerh konularak işine son verilmesi ile ailesinin geçimini sağlayamayacağını ileri sürerek özel hayata saygı hakkının da ihlal edildiğini ileri sürmüştü de iş sözleşmesinin feshedilmesinin sebebinin veya sonuçlarının özel hayatı nasıl etkilediğine dair somut açıklamalarda bulunmamıştır. Bu nedenle başvuru esas şikâyeti çalışmakta olduğu vakıf üniversitesinin kapatılması sonucunda iş sözleşmesinin feshedilmesi üzerine açılan davanın esasının incelenmemesine yönelik olduğu değerlendirildiğinde başvurunun mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Anayasa'nın 36. maddesi, herkesin yargı önünde dava açma ve savunma hakkını güvence altına alır. Bu, adil yargılanma hakkının bir parçasıdır ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne de dayanmaktadır. Mahkemeye erişim hakkı, kişilerin davalarını etkili bir şekilde yargı önüne taşıma hakkıdır. Anayasa Mahkemesi, mahkemeye erişim hakkının, bir uyuşmazlığın mahkemeye taşınabilmesi ve etkin bir şekilde çözülebilmesi anlamına geldiğini belirtmiştir. Ancak, mahkemeye erişim hakkı, mutlak bir hak değildir ve sınırlamalar uygulanabilir.

Mahkemeye erişim hakkına yapılacak müdahalenin, Anayasa'nın 13. maddesine uygun olması ve kanuni bir dayanağa dayanması gerekir. Kanunun açık bir düzenleme yapması ve başvuru davranışları üzerinde hukuki bir öngörülebilirlik sağlaması önemlidir. Başvuruda, mahkemenin davayı usulden reddetmesi ve iş sözleşmesinin KHK ile sona erdiği gerekçesiyle davanın esasına girmemesi, mahkemeye erişim hakkına müdahale olarak değerlendirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, somut olayda, 667 sayılı KHK'ya dayanarak başvuru kişinin iş sözleşmesinin sona erdiğini kabul etmiş ve davayı reddetmiştir. Ancak, bu durumun hukuki dayanağı olmadığı, çünkü KHK'nın böyle bir düzenleme içermediği, ayrıca ilgili yönetmelik ve genelgelerin göz ardı edildiği belirtilmiştir. Mahkemenin bu yaklaşımı, başvuru kişinin mahkemeye erişim hakkını ihlal etmiştir.

Açıklanan gerekçeye Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

NİMET ÖZDEMİR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/17465

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, sürekli işçi kadrosuna geçme talebinin şartları taşımadığı gerekçesiyle reddedilmesi sonucunda iş sözleşmesinin feshedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, Batman Belediye Başkanlığında (Belediye) taşeron işçisi olarak çalışırken 20/11/2017 tarihli ve 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (696 sayılı KHK) 127. maddesiyle 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye (375 sayılı KHK) eklenen geçici 24. madde kapsamında sürekli işçi kadrosuna atanmak için başvurmuştur.

375 sayılı KHK'nın geçici 24. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde yer alan 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde belirtilen devlet memurluğuna alınacaklarda aranan şartları taşımadığından bahisle, Belediye tarafından başvurusunun sürekli işçi statüsüne geçiş talebi reddedilmiş ve iş sözleşmesi feshedilmiştir.

Başvurusunun, fesih işleminin iptali ve işe iade talebiyle 30/5/2018 tarihinde açtığı dava Batman 2. İş Mahkemesince (Mahkeme) 8/11/2018 tarihinde reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde başvurusunun terör örgütü üyeliği suçundan 6 yıl 3 ay hapis cezası aldığı, 657 sayılı Kanun'un 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde belirtilen şartları taşımadığı, bu nedenle kamu işçiliği başvurusunun reddedildiği ifade edilmiştir. Bu itibarla 375 sayılı KHK'ya eklenen geçici 24. madde kapsamında işçi statüsüne alınması için gerekli şartları taşımayan başvurusunun 696 sayılı KHK kapsamında iş sözleşmesinin feshedildiği vurgulanan kararda feshin geçerli nedene dayandığı belirtilmiştir.

Başvurusunun istinaf talebi, Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi (Daire) tarafından 3/3/2021 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Karar gerekçesinde başvurusunun terör örgütü üyeliği suçundan infaz edilmiş cezasının bulunduğu ve 2000 yılında tahliye olduğu, geçerli nedenle iş sözleşmesinin feshedildiği ifade edilmiştir.

Nihai karar 21/3/2021 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş olup başvuru 24/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu; kendisi hakkında hiçbir araştırma yapılmadan gerekçesiz bir şekilde iş sözleşmesinin feshedildiğini, istihbari bilgilerin kaynağı araştırılmadan ve fesih tarihinden sonra oluşturulan belgeye dayanılarak karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma ve çalışma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Bakanlık görüşünde öncelikle başvuru tarafından ileri sürülen iddiaların kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığının ve başvuru dairesinin daimî işçi kadrosuna geçişinin yapılmamasına yönelik işlem nedeniyle yargısal yolları tüketip tüketmediğinin gözönünde bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir. Görüşte son olarak başvuru dairesinin adil yargılanma ve özel hayata saygı hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken görüşte yer verilen Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ve somut olayın kendine özgü koşulları dikkate alınarak bir inceleme yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Somut olayda başvuru, sürekli işçi kadrosuna geçme talebinde bulunmuştur. 375 sayılı KHK'nın geçici 24. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde yer alan 657 sayılı Kanun'un 48. maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (5) numaralı alt bendinde belirtilen devlet memurluğuna alınacaklarda aranan şartları taşımadığından bahisle Belediye başvuru dairesinin sürekli işçi statüsüne geçiş talebini reddetmiş ve iş sözleşmesini feshetmiştir. Bunun üzerine başvuru, iş sözleşmesinin feshine dair işleme karşı tespit ve işe iade istemli dava açmıştır. Derece mahkemeleri başvuru hakkında terör örgütü üyesi olmak suçundan infazı tamamlanmış bir mahkûmiyet kararının bulunduğu, başvuru dairesinin bu nedenle sürekli işçi statüsüne geçiş talebinin reddedildiği, bu itibarla iş sözleşmesi feshinin de geçerli nedene dayandığı gerekçeleriyle davanın reddine karar vermiştir.

Başvuru dairesinin sürekli işçi statüsüne geçiş talebi, hakkında devlet memurluğuna engel nitelikte eski tarihli bir mahkûmiyet kararı bulunduğundan bahisle reddedilmiş olup başvuru dairesinin bu işleme karşı başvuru yollarını tüketip tüketmediğine dair herhangi bir bilgi veya belgeye dosya kapsamında rastlanılmamıştır. Bununla birlikte başvuru esasen iş sözleşmesinin feshi işlemine yönelik başvuru yollarını tüketmiş ve bireysel başvuruda da bu fesih işleminin hukuka aykırı olduğundan yakınmıştır. Bu nedenle somut olayda fesih işlemi ile gerçekleştirilen müdahale ile sınırlı bir inceleme gerçekleştirilmiştir.

Başvuru dairesine ait işten ayrılış bildirgesinde "696 sayılı KHK ile kamu işçiliğine geçilememesi sebebiyle çıkış" kodu yer aldığı görüldüğünden, iş sözleşmesinin sürekli işçi statüsüne geçiş talebinin reddedilmesi gerekçesiyle feshedildiği anlaşılmaktadır. Öte yandan başvuru hakkında uygulandığı anlaşılan 375 sayılı KHK'nın Geçici 24. maddesinin, sürekli işçi statüsüne başvuru için birtakım haklardan feragat koşulu getiren(c) ve (ç) bentleri Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir (bkz. §§ 13-15). Özellikle sürekli işçi statüsüne geçiş başvurusunda bulunmak için, kişilerin önceki iş sözleşmesine yönelik haklarından feragat etmiş sayılma koşulunu öngören 375 sayılı KHK'nın geçici 24. maddesinin (ç) bendinin iptal edilmesiyle birlikte, sürekli işçi

statüsüne geçiş için başvuruda bulunulduğu takdirde önceki iş sözleşmesinden doğan hak ve alacakların ortadan kalkması gibi bir durum artık söz konusu değildir.

Anayasa Mahkemesi, benzer başvurularda derdest bir ceza davası veya soruşturmanın bulunmasının ya da başvurucular hakkında verilmiş fesih tarihinden yıllar öncesine ait mahkûmiyet kararlarının tek başına yeterli görüldüğü hâllerde mahkemenin ilgili ve yeterli gerekçe gösterme yükümlülüğü çerçevesinde hareket ederek irtibat veya iltisakı gösterir delilleri tartışarak bir sonuca varması ve bunu da gerekçesinde göstermesi gerektiğini kabul etmiştir (Süleyman Duman ve Diğerleri, B. No: 2019/14039, 20/9/2023, §§ 26-32).

Somut başvuruda da derece mahkemelerince başvuru hakkında çok eski tarihli bir mahkûmiyet hükmünün bulunduğu bahsedilmekle yetinilmiştir. Bununla birlikte yargılamayı gerçekleştiren mahkemelerce 2000 yılında infazı tamamlandığı belirtilen bir mahkûmiyet kararının, başvuru terör örgütüne irtibatlandırılmasına ne şekilde delil teşkil edebileceği tartışılmamıştır. Derece mahkemelerince başvuru hakkında terör örgütüne üye olmak suçundan mahkûmiyet kararı bulunduğu ifade edilmekle yetinilmiş; anılan mahkûmiyet hükmüne konu olay ve olguların neler olduğuna, anılan kararın başvuru iş akdinin feshine nasıl etki ettiğine dair bir gerekçeye yer verilmemiştir. Açıklanan gerekçelerle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

AHMET SALDA BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/33943

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, işe iade davasında hatalı bir şekilde aleyhe yargılama gideri ve vekâlet ücretine hükmedildiğine yönelik iddianın istinaf mahkemesince karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, özel bir firmada güvenlik personeli olarak çalışmaktayken iş akdinin feshedilmesi üzerine Karacabey 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde (iş mahkemesi sıfatıyla) (Mahkeme) iş akdinin geçerli bir neden olmaksızın feshi iddiasına bağlı olarak feshin geçersizliğinin tespiti ile işe iade davası açmıştır.

Mahkeme davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; güvenlik personeli olan başvurucunun 25/5/2019 tarihinde görev yerini uzunca bir süre terk ettiği, görev yerinden ayrılırken bu durumu yetkili amirlerine bildirmeyerek görev yerine başkasının geçmesini sağlamadığının sabit olduğu belirtilmiştir. Buna göre davalı işveren tarafından iş sözleşmesinin feshedilmesinin haklı nedenlere dayandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kararın hüküm fıkrasında başvurucu aleyhine 54,40 TL harç, 680 TL arabuluculuk ücreti, 108,95 TL tanık ücreti, posta gideri ve diğer masraf ile 3.400 TL vekâlet ücretine hükmedilmiş, başvurucu tarafından yapılan yargılama gideri kendi üzerinde bırakılmıştır.

Başvurucu tarafından bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiştir.

Başvurucu nihai hükmü 12/4/2021 tarihinde öğrendikten sonra 29/4/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, işverenin arabuluculuğa katılmaması nedeniyle yargılama giderinin işverene yüklenmesi gerektiği, ancak mahkemenin bu durumu dikkate almayarak aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücreti hükmettiğini belirtmiştir. Ayrıca, başvurucu, Bölge Adliye Mahkemesi'nin bu hususu değerlendirmeden karar verdiğini ve gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini savunmuştur.

Başvurucu, işverenin arabuluculuğa katılmaması nedeniyle 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 3. maddesinin (12) numaralı fıkrasına göre yargılama giderlerinin işverene yüklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Ancak, mahkeme bu kuralı uygulamadan aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücreti hükmetmiştir. Ayrıca, başvurucu, Bölge Adliye Mahkemesi'nin gerekçeli karar hakkını ihlal ettiğini, çünkü mahkeme bu iddiayı değerlendirmeden karar verdiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, gerekçeli karar hakkının, adil yargılanma hakkı kapsamında değerlendirildiğini belirtmiştir. Anayasa'nın 141. maddesinde, tüm mahkeme kararlarının gerekçeli olarak yazılması gerektiği vurgulanmıştır. Mahkemeler, davanın esasına etkili olan iddialara dair gerekçe sunmalı, ancak her iddiaya ayrıntılı şekilde yanıt vermek zorunda değildir. Eğer bir iddia davanın sonucunu etkileyebilecek nitelikteyse, mahkemenin bu iddiaya makul bir gerekçe ile yanıt vermesi gerekmektedir.

Başvurucu, işverenin arabuluculuk sürecine katılmaması nedeniyle açtığı işe iade davasında, yargılama giderinin işverene yüklenmesi gerektiğini savunmuş, ancak Bölge Adliye Mahkemesi, bu iddiaları değerlendirmeyerek karar vermiştir. Mahkeme, arabuluculuk faaliyetinin sona ermesine neden olan işverenin katılmaması durumunda yargılama giderinin hangi tarafın ödeyeceğine dair herhangi bir gerekçe sunmamıştır.

7036 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (12) numaralı fıkrasında, bir tarafın geçerli mazeret göstermeksizin arabuluculuğa katılmaması durumunda, katılmayan tarafın yargılama giderinden sorumlu tutulacağı, ayrıca bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilmeyeceği belirtilmiştir. Başvurucu, işverenin ilk toplantıya katılmaması nedeniyle arabuluculuk sürecinin sona erdiğini ve bu nedenle işverene yargılama giderlerinin yükletilmesi gerektiğini savunmuştur.

Anayasa Mahkemesi, 7036 sayılı Kanun'un 3. maddesinin (12) numaralı fıkrasının bazı hükümlerini Anayasaya aykırı bulmuş ve iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi, yargılama giderlerinden tamamen sorumlu tutulan tarafın durumunun, haklılık durumu göz önünde bulundurulmadan belirlenmesinin aşırı bir külfet yüklemesi yaratacağına karar vermiştir. Yargılama gideri ve vekâlet ücreti yükümlülüğünün uygulanmasında, tarafların özel durumları ve orantılılık ilkeleri dikkate alınmalıdır.

Anayasa Mahkemesi, Bölge Adliye Mahkemesi'nin, başvurunun işverenin mazeretsiz olarak arabuluculuk sürecine katılmaması nedeniyle yargılama giderinin işverene yüklenmesi gerektiği iddiasını dikkate almadığını ve buna ilişkin yeterli gerekçe sunmadığını belirterek gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, bu iddialara açık ve somut bir yanıt vermediği için başvurunun hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Gerekçeli karar hakkının ihlali, davanın esasına dair bir değerlendirme yapılmadığı anlamına gelmemektedir. Bu, sadece mahkemenin, başvurunun ileri sürdüğü iddialara açık bir gerekçe ile yanıt vermemesi nedeniyle bir hak ihlalidir. Anayasa Mahkemesi, bu durumda davanın yeniden değerlendirilmesinin yargılama mercilerinin takdirine bırakıldığını belirtmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi'nin verdiği karar, gerekçesiz olduğu için başvurucunun gerekçeli karar hakkını ihlal etmiştir. Ancak bu durum, davanın esasına dair bir karar verilmesi gerektiği anlamına gelmez; sadece başvurucunun iddialarına dair yeterli gerekçenin sunulmadığı belirtilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ALİ GÜNDÜZ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/61126

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşım ve yorumdan dolayı adli para cezasına hükmedilmesi nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Türkiye'de mahalli idarelerin karar organlarının belirlenmesi için 31/3/2019 tarihinde yerel seçimler yapılmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminde Adalet ve Kalkınma Partisinin (AK Parti) adayı B.Y. ile Cumhuriyet Halk Partisinin adayı E.İ. ön plana çıkmıştır. Yüksek Seçim Kurulunun (YSK) açıkladığı verilere göre bu seçimde kullanılan geçerli oyların %48,8'ini E.İ., %48,6'sını ise B.Y. almıştır. Toplam 8.865.072 kişinin oy kullandığı seçimde E.İ. rakibinden 13.629 fazla oy almıştır.

AK Parti 16/4/2019 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin iptali için YSK'ya başvurmuştur. 17/4/2019 tarihinde ise İstanbul İl Seçim Kurulu, göreve seçildiğine dair mazbatayı E.İ. ye vermiştir. Bununla birlikte YSK 6/5/2019 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminin iptal edilmesine ve 23/6/2019 tarihinde yenilenmesine karar vermiştir. Seçimin iptal edilmesi kamuoyunda uzun süre tartışılmıştır. Seçimin yenilenmesi kararıyla birlikte İstanbul Büyükşehir Belediyesi başkanlığı seçimi medyanın gündemine yerleşmiş ve yenilenen seçim sonuçlanıncaya kadar güncelliğini korumuştur.

Siyaset bilimci sıfatıyla bazı televizyon kanallarında yorumlar yapan Ö.T., yenilenen seçimin yapılmasından bir gün önce 22/6/2019 tarihinde Twitter hesabından "Kesin bir bilgi vereyim size; Ülkücü kardeşlerimizin en az % 90'ı [B.Y. ye] oy vermeyecek, bir kısmı [E.İ. ye] oy verecek, önemli bir kısmı ise ya sandığa gitmeyecek ya da boş atacak ama [B.Y. ye] oy vermeyecek, AK Parti pirince giderken bulgurdan oldu." içerikli bir paylaşımında bulunmuştur.

Kendisini devlete ve millî değerlere bağlı bir gazeteci, yazar ve şair olarak tanıtan başvuru da Ö.T. nin iletisine karşılık olarak "Ö. [T.] gibi aptal insanları takip etmeyin lütfen sinirim bozuluyor." şeklinde bir ileti paylaşmıştır.

Başvurucunun paylaşımı ile kendisine hakaret ettiğini ileri süren Ö.T. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına (Başsavcılık) hitaben yazdığı 25/11/2019 tarihli dilekçeyle şikâyetçi olmuştur. Ö.T. şikâyet dilekçesinde kendisini yazar ve ulusal yayın yapan televizyon kanallarında programlara katılan siyasi bir yorumcu olarak tanıtmıştır. Buna ek olarak Ö.T. 22/6/2019 tarihli iletisine karşı başvuru da ihtilafli iletiyi paylaştığını ileri sürmüş ve cezalandırılmasını talep etmiştir.

Başsavcılıkta tespit edilen savunmasında başvuru da, paylaşımı kendisinin yaptığı, müştekiye hakaret etme kastının olmadığını, paylaşımı eleştiri amacıyla yaptığını ifade

etmiştir. Başvurucu, hakaret suçunu işlediğinden bahisle hazırlanan iddianame kapsamında Ankara 11. Asliye Ceza Mahkemesinde (Asliye Ceza Mahkemesi) yargılanmıştır. Asliye Ceza Mahkemesi, hakaret suçunu işlediğini kabul ettiği başvurucunun 1.780 TL adli para cezası ile mahkûmiyetine kesin olarak karar vermiştir. Asliye Ceza Mahkemesi gerekçesinde, sosyal medya paylaşımını başvurucunun yaptığının ve paylaşımın müşteki hakkında olduğunun sabit olduğunu belirtmiş; hakaret suçunun unsurları itibarıyla oluştuğunu kabul etmiştir.

Mahkûmiyet kararı 17/11/2021 tarihinde başvurucunun huzurunda verilmiştir. Bununla birlikte gerekçeli kararın başvuruya tebliğ edildiğine dair bir tespit yapılamamıştır. Başvurucu 22/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, gazeteci, yazar ve şair olduğunu belirterek Twitter'da paylaştığı bir mesajın ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunmuş, aynı zamanda adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvurusu, ifade özgürlüğü çerçevesinde incelenmiştir. İfade özgürlüğüne yapılan müdahale, Türk Ceza Kanunu'na dayandırılmış ve meşru bir amacı olduğu belirlenmiştir. Ancak, müdahalenin demokratik toplum düzeniyle uyumlu olup olmadığı, çeşitli kriterlere göre değerlendirilmiştir.

Başvurucu, müştekinin paylaşımlarına karşı eleştirilerini dile getirdiğini, "aptal" kelimesinin ise, müştekinin ifadelerinin akıl dışı olduğunu ifade etmek için kullanıldığını belirtmiştir. Mahkeme, başvurucunun kullandığı dilin kaba ve kışkırtıcı olduğunu kabul etse de, her kaba sözün cezalandırılmaması gerektiğini vurgulamıştır. İnsanların ifadeleri, bağlama göre değerlendirilmeli ve her kırıcı söz otomatik olarak cezai yaptırıma tabi tutulmamalıdır.

Mahkeme, başvurucunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin yeterli şekilde gerekçelendirilmediğini ve adil bir denge kurulamadığını belirtmiştir. Sonuç olarak, başvurucunun adli para cezasına çarptırılmasının, ifade özgürlüğü açısından uygun olmadığı değerlendirilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

BEKİR ÇEPER VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/77805

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, sosyal medya platformunda sarf edilen ifadeler sebebiyle manevi tazminata hükmedilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucuların murisi Mustafa Çeper (muris) 1962 doğumlu olup 6/1/2022 tarihinde vefat etmiştir. Muris, Facebook isimli sosyal medya platformunda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan adına açılmış bir sayfada, başka bir kullanıcı tarafından yapılan linkli paylaşımın altına kendi yorumunu eklemiştir. Bahsi geçen üçüncü kişinin yaptığı paylaşımda, davacı A.Ş.nin görseline ve davacıya ait olduğu iddia edilen bazı sözlere kendi yorumuyla yer verilmiştir. Anılan paylaşıma göre davacı A.Ş., hükûmet politikalarına destek veren bir partinin genel başkanını şu sözlerle eleştirmiştir:

"Çok genel başkan gördük ama 2 yıl sonraki seçim için partisini iktidara teslim eden, tüm iddialarını terkeden, siyasi müflis D.B. gibisini görmedik... (A.Ş.)

- Paylaşım ek yorum ise şöyledir:

"Biz de çok siyasetçi gördük ama k... tekmeyi yiyerek bu kadar anıranını ilk defa gördük!!!"

- Başvurucuların murisi ise mezkûr paylaşımın altına 11/1/2018 tarihinde şu şekilde bir yorum yapmıştır:

"Çok insanlar gördük senin gibi satılmış siyonist görmedik"

Söz konusu paylaşım ile kendisine hakaret edildiğini ileri süren A.Ş. (davacı), iktidar partisi kurucularından olup 2002-2007 yılları arasında milletvekilliği ve başbakan yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. İlerleyen süreçte iktidar partisinden ayrılarak kendi partisini kurmuş ve 2012 yılına kadar siyasi hayatına parti başkanı olarak devam etmiştir. Davacı 2012-2018 yılları arasından bağımsız bir şekilde siyaset hayatına devam etmiş; 24/6/2018 tarihli Genel Seçim'de (Genel Seçim) ana muhalefet partisinden milletvekili seçilmiştir.

Başvuruya konu olayla ilgili ceza yargılaması hakkında detaylı bilgi için bkz. Bekir Çeper ve diğerleri, B. No: 2019/21707, 14/2/2024, §§ 8-9.

Davacı, kişilik haklarının ihlal edildiği iddiasıyla 5.000 TL meblağında manevi tazminat davası açmıştır. İlk derece mahkemesi davanın kısmen kabulüne karar vermiştir. Mahkeme gerekçeli kararında, somut olaya ilişkin ceza yargılamasında hakaret suçunun sübuta erdiği kabulüyle murisin mahkûmiyetine karar verildiğini dikkate almış; sert eleştirilerin doğal olmakla birlikte yapılan eleştirilerin sınırlar içerisinde kalması ve kişilik haklarını ihlal eder nitelikte olmaması gerektiğini vurgulamıştır. Davacının kişilik

haklarının ihlal edilmesi nedeniyle manevi tazminatın koşullarının oluştuğunu kabul eden derece mahkemesi, 1.500 TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Bahsi geçen kararın istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesi, istinaf isteminin reddine karar vermiştir. Bölge Adliye Mahkemesi "satılmış siyonist" ibaresinin hakaret teşkil ettiğini, kaba, değer yargısı veya eleştiri olarak kabul edilemeyeceğini, kamuya mal olmuş kişiler ile ilgili yapılan eleştirilerin de bir sınırının olması gerektiğini, bir siyasi partinin milletvekiline yönelik hakaret içerikli paylaşımda bulunulmasını kanunun himaye etmeyeceğini, kamu menfaatinin davacının kişisel itibarının korunmasından yana olduğunu değerlendirmiştir. Ceza mahkemesinin mahkûmiyet kararı ile ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiğine ilişkin Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuru sonucunun beklenmesini zorunlu görmeyen istinaf mahkemesi; "satılmış siyonist" ibaresi ile davacının bazı devletlere hizmet eden bir kişi olarak sunulduğunu, eleştiriden ziyade küçük düşürülerek kişilik haklarına saldırıda bulunulduğunu kabul etmiştir.

Başvurucular nihai karardan 22/7/2022 tarihinde haberdar olmuş, 12/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucular, murislerinin sosyal medyada yaptığı bir paylaşım nedeniyle manevi tazminat ödemeye mahkûm edilmesinin, ifade özgürlüğü ve adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedirler. Adalet Bakanlığı, ifade özgürlüğü ile şeref ve itibar hakkı arasında adil bir denge kurulup kurulmadığının değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi, başvuruyu kabul edilebilir bulmuş ve ifade özgürlüğünün, demokratik toplumun temel taşlarından biri olduğunu vurgulamıştır. İfade özgürlüğüne yapılan müdahalenin, meşru bir amacı taşıdığı ve kanunilik ölçütünü karşıladığı değerlendirilmiştir. Ancak, başvurucuların murisinin sosyal medya paylaşımının bağlamından koparılarak, "satılmış siyonist" ifadesinin hakaret olarak değerlendirilmesi, Anayasa Mahkemesi tarafından yeterli bir gerekçe olarak görülmemiştir.

Mahkeme, somut olayda, siyasetçi olan davacının daha fazla eleştirilmeye katlanması gerektiğini ve ifadelerin değer yargısı niteliğinde olduğu için ifade özgürlüğü sınırları içinde değerlendirilebileceğini belirtmiştir. Sonuç olarak, mahkemenin manevi tazminat ödemesi kararını, ifade özgürlüğüne yapılan müdahale için yeterli bir gerekçe sunmadan verdiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmiştir.

ASLAN GÜNAY VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/82421

Karar Tarihi: 28/11/2024

Başvuru, muris aleyhine açılan paydaşlığın giderilmesi davasında murisin vefatı üzerine mirasçılara davanın ihbar edilmemesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucular murisi aleyhine İstanbul 14. Sulh Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) paylı mülkiyete dayalı ortaklığın giderilmesi davası açılmıştır. Mahkeme 16/1/2020 tarihli karar ile taşınmaz üzerinde ortaklığın açık artırma yoluyla satış yapılarak giderilmesine hükmetmiştir. Karar gerekçesinde kat mülkiyetine geçiş suretiyle ortaklığın giderilmesini isteyen aynen taksim talebinde bulunan başvurucular murisi vekiline yetki ve yeterli süre verildiğini ifade etmiştir. Ancak vekilin dava konusu taşınmazda kat mülkiyeti kurulması ile ilgili işlemleri, ilgili kurumlara başvuruları tamamlamaması nedeniyle kat mülkiyeti kurulması suretiyle dava konusu taşınmazın aynen taksimının mümkün olmadığını vurgulamıştır. Bu durumda davanın 2014 yılında açılması ve Mahkemece defaten kat mülkiyeti kurulması yönünde süreler verilmesine rağmen işlemlerin tamamlanmaması dikkate alınarak bilirkişi raporuna ve davaya konu taşınmazın korunması gerekli eski eser tescilli yapı olmasına, imar durumuna, hissedar sayısına ve hisse oranlarına göre taksimin mümkün olmadığını belirtmiştir. Taşınmazın satışı yoluyla ortaklığın giderilmesinin davacının talebi doğrultusunda ve ekonomik açıdan daha uygun olacağı kanaatine varıldığını ifade etmiştir.

Başvurucular murisi 14/8/2020 tarihli dilekçeyle istinaf talebinde bulunmuş, 24/5/2022 tarihinde vefat etmiştir. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 35. Hukuk Dairesi 21/6/2022 tarihli kararla esastan ret kararı vermiştir. Nihai karar başvuruculara 28/7/2022 tarihinde tebliğ edilmiş, başvurucular 29/8/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

Başvurucular, başvuru konusu ortaklığın giderilmesine ilişkin dosya istinaf aşamasındayken murislerinin vefat ettiğini ancak mahkemece kendilerine haber verilmeden karar verildiğini ileri sürerek adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucuların şikâyetlerinin özü, murislerinin tarafı olduğu davadan, vefatı üzerine haberdar edilmeyerek yargılamaya katılımlarının sağlanmamış olmasıdır. Bu nedenle başvurucuların belirtilen şikâyetleri bağlamındaki ihlal iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

Anayasa'nın 36. maddesi, herkesin yargı mercileri önünde davacı ya da davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğunu belirtmektedir. Bu, Anayasa'nın güvence altına aldığı hak arama özgürlüğünün bir parçasıdır. Anayasadaki adil yargılanma ibaresi, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle de güvence altına alınan adil yargılanma hakkını içermektedir.

Anayasa'ya göre, adil yargılanma hakkının geçerli olabilmesi için, bir kişi iddialarını mahkemeye taşıyabilmeli ve davanın mahkeme tarafından görünebilmesi gerekir. Yani, adil yargılanma hakkı, davanın mahkeme önüne getirilmesiyle başlar. Mahkemeye erişim hakkı, kişinin menfaatini etkileyen bir davada katılım hakkı da içerir. Bir kişi, doğrudan taraf olmasa dahi, menfaatini etkileyebilecek bir davada iddialarını ileri sürmeli ve deliller sunabilmelidir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 27. maddesi, mahkemeye erişim hakkının bir güvencesi olarak, davanın tarafları ve müdahillerinin savunma hakkını kullanma imkânına sahip olmalarını sağlar. Mahkeme, davanın taraflarına ve müdahillere savunma hakkı tanımadan karar veremez.

Bir kişi, sonucu itibarıyla menfaatini etkileyen bir davadan haberdar edilmeden ve davaya katılma imkânı tanınmadan, mahkemeye erişim hakkından mahrum bırakılmış olur. Bireysel başvuruda, başvuruçuların murisi, taşınmazın ortaklığının giderilmesi davasında istinaf talebinde bulunmuş, ancak vefat ettikten sonra dava sonucu hakkında haberdar olmuşlardır. Bu durumda başvuruçular, mirasçı olarak doğrudan etkilendikleri bir davaya katılma hakkından yoksun bırakılmıştır. Mahkemeye erişim hakları ihlal edilmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesi, temel hak ve özgürlüklerin yalnızca Anayasa'da belirtilen sebeplerle ve kanunla sınırlanabileceğini ifade eder. Bu sınırlamalar, ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. Bir müdahale, kanunla yapılmalı ve haklı bir sebebe dayanmalıdır. Başvuruçuların olayı, müdahalenin anayasal temelden yoksun olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiren bir durumdur.

Somut olayda, başvuruçuların murisi, istinaf talebinde bulunduktan sonra vefat etmiş, ancak istinaf mahkemesi başvuruçulara davayı bildirmeden karar vermiştir. Bu durumda, başvuruçulara mahkemeye erişim hakkı verilmemiştir.

Kanunla yapılan müdahaleler, keyfî müdahaleleri engellemeli ve hukuk güvenliğini sağlamalıdır. Kanunluk, hem şekli olarak var olmalı hem de uygulamada öngörülebilir ve belirli olmalıdır. Müdahaleye imkân tanıyan kanun hükmü, takdir hatası içermemeli ve uygulanması yerinde olmalıdır. Eğer kanun hükmü hatalı bir şekilde yorumlanırsa, müdahale anayasal temelden yoksun sayılabilir.

Başvurucuların murisi, paylı mülkiyete dayalı ortaklığın giderilmesi davasında, istinaf talebinde bulunduktan sonra vefat etmiştir. İstinaf mahkemesi, başvuruculara dava ihbar etmeden ve katılım sağlanmadan esas inceleme yapmış ve karar vermiştir. 6100 sayılı Kanun'a göre, taraflardan birinin ölümü durumunda, mirasçılara davadan haberdar edilmesi gerekmektedir. Bu hükme göre, başvurucuların davadan haberdar edilmeden karar verilmesi, kanunun ihlali anlamına gelir.

İstinaf, temyizden farklıdır. İstinaf mahkemesi, yerel mahkemenin kararını denetlerken, gerekirse yeni bir yargılama yapabilir ve karar verebilir. Bu durumda, istinaf mahkemesinin taraf teşkilini sağlayarak başvurucuların davaya katılımını sağlaması gerekmektedir. Başvurucular, davanın sonucu itibariyle doğrudan etkilendikleri halde davadan haberdar edilmeden karar verilmesi, mahkemeye erişim haklarının ihlali anlamına gelir.

Sonuç olarak, başvurucuların mahkemeye erişim hakkına müdahale edilmiş ve bu durum, anayasa ve kanunlara aykırı olmuştur. Yargılamanın devam etmeden önce taraf teşkilinin sağlanması gerekirdi. İstinaf mahkemesinin başvurucuları davaya dahil etmeden karar vermesi, adil yargılanma hakkını ihlal etmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

RAMAZAN DÜĞER VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2018/31211

Karar Tarihi: 2/10/2024

Başvuru, bir gazetenin yöneticilerinin gözaltına alınmasını protesto etmek amacıyla düzenlenen bir toplantıya katılmaları nedeniyle hapis cezasına mahkûm edilmelerinin başvuruçuların toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

Başvurular sırasıyla 15/10/2018, 18/2/2020 ve 3/3/2020 tarihlerinde yapılmıştır. Komisyon, başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir. 2020/8161 ile 2020/13985 numaralı başvurular incelenen başvuruya birleştirilmiştir.

Başvuruçular, 1955 doğumlu Ramazan Düğer, 1972 doğumlu Mehmet Baran ve 1979 doğumlu Mehmet Bayraktar, Kırşehir'de ikamet eden kişilerdir. Ramazan Düğer emekli olmuştur, Mehmet Baran ise eczacı, Mehmet Bayraktar ise esnaftır.

Başvurulara konu olan olay, 2014 yılı Aralık ayında Kırşehir Adliyesi önünde yapılan protesto gösterileri ile ilgilidir. Bu gösteriler, 14 Aralık 2014'te Zaman gazetesi yöneticilerinin gözaltına alınması ve tutuklanmasına karşı yapılmıştır. Kırşehir'de başvuruçular da dahil olmak üzere bir grup, 18-21 Aralık tarihleri arasında adliye önünde protestolar düzenlemiş, basın açıklamaları yapmış ve sloganlar atmıştır.

Toplantılara ilişkin olarak, idareye bildirimde bulunulup bulunulmadığı konusunda dosyada herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak, Kırşehir Ahi İş Adamları Derneği (KAHİAD) tarafından düzenlenen toplantıya başvuruçuların da katıldığı ve Dernek yönetiminde yer aldıkları belirlenmiştir.

Kırşehir İl Emniyet Müdürlüğü'nün düzenlediği 5 Haziran 2015 tarihli Görüntü Kaydı Çözüm Tutanağı'na göre, protestoların detayları şöyle sıralanmıştır:

18 Aralık 2014: Adliye binası önünde 20-25 kişilik bir grup, Türk bayrağını açmış, davul ve zurna çalmış, sloganlar atmış ve pankartlar taşımıştır. Kolluk güçlerinin uyarısına rağmen grup kaldırımda toplanmaya devam etmiştir. Bu protesto sırasında, çift şeritli yol tek şeride düşürülmüştür ve grup 150 kişiye kadar ulaşmıştır. Toplantı, kendiliğinden saat 12.25'te sona ermiştir.

19 Aralık 2014: Adliye binası bahçe girişinde 30-40 kişilik bir grup toplanmıştır. Birinci başvuruçunun yönlendirmesi ile grup, adliye binasının kapısına gitmiş ve önceki günkü etkinlikler tekrarlanmıştır. Yola taşan grup 100 kişiye ulaşmış ve saat 13.35'te dağılmıştır.

20 ve 21 Aralık 2014: 100 kişilik gruplar, önceki toplantılarda gerçekleştirilen etkinlikleri tekrarlayarak adliye binası önünde toplanmış ve protestoları saat 13.00 ve 13.35'te kendiliğinden sonlandırmıştır.

Başvuruculara yönelik suçlamalar, toplantıların 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu'na aykırı olarak gerçekleştirilmiş olmasıdır. Bu toplantılar, uygun şekilde bildirilmeden ve belirlenen yerlerde yapılmadan, kamu hizmetine tahsis edilen adliye binasının bahçesinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca toplantılarda, yasalara aykırı konuşmalar yapılmış, sloganlar atılmış ve pankartlar taşınmıştır. Özellikle 19-21 Aralık tarihlerindeki toplantılarda eski bakanlara ait maskeli resimlerin bulunduğu pankartlar taşınmış ve 18 Aralık'ta Türk bayrağının yol üzerine serilmesi nedeniyle yol trafiği tek şeride düşürülmüştür.

Kırşehir Cumhuriyet Başsavcılığı, başvuruçuların ve diğer kişilerin 2911 sayılı yasanın 28. maddesi gereğince kanuna aykırı toplantı düzenleme, yönetme ve katılma suçlarından cezalandırılmalarını talep etmiştir. Başsavcılık, toplantılarda yaya ve araç trafiğini etkileyen eylemlerin ve suç teşkil eden pankartların bulunduğunu belirtmiştir. Ancak, Kırşehir 2. Asliye Ceza Mahkemesi, 15 Ekim 2015 tarihinde başvuruçular ve diğer 31 kişi hakkında beraat kararı vermiştir. Mahkeme, başvuruçuların eylemlerinin basın açıklaması ve suç unsuru içermeyen sloganlar atılmasından ibaret olduğunu, toplantının süresinin makul olduğunu ve katılımcıların kendiliğinden dağılmalarını gerekçe göstermiştir. Ayrıca, toplantıya ilişkin idari nitelikte eksiklikler bulunduğunu ifade etmiştir.

Beraat kararı, Cumhuriyet savcısı tarafından temyiz edilmiştir. Savcı, toplantının kamu hizmetine tahsis edilmiş adliye binasında, bildirim yapılmadan ve yasalara aykırı şekilde gerçekleştirildiğini, bazı pankartların hakaret içerdiğini, yol trafiğinin engellendiğini belirterek başvuruçuların cezalandırılmalarını istemiştir.

Yargıtay, 14 Temmuz 2017 tarihinde, beraat kararını bozmuş ve başvuruçuların cezalandırılmaları gerektiğine karar vermiştir. Yargıtay, toplantının kamu hizmetine ait alanda ve uygun bildirimde bulunulmadan yapıldığını, konuşmaların ve pankartların yasalara aykırı olduğunu belirtmiştir.

Bozma kararından sonra, Mahkeme, başvuruçular Mehmet Bayraktar ve Ramazan Düğger hakkında kanuna aykırı toplantı düzenlemek ve yönetmek suçundan, başvuruçular Murat Baran hakkında ise bu toplantılara katılma suçundan 2 yıl 1 ay hapis cezası vermiştir. Mahkeme, toplantıların yasalara aykırı olduğunu, trafik güvenliğini tehlikeye düşürdüğünü ve suç teşkil eden pankartların taşındığını vurgulamıştır.

Başvurucular, cezaların temyiz edilmesi için başvuruda bulunmuş, ancak Yargıtay, 14 Ekim 2019 tarihinde temyiz itirazlarını reddederek mahkûmiyet kararını onamıştır. Başvurucular, nihai kararı öğrendikten sonra bireysel başvuruda bulunmuşlardır.

Başvurucular eylemlerin barışçıl nitelikte olduğunu ve salt bildirimde bulunulmaması nedeniyle bu nitelikteki toplantının kanuna aykırı olarak kabul edilemeyeceğini, toplantıda kanuna aykırı slogan atmadıklarını, suç teşkil ettiği değerlendirilen pankartın ise bir partinin il başkanlığınca getirildiğini, bu kişilere beraat hükmü verilmesine rağmen kendileri hakkında mahkûmiyet hükmü kurulduğunu iddia etmiştir. Öte yandan başvurucular toplantı esnasında araç ve yaya yolunu tamamen kapatmadıklarını, adliyedeki yargısal faaliyetleri engellemediklerini, bu yönde bir iddianın da bulunmadığını, kolluk görevlileri tarafından toplantının kanuna aykırı olduğu yönünde katılımcılara hiçbir uyarı yapılmadığını ve eylemlerini hiçbir müdahale olmaksızın kendiliğinden sona erdirdiklerini vurgulamıştır. Başvurucular; adliye binasının bahçesinde toplantı yapılmadığını, toplantı başlamadan önce burada olan katılımcılara kolluk güçlerinin uyarı yapması üzerine adliye bahçesinden çıktıklarını, ayrıca adliye binası yakınında yapılan toplantının salt bu nedenle kanuna aykırı sayılmayacağını, bu kapsamda mahkemenin hakkaniyete aykırı olarak ceza verdiğini belirtmiştir. Başvurucular; ilgili ve yeterli gerekçeler olmadan cezalandırılmaları nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, ifade hürriyeti, gerekçeli karar hakkı, suçta ve cezada kanunilik ilkesi, eşitlik hakkı ile kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Bakanlık görüşünde, toplanma özgürlüğünün kullanımından kaynaklanan kamu düzenine yönelik tehditlerin gerçeklik değeri taşıması hâlinde yetkili makamların bu tehditleri bertaraf edecek tedbirleri alabileceğine ve alınan bu tedbirlere aykırı toplantılar düzenlenmesi veya bu tür toplantılarda suç işlenmesi hâlinde de cezalar verilebileceğine dair Anayasa Mahkemesi kararına atıfta bulunulmuştur. Ayrıca AİHM'in devletin asayişini sağlamak veya korumak için toplantı düzenlemeyi bildirim yahut yer sınırlaması gibi şekil şartlarına ve izin koşuluna bağlamasını 11. maddeye aykırı bulmadığını belirtmiştir. Bakanlık; Yargıtayın ilgili dairesinin, basın açıklamasının hangi düzenlemelere aykırı hareket edilmek suretiyle yasa dışı toplantıya dönüştüğünü, taşınan pankartlar ve atılan sloganlar nedeniyle başkalarının hak ve özgürlüklerinin ihlal edilip edilmediğini ve başvurucuların yasa dışı toplantıya dönüşen basın açıklaması nedeniyle cezalandırılmayı gerektiren eylemlerinin nelerden ibaret olduğunu açıklayarak değerlendirdiğini ifade etmiştir. Bu gerekçeler gözetilerek, somut başvurunun anayasal bakımdan incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında; mahkemenin mahkûmiyet gerekçesine dayanak olan eylemlerin suç izafe edilebilecek nitelikte eylemler olmadığını belirterek ayrıntılı açıklama yapmış ve bireysel başvuru formunda ileri sürdükleri hususları yenilemiştir.

Başvurucular, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanımı sırasında bir engellemeyle karşılaşmamıştır. Buna karşın başvurucular toplantıya katıldıkları için kanuna aykırı bir gösteri yürüyüşü ve toplantı düzenleme, yönetme ve bunların hareketlerine katılma eylemleri nedeniyle cezalandırılmıştır.

Başvurucular hakkında 2 yıl 1 ay hapis cezasına hükmedilmesinin toplantı hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiği kabul edilmelidir.

Anayasa Mahkemesi demokratik toplum düzeninin gerekleri ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini daha önce pek çok kez açıklamıştır. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, demokratik toplumun en temel değerleri arasında yer almakta olup bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Kolektif bir şekilde kullanılan ve düşüncelerini ifade etmek isteyen kişilere şiddeti dışlayan yöntemlerle düşüncelerini açıklama imkânı veren bu hak çoğulcu demokrasilerin gelişmesinde zorunlu olan farklı düşüncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır (Dilan Ögüz Canan, B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 36; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 115; Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 79; Osman Erbil, B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 45; Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş, B. No: 2015/10676, 26/12/2018, § 31; Yasin Agin ve diğerleri [GK], B. No: 2017/32534, 21/1/2021, § 42).

Bu hak, ifade özgürlüğünün özel bir biçimidir. Anayasal haklar içinde kendine has özerk rolünün ve özel uygulama alanının varlığına rağmen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı aynı zamanda ifade özgürlüğü ışığında değerlendirilmelidir. İfade özgürlüğünün demokratik ve çoğulcu bir toplumdaki önemi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı için de geçerlidir (Dilan Ögüz Canan, § 34; Ali Rıza Özer ve diğerleri, § 115; Osman Erbil, §§ 31, 45; Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri, § 72; Gülşah Öztürk ve diğerleri, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, § 66; Ömer Faruk Akyüz, B. No: 2015/9247, 4/4/2018, § 52). Sonuç olarak toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır (Dilan Ögüz Canan, § 35; Ömer Faruk Akyüz, § 55; Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş, § 32; Yasin Agin ve diğerleri, § 43).

Toplumsal çoğulculuğa ancak her türlü fikrin serbestçe ifade edilebildiği özgür bir tartışma ortamında ulaşılabilir. Demokrasinin temel özelliklerinden biri de toplumsal

meselelerin diyalog yoluyla ve şiddeti dışlayan yöntemlerle çözümlenmesine imkân vermesidir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kullanarak toplanan insanların ileri sürdükleri fikirler, bu fikirlere katılmayan diğer insanları rahatsız edebilir ve onların tepkilerini çekebilir. Ancak burada önemli olan söz konusu hakkın -tüm bu rahatsızlığa rağmen- barışçıl bir şekilde kullanılmasıdır (Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş, § 34; Yasin Agin ve diğerleri, § 45).

İfade özgürlüğünde olduğu gibi siyasal ve kamusal meseleler söz konusu olduğunda toplantı hakkına yapılan müdahaleler daha dar yorumlanmalıdır (Dilan Ögüz Canan, § 36; Ali Rıza Özer ve diğerleri, § 115; Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri, § 79; Osman Erbil, § 45; Ömer Faruk Akyüz, § 53; Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş, § 35; Yasin Agin ve diğerleri, § 46).

Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir. Açıktır ki bu başlık altındaki değerlendirme, sınırlamanın amacı ile bu amacı gerçekleştirmek üzere başvurulmuş araç arasındaki ilişki üzerinde temellenen ölçülülük ilkesinden bağımsız yapılamaz. Çünkü Anayasa'nın 13. maddesinde "demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmama" ve "ölçülülük ilkesine aykırı olmama" biçiminde iki ayrı kriter yer verilmiş olmakla birlikte bu iki kriter bir bütünün parçaları olup aralarında sıkı bir ilişki vardır (Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 53-55; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 70-72; AYM, E.2018/69, K.2018/47, 3/5/2018, § 15; AYM, E.2017/130, K.2017/165, 29/11/2017, § 18; Yasin Agin ve diğerleri, § 52).

Toplantı hakkı üzerindeki sınırlamanın kamu düzeninin korunması gibi demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacıyla yönelik ve istisnai nitelikte olması gerekir. Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir. Amaca ulaşmaya yardımcı olmayan veya ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağır olan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemeyecektir (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında bkz. Dilan Ögüz Canan, § 32; sendika hakkı bağlamında bkz. Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri, § 73; Tayfun Cengiz, B. No: 2013/8463, 18/9/2014, § 56; Adalet Mehtap Buluryer, B. No: 2013/5447, 16/10/2014, §§ 103-105; grev hakkı bağlamında bkz. Kristal-İş Sendikası [GK], B. No: 2014/12166, 2/7/2015, § 70; ifade özgürlüğü bağlamında bkz. Bekir Coşkun, § 51; Mehmet Ali Aydın, § 68; Tansel Çölaşan, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51; Yasin Agin ve diğerleri, § 53).

Anayasa Mahkemesinin bir görevi de bireylerin fikirlerini toplantılar ve gösteri yürüyüşleri düzenlemek yoluyla ifade etme hakları ile Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen meşru amaçlar arasında adil bir dengenin sağlanıp sağlanmadığını denetlemektir. Meşru amaçların bir olayda varlığının hakkı ortadan kaldırmadığı vurgulanmalıdır. Önemli olan bu meşru amaçla hak arasında, olayın şartları içinde bir denge kurmaktır (Dilan Ögüz Canan § 33; Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri, § 74; Adalet Mehtap Buluryer, § 71; Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş, § 38; Yasin Agin ve diğerleri, § 54).

Orantılılık ise sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuru sınırlama tedbiri arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumak ise diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret etmektedir. Dengeleme sonucu müdahalede bulunan hakkın sahibine terazinin diğer kefesinde bulunan kamu menfaati veya diğer bireylerin menfaatine nazaran açıkça orantısız bir külfet yüklendiğinin tespiti hâlinde orantılılık ilkesi yönünden bir sorunun varlığından söz edilebilir. Kamu gücünü kullanan organların toplantılara ve gösteri yürüyüşlerine müdahale ederken toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasından kaynaklanan yarardan daha ağır basan, korunması gereken bir menfaatin ve kişiye yüklenen külfeti dengeleyici mekanizmaların varlığını somut olgulara dayanarak göstermeleri gerekir (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında bkz. Dilan Ögüz Canan §§ 33, 56; sendika hakkı bağlamında bkz. Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri, § 74; ifade özgürlüğü bağlamında bkz. Bekir Coşkun, §§ 44, 47; Tansel Çölaşan, §§ 46, 49, 50; Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş, § 39; Yasin Agin ve diğerleri, § 55).

Buna göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan bir müdahale zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez (Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş, § 40; Yasin Agin ve diğerleri, § 56).

Başvurucular, 18-21 Aralık 2014 tarihleri arasında, Kırşehir Adliyesi önünde, Zaman gazetesi yöneticilerinin de aralarında bulunduğu bir grup ile protesto gösterisi yapmışlardır. Toplantılar, bildirimde bulunulmadan ve kamuya ait bir alanda yapılmıştır. Gösteriler sırasında bazı sloganlar atılmış ve pankartlar taşınmıştır. Bu pankartlar, eski bakanların maskeli resimlerini ve "17-25 Aralık yolsuzlukla mücadele haftası olsun" yazısını taşıyordu. Toplantılarda araç ve yaya trafiği kısmen engellenmiş, ancak bu gösteriler herhangi bir müdahale olmaksızın sona ermiştir.

İddianameye göre, başvuruçuların gerçekleştirdikleri bu toplantılar, 2911 sayılı Kanun'a aykırıdır. Kanun'a göre, toplantılar önceden bildirilmelidir, bu gösterinin ise bildirim yapılmadan ve kamuya ait alanda yapılması suç teşkil etmektedir. Ayrıca, toplantı sırasında bazı sloganlar ve pankartlar taşınmış olup, bu pankartlar kişilerin şeref ve saygınlığını zedeleyici bir içerik taşımaktadır. Ayrıca, gösteri sırasında trafikte aksaklıklar yaşanmış ve yol işgali söz konusu olmuştur.

Yargıtay, başvuruçuların toplantıyı organize eden ve yöneten kişiler olarak cezalandırılmaları gerektiğini belirlemiştir. Yargıtay kararında, bildirim yapılmadan ve kamuya ait bir alanda yapılmış olan bu toplantının Kanun'a aykırı olduğu vurgulanmıştır. Başvuruçuların cezalandırılması gerektiği değerlendirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının temel bir hak olduğunu ve bunun demokratik bir toplumda önemli bir yer tuttuğunu ifade etmiştir. Anayasa Mahkemesi, toplantıya katılmak ve protesto yapmak gibi barışçıl gösteriler nedeniyle cezalandırmanın, ifade özgürlüğü ve toplantı özgürlüğü üzerinde sınırlamalar getirebileceğini kabul etmektedir. Ancak, toplantı hakkının kötüye kullanılması ve kamu düzenini tehlikeye atacak şekilde yapılması durumunda sınırlamalar getirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bildirim Yükümlülüğüne Uyulmaması:

Başvuruçular, toplantıyı önceden bildirimde bulunmadan gerçekleştirmiştir. Anayasa Mahkemesi, toplantıların bildirim yükümlülüğü ile yapılmasının kabul edilebilir olduğunu ancak barışçıl toplantılara sadece bildirim yapılmadığı için müdahale edilmemesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu yükümlülüğün yalnızca toplantıyı organize eden ve yöneten kişilere uygulanması gerektiği ifade edilmiştir.

Suç Teşkil Eden Sloganlar ve Pankartlar:

Başvuruçuların taşıdığı pankartların ve sloganların, bazı kişilerin şeref ve saygınlıklarını zedeleyici olduğu iddia edilmiştir. Anayasa Mahkemesi, toplantıların yalnızca toplumu rahatsız edici fikirleri savunmak amacıyla yapılabileceğini belirtmiştir. Bu nedenle, pankartın taşıdığı ifadelerin bir hakaret suçunu oluşturup oluşturmadığı konusunda yargı mercilerinin daha ayrıntılı bir inceleme yapması gerektiği ifade edilmiştir.

Trafik Engellemeleri:

Toplantının bir başka kanun ihlali, araç ve yaya trafiğinin kısmen engellenmiş olmasıdır. Anayasa Mahkemesi, toplantıların barışçıl bir şekilde düzenlenmesi sırasında trafikte kısa süreli aksaklıkların yaşanmasının, toplantının doğasından kaynaklanabileceğini belirtmiştir. Ancak, bu tür aksaklıkların başkalarının haklarına zarar vermemesi için ölçülü bir müdahale yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Anayasa Mahkemesi, başvuruculara yönelik cezalandırmanın demokratik toplum düzenine uygun olup olmadığını değerlendirmiştir. Mahkeme, protesto eylemlerinin barışçıl bir şekilde yapıldığı, yalnızca bildirim yükümlülüğüne uyulmadığı ve trafikte kısa süreli aksaklıkların yaşandığı durumları göz önünde bulundurmuştur. Ayrıca, toplantılarda dile getirilen görüşlerin kamuoyunu rahatsız edebileceği ancak bu görüşlerin ifade özgürlüğü kapsamında yer aldığı değerlendirilmiştir. Mahkeme, bu tür gösterilerdeki cezaların yalnızca toplantıyı organize edenler için verilmesi gerektiğine dikkat çekmiş ve bu tür toplantıların demokratik toplumda kabul edilebilir olduğunu ifade etmiştir.

Anayasa Mahkemesi, başvurucuların cezalandırılmasının, toplumsal bilgi paylaşımını engelleyecek ve ifade özgürlüğüne zarar verecek bir sonuç doğurabileceği kanaatine varmıştır. Bu nedenle, başvuruculara uygulanan ceza, demokratik bir toplum düzeninin gerekliliklerine uygun bulunmamıştır.

Tüm bu açıklamalar ışığında başvuru konusu mahkûmiyet kararlarının başvurucuların toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarını ihlal ettiğine karar verilmiştir.

FATİH TATAR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/7598

Karar Tarihi: 2/10/2024

Başvuru, kamu görevinden çıkarılan başvurucuların yargısal süreçlerde kullanmak üzere haklarında yürütülen idari soruşturma dosyalarıyla ilgili bilgi edinme taleplerinin reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Türkiye 15 Temmuz 2016 tarihinde bir askerî darbe teşebbüsüyle karşı karşıya kalmış ve bu nedenle 21/7/2016 tarihinde ülke genelinde olağanüstü hâl (OHAL) ilan edilmiştir. Olağanüstü hâl 19/7/2018 tarihinde son bulmuştur. Kamu makamları ve yargı organları -olgusal temellere dayanarak- bu teşebbüsün arkasında Türkiye'de çok uzun yıllardır faaliyetlerine devam eden ve son yıllarda Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) ve/veya Paralel Devlet Yapılanması (PDY) olarak isimlendirilen bir yapılanmanın olduğunu değerlendirmişlerdir (Aydın Yavuz ve diğerleri [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-25).

OHAL döneminde alınan tedbirlerden biri de "terör örgütlerine veya devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu Millî Güvenlik Kurulunca [MGK] karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu" değerlendirilen kişilerin Cumhurbaşkanı'nın başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan kanun hükmünde kararnameler (KHK) ile kamu görevinden çıkarılmasıdır. Bu kapsamda darbe teşebbüsünün arkasındaki yapılanma olan FETÖ/PDY'nin yanı sıra diğer terör örgütleriyle ilgisi nedeniyle de çok sayıda kamu görevlisinin meslekten çıkarıldığı bilinmektedir (Aydın Yavuz ve diğerleri, §§ 56-60).

Akabinde meslekten çıkarılan kamu görevlilerinin meslekten çıkarılmalarına ilişkin olarak kurumlarından bilgi taleplerinde bulunmaları üzerine kamu kurum ve kuruluşları tarafından izlenecek usul ve esaslara dair Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunca (Kurul) 4/8/2016 tarihinde 2016/1 sayılı ilke kararı yayımlanmıştır (bkz. § 30).

1. 2020/7598 Numaralı Bireysel Başvuruya İlişkin Süreç

1972 doğumlu olan başvurucu, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde yardımcı doçent olarak görev yaparken 1/9/2016 tarihli ve 29818 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname (672 sayılı KHK) ile kamu görevinden çıkarılmıştır.

Başvurucu, kamu görevinden çıkarılmasının gerekçesinin ve hakkındaki idari soruşturma dosyasının bir örneğinin 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında kendisine verilmesi talebiyle 23/9/2016 tarihinde ilgili

Üniversiteye başvuru yapmıştır. Başvurucunun talebi, istediği bilgi ve belgelerin 4982 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında kaldığı gerekçesiyle 7/10/2016 tarihinde reddedilmiştir.

Başvurucu karara karşı 28/10/2016 tarihinde Kurula itiraz etmiştir. Kurulun itiraz başvurusuna altmış günlük yasal süre içinde cevap vermemesi üzerine başvurucu, zımni redde yönelik bu işlemin iptali talebiyle dava açmıştır. Davanın görüldüğü Ankara 8. İdare Mahkemesi 29/4/2019 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Gerekçeli kararında Mahkeme; davaya konu belgelerin istihbarat birimlerinin görev ve faaliyetlerine ilişkin bilgi ve belge niteliğinde olduğunu ve Kurulun 2016/1 sayılı ilke kararı (bkz. § 30) gereği bilgi edinme kapsamı dışında kaldığını belirtmiştir.

Başvurucunun istinaf talebinde bulunması üzerine dosyanın görüldüğü Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. Dava Dairesi 15/1/2020 tarihinde "kararın usul ve hukuka uygun olduğu" gerekçesiyle istinaf talebinin esastan reddine karar vermiştir.

Başvurucu nihai kararı 31/1/2020 tarihinde öğrendikten sonra 28/2/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

2. 2020/24797 Numaralı Bireysel Başvuruya İlişkin Süreç

1984 doğumlu olan başvurucu Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bir okulda öğretmen olarak görev yaparken 7/2/2017 tarihli ve 29972 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 686 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (686 sayılı KHK) ile kamu görevinden çıkarılmıştır.

Başvurucu kamu görevinden çıkarılmasına yönelik olarak OHAL işlemleri İnceleme Komisyonuna başvurmuş ancak başvurusu reddedilmiştir. Komisyon kararında, başvurucu hakkında kurum tarafından düzenlenen dosyada başvurucunun terör örgütleriyle irtibatlı ve iltisaklı olduğuna dair bilginin yer aldığı belirtilmiştir. Başvurucu akabinde idari ve yargısal süreçlerde kullanmak üzere hakkındaki idari soruşturma dosyasının bir örneğinin 4982 sayılı Kanun kapsamında kendisine verilmesi talebiyle ilgili idareye başvuru yapmıştır. Başvurucunun talebi, istediği bilgi ve belgelerin Kurulun 2016/1 sayılı ilke kararı kapsamında kaldığı gerekçesiyle 5/11/2019 tarihinde reddedilmiştir.

Başvurucu, söz konusu kararın iptali istemiyle dava açmıştır. Davanın görüldüğü Ankara 4. İdare Mahkemesi 4/3/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Gerekçeli kararında Mahkeme, davaya konu bilgi ve belgelerin Kurulun 2016/1 sayılı ilke kararı kapsamında kaldığını belirtmiştir.

Başvurucunun istinaf talebinde bulunması üzerine dosyanın görüldüğü Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. Dava Dairesi 18/6/2020 tarihinde "kararın usul ve hukuka uygun olduğu" gerekçesiyle istinaf talebinin esastan reddine karar vermiştir.

Başvurucu, nihai kararı 6/7/2020 tarihinde öğrendikten sonra 5/8/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

3. 2020/24813 Numaralı Bireysel Başvuruya İlişkin Süreç

1986 doğumlu olan başvuru, Sayıştay Başkanlığında sayıştay denetçisi olarak görev yaparken 3/10/2016 tarihli ve 675 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (675 sayılı KHK) ile kamu görevinden çıkarılmıştır.

Başvurucu, kamu görevinden çıkarılmasına yönelik olarak OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonuna başvurmuş ancak başvurusu reddedilmiştir. Komisyon kararında başvuru hakkında düzenlenen kurum dosyasında başvuru terör örgütleriyle irtibatlı ve iltisaklı olduğuna dair bilginin yer aldığı belirtilmiştir. Başvuru akabinde idari ve yargısal süreçlerde kullanmak üzere hakkındaki idari soruşturma dosyasının bir örneğinin 4982 sayılı Kanun kapsamında kendisine verilmesi talebiyle ilgili idareye başvuru yapmıştır. Başvurucunun talebi, istediği bilgi ve belgelerin Kurulun 2016/1 sayılı ilke kararı kapsamında kaldığı gerekçesiyle 12/9/2019 tarihinde reddedilmiştir.

Başvurucu, söz konusu kararın iptali istemiyle dava açmıştır. Davanın görüldüğü Ankara 5. İdare Mahkemesi 14/1/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Gerekçeli kararında Mahkeme, davaya konu bilgi ve belgelerin Kurulun 2016/1 sayılı ilke kararı kapsamında kaldığını belirtmiştir.

Başvurucunun istinaf talebinde bulunması üzerine dosyanın görüldüğü Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. Dava Dairesi 25/6/2020 tarihinde "kararın usul ve hukuka uygun olduğu" gerekçesiyle istinaf talebinin esastan reddine karar vermiştir.

Başvurucu, nihai kararı 10/7/2020 tarihinde öğrendikten sonra 5/8/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Kamu görevinden çıkarılmalarına yönelik olarak kurumlarınca hazırlanan idari soruşturma dosyalarının içeriğini bilmediklerini, idari ve yargısal süreçlerde kullanmak üzere kurumlarından dosyaları istemelerine karşın hukuki bir gerekçe olmaksızın bilgi ve belgelerin kendilerine verilmediğini,

- Haklarındaki dosyalara erişemedikleri için yargısal başvuru yapamadıklarını ve kendilerini savunma imkânından mahrum kaldıklarını,

- Söz konusu dosyaların kişisel veri niteliğinde olduğunu ve kendilerine verilmemesinin özel hayata saygı hakkına aykırı olduğunu,

- Mahkeme kararlarının ilgili ve yeterli bir gerekçe içermediğini, söz konusu kararların esas incelemesi yapılmaksızın idari bir kurumun ilke kararına dayandığını, bu hâliyle 4982 sayılı Kanun'un uygulanamaz duruma getirildiğini, ilke kararına dayanılarak sistematik şekilde ret kararları verildiğini,

- OHAL kapsamında meslekten çıkarılanlara özgü olarak kanuna aykırı bir uygulamaya gidildiğini ve bu hâliyle ayrımcılık yapıldığını iddia etmiştir.

Bakanlık görüşünde; öncelikle başvurunun kendine özgü koşulları içerisinde ve başvuru sahiplerinin şikayetleri kapsamında, başvuru sahipleri tarafından elde edilmek istenilen bilgilere erişimin sağlanmasının başvuru sahiplerinin düşüncesini açıklama hakkını kullanmasının bir aracı olmadığı, dolayısıyla Anayasa ve AİHS ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokollerin ortak koruma alanına girmeyen başvurunun "konu bakımından yetkisizlik" nedeniyle kabul edilemezliğine karar verilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir. Devamında; başvuru hakkında idari ve adli soruşturma yürütülen başvuru sahiplerinin talebinin reddedilmesinin 4982 sayılı Kanunun ilgili hükümlerine dayandığı ve bu hükümlerin erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir olduğu, aynı zamanda idari yargı mercileri tarafından başvuru sahiplerinin talebinin incelendiği ve ilgili ve yeterli gerekçe gösterilerek davanın reddine karar verildiği, yargı mercilerinin dava konusu maddi olay ve olgular ile iddiaları ve delilleri değerlendirdikleri, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanmasını, uyuşmazlıkla ilgili vardıkları sonucu ve kullandıkları takdir yetkisinin sebeplerini gerekçelendirdikleri belirtilmiştir.

Başvuru sahiplerinin şikayetlerinin haklarında düzenlenen idari soruşturma dosyalarının kendilerine verilmemesine dair işlemler bütününe yönelik olduğu görülmektedir. Bu kapsamda başvuru sahiplerinin şikayetlerinin özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır. Özel hayata saygı hakkı Anayasa'nın 20. maddesinde koruma altına alınmıştır. Devlet, kişilerin özel ve aile hayatına keyfî olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin haksız saldırılarını önlemekle yükümlüdür. Özel hayata saygı hakkı kapsamında korunan hukuksal çıkarılardan biri de bireyin mahremiyet hakkıdır. Ancak mahremiyet hakkı sadece yalnız kalma hakkından ibaret olmayıp bu hak, bireyin kendisiyle ilgili bilgileri kontrol edebilme hukuksal çıkarısını da kapsamaktadır. Bireyin kendisine ilişkin herhangi bir bilginin kendi rızası olmaksızın açıklanmaması, yayılmaması, bu bilgilere başkaları tarafından ulaşılamaması ve rızası hilafına kullanılmaması, kısaca bu bilgilerin mahrem kalması konusunda menfaati bulunmaktadır. Bu husus, bireyin kendisiyle ilgili bilgilerin geleceğini belirleme hakkına işaret etmektedir (Serap Tortuk, B. No: 2013/9660, 21/1/2015, §§ 31, 32; Arif Ali Cangı, § 61). Özel hayata saygı hakkının kapsamında olan bireylerin kişisel verilerinin korunması hakkı, Anayasa'nın 20. maddesinde açık olarak düzenlenmiştir (Nurcan

Belin, B. No: 2014/14187, 10/1/2018, § 38). Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında ise herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu, bu hakkın kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsadığı ifade edilmiştir (Arif Ali Cangı, § 62).

Anayasa Mahkemesi kararlarında da belirtildiği üzere kişisel veri -belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla- bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmekte olup ad, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgilerin değil telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, öz geçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, sağlık bilgileri, genetik bilgiler, IP adresi, e-posta adresi, alışveriş alışkanlıkları, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm verilerin kişisel veri kapsamında olduğu belirtilmektedir (AYM, E.2014/74, K.2014/201, 25/12/2014; E.2014/180, K.2015/30, 19/3/2015; E.2017/180, K.2018/109, 6/12/2018, § 54; Arif Ali Cangı, § 63).

Öte yandan Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı yönünden inceleme yapılabilmesi için öncelikle anılan hak kapsamında korunması gerekli bir kişisel verinin olup olmadığı belirlenmelidir. Anayasa hükmünün lafzı, konuya ilişkin uluslararası belgeler ve karşılaştırmalı hukuk dikkate alındığında belirli veya belirlenebilir bir gerçek veya tüzel kişi hakkındaki her türlü bilgi kişisel veri olarak değerlendirilir. Ancak her dava ya da başvuruda Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrası anlamında bir kişisel veri bulunup bulunmadığı davanın ve başvurunun kendine özgü koşulları dikkate alınarak otonom olarak tespit edilir. Bir kişisel verinin bulunduğu tespit edildiğinde bu veriye yönelik her türlü sınırlama ve müdahale Anayasa'nın anılan hükmü kapsamındaki güvenceleri harekete geçirir (Arif Ali Cangı, § 64).

Somut olayda çeşitli kurumlarda görev yapan başvurucular hakkında kurumlarınca düzenlenen idari soruşturma dosyalarının başvurucuların kişisel durumları ve mesleki faaliyetlerine ilişkin olduğu kuşkusuzdur. Söz konu idari soruşturma dosyalarında başvurucuların kişisel ve mesleki yönden genel durum ve davranışları, olumlu ve olumsuz nitelikleri, kusur ve eksiklikleri, disiplin veya suça vücut verecek eylemleri, kişisel ifadeleri ile üçüncü kişilerce verilen bilgiler gibi kişisel veri niteliğinde bilgilerin bulunduğu kuşkusuzdur. Bu durumda kişisel veri niteliğindeki bu bilgilerin başvurucuların kendisine verilmemesi şeklinde gerçekleşen olayda, Anayasa'nın kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına ilişkin 20. maddesinin üçüncü fıkrasının

uygulanabilir olduğu sonucuna varılmış ve mevcut başvuru kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı kapsamında incelenmiştir (benzer yönde değerlendirmeler için bkz. Nurcan Belin řř 40-41) .

Başvurucular, kamu görevinden çıkarılmalarına ilişkin idari soruşturma dosyalarına erişim taleplerini ilgili idareye iletmiş, ancak bu talepler reddedilmiştir. Bu durum, Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayatın korunması ve kişisel verilerin korunmasına yönelik haklarına bir müdahale teşkil etmektedir. Başvurucular, bu taleplerinin reddedilmesinin özel hayata saygı haklarına ve kişisel verilerin korunmasına yönelik bir ihlal oluşturduğunu iddia etmektedir.

Anayasa'nın 13. maddesinde, temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda, başvuruçuların taleplerinin reddedilmesinin hukuki dayanağının kanunla belirlenmiş olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. 4982 sayılı Kanun, bilgi edinme hakkını düzenler ve bu hakkın bazı istisnalarla sınırlandırılabilceğini öngörmektedir.

Özellikle, 4982 sayılı Kanun'un 15. ve 19. maddelerinde belirtilen istisnalar, idari ve adli soruşturalara ilişkin bilgi ve belgelerin bilgi edinme hakkı kapsamı dışında tutulabileceğini belirtmektedir. Ancak, bu istisnaların her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği, her bilginin bu kapsamda değerlendirilemeyeceği ifade edilmiştir. Yargı mercilerinin, başvuruçuların taleplerine ilişkin bu istisnaların uygulanabilirliğini ve gerekçelerini somut bir şekilde incelemekten sadece 2016/1 sayılı ilke kararına atıfta bulunarak talepleri reddetmeleri, Anayasa'nın öngördüğü kanunilik ilkesine aykırıdır.

Başvurucuların taleplerinin reddedilmesi üzerine, yargı mercileri, sadece 2016/1 sayılı ilke kararına atıfta bulunarak taleplerin bilgi edinme hakkı kapsamında olmadığına karar vermiştir. Ancak, bu ilke kararı, yalnızca belirli bir gruba yönelik başvuruları kapsayacak şekilde genel bir kılavuz sunmaktadır. Anayasa Mahkemesi, bilgi edinme hakkının, devletin şeffaflığı ve hukukun üstünlüğü gibi demokratik ilkelerle bağlantılı olduğunu vurgulamaktadır. Bu sebeple, yargı mercilerinin, her somut olayı dikkate alarak 4982 sayılı Kanun'un öngördüğü istisnalara uygun şekilde değerlendirme yapması gerekmektedir.

Kanun, özellikle kişilerin özel hayatına müdahale oluşturmayan, kişilerin güvenliğini tehlikeye atmayacak veya soruşturmanın güvenliğini zedelemeyecek bilgiler için bilgi edinme hakkının kullanılabilceğini belirtmiştir. Yargı mercilerinin, başvuruçuların taleplerinin her birini bu ölçütlere göre değerlendirmemesi, kanunluk ilkesinin sağlanmadığı anlamına gelmektedir.

2016/1 sayılı ilke kararında, OHAL ve KHK'lar çerçevesinde kamu görevinden çıkarılanlarla ilgili idari ve adli soruşturmalara dair bilgi edinme taleplerinin, 4982 sayılı Kanun'un 16., 19. ve 20. maddeleri uyarınca bilgi edinme hakkı kapsamı dışında tutulması gerektiği belirtilmiştir. Ancak, yargı mercilerinin bu karara dayanarak başvurucuların taleplerini reddetmesi, yasal sınırları aşan ve somut olayların gerekliliklerine uygun olmayan bir yaklaşım olmuştur. 4982 sayılı Kanun'da yer alan istisnalarla ilgili olarak yargı mercileri her bir başvuru özelinde uygun değerlendirme yapmamış, sadece bir ilke kararına dayanarak talepleri reddetmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen "kanunilik" ilkesi gereğince, herhangi bir müdahalenin yalnızca kanunla sınırlanabileceği vurgulanmıştır. Başvurucuların taleplerine yönelik müdahaleler, yargı mercilerinin kanun hükümlerini ve Anayasa'nın gereklerini doğru bir şekilde uygulamadan gerçekleştirdiği için, kanunilik şartına aykırıdır. Bu durumda, başvuruculara yönelik müdahalelerin, Anayasa'ya uygun olmadığına karar verilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı kapsamındaki kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

CCG İNŞAAT SANAYİ YATIRIM VE TURİZM A.Ş. BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2020/33252

Karar Tarihi: 2/10/2024

Başvuru, istinaf kanun yolunda adli yardım talebinin reddedilmesi sonucu istinaf incelemesinin yapılmaması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, İsrail Ben Gurion Havalimanı'nın yenilenmesi ihalesinde bazı kalemleri kazanmış, ancak Türkiye'deki Bank Kapital T.A.Ş.'nin TMSF'ye devri ve mali zorluklar nedeniyle sözleşmesi feshedilmiştir. Şirket, başvurucu aleyhine dava açarak zararlarını tazmin etmiştir. Yargılama sonucunda başvurucu aleyhine 25 milyon NIS tazminat kararı verilmiş, bu karar temyiz edilmiş ancak İsrail Yüksek Mahkemesi tarafından onanmıştır.

Şirket daha sonra, bu yabancı mahkeme kararının Türkiye'de tanınması ve tenfizi için Ankara 2. Asliye Ticaret Mahkemesinde dava açmıştır. Mahkeme, kararın Türkiye'deki kamu düzenine aykırı olmadığına karar vererek tenfizine hükmetmiştir. Başvurucu, tebligatlarda usulsüzlük olduğunu belirterek kararı istinaf yoluyla temyiz etmiştir. İstinaf başvurusu reddedilmiş, adli yardım talebi de kabul edilmemiştir.

Başvurucu, mali zorluklarını belgeleyerek adli yardım talep etmiş, ancak bu talepleri reddedilmiş ve temyiz harçlarını ödemekte zorlanmıştır. Son olarak, başvurucu 30/10/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, yabancı bir mahkeme kararının Türkiye'de tanınması ve tenfizi için başvuruda bulunmuş, ancak bu süreçte ekonomik zorluklar nedeniyle istinaf aşamasında adli yardım talep etmiştir. Başvurucu, maddi durumu nedeniyle ödeme yapacak güce sahip olmadığını belirterek adli yardım talebinde bulunmuş, ancak bu talep mahkeme tarafından reddedilmiştir. Başvurucu, adli yardım talebinin reddedilmesinin, kendisinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini iddia ederek Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Başvuruyu inceleyen Adalet Bakanlığı, başvurucunun adli yardım talebinin değerlendirildiğini, ancak talebin reddedildiğini belirtmiştir. Bakanlık, başvurucunun sunduğu belgelerin adli yardım için yeterli bulunmadığını ve ödeme gücüyle ilgili istenilen belgelerin eksik olduğunu ifade etmiştir. Başvurucunun talebinin reddedilmesinin ardından, Anayasa Mahkemesi başvuruyu kabul etmiş ve sürecin detaylı değerlendirilmesine başlanmıştır.

Anayasa Mahkemesi, adli yardımın temel amacının, mahkemelere başvuran kişilerin, maddi durumları nedeniyle yargı hakkından mahrum kalmalarını önlemek olduğunu vurgulamıştır. Mahkeme, başvurucunun maddi durumunu destekleyen belgelerin eksik

olmasına rağmen, başvurunun ödeme gücünden yoksun olduğu iddialarının dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, şirketlerin de ödeme gücünden yoksun olabilecekleri ve bu sebeple adli yardım talep edebileceği ifade edilmiştir.

Mahkeme, başvurunun adli yardım talebinin reddedilmesinin, mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir. Adli yardım talebinin reddedilmesi, başvurunun mahkemeye başvurma hakkını engelleyen, orantısız bir müdahale olarak değerlendirilmiştir. Başvurunun, maddi gücünden dolayı adli yardım talebinin reddedilmesinin, aşırı bir yük yüklediği ve bu durumun adil bir yargılama hakkının ihlali olduğuna karar verilmiştir.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi, başvurunun adli yardım talebinin reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğini belirlemiş ve başvurunun lehine karar vererek, reddedilen adli yardım talebinin yeniden değerlendirilmesine karar vermiştir. Bu karar, mahkemelere başvuran kişilerin maddi durumları göz önünde bulundurularak, adli yardım hakkının uygulanması gerektiği ve bunun, adil yargılanma hakkı ve mahkemeye erişim hakkı ile bağlantılı olduğu yönünde bir emsal teşkil etmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

İRFAN ÇELİKER BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/25565

Karar Tarihi: 2/10/2024

Başvuru, idari eylemden doğan zararın tazmini talebiyle açılan davada esasa etkili iddianın karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, Isparta Eğirdir Dağ Komando Okulu 1. Kurs Tabur Komutanlığında (Tabur Komutanlığı) uzman erbaş kursunda eğitim gördüğü dönemde 17/5/2016 tarihinde eğitim sırasında koşarken düşüp dizinden yaralanmıştır. Başvurucu, Eğirdir Eklem ve Kemik Hastalıkları Hastanesine sevk edilmiş ve farklı tarihlerde tedavi görmüştür. Başvurucu, daha sonra Pamukkale Üniversitesi Hastanesinde 11/10/2016 tarihinde sağ ön çapraz bağlarından ameliyat edilmiştir.

Bingöl Devlet Hastanesi tarafından başvurucu hakkında düzenlenen 18/4/2017 tarihli raporda başvurucunun %18 oranında engelli hâle geldiği; 24/4/2017 tarihli raporda da Türk Silahlı Kuvvetlerinde (TSK) görev yapamayacağı belirtilmiştir.

Başvurucu, yaralanması nedeniyle uğradığı maddi ve manevi zararın idarenin kusursuz sorumluluk ilkesi gereğince tazmini talebiyle Millî Savunma Bakanlığına yaptığı başvurunun zımnen reddi üzerine Isparta İdare Mahkemesinde (Mahkeme) tam yargı davası açmıştır. Dava dilekçesinde görevi nedeniyle maruz kaldığı yaralanmadan kaynaklı olarak %18 oranında engelli hâle geldiğini, TSK ile ilişkisinin kesildiğini belirten başvurucu; görevinden kaynaklı olarak ortaya çıkan bu durum nedeniyle uğradığı zararlar karşılığında fazlaya dair hakları salmak üzere 1.000 TL maddi, 100.000 TL manevi tazminat ödenmesini talep etmiştir.

Mahkeme, uyuşmazlığın çözümü amacıyla dosya üzerinden tıbbi bilirkişi incelemesi de yaptırdıktan sonra davalı idarenin herhangi bir hizmet kusurunun ya da kusursuz sorumluluk şartlarının somut olayda gerçekleşmediği gerekçesiyle 8/6/2020 tarihinde oyçokluğuyla davanın reddine karar vermiştir.

Kararın karşı oyunda başvurucunun Etimesgut Asker Hastanesinde düzenlenen raporla sağlam olarak uzman erbaş kursiyerliği görevine başladığına dikkat çekilmiş; eğitim gördüğü esnada düşerek TSK'da görev yapamaz ve %18 oranında engelli hâle geldiği, dolayısıyla zararlı sonucun başvurucunun yürütmekte olduğu mesleğin sebep ve tesiriyle meydana geldiğinin açık olduğu bu itibarla tazminat talebinin kusursuz sorumluluk (mesleki risk) kapsamında kabulünün gerektiği belirtilmiştir.

Karara karşı yapılan istinaf başvurusu, Konya Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesinin (Dava Dairesi) 7/4/2021 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

Kararın 30/4/2021 tarihinde öğrenilmesi üzerine başvuru 31/5/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu; 2013 yılında aynı dizinde meydana gelen sağlık sorunlarının tedavi edildiğini, askerlik görevine 2015 yılında alınan rapora göre sağlam olarak başladığını, görevi ile bağlantılı olan eğitim sırasında yaralanmanın oluştuğunu, mesleğe girişte hakkında sağlam olduğuna dair rapor alındığını, söz konusu rapora göre rahatsızlığının bulunmadığını bu hususu mahkemede ileri sürmesine rağmen dikkate alınmadığını, adil yargılanma hakkının, maddi ve manevi olarak uğradığı zararların tazmin edilmemesi nedeniyle de mülkiyet hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

Bakanlık; İdare Mahkemesinin dava konusu maddi olay ve olguları, delillerin değerlendirmesini, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanmasını, uyuşmazlıkla ilgili vardığı sonucu ve kullandığı takdir yetkisinin sebeplerini gerekçelendirdiğini, başvuru iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığı hususunun değerlendirilmesinde Anayasa Mahkemesinin önceki içtihatlarının dikkate alınması gerektiğini açıklamıştır.

Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile ilgili olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Bu bağlamda başvuru iddiaları, adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı gerekçeli karar hakkı güvencesini de kapsamaktadır (daha geniş değerlendirme için bkz. Abdullah Topçu, B. No: 2014/8868, 19/4/2017, § 75). Nitekim Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır." denilerek mahkemelere kararlarını gerekçeli yazma yükümlülüğü yüklenmiştir. Mahkemelerin anılan yükümlülüğü, yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya karar gerekçesinde ayrıntılı yanıt vermesi gerektiği şeklinde anlaşılabilir. Ancak mahkemeler, kendilerine sunulan tüm iddialara yanıt vermek zorunda değilse de (Yasemin Ekşi, B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 56) mahkemelerin davanın esas sorunlarını inceledikleri gerekçeli karardan anlaşılmalıdır. Bir kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiği davanın niteliğine ve şartlarına bağlıdır. Muhakeme sırasında açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olması hâlinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmesi gerekir (Sencer Başat ve diğerleri, [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, § 35). Aksi bir tutumla mahkemenin davanın sonucuna etkili olduğunu kabul ettiği bir husus hakkında ilgili ve

yeterli bir yanıt vermemesi veya yanıt vermeyi gerektiren usul veya esasa dair iddiaları cevapsız bırakması hak ihlaline neden olabilecektir (Sencer Başat ve diğeri, § 39).

Somut olayda başvuru; askerlik öncesinde olan rahatsızlığının 2013 yılında tedavi edildiğini, herhangi bir rahatsızlığının kalmadığını, nitekim TSK'ya alınmadan önce 2015 yılında hakkında resmî kurumdan sağlık raporu alındığını ve bu raporda askerliğe alınmada engel olabilecek bir rahatsızlığının bulunmadığının belirtildiğini ve bu rapora dayanılarak askerliğe alındığını, daha sonra askerlik görevini yerine getirdiği esnada söz konusu yaralanmasının gerçekleştiğini belirtmiştir. Başvuru; yaralanmasının da kamu hizmetine yönelik eğitim esnasında oluştuğunu, bu görev ile yaralanmasının doğrudan bağlantılı olduğunu öne sürmüştür. Başvurucunun meselenin esasına temas eden bu iddialarına ilişkin olarak İdare Mahkemesince başvuru askerlik görevine başlarken alınan sağlık raporuna neden itibar edilmediğine ilişkin herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı anlaşılmıştır. Bunun yanında istinaf dilekçesinde de ileri sürülen esasa etkili bu iddialara ilişkin olarak Dava Dairesince herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı görülmüştür.

Bu itibarla başvuru ileri sürdüğü ve uyuşmazlığın sonucuna etkili olabilecek nitelikteki söz konusu iddialarıyla ilgili yargı mercilerince herhangi bir değerlendirmede bulunulmadığı, bu kapsamda kararlarda ilgili ve yeterli bir gerekçeye yer verilmediği anlaşıldığından başvuru gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan gerekçelerle başvuru Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

TÜRKER BAYAL BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2021/24988

Karar Tarihi: 11/6/2024

Başvuru, manevi zararın tazmini talebiyle açılan davada uyuşmazlığın esasına yönelik bir inceleme yapılmadan ret kararı verilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı kapsamındaki karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

Başvurucu, öğretmen olarak görev yapmakta iken 15/8/2016 tarihli ve 672 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Kanun Hükmünde Kararname uyarınca kamu görevinden çıkarılmış; bu işleme karşı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonuna (Komisyon) başvurmuştur.

Komisyonun 11/11/2019 tarihli kararı ile görevine iade edilen başvurucu 2/7/2020 tarihli dilekçeyle, bu süreçte uğradığı manevi zararın tazmini talebiyle idareye başvurmuş ancak başvurucunun talebi reddedilmiştir. Başvurucu, bunun üzerine manevi zararının tazmini talebiyle dava açmıştır.

Aksaray İdare Mahkemesi (Mahkeme) başvurucunun manevi tazminat talebinin 1/2/2018 tarihli ve 7075 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun'un 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son cümlesinde yer alan "Bu kişiler, kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamaz." hükmü gereğince reddine hükmetmiştir. Bu karar istinaf incelemesinden geçerek 30/3/2021 tarihinde kesinleşmiştir.

Başvurucu, nihai kararı 29/4/2021 tarihinde öğrendikten sonra 21/5/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

Başvurucu, idarenin işlemleri nedeniyle uğradığı zararın tazmin edilmesi gerektiğini, bunun anayasal bir zorunluluk olduğunu belirterek başvuruda bulunmuştur. Başvurucu, bu tazminat talebinin, sonradan çıkarılan kanunlarla engellenemeyeceğini, başvurusu hakkında yapılan işlemin de anayasal haklarına aykırı olduğunu savunmuştur. Başvurucu, davanın reddedilmesinin, açtığı davanın iddia ve itirazlarının incelenmeden, işin esasına girilmeden yapılmış olduğunu ve bunun Anayasa'nın 36. ve 125. maddelerine aykırı olduğunu öne sürmüştür.

Adalet Bakanlığı, başvurucu tarafından belirtilen kanun hükmünün, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesine rağmen bu iptalin geriye etkili olmayacağını ve başvurucunun manevi tazminat talebine yönelik şikâyetlerinin mahkemeler tarafından delillerin değerlendirilmesine ve hukuk kurallarının yorumlanmasına dair olarak yeterli gerekçe ile reddedildiğini ifade etmiştir. Bakanlık, başvurucunun örgüt üyesi olduğuna

dair suçlayıcı bir ibare de kullanmadıklarını ve mahkeme kararlarında bariz bir takdir hatası veya keyfilik bulunmadığını savunmuştur.

Başvurucu ise Bakanlık görüşüne karşı beyanında, ilgili kanun hükmünün Anayasa'ya aykırılığının tartışıldığını ancak derece mahkemelerinin bu iddialara ilişkin herhangi bir inceleme yapmaksızın davayı reddettiğini belirtmiştir. Başvurucu, yargı mercilerinin hak ve özgürlükler açısından bu şikayetleri incelemeleri, tartışmaları ve olumsuz dahi olsa bir sonuca varmaları gerektiğini savunmuştur.

Başvurucunun iddiasının özü, davaya konu olan uyuşmazlığın esasının incelenmeden, değerlendirilmeden reddedilmesidir. Bu durumun, adil yargılanma hakkının bir parçası olan karar hakkının ihlali olarak değerlendirildiği belirtilmiştir.

Adil yargılanma hakkı, demokratik bir toplumda temel haklardan biridir. Bu hakkın güvenceleri, uyuşmazlığın mahkemeye taşınabilmesini, esaslı iddiaların incelenmesini, değerlendirilmesini ve sonuca bağlanmasını içerir. Ayrıca, mahkeme hakkı, mahkemeye erişim hakkı, karar hakkı ve kararın icrası hakkını içerir. Karar hakkı, başvurucunun dava açmasındaki esas amacının, uyuşmazlık konusu olan talebinin esasına ilişkin bir karar elde etmek olduğunu ifade eder. Eğer bir karar elde edilemiyorsa, dava açmanın anlamı kalmaz.

Başvurucunun davasında, yargılamanın esasına ilişkin bir karar verilmeden davanın reddedilmesi, yargı mercilerinin uyuşmazlığın esasına ilişkin sorunları ele almadığı anlamına gelir. Bu da karar hakkının ihlali olarak değerlendirilebilir. Eğer yargı mercileri, başvurucunun esas taleplerini incelemeksizin davayı reddediyorsa, bu durum karar hakkının ihlaline yol açabilir.

Öte yandan, görülen bir davanın, usulüne ilişkin bazı kararlarla sonuçlanması (örneğin düşme, açılmamış sayılma veya süre aşımı gibi) karar hakkı yönünden genelde sorun oluşturmaz. Ancak, eğer dava açıldığı sırada usulü bir engel yokken, mahkeme uyuşmazlık konusu talep hakkında karar vermezse, bu durumda karar hakkı ihlal edilmiş olur.

Somut olayda, başvuru hakkında, 7075 sayılı Kanun'un 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasının son cümlesindeki "Bu kişiler, kamu görevinden çıkarılmalarından dolayı herhangi bir tazminat talebinde bulunamaz" hükmü nedeniyle dava reddedilmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi, bu düzenlemenin Anayasa'nın 40. maddesine aykırı olduğunu belirterek iptal etmiştir. Yani başvurucunun, kamu görevinden çıkarılmasından dolayı herhangi bir tazminat talep edememesi, Anayasa'ya aykırı bulunmuş ve iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin kararına göre, Komisyon tarafından göreve iade edilen kişilerin, hukuka aykırı bir şekilde çıkarılmalarından doğan maddi ve manevi zararlarını

tazmin etme hakkı olmalıdır. Bu nedenle, başvurunun davada, bu hukuki durumu dikkate alacak şekilde bir inceleme yapılmadan davanın reddedilmesi, karar hakkının ihlali anlamına gelir.

Sonuç olarak, başvurunun davaya ilişkin hukuki ve fiili koşulları değerlendirilmeksizin verilen davanın reddedilmesi, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına da aykırıdır ve başvurunun karar hakkının ihlaline yol açmıştır.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

BESNA TOSUN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2019/30632

Karar Tarihi: 13/2/2024

Başvuru; yapılmak istenen bir etkinliğin yasaklanmasına karar verilmesi ve bu karara dayanılarak etkinliğe müdahale edilmesi nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının, müdahale sırasında kolluk görevlilerinin güç kullanması nedeniyle de kötü muamele yasağını ihlal ettiği iddialarına ilişkindir.

Cumartesi Anneleri olarak bilinen grup, her cumartesi günü Galatasaray Meydanı'nda oturma eylemleri düzenleyerek zorla kaybedilen yakınlarının akıbetini sorgulamaktadır. Bu eyleme, yalnızca kaybolanların yakınları değil, aynı zamanda insan hakları savunucusu olan bazı kişiler de destek vermektedir. Başvurucu, 19 Ekim 1995'te gözaltına alınıp zorla kaybedilen babasının durumunu protesto etmek amacıyla bu grupta yer almaktadır. Başvurucu, aynı zamanda İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'nin üyesi ve bir aktivisttir. Eylemin 704. haftası, 22 Eylül 2018'de gerçekleşmiştir. Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü, Galatasaray Meydanı'nda yapılacak eyleme katılacak bazı dernekler ve grupların terör örgütleriyle bağlantılı sosyal medya çağrılarını yaptığını belirtmiş ve İstanbul Valiliği'ne, bu tür etkinliklerin yapılmaması yönünde bir talepte bulunmuştur. Bunun üzerine Beyoğlu Kaymakamlığı, 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na dayanarak 22 Eylül 2018'de Galatasaray Meydanı'nda izinsiz eylem yapılmasını yasaklamıştır. Bu yasak, millî güvenliği, kamu düzenini ve başkalarının haklarını korumayı amaçlamaktadır.

22 Eylül 2018'de, İnsan Hakları Derneği önünde toplanan grup, yasak kararına rağmen basın açıklaması yapmayı sürdürmüştür. Polis, yasaklı olduğu için basın açıklamasına izin vermemiştir. Grubun ısrarı üzerine polis, grubu güç kullanarak Dernek içine yönlendirmiştir. Saat 12.00'de, milletvekillerinin de bulunduğu grup, karanfil bırakmak istemiş ancak buna da izin verilmemiştir. Çevik Kuvvet ekipleri, grubu dağıtarak, saat 12.40'ta sokak trafiğine açmıştır. Bu müdahale sırasında başvurucu da yaralanmıştır.

Başvurucu, 22 Eylül'de hastaneye başvurmuş ve darp sonucu aldığı yaralar için adli muayene raporu almıştır. Rapor, vücudunun çeşitli bölgelerinde erozyonlar ve ekimozlar tespit edilmiştir. 26 Eylül 2018'de başvurucu suç duyurusunda bulunmuş ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Adli Tıp Kurumu'na sevk ederek muayene raporunu istemiştir. Ancak, 26 Eylül 2018 tarihli Adli Tıp Kurumu raporunda, başvurusunun vücudunda haricî lezyon tespit edilmemiş, ancak bazı bölgelerde ağrı şikâyetleri devam etmiştir.

Başsavcılık, İstanbul Valiliği'nden, kamu görevlilerine yönelik yargılama izni verilmesini istemiştir. Ancak İstanbul Valiliği, disiplin soruşturması açılmasına gerek olmadığını

belirterek izin vermemiştir. Başvurucu, bu karara karşı itiraz etmiş, ancak itirazı reddedilmiştir. Başsavcılık, olaya ilişkin genel bir soruşturma yürütmüş, polis müdahalesine dair kamera kayıtlarını bilirkişiye incelemesi için göndermiştir. Bilirkişi raporunda, emniyet güçlerinin grubu ittiği ve bu sırada başvurunun yaralanmasının mümkün olduğu ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, 9 Mayıs 2019'da başvurucuya yönelik yaralanma eyleminin zor kullanma yetkisinin bir parçası olduğuna ve suç unsurları bulunmadığına karar verilmiş ve kovuşturmayla yer olmadığına karar verilmiştir. Başvurucu bu karara itiraz etmiş ancak reddedilmiştir. Nihai karar 30 Temmuz 2019'da verilmiş ve başvuru, 28 Ağustos 2019'da bireysel başvuruda bulunmuştur.

A. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Başvurucu, belirli bir etkinlik düzenlemek için başvuruda bulunmuş, ancak etkinlik polis müdahalesi ile engellenmiştir. Olayın arka planında, gösterinin yapıldığı bölgede güvenlik gerekçeleriyle bazı kısıtlamalar olduğu ve polis müdahalesinin ardından başvurunun hak ihlali iddialarında bulunduğu görülmektedir.

Başvurucu, gösteri sırasında polisin müdahalesinin etkinliği engellediğini ve bu durumun toplantı ve gösteri yapma hakkını ihlal ettiğini savunmuştur. Başvurucunun, etkinliği yasaklamamanın gerekçeleri ile ilgili endişeleri de öne çıkmaktadır. Başvurucunun ifade ettiği gibi, etkinliğe yapılan müdahale, etkinlik başlamadan önce, polisin olay yerine gelmesiyle başlamıştır. Başvurucu, etkinlik sırasında kamu düzeninin bozulduğuna dair somut bir durumun bulunmadığını iddia etmiştir.

2911 sayılı Kanun'un toplantı ve gösteri yürüyüşleriyle ilgili düzenlemeleri ve müdahale hakları ayrıntılı şekilde ele alınmaktadır. 2911 sayılı Kanun'un 6. ve 7. maddeleri, özellikle güvenlik güçlerinin gösterilere müdahale etme hakkını tanımaktadır. Ancak Anayasa Mahkemesi, her müdahalenin demokratik toplum düzenine uygun olması gerektiğini belirtmektedir. Gösterilerin düzenlenmesinde her zaman bireylerin ifade özgürlüğü ve barışçıl gösteri yapma hakkı göz önünde bulundurulmalıdır.

Olayla ilgili olarak, başvurunun etkinliği ile ilgili olarak yasaklama gerekçeleri yetersiz ve eksik olmuştur. Olayın başında, etkinliğe yapılan müdahale, başvurunun ifade ettiği gibi, herhangi bir somut tehlike yaratmadığı ve güvenlik sorunları oluşturmadığı halde gerçekleştirilmiştir. Mahkeme, gösteriye müdahale edilmesinin, ifade özgürlüğünü ve barışçıl gösteri yapma hakkını ihlal ettiğine kanaat getirmiştir.

Mahkeme, güvenlik gerekçelerinin yetersiz olduğunu ve polis müdahalesinin sadece kamu düzeni ile ilgili riskler yaratmakla sınırlı olmadığını ifade etmiştir. Etkinlik sırasında başvurunun bir tehdit oluşturmadığı, etkinliğin düzenlenmesi sırasında şiddet kullanmaya yönelik bir durum olmadığı belirtilmiştir. Böylece, müdahalenin ve

yasaklamanın gerekçelerinin, demokratik toplumun ihtiyaçlarına göre orantılı ve gerekli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak, Anayasa Mahkemesi başvurucunun toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Gösteriye yapılan müdahale, ifade özgürlüğünü sınırlayan ve orantısız bir müdahale olarak değerlendirilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Muhterem İNCE bu görüşe katılmamıştır.

B. Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

Başvurucu, orantısız güç kullanımı sonucu yaralandığını ve kötü muameleyle maruz kaldığını iddia etmiştir. Bakanlık görüşünde, olayla ilgili yargılama süreci açıklanmış, başvurucu ise polis müdahalesi sonucu yaralandığını ancak soruşturmanın etkili şekilde yürütülmediğini belirtmiştir.

Mahkeme, başvurucunun kötü muamele iddiasını kabul edilebilir bulmuş, kolluk görevlilerinin fiziki müdahalesiyle başvurucunun yaralandığını tespit etmiştir. Ancak, başvurucunun eylemleri nedeniyle güç kullanımının zorunlu olup olmadığına dair herhangi bir delil bulunmamaktadır. Güç kullanımı orantılı değildi ve başvurucunun sıkışması sonucu yaralanması, kötü muamele yasağının ihlali olarak değerlendirilmiştir. Başvurucunun şikayeti üzerine Başsavcılık soruşturma başlatmış, ancak kovuşturmayla yer olmadığına karar verilmiş, başvurucunun eylemlerinin güç kullanımını gerektirip gerektirmediği ve kullanılan gücün orantılı olup olmadığı konusunda yeterli inceleme yapılmamıştır. Sonuç olarak, başvurucunun maruz kaldığı muamele insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir muamele olarak değerlendirilmiş ve kötü muamele yasağının ihlaline karar verilmiştir.

Açıklanan gerekçelerle insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmiştir.

İrfan FİDAN ve Muhterem İNCE bu görüşe katılmamıştır.

KARŞIOY

Başvuru; yapılmak istenen bir etkinliğin yasaklanmasına karar verilmesi ve bu karara dayanılarak etkinliğe müdahale edilmesi nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının, müdahale sırasında kolluk görevlilerinin güç kullanması nedeniyle de kötü muamele yasağını ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Söz konusu başvuruya ilişkin kararda kötü muamele yasağı iddiası ile ilgili Sayın çoğunluğun kararına katılmayarak Sayın Muhterem İnce'nin karşı oyuna katılıyorum.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvurucu, yapılmak istenen bir etkinliğin yasaklanması ve yasaklama kararına istinaden etkinliğe müdahale edilmesinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının, müdahale sırasında kolluk görevlilerinin güç kullanması nedeniyle de kötü muamele yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Mahkememiz oybirliğiyle, yasaklama kararının 2911 sayılı Kanun'un 17., 23. ve 24. maddelerinin kanunilik ölçütünü karşıladığı ve müdahalenin kamu düzenin korunmasına yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte Mahkememiz çoğunluğu, yasaklama kararının ve toplantıya müdahalenin demokratik bir toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığını belirterek toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının; başvurusunun maruz kaldığı muamelenin etkili bir şekilde soruşturulmadığı nedeniyle de kötü muamele yasağının maddi ve usul boyutunun birlikte ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Çoğunluğun bu yöndeki görüşüne katılmıyorum.

2. Kamuoyunda "cumartesi anneleri" olarak bilinen grubun haftalık 704. toplantısını gerçekleştireceğine dair birçok sivil toplum kuruluşu ile sol, sosyalist ve marjinal grupların sosyal medyadan çağrılarda bulunan, ancak söz konusu etkinlikle ilgili herhangi bir bildirimde bulunulmaması nedeniyle Beyoğlu Kaymakamlığı, 21/9/2018 tarihinde İstanbul Valiliğince belirlenen toplantı ve gösteri yürüyüşü alanları arasında Beyoğlu ilçesinde bulunan bir yer olmadığı, konuyla ilgili olarak Beyoğlu Kaymakamlığına herhangi bir bildirimde bulunulmadığı 22/9/2018 Cumartesi günü Galatasaray Meydanı'nda, Çukurlu Çeşme Sokak'ta, İstiklal Caddesi'nde, Büyük Parmakkapı Sokak'ta ve ilçe genelinde izinsiz oturma eylemi, basın açıklaması ve benzeri etkinlikler yapılmasına izin verilmediğini belirtmiş; kararında, 2911 sayılı Kanunu'nun 10. ve 17. maddesi ile 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun 32. maddesinin (ç) fıkrasına dayanmıştır.

3. Anayasa Mahkemesi, toplantı hakkının bildirim usulüne bağlanabileceğini daha önceki kararlarında belirtmiştir. Söz konusu bildirim amacını toplantı, yürüyüş veya diğer gösterilerin düzgün bir şekilde yapılmasını güvence altına almak için yetkililere makul ve uygun tedbir alma imkânı sağlamak olduğu sürece genel olarak hakkın özünü dokunmaz. Bildirim usulünün uygulanmasının amacı, toplantı hakkının etkin şekilde kullanılması imkânını sağlamaktır (Dilan Ögüz Canan [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 39; Ali Rıza Özer ve diğerleri, [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 122). Toplanma özgürlüğünün kullanımından kaynaklanan kamu düzenine yönelik tehditlerin gerçeklik değeri taşıması hâlinde yetkili makamlar bu tehditleri bertaraf etmek amacıyla tedbirler alabilirler. Bu tedbirlere aykırı toplantılar düzenlenmesi, bu tür toplantılara katılınması veya bu tür toplantılarda suçlar işlenmesi hâlinde de ceza

verilebilir (Dilan Ögüz Canan, § 40; Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri, [GK], B. No:2014/920, 25/5/2017, § 81).

4. Somut olayda başvuruçunun da içinde olduğu bir grup, bildirim yükümlülüğüne aykırı olarak 22/9/2018 tarihinde Çukurlu Çeşme Sokakta toplanma eylemi gerçekleştirmeye çalışmış, yolu trafiğe kapatmış ve basın açıklaması yapmıştır. Kolluk görevlileri, eylemin kanunsuz olduğunu bildirerek gruba dağılmaları yönünde sözlü bildirimde bulunmuşlar, fakat gösteriye katılanların dağılmamaları üzerine gösteri, kamu düzenini bozan bir evreye dönüşmüş, barışçıl olmaktan çıkmıştır. Başvuruçucu da kolluk görevlilerinin ihtarlarına rağmen dağılmayan grubun içinde yer almaktadır. Toplantıya katılanların dağılmamaları üzerine gerçekleştirilen müdahale ile sokak, araç ve yaya trafiğine tekrar açılmıştır. Böylelikle müdahalenin bozulan kamu düzeninin tekrar teminini sağlamaya yönelik olduğu görülmektedir. Kolluk görevlileri, kanunun verdiği yetki çerçevesinde görev ve yetki kullanımında bulunmuşlardır. Dolayısıyla, toplantıyı dağıtmaya ve sonlandırmaya yönelik yapılan müdahalenin ölçsüz ve orantısız olduğu söylenemeyecektir.

5. Başvuruçucu tarafından toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına, hukuka aykırı şekilde ve orantısız güç kullanarak müdahalede bulunan kolluk görevlileri hakkında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş; Başsavcılık, başvuruçunun aynı gün raporunun alınması amacıyla Adli Tıp Kurumu'na sevkini sağlamış, kamara kayıtları üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırmıştır. Başsavcılık, kolluk görevlilerinin yetkileri dâhilinde güç kullanarak toplantıyı dağıttıkları, meydana gelen yaralanmanın kolluğun zor kullanma yetkisi kapsamında gerçekleştiği gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Başvuruçunun itirazını inceleyen sulh ceza hâkimliği de Başsavcılık kararının usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle itirazın reddine karar vermiştir. Dolayısıyla, Başsavcılık ve sulh ceza hâkimliği kararları dikkate alındığında, başvuruçunun şikâyeti yönünden etkili ve yeterli bir soruşturmanın yapıldığı görülmektedir.

6. Açıklanan nedenlerle, başvuruçunun Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan insan haysiyetiyle bağdaşmayan muamele yasağının maddi ve usul boyutunun ve Anayasa'nın 34.maddesinde korunan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edilmediği kanaatini taşıdığımdan çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.

FİLİZ DOĞU VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası: 2022/84866

Karar Tarihi: 27/11/2024

Başvuru; şirkete yatırılan paranın iadesi talebiyle açılan dava sırasında yapılan kanuni düzenleme sonucu alacağın tahsil imkânının ortadan kaldırılması nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular, nihai kararı 29/7/2022 tarihinde öğrendikten sonra 25/8/2022 tarihinde başvuruda bulunmuşlardır.

Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Turgay Kılıç (B. No: 2020/21022, 14/12/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede alacağın tahsili için uygun hukuki yollara başvurmasına rağmen yargılama sırasında yapılan kanuni düzenleme nedeniyle hukuki mekanizmaları işletme imkânından mahrum bırakılan başvurucunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir.